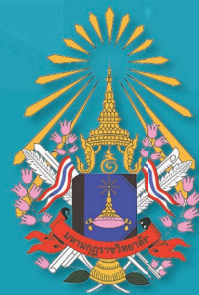


วารสาร

บัณฑิตศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Graduate School Journal



สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567
Vol. 22 No. 1 January – June 2024

ISSN: 1685-4063 (Print)

ISSN: 2697-4843 (Online)



วารสารบัณฑิตศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Graduate School Journal

ISSN: 1685-4063 (Print)
ISSN: 2697-4843 (Online)

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567
Vol. 22 No. 1 January – June 2024
กำหนดออกวารสาร: ทุก 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)
จำนวนพิมพ์: On Demand
ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

♦ วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตลอดจนแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระพุทธศาสนา ปรัชญา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ การจัดการเชิงพุทธ จิตวิทยาบริหารธุรกิจ การบริหารการศึกษา การพัฒนาสังคม เป็นต้น
2. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยและสังคม
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิชาการให้เป็นไปตามพันธกิจของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

♦ รูปแบบการดำเนินการกลั่นกรองบทความ

กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การคัดเลือกบทความและจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความ บทความละ 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ และในการประเมินใช้รูปแบบผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน

◆ เจ้าของวารสาร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

◆ ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

พระศรีวิจิรวาทิ, ผศ.ดร.

พระมหามหวินทร์ ปรีสุตโตโม, ผศ.ดร.

พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.

อธิการบดี

รองอธิการบดี

รองอธิการบดี

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

◆ ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.

พระครูศรีวิจิตรคุณสุนทร, ผศ.ดร.

พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย, ดร.

พระมหาชนบ สหายปญโญ, ดร.

พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร.

รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์

รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

ผศ.ดร.เกษภา ผาทอง

ผศ.ดร.สุธาสินี แสงมุกดา

ดร.กฤตสุขชิน พลเสน

ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว

ดร.สิริพร ครองชีพ

ดร.กฤตพิศิษฐ์ ปุณณภัทรธนากุล

ดร.เชษฐนิติภัทร พรหมชิน

ดร.ปริญญา ตริธัญญา

ดร.พันธุ์ธัช ศรีทิพันธุ์

ดร.सानิตย์ สีนาค

ดร.เชน เพชรรัตน์

ดร.ปาริณันท์ ปางทิพย์อำไพ

ดร.สุระ พิริยะสงวนพงศ์

อาจารย์สิทธิเชศวร์ เจนเรื้อย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

◆ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.วัชรระ งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.อำพล บุคดาสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.ศุภกาญจน์ วิชาชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.บุญเหลือ ไจโมน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รศ.ดร.ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์	มหาวิทยาลัยชินวัตร
รศ.ดร.ประกาศิต สิทธิธิกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.सानุ มหัทธนาตุลย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุขุมพงศ์ ชาญนวงศ์	มหาวิทยาลัยชินวัตร
พระศรีรัตนโบล, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาเผื่อน กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจนตเสโน, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ (ตุนิน), ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาพจน์ สุวโจ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาฉันท จิรฉนโท, ผศ.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธานี สุวรรณประทีป	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธีรต์มย์ แสงแก้ว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ชาติเมธี หงษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเทิร์น
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
ผศ.ดร.ปาริสุทธิ์ เลิศคชาธาร	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.เพ็ญศรี บางบอน	มหาวิทยาลัยชินวัตร
ดร.ภาณิ อินทร์เล็ก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ศรัณย์ มะกรุดอินทร์

ดร.สุวรรณา ดลภราดร

ดร.พงษ์ศักดิ์ อัครวัฒนากุล

ดร.ศุภโชค มณีมัย

Ven.Dr.Neminda

นางสาวพลอยชมพู ยามะเพ้วน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรมศิลปากร

◆ กองจัดการวารสาร

ดร.สันติราษฎร์ พวงมลิ

ดร.ชมพูนุช ช้างเจริญ

นางสาววสุมดี นันทมาศ

พระธวัช รุกขิตสพโต

บรรณาธิการ

รองบรรณาธิการ

ผู้จัดการวารสาร

ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร

◆ ติดต่อสำนักงานกองบรรณาธิการวารสาร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (อาคาร B 7.1) ถนนศาลายา - นครชัยศรี ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร.0-244-6000 ต่อ 1056, 1058, 1062

◆ การเผยแพร่ :

เผยแพร่ในเว็บไซต์และ/จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

◆ เว็บไซต์วารสาร :

www.gs.mbu.ac.th, <https://so04.tci-thajp.org/index.php/mgsj/index>.

บทความวิชาการและบทความวิจัยในวารสารฉบับนี้ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น
ขอสงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

◆ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำปี ◆

วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567

พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษ์ตย์

ดร.กฤตสุขชิน พลเสน

ดร.เชน เพชรรัตน์

ดร.กฤตพิศิษฐ์ ปุณณภัทรธนากุล

ดร.ชมพูนุช ช้างเจริญ

ดร.สุระ พิริยะสงวนพงศ์

ดร.เชษฐันติภัทร พรหมชิน

รองศาสตราจารย์ ดร.อำพล บุคดาสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ วัฒนะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติเมธี หงษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรัตน์ แสงแก้ว

ดร.เพ็ญศรี บางบอน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเทิร์น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย นับเป็นกลไกส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษา ที่กำหนดให้คณาจารย์ตีพิมพ์ผลงานวิชาการในวารสารที่อยู่ในฐานที่ได้รับการยอมรับ และนักศึกษาต้องตีพิมพ์ผลงานของตนเองหรือนำเสนอวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขของการจบการศึกษา การจัดทำวารสารจึงมีความสำคัญอย่างมาก วัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษาตลอดจนผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารฉบับนี้ **เป็นปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567** กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น ซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่วารสารฉบับนี้ได้การรับรองการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre) โดยอยู่ในวารสารกลุ่มที่ 2 (Tier 2) และได้แนะนำเสนอในระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ผ่านระบบ Thaijo ที่มีประสิทธิภาพอยู่ในขณะนี้

สำหรับบทความของคณาจารย์และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกที่อยู่ในวารสารฉบับนี้ได้คัดสรรตามมาตรฐานโดยได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความ ดังปรากฏในหน้าสารบัญ บทความต่าง ๆ ครอบคลุมกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทุกบทความมีองค์ความรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กร และบุคคลผู้สนใจในการค้นคว้าสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือนำไปอ้างอิงตามหลักวิชาการต่อไป

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกที่เสียสละเวลาช่วยกลั่นกรองและตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการ และขอขอบคุณคณาจารย์และนักวิชาการที่สนใจส่งบทความมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้กองบรรณาธิการได้รับโอกาสคัดสรรบทความที่มีคุณภาพเพื่อตีพิมพ์เจ้าของบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารบัณฑิตศาสตร์ฯ เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงาน ขอขอบคุณกองบรรณาธิการทุกท่านที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในรายละเอียดต่าง ๆ จนทำให้วารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามกำหนดเวลา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุก ๆ บทความจะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการและผู้สนใจทั่วไป ทีมผู้จัดทำจะมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพของวารสารให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวารสารฯ ต่อไป

ดร.สันติราษฎร์ พวงมลิ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	
หน้า	
12	การพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 The Developing Ability to Innovate in Physics by Using Learning Management Through the Design Thinking Process Grade 10 ปวีณา ยกพล, ดร.นิวัฒน์ บุญสม
29	แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 The Guidelines for Knowledge Management in Wadprangkasri School Affiliated to Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3 นจรส ศิริขรรแสง, ดร.สงวน อินทร์รักษ์
47	ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม The 21 st Century Management Skill of Administrator and Academic Administration of Samutsakhonwittayalai School under Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram พรหมพิริยะ พนาสนธิ์, กรปภา เจริญชันษา, อรวรรณ ชมชัยยา, ชัยการ วาทะงาม

66

An Empirical Analysis of Oil Painting
Techniques Under Opera Symbols

Chui-fa Zeng, Imelda Hermilinda Abas

76

Artistic Conception and Emotions of
Jiangnan Gardens in Imagery Oil Paintings

Jin Huang, Parichart Kluensuwan

88

The Expression of Nanyang Han Stone Relief in New Media

Li Pan, Sakon Phungamdee

103

Influence of Perceived Risk and Trust Factors on Personal
Internet Financial Behavior in Shanxi Province, China

Birou We, Anong Rungsuk

119

An Overview of the Study of the Spread
and Development of the Clarinet in China

Zeyu Wei, Kovit Kantasiri

134

The Effects of Job Characteristics and Total Rewards
on Employee Innovation Performance in Shanxi Province, China

Yunping Shi, Anong Rungsuk

154

พรหมวิหารธรรม:หลักธรรมในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง
Brahmavihara :Dhamma Principle in palliative nursing care

สุณี เวชประสิทธิ์, ดวงกมล สุขทองสา, แฉ่งน้อย สมเจริญ

164

รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน
Management Model of Student Support System According to Buddhist
Principle of Secondary Schools under the Office of the Basic
Educational Commission

ชัยยา พันธุ์เพชร, พระมหาไกรวรรณ ชินทตฺตโย (ปทุมพันธ์), ดร.

179

สถาปัตยกรรมพระบรมธาตุเจดีย์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช
The architecture of Phra Borommathat Chedi influenced the way of life
of the people of Nakhon Si Thammarat province

พระยอดคม คุณลิขิโธ (ชัยนริตติชัย), รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

190

ชีวิตในยุคหลังสมัยใหม่
The Postmodern Life

อดิศักดิ์ ตั้งปทุมชาติ, รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน

201

ปัจจัยการอยู่รอดในนวนิยายเรื่อง “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวัน เดนิโซวิช”
ตามแนว พุทธศาสนสุภาษิต

The Survival Factors in the Novel “One Day in the Life
of Ivan Denisovich” According to Buddhist Proverbs

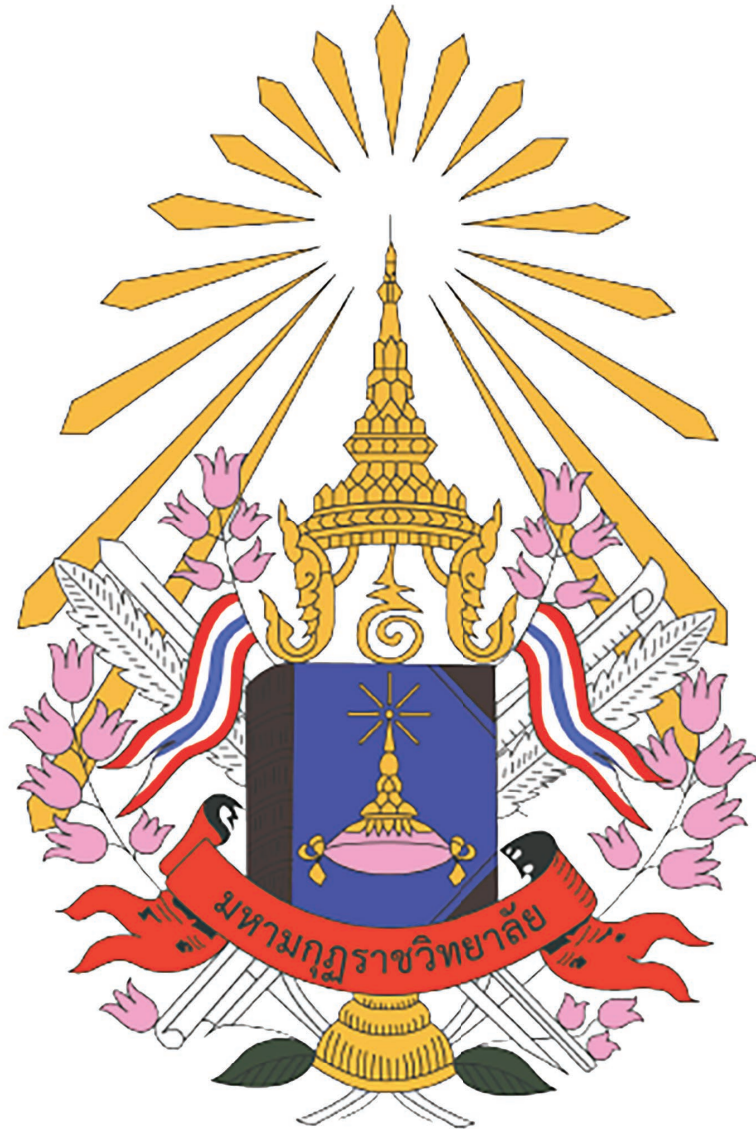
สุขวสา ชิตะปัญญา, รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน

209

พุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติกับการบรรลุธรรม

Buddhist Methods Of Using Natural Media And Enlightenment

พระมหาฤทธิรงค์ กิตติรังโก (เสนาน้อย)



การพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วย กระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Developing Ability to Innovate in Physics by Using Learning Management Through the Design Thinking Process Grade 10

ปวีณา ยกพล¹

Pavena Yokpon

ดร.นิวัฒน์ บุญสม²

Niwat Boonsom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนแนวตรง ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ของนักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ 2) แบบประเมินความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ 3) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนแนวตรง ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการศึกษาความสามารถในการสร้าง

ARTICLE INFO:

Author:

1. ปวีณา ยกพล

Pavena Yokpon

นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
E-mail: airpavena02@gmail.com

Corresponding Author:

2. ดร.นิวัฒน์ บุญสม

Niwat Boonsom

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ที่ปรึกษา
นักศึกษาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้,
ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ,
ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์

Keywords: learning management,
the design thinking process,
the ability to innovate in physics

Article history:

Received: 09/05/2024

Revised: 10/05/2024

Accepted: 20/05/2024

นวัตกรรมทางฟิสิกส์ของนักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ นักเรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ อยู่ในระดับดี และ 3) ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare the learning outcomes on straight line movement 2) to study the ability to create innovations in physics of students using design thinking learning management, and 3) to study students' opinions on management, learn through the design thinking process. The sample group was Mathayomsuksa 4 students at Wat Miss School (Thavorn Rat Bamrung) Krathum Baen District, Samut Sakhon Province, the first semester of the academic year 2021, consisted of 29 students. The research instruments consisted of 1) a learning management plan using the design thinking process 2) an assessment form for the ability to create innovations in physics 3) a learning outcome test on the subject of and 4) a questionnaire on opinions of Mathayom Suksa 4 students towards learning management through the design thinking process. The results showed that 1) learning outcomes on straight line movement of students who manage to learn with the design thinking process The learning outcomes after school were significantly higher than before at the .05 level. 2) The results of a study on the ability to create innovations in physics of students using design thinking learning management. Students are capable of innovative physics and 3) The results of the study of students' opinions on learning management through the design thinking process at the highest level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ รวมไปถึงมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับคนในปัจจุบัน และผู้ที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ควรเป็นผู้ที่ใช้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ การจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายในยุคศตวรรษที่ 21 และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วเป็นสังคมแห่งการ

เรียนรู้และสร้างนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สมพร ปานดำ (2560: 3) ที่ว่า การบริหารจัดการนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นักเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวว่า 50%-80% ของการเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดจากนวัตกรรมและความรู้ใหม่ นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากนี้ นวัตกรรมยังส่งผลทางบวกต่อการสร้างรายได้เปรียบเทียบการแข่งขัน และนวัตกรรมสามารถแบ่งออกตามระดับความใหม่และผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมได้ง่ายๆ เป็น 2 ประเภท คือ นวัตกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป (การพัฒนาหรือต่อยอดจากเทคโนโลยี/สินค้าปัจจุบัน) และนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด (นวัตกรรมที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เช่น สมาร์ทโฟนที่เข้ามาแทนที่โทรศัพท์มือถือแบบเก่า) ผู้ประกอบการสามารถสร้างธุรกิจใหม่ จากทั้งสองประเภทของนวัตกรรมดังกล่าว ในประเทศไทยมีผู้ประกอบการอยู่ 2 ประเภท คือ ผู้ประกอบการเป็นนักนวัตกรรมอย่างแนวคิดของ Christensen (1999) และผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตามซึ่งลอกเลียนหรือดัดแปลงสินค้าและบริการจากธุรกิจปัจจุบัน มากกว่าการแสวงหานวัตกรรมใหม่ๆ และ (กรมวิชาการ 2554: 49) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และสร้างความรู้ ผู้ที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ควรเป็นผู้ที่ใช้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ การจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและนับว่ามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายในยุคศตวรรษที่ 21 และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วเป็นสังคมแห่งความรู้และสร้างความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) (2560: 1) ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ คือ เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง โดยดำเนินการระยะเร่งด่วน ปี พ.ศ.2560-2561 จะเป็นการดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ประกอบด้วยการจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น รวมทั้งการขยายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และการใช้ประโยชน์จาก DLIT, DLTV การจัดอัตราค่าจ้างครูให้ครบตามเกณฑ์ การพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา การปรับระบบการสอบ O-Net ให้เป็นที่ยอมรับ รวมถึงการขับเคลื่อนแผนสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาชาติ 20 ปี สอดคล้องกับความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาชาติ ยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาล 4.0 สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานที่จัดการศึกษาต้อง

ทบพญยุทธศาสตร์ เป้าหมายและตัวชี้วัด จากผลของการจัดการศึกษาในช่วง 15 ปีแรก และประเมินสถานการณ์ของประเทศและของโลก เพื่อการปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยมีกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574 (2560 : 2) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้าน คือ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา 4) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาและ 6) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพระบบการผลิตครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้ มาตรฐานระดับสากล ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) (2560 : 92) มุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการ คำนวณและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้ จากวิธีการ สังเกต การสำรวจตรวจสอบการทดลองแล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการแนวคิดและองค์ความรู้ เข้าใจหลักการ ทฤษฎีและกฎที่เป็นพื้นฐานในวิชาวิทยาศาสตร์ขอบเขตของธรรมชาติของวิชา วิทยาศาสตร์และข้อจำกัดในการศึกษาวิทยาศาสตร์ เพื่อให้มีทักษะที่สำคัญในการศึกษา คำนวณ และ คิดค้นทางเทคโนโลยี เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญระหว่างวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มวลมนุษย์และ สภาพแวดล้อมในเชิงที่มีอิทธิพลและผลกระทบซึ่งกันและกันนำความรู้ความเข้าใจในวิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำเนินชีวิต พัฒนาระบวนการคิดและจินตนาการ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการจัดการทักษะในการสื่อสาร และความสามารถในการตัดสินใจ มีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับ กระบวนการ มีทักษะสำคัญในการคำนวณ และสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะ หาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วย

การลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น ในการสอนวิชาใด ๆ ก็ตาม ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจถึงเหตุผลที่ว่า ทำไมต้องสอนวิชานั้นเสียก่อน เพราะความเข้าใจดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560: 3) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560:163) ให้ความสำคัญกับการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผลงานวิจัยและพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์อย่างเข้มข้นทั้งในภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคประชาสังคม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรวิจัย โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการ เพื่อช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่เป้าหมาย เช่นเดียวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2560: 1) ซึ่งโรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) เป็นสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาพัฒนานักเรียนให้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นักเรียนทุกคนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เป็นผู้นำที่ดีของสังคมและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้และการสื่อสารอย่างหลากหลาย โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) มุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในฐานะพลเมืองของชาติ พลโลก จัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้มีศักยภาพ ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ (Smart) มีความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี มีผลการเรียนดีเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ สามารถศึกษาต่อในระดับสูง มีทักษะการสื่อสารทางภาษาได้ดี ล้ำหน้าทางด้านความคิด (Thinker) มีความใฝ่รู้ สร้างสรรค์ กล้าเผชิญความเสี่ยง คิดได้ในระดับสูง มีเหตุผลรู้จักคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ สังเคราะห์ และประเมินค่าได้ดี ตลอดจนแก้ปัญหาจัดการกับความซับซ้อนได้ ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ (Innovation) สามารถจัดลำดับความสำคัญ วางแผนและบริหารจัดการสู่ความสำเร็จ สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ได้อย่างกว้างขวาง สามารถผลิตผลงานที่เหมาะสมมีคุณภาพสูง ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Global Citizenship) มีความตระหนักรู้สถานการณ์โลก สามารถเรียนรู้และจัดการความซับซ้อน มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทยและของนานาชาติ ซึ่งวิชาฟิสิกส์เป็นรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสาร การเปลี่ยนแปลงของสาร การเคลื่อนที่ พลังงาน และคลื่น ดังนั้นครูที่สอน

ฟิสิกส์จึงต้องศึกษาให้เข้าใจในจุดประสงค์ของวิชาฟิสิกส์ เพื่อการตัดสินใจเลือกดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของรายวิชา ซึ่งวัตถุประสงค์ของรายวิชาฟิสิกส์ คือ เพื่อให้เข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติ หลักการ ทฤษฎีและกฎที่เป็นพื้นฐานของวิชาฟิสิกส์ เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์จริงกับคำอธิบายทางทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจและยอมรับในขอบเขตของข้อมูลที่ได้ว่าขึ้นกับขีดความสามารถของเครื่องมือวัด เพื่อให้เกิดทักษะในการศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการนำหลักการทางฟิสิกส์ไปประยุกต์ในด้านต่าง ๆ ทั้งเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติ เพื่อให้มีความสนใจ ใฝ่รู้ในเรื่องราวทางฟิสิกส์ มีความใจกว้าง คิดและปฏิบัติอย่างมีเหตุผล เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ ผลดีและผลเสียต่อสังคมที่มีต่อการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันที่อยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการ นวัตกรรม อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ การคิด การวิเคราะห์ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมขึ้นใหม่เพื่อให้ก้าวทันต่อเหตุการณ์ ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม ควรเริ่มจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ช่วยแนะแนวและช่วยออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะการฝึกความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยต้องฝึกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรมทั้งในและนอกห้องเรียน สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 4) และจากการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีของครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่มีจุดเน้นในเรื่องแนวคิดวิทยาศาสตร์และทักษะการสำรวจตรวจสอบ/ทักษะการทดลองแต่ยังไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองและครูบางคนได้สอนโดยการเน้นความจำมากกว่าการคิดขั้นสูง ในขณะที่ครูบางส่วนได้เน้นกระบวนการคิดในการสอน แต่ยังไม่ได้นเน้นกระบวนการคิดในการประเมิน และมีข้อเสนอแนะควรลดกิจกรรมการสืบเสาะหาความรู้ที่ครูเป็นผู้กำหนดแนวทางในการทำกิจกรรมให้กับนักเรียนในทุกขั้นตอน (Structured inquiry) แต่ควรเพิ่มกิจกรรมการสืบเสาะหาความรู้ที่ครูมีการแนะแนวทางให้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนออกแบบกิจกรรมด้วยตนเอง (Guided inquiry) และเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ฉันทชัย จันทะเสน (2560: 55)

ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ และผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่า การจัดการ

เรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ มีหลายวิธี เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบเสาะ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ซึ่งการสอนแต่ละวิธีเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบที่เน้นให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกต้อง ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและหาวิธีทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์นั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้คล้าย ๆ กัน คือ ขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา ครูให้ความรู้ในเนื้อหาที่จะเรียน จากนั้นนักเรียนศึกษาบทวนเนื้อหาบทเรียนที่ครูสอน พร้อมกับทำความเข้าใจถึงปัญหาการเรียนรู้ของตนเอง ว่ามีสาเหตุใดบ้างที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้ และนักเรียนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรในบทเรียนนี้

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาที่ชัดเจน นักเรียนแต่ละคนเขียนปัญหาที่พบใน ขั้นที่ 1 เป็นข้อๆ โดยเขียนให้ได้ปริมาณมากที่สุด เพื่อนำเสนอปัญหาของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง

- นักเรียนนำเสนอปัญหาและสิ่งที่ตนเองอยากรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนที่แนวตรงทีละคน เพื่อให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนได้สังเกต

- นักเรียนที่ไม่ได้นำเสนอมีหน้าที่ศึกษาและตรวจสอบประเด็นของเพื่อนที่นำเสนอว่ามีความคล้ายคลึง หรือตรงกับปัญหาของตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

- นักเรียนแต่ละคนเลือกประเด็นที่เพื่อน ๆ นำเสนอมา 5 ประเด็น เพื่อรวบรวมประเด็นและข้อมูลที่สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียนมากที่สุด

- นักเรียนที่มีประเด็นปัญหาเรื่องเดียวกันอยู่กลุ่มด้วยกันเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ระดมความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจและแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้ จากนั้นนำวิธีการแก้ปัญหาที่ได้มาเขียนแบบลงในกระดาษ

ขั้นที่ 4 สร้างต้นแบบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแบบที่เขียนลงในกระดาษในขั้นที่ 3 ระดมความคิด มาสร้างเป็นชิ้นงานที่สามารถจับต้องได้

ขั้นที่ 5 ทดสอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น ครูและเพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายผลงาน เพื่อให้กลุ่มเจ้าของชิ้นงานได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนแนวตรง ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ของนักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) เป็นหน่วยวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในอำเภอกะทู้มณฑลจังหวัดสมุทรสาคร มีทั้งหมด 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกะทู้มณฑล (วิเศษสมุทรคุณ) โรงเรียนกุศลวิทยา โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) และโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 525 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) อำเภอกะทู้มณฑล จังหวัดสมุทรสาคร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมความ

สามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ จำนวน 2 แผน จำนวน 20 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง จำนวน 10 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สมการและกราฟการเคลื่อนที่แนวตรงจำนวน 10 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก กำหนดให้ค่าคะแนน คือ คำตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ

3. แบบประเมินความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความเป็นนวัตกรรม ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรมและด้านที่ 3 ด้านคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม โดยแบบประเมินนี้ใช้ประเมินรายกลุ่ม กำหนดเป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบิก (Rubrics Scoring) ใช้ประเมินขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แผนละ 1 ครั้งแต่ละครั้งมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน รวมประเมินทั้งหมด 2 ครั้ง แล้วนำคะแนนมาคิดเป็นค่าเฉลี่ย

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ และกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้การสร้างและตรวจสอบแผนการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน ใช้เวลาสอน 20 ชั่วโมง เพื่อประกอบการพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กำหนดขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

1.2 วิเคราะห์ เลือก และกำหนดเนื้อหาเพื่อนำมาสร้าง แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ โดยแบ่งออกเป็น 2 แผน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมก่อนทำการทดลอง ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนางสาว(ถาวรราษฎร์บำรุง) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้การเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ที่พัฒนาขึ้น

1.2 ผู้วิจัยเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ จำนวน 2 แผน พร้อมทั้งเตรียมสื่อการสอนที่ต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.3 ผู้วิจัยชี้แจงหลักการ เหตุผล และประโยชน์ของการวิจัยให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้ผลการจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ขั้นทดลอง

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดสอบก่อนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

2.2 ดำเนินการทดลองการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เรื่องการเคลื่อนที่แนวตรง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใช้เวลาในการสอน จำนวน 2 แผน รวมเป็น 20 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา ครูให้ความรู้ในเนื้อหาที่จะเรียน จากนั้นนักเรียนศึกษาทบทวนเนื้อหาบทเรียนที่ครูสอน พร้อมทั้งทำความเข้าใจถึงปัญหาการเรียนรู้ของตนเอง ว่ามีสาเหตุใดบ้างที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้ และนักเรียนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรในบทเรียนนี้

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาที่ชัดเจน นักเรียนแต่ละคนเขียนปัญหาที่พบใน ในขั้นที่ 1 เป็นข้อๆ โดยเขียนให้ได้ปริมาณมากที่สุด เพื่อนำเสนอปัญหาของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง

- นักเรียนนำเสนอปัญหาและสิ่งที่ตนเองอยากรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนที่แนวตรงทีละคน เพื่อให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนได้สังเกต

- นักเรียนที่ไม่ได้นำเสนอมีหน้าที่ศึกษาและตรวจสอบประเด็นของเพื่อนที่นำเสนอว่ามี ความคล้ายคลึง หรือตรงกับปัญหาของตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

- นักเรียนแต่ละคนเลือกประเด็นที่เพื่อน ๆ นำเสนอมา 5 ประเด็น เพื่อบรรวบรวมประเด็น และข้อมูลที่สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียนมากที่สุด

- นักเรียนที่มีประเด็นปัญหาเรื่องเดียวกันอยู่กลุ่มด้วยกันเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ระดมความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจและแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้ จากนั้นนำวิธีการแก้ ปัญหาที่ได้มาเขียนแบบลงในกระดาษ

ขั้นที่ 4 สร้างต้นแบบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแบบที่เขียนลงในกระดาษในขั้นที่ 3 ระดมความคิด มาสร้างเป็นชิ้นงานที่สามารถจับต้องได้

ขั้นที่ 5 ทดสอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น ครูและเพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายผลงาน เพื่อให้กลุ่มเจ้าของชิ้นงานได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานต่อไป

3. ขั้นหลังการทดลอง

หลังจากดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องการเคลื่อนที่แนวตรง เมื่อนักเรียนทำแบบทดสอบเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบมาตรวจและบันทึกคะแนน เพื่อนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

3.2 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ของนักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนดังต่อไปนี้

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ พบว่า มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบได้ช่วยให้นักเรียนรู้จักปัญหาที่แท้จริงของตนเอง และทำให้นักเรียนได้วางแผนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการระดมความคิดกับเพื่อนในกลุ่ม และลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ที่เริ่มจากขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา นักเรียนทำความเข้าใจถึงปัญหาการเรียนรู้ในรายวิชาฟิสิกส์ที่ผ่านมา ว่ามีสาเหตุใดบ้างที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ และนักเรียนต้องการอะไรในการเรียนรายวิชาฟิสิกส์ นักเรียนเขียนปัญหาที่พบในการเรียนบทที่ผ่านมาลงในใบงาน เป็นข้อ ๆ ให้ได้ปริมาณมากที่สุด ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาให้ชัดเจน นักเรียนคิดไตร่ตรองและกำหนดให้ชัดเจนว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร โดยการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ จากขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา จากนั้นเลือกปัญหาที่นักเรียนต้องการแก้ไขมากที่สุดมา 1 ปัญหา ขั้นที่ 3 ระดมความคิด จัดกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาคคล้ายคลึงกันอยู่ด้วยกัน เพื่อคัดกรองและวิเคราะห์ข้อมูล ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาหลากหลาย จากนั้นระดมความคิดกันเพื่อเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา การค้นหาคำตอบที่ดีที่สุด ขั้นที่ 4 ต้นแบบ นักเรียนเขียนออกแบบวิธีการแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ตอบลงในกระดาษ จากนั้นนำแบบที่เขียนขึ้น มาสร้างชิ้นงานที่จับต้องได้ให้เป็นรูปธรรม ขั้นที่ 5 ทดสอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น ครูและเพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายผลงาน เพื่อให้กลุ่มเจ้าของผลงานได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานต่อไป จากการจัดการเรียนรู้นี้ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง วางแผนแก้ไขปัญหา และลงมือแก้ไขปัญหาดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้นตามทฤษฎีขั้นตอนการคิดเชิงออกแบบ ของ Stanford d. school (2016, อ้างถึงใน ไพรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และชูจิต ตรีรัตนพันธ์ 2560 : 22) Design Thinking คือ “กระบวนการคิดที่ใช้การทำความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง โดยเอาผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง และนำเอาความคิดสร้างสรรค์และมุมมองจากคนหลาย ๆ สายมาสร้างไอเดียแนวทางการแก้ไข และนำเอาแนวทางต่าง ๆ นั้นมาทดสอบและพัฒนา เพื่อให้ได้แนวทางหรือวัตรกรรมที่ตอบโจทย์ กับผู้ใช้และสถานการณ์นั้น ๆ ” โดย Stanford d.school ได้แบ่งขั้นตอนกระบวนการคิดออกเป็น 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 Empathize คือ เข้าใจปัญหา ทำความเข้าใจกับปัญหาให้ถ่องแท้ในทุกมุมมอง ตลอดจนเข้าใจผู้ใช้กลุ่มเป้าหมาย ขั้นที่ 2 Define คือ กำหนดปัญหาให้ชัดเจน นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อที่จะคัดกรองให้เป็นปัญหาที่แท้จริง ขั้นที่ 3 Ideate คือ ระดมความคิด การระดมความคิดนี้คือการนำเสนอแนวความคิดตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหารูปแบบต่าง ๆ อย่างไม่มีกรอบจำกัด ขั้นที่ 4 Prototype คือ สร้างต้นแบบที่เลือก การสร้างต้นแบบ เนื่องจากความคิดในขั้นที่ Ideate อาจจะไม่สามารถ ทำให้ผู้อื่นเห็นภาพตามที่เราคิดขึ้นมาได้เราจึงต้องสร้างแบบจำลองขึ้นมาเพื่อให้สามารถสัมผัสได้ถึงสิ่งที่ความคิดเราต้องการนำเสนอ โดยการสร้างแบบจำลองนั้น และขั้นที่ 5 Test คือ ทดสอบ ทดลองนำต้นแบบหรือข้อสรุปที่จะนำไปใช้จริงมาปฏิบัติก่อน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ ตลอดจนประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับ พิพัฒน์พงศ์ จิตต์เทพและคณะ (2563) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางสังคมในสาระภูมิศาสตร์ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้การคิดเชิงออกแบบ คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง (Empathize) ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดความต้องการ (Define) ขั้นที่ 3 ขั้นระดมความคิด ขั้นที่ 4 ขั้นตอนพัฒนาต้นแบบ (Prototype) และขั้นที่ 5 ขั้นทดสอบ (Test) และผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 30.52 (SD.=3.742) และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าร้อยละ 70 (28 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($t=3.745, df=30, p<0.01$) หรือสามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ สรยุทธศรี ทองไสว (2562) ซึ่งได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการถอดวิธีคิดเชิงออกแบบในรายวิชาหลักการของระบบสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 12.00

2. ผลการศึกษาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ของนักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ จำนวน 2 แผน นักเรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 76.30 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิด การคิดแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังฝึกให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนในการทำงาน โดยเริ่มจากปัญหา เมื่อได้ปัญหามาแล้วนักเรียนจะต้องหาวิธี แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นให้ได้ โดยระดมความคิดกับเพื่อนภายในกลุ่ม จากนั้นร่างต้นแบบขึ้นมาและช่วยกันคิดวิเคราะห์ว่าต้นแบบนี้ สามารถแก้ไขปัญหาได้จริงหรือไม่ หากพบว่าต้นแบบไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็จริงนักเรียนจะต้องระดมความคิดกันใหม่ เพื่อให้ได้ต้นแบบที่สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ และหากได้ต้นแบบที่สามารถแก้ไขปัญหาก็แล้วก็นำมาสร้างต้นแบบ และทดสอบนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) ที่ว่า ทักษะการสร้างสรค์นวัตกรรม เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ (Knowledge) จินตนาการ (Imagination) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ความร่วมมือ (Collaborative) ทำให้เกิดนวัตกรรมที่อาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน และอาจใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่ง หรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิพัฒน์พงศ์ จิตต์เทพ, มั่นสนันท์ น้ำสมบูรณ์, เพ็ญพะนอ พ่วงแพ และ วิสูตร โพธิ์เงิน (2564) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการสร้างสรค์นวัตกรรมทางสังคมในสาระภูมิศาสตร์ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้การคิดเชิงออกแบบ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการสร้างสรค์นวัตกรรมทางสังคมหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.36, S.D=0.08$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คุณลักษณะของนวัตกรรมทางสังคมอยู่ในระดับดี เป็นลำดับที่หนึ่ง ($\bar{X}=2.45, S.D=0.08$) รองลงมา

ได้แก่การนำนวัตกรรมทางสังคมมาใช้งานอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.44, S.D=0.09$) เป็นลำดับที่สอง และความเป็นนวัตกรรมทางสังคมอยู่ในระดับดี เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}=2.20, S.D=0.17$) ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิวัฒน์ บุญสม (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ มีชื่อว่า “4 CO-PAC Modfi” มีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการเรียนการสอน และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กระบวนการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การร่วมกันค้นหาปัญหา(CollaborativeProblemFinding) ขั้นที่ 2 การร่วมกันค้นหาแนวคิด (Collaborative Idea Finding) ขั้นที่ 3 การร่วมกันสร้างนวัตกรรม (Collaborative Innovation Building) และ ขั้นที่ 4 การร่วมกันสร้างการยอมรับ(Collaborative Acceptance Building) ซึ่งทุกขั้นตอนหลักจะมีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ที่เรียกว่า “PAC” ได้แก่ ขั้นเตรียมการ (Preparation: P) ขั้นปฏิบัติ (Action : A) และขั้นสรุป (Conclusion) โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนในช่วงระหว่างการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนมีพัฒนาการขึ้นและโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีและมีพฤติกรรมสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) ผลการขยายผล พบว่า หลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักเรียนกลุ่มขยายผลมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีและมีนวัตกรรมด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ อยู่ในระดับความคิดเห็น ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 นักเรียนเห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ที่มีการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนได้ศึกษาหาวิธีการแก้ปัญหา ระดมสมองร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหา นำสู่การสร้างนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้นวัตกรรมทางศิลปะที่สามารถแก้ปัญหากลุ่มตนเองได้ ซึ่งด้านที่ใช้วัดความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 3 ด้านมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการวัดความคิดเห็นของ เอกมร คงตางาม (2553) คือ การวัดความรู้สึก

ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ใช้มาตรวัดความคิดเห็นของผู้ตอบ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา บุษบา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาชีววิทยา โดยใช้การคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การคิดเชิงออกแบบ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความมั่นใจในความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ สนับสนุนให้นักเรียนกล้าตัดสินใจในการลงมือกระทำ และกระตุ้นให้นักเรียนได้สร้างความคิดที่หลากหลาย ตลอดจนส่งเสริมทักษะและความสามารถในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ปัญหาของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง การเคลื่อนแนวตรง ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า เนื้อหาในหลักสูตรประกอบด้วย ธรรมชาติของฟิสิกส์ การวัดและการบันทึกผลการเคลื่อนที่แนวตรง การตกแบบเสรี แรงการหาแรงลัพธ์ มวล แรง และกฎการเคลื่อนที่ แรงดึงดูดระหว่างมวล และแรงเสียดทาน ในการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง ในการเก็บข้อมูล พบว่า การเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบนั้น นักเรียนจะต้องตรวจสอบปัญหาของตนเองจากการเรียนในเรื่องที่ผ่านมาแล้ว และนำปัญหาที่พบมาเชื่อมโยงกับเรื่องที่กำลังเรียนอยู่ ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาจึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียน ได้เกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ดังนั้นการเรียงลำดับเนื้อหาที่จะสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญควรเรียงลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกัน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การศึกษาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ของนักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ ขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา ครูให้ความรู้ในเนื้อหาที่จะเรียน จากนั้นนักเรียนศึกษาทบทวนเนื้อหาบทเรียนที่ครูสอน พร้อมทั้งทำความเข้าใจถึงปัญหาการเรียนรู้ของตนเอง ว่ามีสาเหตุใดบ้างที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้ และนักเรียนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรในบทเรียนนี้ ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาที่ชัดเจน นักเรียนแต่ละคนเขียนปัญหาที่พบใน ขั้นที่ 1 เป็นข้อๆ โดยเขียนให้ได้ปริมาณมากที่สุด เพื่อนำเสนอปัญหาของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง ขั้นที่ 3 ระดมความคิด

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจและแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้ จากนั้นนำวิธีการแก้ปัญหาที่ได้มาเขียนแบบลงในกระดาษขั้นที่ 4 ต้นแบบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแบบที่เขียนลงในกระดาษในขั้นที่ 3 ระดมความคิด มาสร้างเป็นชิ้นงานที่สามารถจับต้องได้ และขั้นที่ 5 ทดสอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น ครูและเพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายผลงาน เพื่อให้กลุ่มเจ้าของชิ้นงานได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานต่อไปซึ่งผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เป็นขั้นตอนวิธีการจัดกิจกรรมที่ใหม่สำหรับนักเรียน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจขั้นตอนในการสอนของครู

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ พบว่า นวัตกรรมทางฟิสิกส์ที่นักเรียนสร้างขึ้น เป็นการสร้างจากวัสดุ อุปกรณ์ แบบทำมือ เช่น นวัตกรรมทางฟิสิกส์ ชื่อ ระยะทางพิสูจน์ใจ สมการพิสูจน์รัก เป็นนวัตกรรมทางฟิสิกส์ที่นักเรียนสร้างขึ้นด้วยวัสดุอุปกรณ์ทำมือ หรือ นวัตกรรมทางฟิสิกส์ ชื่อ จุดชุมใจมดี เป็นนวัตกรรมที่สร้างจากวัสดุทำมือเช่นกัน ดังนั้นครูผู้สอนควรเพิ่มทักษะ กระบวนการด้านการออกแบบนวัตกรรมโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำทักษะด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้ในเนื้อหาสาระอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น มวล แรง กฎการเคลื่อนที่ แรงดึงดูดระหว่างมวล เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร่วมกับเทคนิควิธีการสอนรูปแบบอื่นๆ เช่น ร่วมกับการสอนโดยการแก้ปัญหา ร่วมกับการสอบแบบเสริมศึกษา เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางฟิสิกส์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในยุคปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิต
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ. (2554). เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด “การบูรณาการ.” กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร.
- ฉันทชัย จันทะเสน. (2560). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 23, 1 (กรกฎาคม) : 55.
- นิวัฒน์ บุญสม. (2556). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562). “การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร ปานดำ. (2563). ยุทธศาสตร์การผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประเภทอุตสาหกรรมรองรับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ปีที่ 33 ฉบับที่ 116 ตุลาคม-ธันวาคม 2563, 22-28.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เอกมร คงตางาม. (2553). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
The Guidelines for Knowledge Management in Wadprangkasri
School Affiliated to Kanchanaburi Primary Educational
Service Area Office 3

นजरส ศิริขรรแสง¹
Najaros Sirikhansang
ดร.สงวน อินทร์รักษ์²
Dr.Sa-nguan Intharak

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี 2) แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ ด้านการสร้างและแสวงหา ด้านการแบ่งปันความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ และด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้
2. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจ

ARTICLE INFO:

Author:

1. นजरส ศิริขรรแสง
Najaros Sirikhansang
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
E-mail: Najaros.2536@gmail.com

Corresponding Author:

2. ดร.สงวน อินทร์รักษ์
Dr.Sa-nguan Intharak
ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ที่ปรึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำสำคัญ: การจัดการความรู้

Keywords: Knowledge Management

Article history:

Received: 09/05/2024

Revised: 10/05/2024

Accepted: 20/05/2024

ใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง 2) ควรมีการสำรวจความเห็นและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนในด้านความต้องการสร้างและแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ 3) ผลักดันให้บุคลากรผู้รับผิดชอบงานในแต่ละฝ่ายร่วมกันจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน 4) ควรมีการรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์ของบุคลากรในโรงเรียน 5) ควรมีการสำรวจรับฟังปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้ในองค์กร 6) ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ให้นำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนมาจัดนิทรรศการให้ความรู้แก่ครูบุคลากรและนักเรียน 7) ควรจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were to find: 1) Knowledge management in Wadprangkrasri School 2) The guideline for the development of knowledge management in Wadprangkrasri School. The sample group was the school director, vice director, and government teachers with a total of 34 respondents. The research instruments were questionnaire about knowledge management based on the concepts of the public sector development commission – OPDC. The data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. The knowledge management in Wadprangkrasri School in overall and each aspect were rated at a high level, arranged from the highest to the lowest arithmetic mean as follows: learning, knowledge creation and acquisition, knowledge identification, knowledge organization, knowledge sharing and knowledge exchange, knowledge access, and knowledge codification and refinement.

2. The guidelines of knowledge management in Wadprangkrasri School, were as follow: 1) the educational personnel of the school, the school board, and the students' parents should be supported to participate and make decisions together. 2) The school personnel should be encouraged to share their opinions and express their requirement for knowledge creation and acquisitions. 3) The school personnel in each section of the school management require a work manual. 4) The school personnel's knowledge, skills and experience should be collected systematically. 5) Problems with the organizational knowledge access should be heard. 6) Knowledge, collected from several sources: both inside and outside the school, should be exhibited through school activities. 7) The school personnel should be encouraged to learn and improve their knowledge.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงวิทยาการและเทคโนโลยีซึ่งมีความก้าวหน้า ด้วยเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ และข้อมูลความรู้นั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ข้อมูลความรู้อาจมีความล้าสมัย เป็นเหตุให้ต้องมี การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาทดแทนอยู่เสมอ อีกทั้งปัญหาความซับซ้อนในการบริหารจัดการองค์กร ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาองค์กรในทุก ๆ ด้านอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้องค์กร ทางการศึกษาต้องเรียนรู้ความผิดพลาดจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา เรียนรู้จากบทเรียนที่ตนเองกระทำการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ขององค์กร ดังนั้น องค์กรต้องมีการเก็บรวบรวมประสบการณ์เก็บความรู้และจัดการความรู้ที่เรียกว่า การจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยมีการจัดการกับฐานความรู้ (Knowledge Base) สามารถสะสมและรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนการแบ่งปันความรู้ให้กับทุกคนในองค์กร (ธีระ รุณเจริญ, 2555), 228.)

ความรู้ในองค์กรไม่ว่าจะเป็นความรู้ในรูปแบบเอกสารหรือรูปแบบความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลในองค์กรก็ตาม หากขาดการจัดเก็บอย่างเป็นระบบก็จะไม่สามารถนำความรู้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้ กล่าวคือหากบุคลากรผู้ชำนาญงานในหน้าที่นั้น ๆ ขององค์กร มีเหตุอันต้องเปลี่ยนแปลง โยกย้าย ปลดเกษียณหรือด้วยอาจด้วยเหตุผลอื่นใดก็ตาม องค์กรนั้นจะมีวิธีการอย่างไรจึงจะสามารถนำความรู้และความชำนาญในงานที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้นออกมาเพื่อถ่ายทอดให้แก่บุคลากรใหม่ที่มาปฏิบัติงานต่อในหน้าที่นั้น ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานในตำแหน่งหน้าที่นั้นได้อย่างราบรื่น เป็นต้น จากตัวอย่างปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ถ้าหากองค์กรใดที่ไม่มีกระบวนการจัดการความรู้ที่ดีมารองรับ องค์กรก็นั้นจะไม่สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ ด้วยเหตุที่ไม่สามารถนำความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในตัวบุคคลหรืออยู่ในส่วนต่าง ๆ ขององค์กรออกมาใช้ให้ประโยชน์ต่อองค์กรได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลให้การทำงานเกิดการติดขัด หรืออาจดำเนินต่อไปได้ช้า ทั้งนี้ รวมไปถึงขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้หรือการสร้างความรู้ใหม่ ๆ ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เนื่องจากการไม่มีการแบ่งปันหรือการจัดเก็บข้อมูลความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการในการจัดการความรู้ที่ดีนั้นจะช่วยให้องค์กรได้ประโยชน์คือลดขั้นตอนการทำงานได้ เพราะสามารถแสวงหาความรู้และแนวทางความสำเร็จที่มาแล้วได้โดยสะดวกรวดเร็ว ทำให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ ไม่ต้องปฏิบัติงานด้วยการลองผิดลองถูก อีกทั้งยังช่วยประหยัดเวลา ประหยัดทรัพยากร ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเนื่องจากโรงเรียนวัดปรังกาสีได้มีการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระยะ 3 ปี ไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2564-2566 ซึ่งกำหนดแผนการดำเนินงานครบทุกภารกิจในภาพรวมตามพันธกิจทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ 1) พัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 2) ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความเป็นพลเมืองที่ดี ความเป็นไทย มีภูมิคุ้มกันจากภัยในทุกรูปแบบ มีสุขภาพที่ดีและมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนา

หลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่มีขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้รองรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนสังคม และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและจัดเตรียมโครงการ โดยการศึกษาการจัดการความรู้และสภาพปัญหาต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา กฎระเบียบ ข้อมูลสถิติต่าง ๆ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาจัดทำโครงการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อเสนอโครงการวิจัยต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนสร้างเครื่องมือทดสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ จากนั้นนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผล และเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำเสนอรายงานผลการวิจัยโดยการนำร่างผลการวิเคราะห์ แปลผล และอภิปรายผลมาจัดทำรายงานการวิจัยเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 40 คน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหาร 2 คน ครูผู้สอน 38 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอนจำนวน 34 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 36 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการ

ขนาดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธี
สุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยได้ผู้บริหาร
จำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากงานวิจัยของศิริพันธ์
เพชรแอน มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการหาค่า
ความสอดคล้องเป็นไปตามที่กำหนด (ค่า IOC อยู่ที่ 0.5 – 1.00) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีความตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ในทุกด้านที่ระดับ 0.9722 (ศิริพันธ์ เพชรแอน: 91)

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ
รายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตามแนวคิดและหลักการของสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตัว
เลือกไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของลิเคิร์ท Likert's Five
Rating Scale ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลใน
โรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 36 คน
โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน
34 คน ของโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือไปยัง
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลสำหรับประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการขอความร่วมมือ
ให้ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของการวิจัยในครั้งนี้

2 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร นำส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน
วัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์
ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการแจก
แบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรของโรงเรียนวัดปรังกาสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (tally sheet) โดยการลงรหัสข้อมูลและกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้ นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบ การบรรยาย และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำมาวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบคำบรรยายแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

สรุปผลการวิจัย

การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างและแสวงหา ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้และด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุดตามลำดับและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการบ่งชี้ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ บุคลากรร่วมประชุมวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนมีค่ามัธยฐานเลขคณิตมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์เป็นองค์การที่ให้ความสำคัญกับความรู้ โรงเรียนมีการกำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง แนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและ

ยุทธศาสตร์ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ถึงเป้าหมายความสำเร็จสูงสุดของโรงเรียนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึง บุคลากรวิเคราะห์แหล่งความรู้ที่มีอยู่ในและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนว่าจะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางใด บุคลากรมีการวิเคราะห์รูปแบบของความรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน และโรงเรียนส่งเสริมให้มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ บุคลากรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต การอบรมสื่อและเทคโนโลยีอื่น ๆ รองลงมา คือ บุคลากรมีการจัดทำข้อมูลเอกสาร คู่มือและบทเรียน บุคลากรนำความรู้เดิมมาสร้างและต่อยอดให้เกิดความรู้ใหม่ บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ใหม่ทั้งในและนอกโรงเรียนมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสนับสนุนบุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเป็นวิทยากร การเข้าอบรม โรงเรียนส่งเสริมบุคลากรให้แสวงหาความรู้จากประสบการณ์ตรงในการโรงเรียนเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนให้อิสระกับการจัดหาและสร้างความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และโรงเรียนมีโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมทุกภาคเรียนโดยจัดทำเป็นรูปเล่มเอกสารหรือวิธีอื่น ๆ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้เป็นเอกสาร/แฟ้ม โรงเรียนสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าการจัดเก็บและสรุปผลการปฏิบัติงาน โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวมความรู้อย่างชัดเจน บุคลากรร่วมมือพัฒนาระบบความรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน บุคลากรมีการสื่อสารให้สำคัญในการจัดเก็บความรู้ในโรงเรียน โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลความรู้เป็นหมวดหมู่ชัดเจน โรงเรียนจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย/กลุ่มงาน และโรงเรียนจัดเก็บความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน เช่น สื่อ มัลติมีเดีย มีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุดตามลำดับ

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบและการใช้ภาษาเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานของโรงเรียน บุคลากรนำความรู้มาจัดทำรูปแบบตามมาตรฐานที่กำหนด โรงเรียนมีการประมวลความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีการประมวลวิธีปฏิบัติที่ดีในการทำข้อมูลเป็นเอกสารและทำข้อสรุปของข้อมูลที่ได้รับ บุคลากรร่วมกันเรียบเรียงและปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย โรงเรียนนำความรู้จากการปฏิบัติงานของบุคลากรมาประมวลความรู้เพื่อเป็นฐานข้อมูล โรงเรียน

ปรับปรุงความรู้ให้ตรงกับความต้องการของบุคลากร และโรงเรียนรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์และการเรียนรู้แต่ละคน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดตามลำดับ

ด้านการเข้าถึงความรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ข้อโดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ โรงเรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ บุคลากรได้รับความรู้ทันต่อเหตุการณ์โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ได้ง่ายโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ใหม่ให้บุคลากรได้รับรู้ โรงเรียนให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้สะดวกในเวลาที่ต้องการใช้ โรงเรียนปรับปรุงแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้ และโรงเรียนแนะนำวิธีการเข้าถึงความรู้แก่บุคลากรอย่างชัดเจน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากทั้ง 10 ข้อโดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมสัมมนา ประชุมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่เสมอ บุคลากรในโรงเรียนร่วมคิดร่วมทำและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติงาน โรงเรียนเผยแพร่ความรู้สู่ภายนอกโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต บุคลากรถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่นโดยการสอนงานซึ่งกันและกัน บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้โดยการสับเปลี่ยนงาน โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น ความรู้ซึ่งกันและกันของบุคลากร โรงเรียนมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้โดยระบบพี่เลี้ยงและโรงเรียนนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้มาจัดนิทรรศการและเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภายนอกมีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

ด้านการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากทั้ง 7 ข้อโดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ บุคลากรนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานโรงเรียนนำความรู้ไปใช้พัฒนางานด้านต่าง ๆ บุคลากรมีความสามารถในการเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง บุคลากรมีความพร้อมที่จะนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและผู้อื่น บุคลากรนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในโรงเรียน บุคลากรเกิดการเรียนรู้พร้อมนำประโยชน์ไปใช้เพื่อความสำเร็จและโรงเรียนสร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

ด้านการบ่งชี้ความรู้ ข้อที่มีค่ามัชฌิมคณิตน้อยที่สุด คือ โรงเรียนส่งเสริมให้มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และการประชุมผู้ปกครองนักเรียนในแต่ละภาคเรียนของปีการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองโดยการสำรวจความเห็นและความต้องการของผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำประเด็นมาเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ข้อที่มีค่ามัชฌิมคณิตน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีโครงการ

ศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำ แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีการสำรวจความเห็นและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนในด้านความต้องการสร้างและแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การจัดการความรู้ของสถานศึกษาและจัดตั้งเป็นโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ข้อที่มีค่ามัชฌิมคณิตน้อยที่สุดมี 2 ข้อด้วยกัน คือ โรงเรียนจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย/กลุ่มงาน และโรงเรียนจัดเก็บความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน เช่น สื่อ มัลติมีเดีย แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนผลักดันให้บุคลากรผู้รับผิดชอบงานในแต่ละฝ่ายร่วมกันจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายหรือกลุ่มงานอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดขอบข่ายงานและความชัดเจนของหน้าที่ในการปฏิบัติงาน โดยสามารถจัดทำในรูปแบบเอกสาร หรือ ระบบออนไลน์ และรวบรวมจัดเก็บเป็นสารสนเทศของโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนสามารถเข้าถึงได้งานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ข้อที่มีค่ามัชฌิมคณิตน้อยที่สุด คือ โรงเรียนรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์และการเรียนรู้แต่ละคน แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีการรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์ของบุคลากรในโรงเรียน โดยการประชุมร่วมจัดทำอภิธานศัพท์ของคำจำกัดความ ความหมายของคำต่าง ๆ ที่โรงเรียนใช้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน และถูกต้อง ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในสถานศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะประการณ์ของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ไปยังบุคลากรคนอื่น ๆ ในสถานศึกษา

ด้านการเข้าถึงความรู้ ข้อที่มีค่ามัชฌิมคณิตน้อยที่สุด 2 ข้อด้วยกัน คือ โรงเรียนปรับปรุงแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้ และโรงเรียนแนะนำวิธีการเข้าถึงความรู้แก่บุคลากรอย่างชัดเจน แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีการสำรวจรับฟังปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้ในองค์กรและให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้อย่างเร่งด่วนเมื่อได้รับแจ้งปัญหา และโรงเรียนควรแนะนำวิธีการเข้าถึงความรู้แก่บุคลากรอย่างชัดเจนและเป็นกัลยาณมิตร เช่นการจัดทำคู่มือ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลความรู้ในการเข้าถึงความรู้ นั้น ๆ อย่างสะดวกและเข้าใจมากที่สุด

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อที่มีค่ามัชฌิมคณิตน้อยที่สุด คือ โรงเรียนนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้มาจัดนิทรรศการและเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภายนอก แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ให้นำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนมาจัดนิทรรศการให้ความรู้แก่ครูบุคลากรและนักเรียนโดยจัดทำในรูปแบบเอกสารหรือรูปแบบเป็นฐานความรู้สารสนเทศของโรงเรียนที่สามารถเป็นต้นแบบที่เด่นชัดได้และเผยแพร่ขยายผลโดยการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น ชุมชน อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

ด้านการเรียนรู้ ข้อที่มีค่ามัชฌิมคณิตน้อยที่สุด คือ โรงเรียนสร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน แนวทางในการพัฒนา คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศให้บุคลากร

เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยการสนับสนุน เชิดชู ผลักดัน ให้กำลังใจแก่บุคลากรในด้านการเรียนรู้อย่าง
กัลยาณมิตร

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิม
เลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างและแสวงหา ด้าน
การบ่งชี้ความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการเข้าถึง
ความรู้ และด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดตามลำดับ ซึ่งไม่
สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็น
เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรของโรงเรียนวัดปรังกาสิมีความรู้ความเข้าใจมีความตระหนักถึง
ความสำคัญในเรื่องของการจัดการความรู้ทั้ง 7 ด้าน ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งจากผลการวิจัยที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการ
ปฏิบัติงานขององค์กรที่ชัดเจน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอลตา สุขสี ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) ซึ่งจากการวิจัยพบว่า การจัดการ
ความรู้ในโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจาก
มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้าน
การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ และด้านการประมวล
และการกลั่นกรองความรู้ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการจัดการความรู้เป็นรายด้าน ทั้ง 7 ด้าน พบว่า

ด้านการบ่งชี้ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการ
จัดการความรู้ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ บุคลากรร่วมประชุมวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ที่ต้องใช้ในการ
ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด และระดับมาก 9 ข้อ คือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัย
ทัศน์เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญกับความรู้ โรงเรียนมีการกำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์ให้สอดคล้อง
กับวิสัยทัศน์ โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน เพื่อระบุจุดเด่นจุดด้อย โอกาส และอุปสรรคเพื่อ
กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรตาม
วิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ถึงเป้าหมายความสำเร็จสูงสุดของโรงเรียนให้ผู้

มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึง บุคลากรวิเคราะห์แหล่งความรู้ที่มีอยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนว่าจะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางใด บุคลากรมีการวิเคราะห์รูปแบบของความรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน และโรงเรียนส่งเสริมให้มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนวัดปรังกาสี มีการกำหนดวางแผนการดำเนินงานการจัดการความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้ได้เป็นอย่างดี มีการส่งเสริมผลักดันบุคลากรในการเข้าร่วมประชุมวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้มีความชัดเจน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของไอลดา สุขสีที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้ อุทิศ 15 (บ้านม่วงแต้) ซึ่งจากการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้ อุทิศ 15 (บ้านม่วงแต้) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบ่งชี้ความรู้ อยู่ในระดับมาก มีการดำเนินงาน 2 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการกำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องวิสัยทัศน์ และอันดับสอง โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญกับความรู้

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีการจัดการความรู้ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ บุคลากรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต การอบรมสื่อและเทคโนโลยีอื่น ๆ และระดับมาก 8 ข้อ คือ บุคลากรมีการจัดทำข้อมูลเอกสาร คู่มือและบทเรียน บุคลากรนำความรู้เดิมมาสร้างและต่อยอดให้เกิดความรู้ใหม่ บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ใหม่ทั้งในและนอกโรงเรียนมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสนับสนุนบุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเป็นวิทยากร การเข้าอบรม โรงเรียนส่งเสริมบุคลากรให้แสวงหาความรู้จากประสบการณ์ตรงในการ โรงเรียนเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนให้อิสระกับการจัดหาและสร้างความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และโรงเรียนมีโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญต่อการจัดการความรู้ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้งโรงเรียนยังให้การสนับสนุนให้บุคลากรได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต การอบรมสื่อและเทคโนโลยีอื่น ๆ เป็นประจำ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งแก้ว ประเทืองผล ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนในตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จากการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ของโรงเรียนในตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมาก มีการดำเนินงาน 2 อันดับแรก คือ บุคลากรมีการค้นหาแหล่งความรู้ที่มีอยู่ภายในและภายนอกของโรงเรียนมาใช้ในการทำเอกสาร คู่มือและบทเรียนและอันดับสองบุคลากรมีการรวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่อยู่อย่างกระจัดกระจายมาเก็บไว้ให้เป็นระเบียบเพื่อประโยชน์ในการใช้งาน

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณารายข้อพบว่า มีการจัดการความรู้ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมทุกภาคเรียนโดยจัดทำเป็นรูปเล่มเอกสารหรือวิธีอื่น ๆ และระดับมาก 9 ข้อ คือ โรงเรียนมีการจัดเก็บความรู้เป็นเอกสาร/แฟ้ม โรงเรียนสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าการจัดเก็บและสรุปผลการปฏิบัติงาน โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวมความรู้อย่างชัดเจน บุคลากรร่วมมือพัฒนาระบบความรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน บุคลากรมีการสื่อสารให้ความสำคัญในการจัดเก็บความรู้ในโรงเรียน โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลความรู้เป็นหมวดหมู่ชัดเจน โรงเรียนจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย/กลุ่มงาน และโรงเรียนจัดเก็บความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน เช่น สื่อ มัลติมีเดีย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ว่าเป็นระบบซึ่งมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการประเมินผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมทุกภาคเรียนโดยจัดทำเป็นรูปเล่มเอกสารหรือวิธีอื่น ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพันธ์ เพชรแอน ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) จากการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการดำเนินงาน 2 อันดับอันดับแรก คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมทุกภาคเรียน โดยจัดทำเป็นรูปเล่มเอกสารหรือวิธีอื่น ๆ อันดับที่สอง คือ โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้อมีการจัดการความรู้ในระดับมาก ทั้ง 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบและการใช้ภาษาเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานของโรงเรียน บุคลากรนำความรู้มาจัดทำรูปแบบตามมาตรฐานที่กำหนด โรงเรียนมีการประมวลความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีการประมวลวิธีปฏิบัติที่ดีในการทำข้อมูลเป็นเอกสารและทำข้อสรุปของข้อมูลที่ได้รับ บุคลากรร่วมกันเรียบเรียงและปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย โรงเรียนนำความรู้จากการปฏิบัติงานของบุคลากรมาประมวลความรู้เพื่อเป็นฐานข้อมูล โรงเรียนปรับปรุงความรู้ให้ตรงกับความต้องการของบุคลากร และโรงเรียนรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์และการเรียนรู้แต่ละคนตามลำดับ และการจัดการความรู้ของโรงเรียนวัดปรังกาสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนยังขาดการรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละคน ในการนำมาสร้างเป็นสารสนเทศ เอกสาร หรือคู่มือปฏิบัติงานในโรงเรียนได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอลดา สุขสี ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเต้า) ซึ่งจากการวิจัย

พบว่าการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการความรู้ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ เป็นด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด เช่นเดียวกัน

ด้านการเข้าถึงความรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้อมีการจัดการความรู้อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ บุคลากรได้รับความรู้ทันต่อเหตุการณ์ โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ได้ง่าย โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ใหม่ให้บุคลากรได้รับรู้ โรงเรียนให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้สะดวกในเวลาที่ต้องการใช้ โรงเรียนปรับปรุงแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้ และโรงเรียนแนะนำวิธีการเข้าถึงความรู้แก่บุคลากรอย่างชัดเจน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ในด้านการเข้าถึงความรู้ โดยส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้ทันต่อเหตุการณ์ และโรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ได้ง่าย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินันท์ เพชรแอน ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ซึ่งจากการวิจัยพบว่าการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเข้าถึงความรู้ อยู่ในระดับมาก มีการดำเนินงาน 2 อันดับ อันดับแรก คือ โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ได้ง่าย อันดับสอง คือ โรงเรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้หลากหลาย

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้อมีการจัดการความรู้อยู่ในระดับมากทั้ง 10 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่เสมอ บุคลากรในโรงเรียนร่วมคิดร่วมทำและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติงานโรงเรียนเผยแพร่ความรู้สู่ภายนอกโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต บุคลากรถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่นโดยการสอนงานซึ่งกันและกัน บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้โดยการสับเปลี่ยนงาน โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น ความรู้ซึ่งกันและกันของบุคลากร โรงเรียนมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้โดยระบบพี่เลี้ยง และโรงเรียนนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้มาจัดนิทรรศการและเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภายนอก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยโรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งแก้ว ประเทืองผล ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนในตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จากการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ของโรงเรียนในตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้อยู่ในระดับมาก มีการดำเนินงาน 2 อันดับ โดยอันดับแรก คือ โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และอันดับสอง คือ บุคลากรนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ด้านการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้อมีการจัดการความรู้ในระดับมากทั้ง 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อยได้ดังนี้ บุคลากรนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานโรงเรียน นำความรู้ไปใช้พัฒนางานด้านต่าง ๆ บุคลากรมีความสามารถในการเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง บุคลากรมีความพร้อมที่จะนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและผู้อื่น บุคลากรนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในโรงเรียน บุคลากรเกิดการเรียนรู้พร้อมนำประโยชน์ไปใช้เพื่อความสำเร็จ และโรงเรียนสร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนตระหนักให้มีความสำคัญในด้านการเรียนรู้ โดยมีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยนำความรู้ไปใช้พัฒนางานด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล ھرรัชกริรมย์โชค ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก จากการวิจัยพบว่า ภาพรวมของสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาเกิดจากปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ คน การจัดการความรู้ องค์กร การเรียนรู้และเทคโนโลยี

แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 มีดังนี้

ด้านการบ่งชี้ความรู้ คือ โรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และการประชุมผู้ปกครองนักเรียนในแต่ละภาคเรียนของปีการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองโดยการสำรวจความเห็นและความต้องการของผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อนำประเด็นมาเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ คือ โรงเรียนควรมีการสำรวจความเห็นและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนในด้านความต้องการสร้างและแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การจัดการความรู้ของสถานศึกษา และจัดตั้งเป็นโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ คือ โรงเรียนผลักดันให้บุคลากรผู้รับผิดชอบงานในแต่ละฝ่ายร่วมกันจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายหรือกลุ่มงานอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดขอบข่ายงานและความชัดเจนของหน้าที่ในการปฏิบัติงาน โดยสามารถจัดทำในรูปแบบเอกสาร หรือ ระบบออนไลน์ และรวบรวมจัดเก็บเป็นสารสนเทศของโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนสามารถเข้าถึงได้งานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ คือ โรงเรียนควรมีการรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์ของบุคลากรในโรงเรียน โดยการประชุมร่วมจัดทำอภิธานศัพท์ของคำจำกัดความ ความหมายของคำต่าง ๆ ที่โรงเรียนใช้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันและถูกต้อง ควรมีการจัดอบรม

เชิงปฏิบัติการในสถานศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะประสบการณ์ของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ไปยังบุคลากรคนอื่น ๆ ในสถานศึกษา

ด้านการเข้าถึงความรู้ คือ โรงเรียนควรมีการสำรวจรับฟังปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้ในองค์กรและให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาวิธีการเข้าถึงความรู้อย่างเร่งด่วนเมื่อได้รับแจ้งปัญหา และโรงเรียนควรแนะนำวิธีการเข้าถึงความรู้แก่บุคลากรอย่างชัดเจนและเป็นกัลยาณมิตร เช่น การจัดทำคู่มือการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลความรู้ในการเข้าถึงความรู้นั้น ๆ อย่างสะดวกและเข้าใจมากที่สุด

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ คือ โรงเรียนควรมีการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ให้นำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนมาจัดนิทรรศการให้ความรู้แก่ครูบุคลากรและนักเรียน โดยจัดทำในรูปแบบเอกสาร หรือรูปแบบเป็นฐานความรู้สารสนเทศของโรงเรียนที่สามารถเป็นต้นแบบที่เด่นชัดได้ และเผยแพร่ ขยายผลโดยการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น ชุมชน อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

ด้านการเรียนรู้ คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยการสนับสนุน เชิดชู ผลักดันให้กำลังใจแก่บุคลากรในด้านการเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

โรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ควรพัฒนาการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ โดยการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายหรือกลุ่มงาน จัดเก็บความรู้ให้เป็นหมวดหมู่ โดยจัดเก็บความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน เช่น สื่อ มัลติมีเดีย เป็นต้น

โรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ควรมีการประมวลและกลั่นกรองความรู้ โดยการรวบรวมความรู้และทักษะจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละคน นำความรู้มาจัดรูปแบบตามมาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดปรังกาสิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- กิ่งแก้ว ประเทืองผล. (2562). “การจัดการความรู้ของโรงเรียนในตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิระพงศ์ เรืองกุล. (2557). “ชุมชนนักปฏิบัติ : แนวทางการจัดการความรู้เพื่อสร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขัน.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 7.
- ณัฐพล สมบูรณ์ และณลินภัทร์ ปรวัฒน์ปริยกร. (2556). “ระบบการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ศึกษาศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง.” the 9th National Conference on Computing and Information Technology (NCIT2013), ประเทศไทย, 9-10 พ.ค. 2556, กรุงเทพฯ.
- ธงชัย ศรีกัมพล. (2557). “สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 27 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน.” วิทยานิพนธ์ ปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ธีระ รุณเจริญ. (2555). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูกรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3. พิมพ์ครั้งที่ 7 ed. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นฤมล สายะบุตร และ ประกอบ คุณารักษ์. (2557). “รูปแบบการจัดการความรู้สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย 4, no. 1.
- นลวัชร ขุนลา และ เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์. (2558). “การจัดการความรู้สู่การสร้างองค์กรที่ประสบความสำเร็จ.” วารสารนักบริหาร 35, no. 1.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2542.
- พรพิมล หารษาภิรมย์โชค. (2555). “สภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โรงเรียนวัดปรังกาสี. (2563). รายงานผลการดำเนินกิจกรรมข้อมูลสารสนเทศในโครงการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563. “ม.ป.ท.,

- วิจารณ์ พานิช. (2559). ขอบฟ้าใหม่ในการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- . (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสตอรี่-สฤตต์วงศ์. “การจัดการความรู้ (Knowledge Management).” 2563, accessed 1 มีนาคม, 2565, “สืบค้นจาก” http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/Phd_Wiphada_slide.pdf.
- ศิรินันต์ เพชรแอน. (2557). “การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์).” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- ศุภวิทย์ ภาสิตและนิรันดร์ ญาณิ์ โชคสมงาม. (2564). Km Knowledge Management. Vol. 2564, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิช (ในเครือบริษัท วิช กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด).
- สมชาย นำประเสริฐชัย. (2558). การจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2552). การจัดการความรู้ Knowledge Management (ปรับปรุงใหม่), โครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ชุดเครื่องมือเรียนรู้ด้วยตนเอง Edited by พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา,
- . (2552). การจัดการความรู้ Knowledge Management (ปรับปรุงใหม่), โครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ชุดเครื่องมือเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- . (2552). การจัดการความรู้ Knowledge Management (ปรับปรุงใหม่),โครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ชุดเครื่องมือเรียนรู้ด้วยตนเอง กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). คู่มือเรียนรู้งานตลาดนัดการจัดการความรู้ระดับชาติ ครั้งที่ 2 การจัดการความรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- สุประภาดา โชติมณี. (2554). จัดการความรู้อย่างไรให้ใช้ได้ผลกับทุกระบบ. กรุงเทพฯ: พงษ์วินทร์การพิมพ์ จำกัด.
- อติต พลจันทิก. (2556). “การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านการศึกษาของกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ.” วิทยานิพนธ์สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ไอลดา สุขสี. (2563). “แนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงแฝง).” สารนิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Davenport, Thomas H., and Others. (1998). Successful Knowledge Management Project.
Vol. 1998, “n.p.”: Winter.

Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein. (2020). Educational Administration : Concepts
and Practices, 7th Ed. California SAGE Publications.

John W. Best. (1981). Research in Education. 4th Ed. Englewood cliffs: Prentice Hall,

Marquardt, Michael J, and Angus Reynolds. (1994). The Global Learning Organization. Burr
Ridge: Irwing.

Rensis Likert. (1963). The Human Organization. New York: McGraw – Hil.

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สมุทรสาคร สมุทรสงคราม

The 21st Century Management Skill of Administrator and Academic
Administration of Samutsakhonwittayalai School under Secondary
Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram

พรหมพิริยะ พนาสนธิ¹

Dr.PhrOMPIriya Panarson

กรปภา เจริญชันษา²

Dr.Kornpapar Charoenshunsu

อรรณณ ชมชัยยา³

Orawan Chomchaiya

ชัยการ วาทยานาม⁴

Chaiyakarn Watha-ngam

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (2) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ใช้วิธีสุ่มแบบการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) จำนวน 113 คน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยสัมประสิทธิ์

ARTICLE INFO:

Author:

1. พรหมพิริยะ พนาสนธิ
Dr.PhrOMPIriya Panarson

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Corresponding Author:

2. กรปภา เจริญชันษา
Dr.Kornpapar Charoenshunsu

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

3. อรรณณ ชมชัยยา
Orawan Chomchaiya

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

4. ชัยการ วาทยานาม
Chaiyakarn Watha-ngam

กองบังคับการปราบปราม

กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า: (1) ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ในภาพรวมที่ความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($r_{XtotYtot} = .75$)

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย

Keywords: The 21st Century Management Skill, Academic Administration, Samutsakhonwittayalai School

Article history:

Received: 05/01/2024

Revised: 07/05/2024

Accepted: 15/05/2024

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study the level of teachers' opinions on the 21st century management skill of administrator and academic administration of Samutsakhonwittayalai School under Secondary Educational Service Area Office Samutsakhon, Samut Songkhram; (2) to study the opinions regarding the academic administration of administrator at Samutsakhonwittayalai School under Secondary Educational Service Area Office Samutsakhon, Samut Songkhram; and (3) to study the correlation between the 2^{1st} century management skill of administrator and academic administration of Samutsakhonwittayalai School under Secondary Educational Service Area Office Samutsakhon, Samut Songkhram. The sample consisted of 113 teachers in Samutsakhonwittayalai School, obtained via simple random sampling technique. The instrument used for data collection was 5-rating scales questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation and hypothesis was tested by Pearson Product-Moment Correlation Coefficient.

Major findings were as follow: (1) the 21st century management skill of administrator and academic administration of Samutsakhonwittayalai School under Secondary Educational Service Area Office Samutsakhon, Samut Songkhram, overall and every aspects were at high level (2) academic administration of schools under Secondary Educational Service Area Office Samutsakhon, Samut Songkhram, overall and every aspects were at high level and (3) correlation between the 21st century management skill of administrator and academic administration of Samutsakhonwittayalai School under Secondary Educational Service Area Office Samutsakhon, Samut Songkhram was positive high level at .01 statistical significance.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในฐานะเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในมีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางนโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต้องมีความพร้อมในด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น กล่าวคือ มีทักษะทางปัญญาสูง เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีจิตเชิงสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงาน ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2558) นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นกลไกเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสพการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (กฤษฎา ยองไย, 2561)

การบริหารการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานอย่างมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ถ้าจะให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายนั้น ต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในอาชีพ และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่หลากหลาย เป็นนักบริหารมืออาชีพ เป็นผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำสูง ผู้บริหารต้องกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการบริหารการศึกษาที่ชัดเจนและเหมาะสม ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานและการผลิตผู้เรียน การมีเครื่องมือในการใช้การจัดการศึกษาที่เหมาะสม ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาการสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้พอเพียงและมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์และการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์ (กนกพร มาอ้วน, 2564)

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือการให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาก็นับว่าเป็นประเด็นการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นประเด็นที่สามารถนำพาให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จดังที่กล่าวแล้วและ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ซึ่งมีกระบวนการประเมินตนเองในรอบปี 2565 ในภาพรวมอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม

ถึงแม้โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จะมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับยอดเยี่ยม แต่เมื่อสภาวะทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับมีแนวคิดการบริหารใหม่ๆเกิดขึ้น คณะผู้วิจัยจึงต้องการตรวจสอบประเด็นสำคัญทางการบริหารคือทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาว่ามีสภาพเป็นอย่างไรเพื่อคงสภาพการเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้อย่างสมภาคภูมิ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

สมมติฐานในการวิจัย

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้ บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร และแนวคิดบริหารวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาคร วิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ซึ่งใช้แนวคิดจากการ สังเคราะห์งานวิจัยและบทความจำนวน 15 ฉบับ คือ จาก วุฒิพงษ์ ศรีจันทร์ และคณะ (2561: 130-131), อุดลย์พร ชุ่มช่วยขวย และ ธีระพงศ์ บุศรากุล. (2562: 179), วราพร บุญมี และพิมพ์กา ธรรมสิทธิ (2563: 4-5), กมล คล้ามณีและคณะ (2564: 69), โชษิตา ศิริมัน (2564: 410), ภารดี ขาวรินทร์ (2564: 121-122), วิไลวรรณ พ่อคำช้าง (2564: 25-26), สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564: 13-14), สุวัฒน์ กู้เกียรติกาญจน์ (2564: 77), อติกาญจน์ ศรีสังข์ (2564: 5), พิทยา ดาคม (2565: 230-231), Lee (2008, อ้างถึงใน กรรณิกา กันทำ, 2561: 20), Weigel (2012, อ้างถึงใน ชัยยนต์ เพาพาน, 2559: 306) และ Servet OZDEMİR (2022: 406) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่มีระดับความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป จะได้ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ทักษะ ดังนี้

- 1) ทักษะการสื่อสาร (Communication skill)
- 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Critical and creative thinking skill)
- 3) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้ดิจิทัล (Information technology and digital literacy skill)
- 4) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ (Skill in organizational management)
- 5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ (Relations skill)

ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ซึ่งใช้แนวคิดของกระทรวง ศึกษาธิการ (2545) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ คือ

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ครูโรงเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 154 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน(Robert V. Krejcie, and Daryle W. Morgan.1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรในการศึกษา 2 ตัวแปร คือ

ตัวแปรที่ 1 คือ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประกอบด้วย 5 ด้านคือ

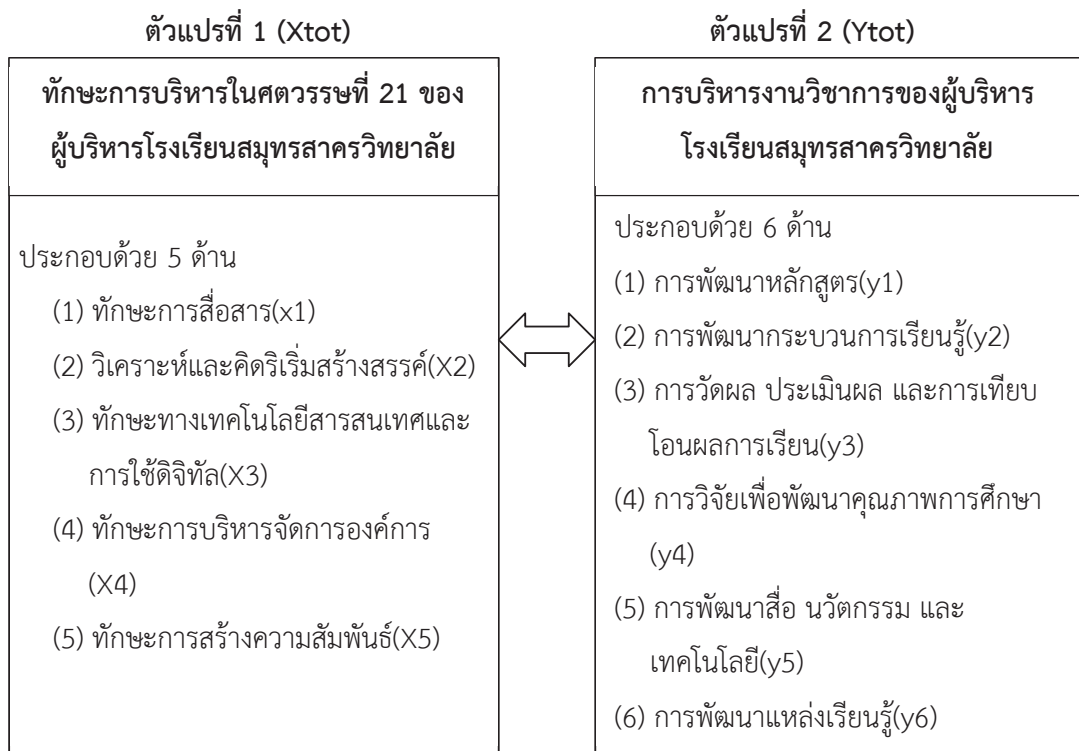
- 1) ทักษะการสื่อสาร
- 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้ดิจิทัล
- 4) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ
- 5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์

ตัวแปรที่ 2 คือ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประกอบด้วย 6 ด้านคือ

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยใช้แนวคิดจากการสังเคราะห์งานวิจัยและบทความจำนวน 15 ฉบับ คือจาก วุฒิพงษ์ ศรีจันทร์ (2561: 130-131), อุดลย์พร ชุ่มชวย (2562: 179), วราพร บุญมี (2563: 4-5), กมล คล้ามณี (2564: 69), โชษิตา ศิริมัน (2564: 410), ภารดี ขาวนรินทร์ (2564: 121-122), วิไลวรรณ พ่อคำช้าง (2564: 25-26), สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564: 13-14), สุวัฒน์ กุ้เกียรติกาญจน์ (2564: 77), อติกาญจน์ ศรีสังข์ (2564: 5), พิทยา ดาคม (2565: 230-231), Lee (2008, อ้างถึงใน กรรณิกา กันทำ, 2561: 20), Weigel (2012, อ้างถึงใน ชัยยนต์ เพาพาน, 2559: 306) และ Servet OZDEMİR (2022: 406) จะได้ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ทักษะ และแนวคิดการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยใช้แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 33) ประกอบด้วย 6 ด้าน มากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 1



ภาพที่ 1: กรอบความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้ประมวลแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนแบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้ดิจิทัล 4) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ และ 5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นมาก	ให้	4	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นน้อย	ให้	2	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วย 6 ด้านคือ 1) การจัดหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ 2) การใช้สื่อการเรียนการสอน 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) การนิเทศการเรียนการสอน 5) การวัดผลประเมินการเรียนการสอน และ 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 5 ระดับคือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นมาก	ให้	4	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นน้อย	ให้	2	คะแนน
มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีเนื้อหาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนทั้งในและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) กำหนดนิยามปฏิบัติการของวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามไปคำนวณค่าด้านความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence:IOC) ได้ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00

4) นำแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cranbeach. 1990: 169) ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเที่ยงของเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่อยู่ในระดับที่ยอมรับได้แล้วไปจัดทำชุดแบบสอบถามฉบับจริงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเองจากกลุ่มตัวอย่างโดยได้กลับคืนมาครบทั้ง 113 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือจากคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้โรงเรียน สมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ที่มีกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติราชการอยู่โดยคณะผู้วิจัยแบ่งภาระหน้าที่กันในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อสามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามไปในคราวเดียวกัน ถ้าพบว่าแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3) ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาโดยไปปรับด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามกลับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 113 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลของ บุญชม ศรีสะอาดและบุญส่งนิลแก้ว (2545: 23 – 24) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.00 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยกำหนดหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาดและบุญส่งนิลแก้ว (2545: 23 – 24) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.00 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. หาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) โดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ กล่าวคือถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายตามกันการพิจารณาระดับความสัมพันธ์กันนั้นพิจารณาขนาดของความสัมพันธ์จากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ตามเกณฑ์ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ และคณะ (2545) ดังนี้

ถ้าค่าสหสัมพันธ์	มีค่า .70-.90	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ถ้าค่าสหสัมพันธ์	มีค่า .30 -.70	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ถ้าค่าสหสัมพันธ์	มีค่า .01-.30	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
ถ้าค่าสหสัมพันธ์มีค่า 0		แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990: 169)

สถิติพื้นฐาน

1. ความถี่ (Frequency)
2. ค่าร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean:)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

หาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง โดยใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ (2) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและ

การใช้ดิจิทัล (3) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4) ทักษะการสื่อสาร และ (5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์

ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงครามโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี (2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (3)การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (5) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และ (6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ความคิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ในภาพรวมที่ความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($r_{XtotYtot} = .75$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย รายคู่ พบว่า

- ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยด้านทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้ดิจิทัล กับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r_{X3Ytot} = .79$) เป็นคู่ความสัมพันธ์ย่อยระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y ที่สูงที่สุด

- ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยด้านทักษะการสื่อสาร กับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r_{X1Ytot} = .73$) เป็นคู่ความสัมพันธ์ย่อยระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y ที่ต่ำที่สุด

- ความสัมพันธ์ระหว่างของการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยโรงเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี กับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r_{Y5Xtot} = .78$) เป็นคู่ความสัมพันธ์ย่อยระหว่างตัวแปร Y กับตัวแปร X ที่สูงที่สุด

- ความสัมพันธ์ระหว่างของการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r_{Y4Xtot} = .71$) เป็นคู่ความสัมพันธ์ย่อยระหว่างตัวแปร Y กับตัวแปร X ที่ต่ำที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยปีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. คิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงครามโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญของทักษะในการบริหารโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งหมายถึงผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเข้าใจถึงความสำคัญของผู้บริหารในยุคปัจจุบันว่าจำเป็นต้องมีทักษะที่ดีใน 5 ด้านคือ (1) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ (2) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้ดิจิทัล (3) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4) ทักษะการสื่อสาร และ (5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ สุวัฒน์ กู้เกียรติกาญจน์ (2564) และแนวคิดของ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ที่ให้ความสำคัญกับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารจะต้องแสดงออกถึงภาวะผู้นำ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญของผู้บริหารในการทำตามบทบาทหน้าที่ในโรงเรียนอย่างเหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากที่สุดโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้านคือ (1) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (2) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (3) ทักษะการสื่อสาร (4) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (5) ทักษะทำงานเป็นทีม และ (6) ทักษะการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิพงษ์ ศรีจันทร์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมล คล้ามนิ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิศักดิ์ ศรีสังข์ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. คิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงครามโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจเป็นอย่างดีว่าการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเนื่องจากสามารถส่งผลให้กับผลสัมฤทธิ์ของ

การเรียนรู้ของนักเรียน เช่นการบริหารหลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การศึกษาบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิด ที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเอง และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังเป็นโครงการ แผนงาน ข้อกำหนด ที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์และผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และในฐานะที่ตนเองเป็นผู้ควบคุมภารกิจของโรงเรียน ซึ่งภารกิจที่สำคัญคือผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนและการกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนปฏิบัติการสอนได้เต็มศักยภาพจึงให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการซึ่งมีหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2551: 18) ที่กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาว่าโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตรการเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและรายละเอียดของเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียนโดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553: 131-132) ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฏฐณิชา เทียมอุทัย (2559: 217) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ” ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ในภาพรวมที่ความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อวัดค่าของตัวแปร X หรือทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย และตัวแปร Y หรือการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งคู่ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยวิทยาลัยเข้าใจถึงความสำคัญของตัวแปรทั้งสองตัวแปรว่าจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของครูโรงเรียนสมุทรสาคร

วิทยาลัยมีประสิทธิภาพแล้วส่งผลต่อไปยังผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายอันดับแรกๆ ของการบริหารโรงเรียน เมื่อนำตัวแปรทั้งสองมาหาค่าความสัมพันธ์ จึงทำให้ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงตามไปด้วยเนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรืออีกชื่อคือ Pearson Correlation เป็นค่าที่บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวโดยจะแทนด้วยสัญลักษณ์ “r” เกิดจากผลคูณของความแตกต่างระหว่างการวัดค่าของข้อมูลกับค่าเฉลี่ยของชุดข้อมูลของตัวมันเองเป็นสำคัญ $[\sum (xi - \bar{x})(yi - \bar{y})]$ เมื่อค่า $\bar{x}$ และ ค่า $\bar{y}$ สูงจึงทำให้ค่า “r” สูงตามไปด้วย เนื่องจากการที่ผู้บริหารที่มีทักษะการบริหารโรงเรียนในศตวรรษ 21 ที่ดี และครบถ้วนทั้ง 5 ด้านนั้นจะสามารถเข้าใจกระบวนการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง ดังที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 2) ได้กล่าวไว้ว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร และจุดหมายของการศึกษา และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน หากมองการบริหารงานวิชาการในด้านงานของสถานศึกษา งานบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานการควบคุมหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของเชสเตอร์ (Chester. 1996 : 284 - 288) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีประสิทธิภาพสูง เนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลากหลาย วิธีอภิปรายปัญหา การปรับปรุงการสอนในที่ประชุมจัดปฐมนิเทศเพื่อช่วยครูใหม่ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการ ศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู เพื่อปรับปรุงรูปแบบเทคนิคการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายทอง โพธิ์น้ำเที่ยง (2550: 126) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารงานวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะการบริหารงานนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านทักษะการสื่อสาร เมื่อพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ในด้านอื่นๆที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปร พบว่าถึงแม้จะอยู่ในระดับมากแต่ยังมีพื้นที่ที่สามารถพัฒนาในดียิ่งขึ้น

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย กล่าวคือถึงแม้จะอยู่ในระดับมากแต่ยังมีพื้นที่ที่สามารถพัฒนาในดียิ่งขึ้น

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ควรนำผลการวิจัยฉบับนี้จัดทำเป็นสารสนเทศของสำนักงานเขตเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของโรงเรียน และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ให้กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการการวิจัยในเชิงลึกเพื่อหาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม แล้วนำปัจจัยที่ค้นพบไปตรวจสอบความกลุ่มลึกลงในแต่ละปัจจัย

2. นำปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จากข้อ 9.2.1 ไปศึกษาต่อว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน และปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : ศรุสภา.
- กนกพร มาอ้วน. (2564). การบริหารการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานอย่างมีอาชีพ ในศตวรรษ ที่ 21. In Proceeding National & International Conference (Vol. 2, No. 14, p. 1257).
- กมล คล้ามณี และคณะ (2564). “ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี”.. Journal of Roi Kaensarn Academi. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (2022): มกราคม 2565.
- กฤษรา ยองไย. (2561). ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานการวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2558). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการ ระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ ในศตวรรษที่ 21.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ, และคณะ (2545).การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- โชษิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8: เรื่อง สู่ชีวิตวิถีใหม่ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและบริการ,นครราชสีมา.
- ภารดี ขาวนรินทร์. (2565). “ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารคณะพยาบาลศาสตร์สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี”. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2565). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/248289>. 24 สิงหาคม 2565.
- พิทยา ดาคม. (2565). ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. Journal of Modern Learning Development ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนกรกฎาคม 2565. (ออนไลน์).แหล่งที่มา : <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/245008>. 23 สิงหาคม 2565.
- วราพร บุญมี และพิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ . (พฤษภาคม 2563). “ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์,” วารสารมหาจุฬานครทรรศน์. 7(5) : 172 - 182.

- วิไลวรรณ พ่อคำช้าง. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตปริมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. Journal of Roi Kaensarn Academi ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนพฤษภาคม 2564. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/248066>. 23 สิงหาคม 2565.
- วุฒิพงษ์ ศรีจันทร์ และคณะ (2561). “ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เขต 2”. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 6(2), 124 – 139. สืบค้นจาก: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/Humanties-up/article/view/196552/136662>
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- สุวัฒน์ กู้เกียรติกาญจน์. (2564). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยเกริก. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2564. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/252089/170540>. 23 สิงหาคม 2565.
- โสภา วงษ์นาคเพชร. (2553).การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อดุลย์พร ชุ่มช่วย และ อิระพงค์ บุศรากุล. (2562). “ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอ่างทอง.” วารสารศึกษาศาสตร์ มมร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 7 (2), 175-185.
- อดิทยากรณ์ ศรีสังข์. (2564). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Chester, N.M. (1996). An Introduction to School Administration : Selected reading. New York : McMillan Company.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.(pp.202-204).

- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 – 610.
- Servet ozedmir. (2020). Examination of the relationship between school principle’ 21st century skills and their strategic leadership according to teachers’ opinions. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 10(2), 2020, 399-426.

An Empirical Analysis of Oil Painting Techniques Under Opera Symbols

Chuifa Zeng¹

Imelda Hermilinda Abas²

Abstract

Chinese opera has a powerful and unique symbolic identity. This paper focuses on the symbolic symbols in the multiple and complex symbolic systems of the opera and uses its own creations as an example to start a discussion on the visual images. Through the system of meaning under symbolization and the extended transcendental value of the connotative meaning of the opera are reconstructed in the visual images, exploring the other side of human nature and forming an intricate and contradictory deconstruction body. Opera's unique symbol system throughout the performance process of the opera, injecting new life into traditional Chinese culture, especially in the stage performance to strengthen the charm of opera, enriching the diversified and profound art theater.

ARTICLE INFO:

Author:

1. Chuifa Zeng

PhD Candidate, Semiotics and Cultural
Studies, Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
Email: 315829209@qq.com

Corresponding Author:

2. Imelda Hermilinda Abas

PhD Candidate, Semiotics and Cultural
Studies, Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
Email: imelda.a@mru.ac.th

Keywords: Empirical Analysis,
Oil Painting Techniques,
Opera Symbols

Article history:

Received: 05/04/2024

Revised: 08/05/2024

Accepted: 18/05/2024

Introduction

Chinese opera is deeply rooted in the rich and ancient traditions of Chinese culture, which is considered a valuable national asset and a significant cultural emblem. According to Taylor (1998), culture encompasses a wide range of spiritual and material elements, such as ideas, behaviors, literature, art, legal systems, and tangible products. Taylor (1998) suggests that culture can be understood as a collection of symbols and representational systems used by humans. Cahill (2017) defines art as a symbolic language (Wang 2017, p.10). Semiotics, as described by the author, is the examination of culture as a system of signs and symbols. This approach views signs and symbolic systems as carriers of embedded meanings, and it is not just an academic perspective on culture, but also a way to define its fundamental characteristics. The opera performance itself operates within its own distinct symbolic system, and the opera as a whole serves as a cultural symbol. When combined with the reinterpretation of painting, the interaction of these multiple symbolic systems contributes to the “era of grand culture” in the symbolization of opera. Cultural symbols are characterized by their strong abstraction and rich connotations.

Cultural symbols represent the unique culture of an organization, region, ethnic group, or country, and they carry important cultural meanings. Opera culture serves as a symbol carrier. According to Zhao (2021), a symbol is a perceived representation of meaning, and everything that conveys meaning is a symbol. Therefore, interpretation relies on symbolic signs in language and images. Eco (1997) suggests a cycle between text and interpretation, where the proven becomes the basis for further proof. (P.07)

Methods

This essay is a component of a PhD dissertation study on the creation of opera symbols in modern oil paintings by making use of my own artistic endeavors as an object. The subject’s research is developed through qualitative methods, and picture analysis is examined via the lens of the individual’s creative process.

Firstly, it is important to understand the characteristics of sign language symbols in Chinese opera. The focus is on the aesthetic qualities of opera sign language, which

are to be expressed through sign language as symbolic characteristics. The main emphasis is on capturing the sign language symbol characteristics of Chinese opera in visual form, with gestures as the central element. The study explores the relationship between the symbolic characteristics of sign language and the expression of oil painting, delving into how the sign language gestures in opera can be translated into contemporary oil painting. The analysis of contemporary oil paintings is combined with an examination of the characteristics of the era and expressive techniques.

This research primarily utilizes qualitative methods, including case study analysis and image analysis. The case study method focuses on exploring the diversity of Chinese opera theme oil painting and how it inspires contemporary oil painting exploration. The image analysis method involves examining representative works to understand their creative lineage and how they reinterpret Chinese opera symbols in contemporary oil painting. The study also involves summarizing and evaluating the significance of presenting these art works and symbols, as well as providing critical evaluation and discussion to guide artists and promote cultural and artistic progress.

Results and Findings

After the 1990s, the emergence of Pop Art had an impact on several Chinese contemporary artists, including Wang Guangyi, Wei Guangqing, and Yang Guoxin. However, Chinese Pop Art differs from American Pop Art in that Chinese artists tend to incorporate sensitive historical events and symbols with political implications into their work. For example, Wang Guangyi is known for creating “political pop” pieces, while Wei Guangqing focuses on “cultural pop” with a unique cultural relevance. Although the popularity of pop art has waned in China, the pop mindset and cultural attitude continue to influence many artists today. In contrast to this trend, my own artistic approach begins with exploring human nature, delving into inner emotional expression and physical desires. I use sign language as a symbolic element and employ the “unorganized body” form along with hard-edged painting techniques to jointly explore the metaphors and iconographic symbols associated with the performance art of opera in my creations.



Figure 1 Searching in the Unable to Help Myself by Chuifeng Zeng, 2019

Source: Author's own photography

The artwork's composition is influenced by Marguerite's work, featuring two hooded figures whose faces are completely obscured, making it impossible to discern their genders. This imagery is used to depict the current living conditions of humans and the complex dynamics of social groups, characterized by suspicion, deceit, and jealousy. The piece explores the fragile aspects of human nature, conveying emotions not only through facial expressions but also through body language, reflecting an inner search for restlessness and a sense of mystery. The artwork employs irregular facial colors and a flat painting technique, with flowing red lines symbolizing the flow of blood into the heart, creating a contrast between warmth and coldness. The vibrant and sharply contrasting colors, along with the interplay of clear hues and flowing lines, contribute to the overall harmony of the piece.

The artwork combines squares and circles, aiming to create harmony among the fragmented color blocks and variations of warm and cool tones. The resulting image forms a mysterious, strange, and unidentifiable face, revealing a delicate aspect of human nature that appears to be in conflict and confusion. Only those who are present in the moment can truly comprehend the underlying emotions.

Heidegger (1996) states that being is the essence of existence, and it is the source of the capacity for entities to influence each other, as well as the ability of conscious beings to perceive, recognize, evaluate, and utilize this influence (p. 5-10). In the middle

of the painting, there are two pairs of hands, one warm and one cold, touching each other in stark contrast. The colors are arranged in a Pop art style, seemingly conveying a message or serving as a metaphor. The painting's language consists of the face-like color blocks covering the head and body, along with the brightly colored hands, creating conflict and contrast within the image. Although seemingly unrelated, it actually draws attention to the hidden power dynamics at various levels. The obscured color blocks conceal social rights competition and emphasize the complexity of society and the undisclosed aspects of the human heart. The seemingly contrasting colors actually conceal a range of practicality and allure. Thus, the artwork points to the intricate emotional desires of human nature and the competition for rights among individuals.



Figure 2 A Claim in a Thousand Words, by Chuifa Zeng, 2019

Source: Author's own photography

From a linguistic perspective, sound is the initial point of reference. However, according to Aristotle, speech symbolizes emotions and words serve as symbolic representations. This is because sound, being the primary symbol, has a direct connection with the mind and is not just a simple reference point. It can also indicate the mood, which can be identified by the mood's brightness or by comparing it to natural objects.

The artwork “A Claim in a Thousand Words” (Figure 2.2) shows some influence from pop art in its visual style, but it also contains meaningful subject matter. The image features pairs of warm and cool colored hands reaching out from the lower part of the work, resembling a curved and rippled block of sea-colored waves. Nine hands with different postures extend from the picture, with three red hands in the middle surrounded by six others, creating a sense of confrontation or communication through sign language. This expresses the inner emotions of the characters, with each hand conveying a range of expressions similar to those of a face. The artist, Yusuf, aims to depict the intricate and contradictory aspects of human emotions, such as joy, happiness, delight, horror, fear, and dread. He believes that the connection between the signifier and the signified is arbitrary and random. In this piece, the signifier neglects the face but carries face-like traits to express the subject’s thoughts, reconstructing a semiotic system of emotions and desires to achieve social communication. The reference is presented through different postures and symbols, with each symbol representing a person’s thoughts and identity. According to Pierce (1997), “Every thought is a symbol, and life is a series of thoughts, and linking these two facts, the word or symbol used by a person is the person himself” Each symbol combines separate elements and interpretations, leading to conclusions that explain objective reasons and clarify real facts, ultimately forming the social roots of social subjectivity and multiplicity.

Adorno (2011) argues that subjectivity is a fundamental aspect of personality, cognitive understanding, and personal practice. He suggests that it is a potential goal to strive for rather than an inherent source of basic identity. The work evokes thoughts of individuals in contemporary society who are pursuing dreams, love, and truth, but encountering obstacles. It portrays them as being submerged under the waves, yearning for truth while facing resistance. The title “Claim” is notable for its striking and restrained nature, suggesting that even in immobility, resistance can still be asserted. The title’s restraint is reflected in the contrasting warm and cold colors on the screen, symbolizing a natural formation of the work and conveying a self-reflective and critical spirit of subjectivity. This spirit aims to challenge a spiritual doctrine and establish a rationalist trend of thought.



Figure 3.3 “Warm Heart” by Chuifa Zeng, 2022

Source: Author’s own photography

Deleuze (2011) argues that desire functions as a symbolic system that is not based on representation, and it can generate an unconscious flow within the social sphere. He contends that all desires are spontaneous, fragmented, and constantly in motion, operating without rules and capable of creating anything. He suggests that desire is always seeking new opportunities and purposes, leading to a diverse range of nomadic activities and a rich, dynamic mobility. In society, the primary task is seen as suppressing and controlling desire, confining it within a separate closed structure that encodes desire and social priorities.

The artwork “Warm Heart” (Figures 3.3) highlights desire as the fundamental element of social identity and existence. It depicts a torso-less figure with hands of varying skin tones and genders reaching out from different directions, representing what Deleuze and Gattari refer to as the “disorganised body.” This disorganised body is portrayed as having organs and biological cells, yet lacking social engagement, organization, and connections. The image is devoid of symbols and appears closed-off and outdated. The text suggests the possibility of giving this body a new reorganization and reconstruction.

The entire image is divided into differently sized color blocks, which then transform into the symbols of the face in the modern era, representing diversity, plurality, and non-subjective modes of thinking. Deciphering it requires understanding the functioning of various social mechanisms that drive the dynamics of the production system for different individuals in society, thereby igniting a surge of desire for mobility. In this way, the desire machine becomes the driving force behind the image, using the power source of the hand to directly engage with and seek social and spiritual fragmentation within an egoic or superegoic structure, and to “recodify” everything to re-establish connections with the state, society, and human emotional and spiritual state, reintroducing desires and needs into society. In the process of trying to restore the subject’s conception and rationality and elevate the ideology of thought to a position of significance, the red line becomes the dividing line of the divided symbols—not just any line, but the line of the dismantling of the social symbols—forming a very active and fluid stream of consciousness that breaks through the re-territorialization and enters the field of intensity, complexity, and change. The dynamic function of yearning. The fire in the middle of the image, which appears to be warm, is actually a complex contradiction and a release of energy. It affects people differently at different times, warm for those who are shivering and cold, tricky for those in the heat of summer, and genuine for those who are like-minded. The key is the desire is at what time or what stage to stimulate out, in the real conflict struggle is to use or exclude completely depends on the ideological consciousness and desire to control the strength and jurisdiction. The ability to make reasonable judgments and to cope with deep-seated problems are all rooted in the subject’s rational, ultra-experiential reconstruction of the macro- and micro-construction.

Throughout human history, both images and symbols share a common origin. The symbols of opera have become carriers of culture, as the author has rejected natural biases against rationality and the concept of eternal law, as well as the conservative approach to historicism. Instead, they have chosen to stand at the intersection of traditional culture, playing a significant historical role. Both images and symbols must be acknowledged and recognized in some way, as they are inseparable from the foundation of all visual arts.

The visual images and symbols in artworks illustrate people's subjective consciousness in social production practice, emphasizing the dominance of historical materialism in social practice. They also record the current state of art in a new historical period through the experience of life and the pursuit of artistic spirit. According to Burke (1966), "Without a symbol system, the world has no form of meaning" (p. 3-6). Symbols are pervasive, as Peirce also states that "The whole universe... is full of symbols, even if it is not entirely composed of symbols." Lange (2002) similarly asserts, "Without symbols, man could not think, he would only be an animal, therefore symbols are the essence of man... Symbols create the world of man away from the senses" (p. 028). In an era highly influenced by symbols, the common issues faced by human civilization revolve around the significance of their study.

References

- Adorno, R.. (2011). Kellner (USA), translated by Zhang Zhibin, <<Postmodern Theory - Critical Questioning>>, Central Compilation and Translation Press, 2011, 59 pp.
- Burke, R. (1966). Essays on Life, Literature, and Method. US, CA: Longman.p.3-6.
- Deluze, R.2011. Kellner (USA), translated by Zhang Zhibin, Postmodern Theory - A Critical Questioning, Central Compilation and Translation Press, 95 pp.
- Eco, (1997). Interpretation and Overinterpretation, Beijing: Sanlian Bookstore,
- Joseph, (1996). Korkelmans (USA)(1996): Being and Time, translated by Chen Xiaowen, Business Press,
- Langer,R. (2002). A New Interpretation of Philosophy, Beijing: Beijing Broadcasting Institute Press,
- Pierce,R.. (2011). Kellner (USA), translated by Zhang Zhibin, <<Postmodern Theory - Critical Questioning>>, Central Compilation and Translation Press.
- Taylor, R. (1998). Semiotics. Journal of Semiotics, 8(1), 23-28. DOI:
- Wang Ke, (2017). Symbolic Design and Broadcast Communication, Beijing: Guangming Daily Press
- Zhao Yihang, (2021). Semiotics Principles and Deduction Nanjing: Nanjing University Press.

Artistic Conception and Emotions of Jiangnan Gardens in Imagery Oil Paintings

Jin Huang¹Parichart Kluensuwan²

Abstract

The art of oil painting, which originated in Europe, has been developed in China for more than 400 years since it was introduced to China in the Ming Dynasty. As one of the most popular types of paintings in the world, oil painting has undergone the development and renewal of several generations of Chinese oil painters, who have continuously explored a road of oil painting with Chinese characteristics. Since the 1950s and 1960s, when the “nationalization of oil painting” was proposed, Chinese oil painting has gradually formed a style of imaginative oil painting, which mainly focuses on writing, through the exploration of many oil painters. As a representative of ancient Chinese garden art, Jiangnan Garden, with its unique garden design method and concept, contains the highest pursuit of aesthetic spirit of ancient Chinese intellectuals. Jiangnan garden is an important heritage of world culture. Therefore, how to express Jiangnan gardens becomes a good entry point for imagery oil painting.

ARTICLE INFO:

Author:

1. Jin Huang

Semiotics and Cultural Studies,
Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
Email: 315829209@qq.com

Corresponding Author:

2. Parichart Kluensuwan

Asst. Prof. Dr., Semiotics and Cultural
Studies, Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
E-mail: parichart.k@siu.ac.th

Keywords: Oil painting of imagery,
Jiangnan Garden, Context, Emotion,
Oil Painting Nationalization

Article history:

Received: 05/04/2024

Revised: 08/05/2024

Accepted: 18/05/2024

Through analysis, this paper explores the Chinese understanding and pursuit of aesthetics in imaginative oil painting, the intrinsic connection between Jiangnan gardens and contemporary oil paintings, especially how to express the mood and embodied emotions in Jiangnan gardens through oil paintings. In order to provide useful inspiration for oil painters.

Introduction

Oil painting has various connotations and extensions. In the West, oil painting originated from religious culture/aristocratic culture, experienced the transformation and promotion of industrial civilization, and became the mainstream of easel painting in the world. In the process of adapting to the spiritual needs of the times, attributes such as “modernity”, “contemporaneity” and “internationality” have been derived and integrated with various cultural origins to create a new cultural identity for contemporary oil painting.

Jiangnan garden art is an important part of China’s splendid culture, embodying the wisdom, imagination, creativity and expressiveness of garden makers throughout Chinese history. At the same time, garden art also contains the thoughts, religious beliefs, socio-political systems, cultural and artistic values of the forefathers of all generations. Of course, it has gone through the history, as well as the process and stages of development, prosperity and decline. The social value, artistic form, aesthetic value, and future value presented in this process are all recorded one by one in numerous Chinese garden works. Gardens are the carriers of Chinese history and culture, and they are visible museums. Therefore, Jiangnan gardens are an important part of my research. As an externalization of traditional Chinese culture, the use of Chinese painting in gardens seems to be smoother and more harmonious, because of its previous relationship with poetry, calligraphy, painting and printing in local culture. Therefore, when oil painting encounters gardens, it is of research significance to find out how to create opportunities in conflicts and contradictions, and how to integrate with the traditional Chinese culture carried by gardens. In the process of creative practice, contemporary oil painting, compared with western oil painting, has formed a different form of artistic expression with Chinese oriental cultural characteristics. It utilizes the expression of western oil

painting to focus on oriental thinking and oriental culture. It has special significance to the development of oil painting art, especially to the development of Chinese oil painting. Therefore, the study of introducing the artistic factors of Jiangnan gardens into contemporary oil painting has its special significance. It not only enhances the oriental art elements in oil paintings, but also enhances the oriental cultural significance of Chinese oil paintings; at the same time, it expands the subjects and styles of contemporary Chinese oil paintings, enriches the diversity of the works, and has a positive significance to our contemporary oil painting creation. At the same time, contemporary oil painting has also become a cultural carrier for the extension of Chinese garden art, and has played a role in promoting the development of Chinese garden art. Therefore, this research work contributes to the development of contemporary oil painting, especially the development of imagery oil painting. It also contributes to the promotion and dissemination of Chinese classical aesthetic culture.

Research Objectives

Regarding the current research on the art of Jiangnan gardens and contemporary imagery oil painting, there are a large number of theoretical studies and materials directly related to Jiangnan gardens. There are also many theoretical and practical studies on imagery oil painting. However, research on how to use the language of oil painting to represent the Jiangnan gardens as an element of contemporary oil painting creation and how remains relatively little. However, in terms of creative practice, many artists have integrated the art of Jiangnan gardens into contemporary imagery oil painting. Some of these artists have made remarkable artistic achievements. Earlier, such as Wu Guanzhong, Wang Huaqing, etc., have incorporated the artistic elements of Jiangnan gardens into their pictures and interpreted them in their own way. After years of exploration, there are now a large number of oil painters with Jiangnan gardens as their subject matter, such as Zhang Xinquan, Qian Zhaofeng, Zhou Jianjie and so on, who pay more attention to the expression of mood and emotion in their oil paintings expressing the painting subject matter of Jiangnan gardens.

Foreign theorists, architects, artists in the whole art research, there is no foreign artists will be Jiangnan gardens into their imagery oil painting practice, and there is almost

no relevant literature. The expression of Chinese literati gardening thought, the expression of natural philosophy, the spatial expression of landscape literati painting, and the Chinese view of heaven and earth in the Jiangnan gardens are all relatively rare. In view of this, the purpose of this paper is to focus specifically on the introduction of Jiangnan garden art factors into the creation of contemporary imagery oil paintings, as well as to study the impact of the creation of contemporary imagery oil paintings, in an attempt to find effective methods and paths for introducing Jiangnan garden art factors into the creation of contemporary oil paintings.

Literature Review

Through combing and analyzing the relevant literature, this paper finds that imagery oil painting mainly focuses on the following aspects in the performance of Jiangnan gardens: firstly, the artistic reproduction of the gardening methods of Jiangnan gardens; secondly, the in-depth excavation and inheritance of the cultural connotation of Jiangnan gardens; and thirdly, the fusion and innovation of the imagery oil painting techniques and the elements of Jiangnan gardens. These studies have not only enriched the expression methods and aesthetic connotation of imagery oil painting, but also provided new perspectives and ideas for the inheritance and development of Jiangnan gardens.

Research Methodology

Literature research method: Based on the collection, organization, and review of literature related to oil painting research, Jiangnan garden research, and Chinese culture and aesthetic spirit, the theoretical basis of this article is sorted out.

Image analysis method: In response to this research topic, a large number of image materials of Jiangnan gardens were consulted, and a large number of oil painting works were collected and classified. Oil painting works with imagery oil painting characteristics and the introduction of Jiangnan garden factors were selected for research and analysis.

Case analysis method: Interpret the positive impact of Jiangnan garden factors on contemporary oil painting creation through representative artist cases.

Field investigation method: Conduct a field investigation of the current situation of Jiangnan gardens and conduct comparative research on oil painting works.

Results

Brief description of Jiangnan Garden

Jiangnan garden is an important part of traditional Chinese gardens, famous for its unique style and exquisite skills. It is characterized by the combination of natural beauty and humanistic beauty, emphasizing the harmonious coexistence with nature. The design concept originates from nature, focuses on wholeness and coherence, and adopts techniques such as “the virtual and the real” and “to see the big with the small” to create a “step by step landscape” mood. In the elements of gardening, the Jiangnan Garden attaches importance to the design and use of rocks, water and trees, architectural vignettes, garden paths and paving, etc., emphasizing the local conditions and the growth of plants to create the scenery of the four seasons. At the same time, the Jiangnan garden also uses contrasting techniques, such as large and small space contrast, to enhance the sense of hierarchy and depth of the landscape. Overall, the design of Jiangnan garden is a comprehensive art, which needs to take into account the natural environment, humanistic spirit, practical function and other aspects, in order to achieve the beautiful vision of harmonious coexistence of man and nature.



*“The Wang Shi Garden “,
Suzhou, first built in the Ming Dynasty*

Intended Oil Painting

Imagery oil painting is the positive attempt of Chinese oil painters to nationalize oil painting. As a new creative concept and art form, Chinese imagery oil painting is generated in the spirit of national culture and art, and is extremely rich in Chinese national characteristics and aesthetic character. Imagery oil painting emphasizes artistic creation with Chinese imagery way of thinking, presenting unique language charm, reflecting the spiritual pursuit of imagery and imagery picture form, which makes it different from other types of oil paintings. Kandinsky said that “the analysis of the elements of art is the bridge to the interior of the work”. Therefore, the study of the formal language of imagery oil painting can make people understand the art works at a deeper level and grasp the basic principles and methods of artistic expression.



*Oil Paintings on the Jiangnan
Region Wu Guanzhong*

Research questions

Oil painting has diverse connotations and extensions. In the West, oil painting began with religious culture/aristocratic culture, went through the transformation and promotion of industrial civilization, and became the mainstream of world easel painting. In the process of adapting to the spiritual demands of the times, it derived the attributes of “modernity”, “contemporaneity”, and “internationalism”, and fused with various cultural origins to create a new cultural identity for contemporary oil painting.

Jiangnan garden art is an important component of China's splendid culture, which embodies the wisdom, imagination, creativity, and expressive power of Chinese garden builders throughout history. At the same time, garden art also includes the thoughts, religious beliefs, social and political systems, cultural and artistic values of philosophers from previous dynasties. Of course, it has gone through the development of history, as well as the process and stages of development, prosperity, and decline. The social value, artistic form, aesthetic value, and future value presented in this process are recorded one by one in many Chinese garden works. Gardens are the carrier of Chinese history and culture, and are visible museums. Therefore, Jiangnan gardens are an important part of my research. As an externalization of traditional Chinese culture, the use of Chinese painting in gardens seems to be smoother and more harmonious, as it was previously related to the poetry, calligraphy, painting, and printing of local culture. So when oil painting encounters gardens, how to create opportunities in conflicts and contradictions and how to integrate with traditional Chinese culture carried by gardens has research significance. In the process of creative practice, contemporary oil painting has developed different forms of artistic expression with Chinese Eastern cultural characteristics compared to Western oil painting. It utilizes the expression forms of Western oil painting to care about Eastern thinking and Eastern culture. It has special significance for the development of oil painting art, especially for the development of Chinese oil painting. So the study of the introduction of Jiangnan garden art factors into contemporary oil painting has its special significance. It not only enhances the Eastern artistic elements in oil painting, but also enhances the Eastern cultural significance of Chinese oil painting; At the same time, it also expands the themes and styles of contemporary Chinese oil painting, enriches the diversity of works, and has a positive significance for our contemporary oil painting creation. At the same time, contemporary oil painting has also become a cultural carrier for the extension of Chinese garden art and played a promoting role in its development. So this research work is helpful for the development of contemporary oil painting, especially the development of imagery oil painting. It also contributes to the promotion and dissemination of Chinese classical aesthetic culture.

Discussion

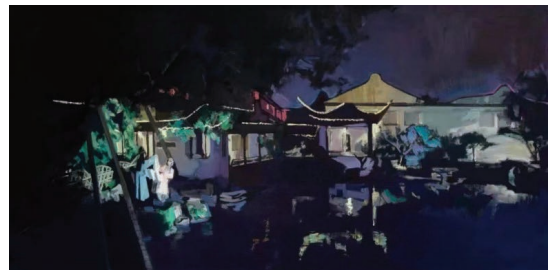
The Commonality between oil painting of imagery and Jiangnan Gardens

Oil painting of imagery painting emphasizes on the expression of the inner spirit of the painting object, while the Jiangnan Garden expresses the aesthetic temperament of quietness, rich in natural and humanistic aesthetics through the layout of plane and space, plants, man-made mountains and rocks, water system, plants, animals and other elements. Both of them share the same core of spiritual pursuit, which provides a possibility for oil painting of imagery to realize the theme of Jiangnan Gardens.



Garden at night (Wang Shi Garden)

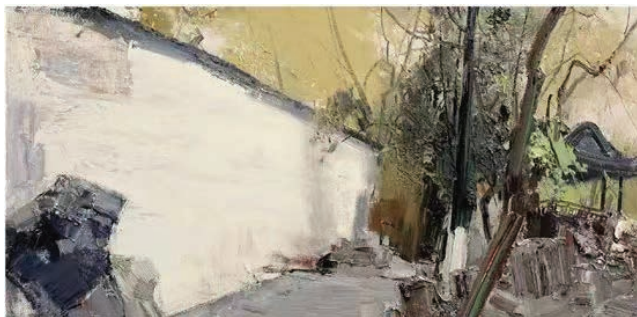
*Oil Painting on the Night Scene of the
Nethersole Garden, "Frightened
Dream", by Wu Xiaofei*



Imagery oil painting how to express the mood of the Jiangnan garden

Color and application

Painters can reflect the changes in the landscape of the garden in different seasons, different weather, and different angles of sunlight according to the skillful handling of color.



Author: Zhou Jianjie "Tui Si Yuan No.1"2019



Author: Wang Wei "Yuan Shi"2019

Same scene, different colors, showing different seasons, conveying different emotions both negative and positive

Stroke, texture and line

Strokes, texture and lines are important means of expression in imagery oil painting. Due to the special properties of oil painting materials, different strokes and lines can be made by different tools in the process of painting. At the same time, the introduction of some other materials and expression techniques, these can realize the texture and characteristics of various objects in the garden of Jiangnan. The different textures of the objects in the garden can be expressed through the changes in oil painting strokes, texture and lines.



Author: Qian Zhaofeng "Summer Solstice."

Through the properties of oil paints, the texture of different objects can be expressed.

Handling of white space and virtual reality

White space is originally a Chinese painting expression technique, by leaving a blank part in the picture, it leaves space for the audience to imagine, and this technique



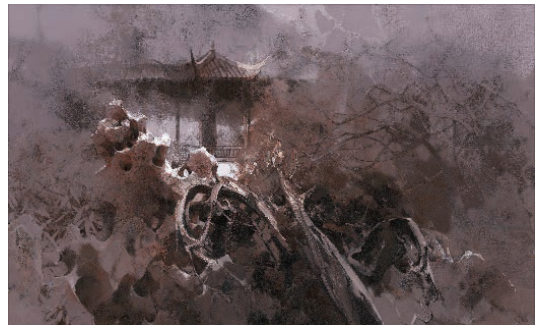
is also widely used in the imagery oil painting nowadays. Through this kind of white space and the treatment of reality and falsehood, the focus and interesting places in the picture are highlighted, which can better convey the mood of the Jiangnan garden.

Author: Dai Jiafeng “Garden No.1”

The large flat surface area is treated without too much light or structure of the object, giving a unique viewing experience.

Space layout

The spatial layout of Jiangnan gardens focuses on the contrast between reality and falsehood, and the hidden and shown make up for each other. Imagery oil painting often draws on this layout principle in the garden when expressing the spatial layout. Through the composition and use of color, the oil painting creates a picture that is both visually logical and imaginative. Such a picture can lead the viewer to deeply explore the mood of the garden expressed in the picture.



Author: Qian Zhaofeng “hear autumn”

There is no strong focal perspective, and the scattered perspective of Chinese painting is used to show a special spatial relationship.

How Imagery Oil Painting Expresses the Emotions of Jiangnan Gardens

Abstraction and generalization

Imagery oil paintings often distill the characteristics and essence of Jiangnan gardens through abstraction and generalization, and convey the author's embedded emotions in a simple pictorial language. Chinese paintings often emphasize on giving emotions to the objects. Imagery oil painting also often draws on this method, through the abstract and generalized expression of the author's emotions into the picture, so that the audience can find the author's desired emotions in the picture.

Emotional and spiritual expression

Imagery oil painting focuses on the inner spiritual expression of the object. Painters have greater subjectivity and freedom in the expression of emotions. Painters can convey the historical and cultural information and the spirit of the times contained in Jiangnan gardens by means of metaphors, symbols and other techniques.

Conclusion

Imagery oil painting is very suitable for expressing the mood and emotion of the painting theme of Jiangnan Garden. Imagery oil painting is a road explored by the nationalization of oil painting, which is suitable for development in China and has Chinese cultural characteristics. Through the clever use of color, texture, brush strokes, lines, spatial layout, light and shadow, etc., it shows the unique mood and emotion of the Jiangnan Gardens, and demonstrates the natural, humanistic and artistic beauty of the Jiangnan Gardens. This is a very successful achievement in the exploration of nationalization of Chinese oil painting, and I hope that imagery oil painting can take the Jiangnan gardens as the carrier of painting, providing more perspectives and ideas for oil painting creation.

References

- Chen Congzhou. (1994). *Say Garden* [M]. Shanghai: Tongji University Press
- Deng Qingming. (2015). Cultural Connotation of Imagery Oil Painting Language[J]. *Art Observation*.
- Ding Ning. (2010). *On Architectural Field* [M]. Beijing: China Construction Industry Press.
- Han Biao. (2016). Analyzing the Implications of Traditional Painting Language in Chinese Contemporary Imagery Oil Painting [J]. *Popular Literature and Art*.
- Hong Xinfu. (2015). Contemporary Oil Painting Localized Thinking Initial Exploration-Introduction to Chinese Oil Painting Imagery Expression and Aesthetics[J]. *Journal of Hubei Normal College (Philosophy and Social Science Edition)*.
- Hou Youbin. (2009). *Aesthetics of Chinese Architecture* [M]. Beijing: China Architecture Industry Press.
- Liu Dunzhen. (2005). *Suzhou Classical Gardens* [M]. Beijing: China Architecture Industry Press.
- Luo Zhewen, Wang Zhenfu. (2001). *Chinese Architectural Culture* [M]. Beijing: Peking University Publishing House.
- Sheng Zhong. (2009). *Jiangnan Garden Mood* [M]. Shanghai: Jiaotong University Press.
- Pan Gongkai. (2015). Reticulosity - a Point of Pontact between Future Chinese Oil Painting and Traditional Chinese culture[J]. *Chinese Oil Painting*.
- Qi Jiang. (2016). The Intentionality Factor of Chinese Contemporary Oil Painting's Reference and Innovation to Chinese Painting and Calligraphy[J]. *Art Education Research*.
- Yuan Guanxiang. (2015). Discussion on the National Cultural connotation and Poetic Charm of Imagery Oil Painting [J]. *Art Science and Technolog*.
- Zhou Weiquan, (1999). *History of classical Chinese gardens* (M). Beijing:Tsinghua University Press.

The Expression of Nanyang Han Stone Relief in New Media

Li Pan¹

Sakon Phungamdee²

Abstract

Han Dynasty is a very important dynasty in the history of our country. The rapid development of productivity and economy has created unprecedented prosperity of culture and art. In the art of the Han Dynasty, “Han stone reliefs” can be said to be the most representative art form, and they reproduce all aspects of social life in the Han Dynasty more intuitively in the form of images. With the rapid development of new media technology, mankind has entered a new era of digital technology communication. Computers, the Internet, the information superhighway, all kinds of new digital technologies are coming, and their development speed, communication quantity and even information communication mode have undergone unprecedented changes. New media has brought new exhibition space for traditional art, which subverts our aesthetic comprehension of traditional art. The visual language of traditional art is a portrayal of life in a specific era, among which the stone

ARTICLE INFO:

Author:

1. Li Pan

Ph.D. Candidate, Arts Performance
Communication, Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
Email: 331480220@qq.com

Corresponding Author:

2. Sakon Phungamdee

Assoc. Prof. Ph.D., Arts Performance
Communication, Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
Email: sakon.p@mru.ac.th

Keywords: Nanyang Han dynasty stone
relief, New media art,
Artistic innovation

Article history:

Received: 05/04/2024

Revised: 08/05/2024

Accepted: 20/05/2024

reliefs of the Han Dynasty in Nanyang reflect the material living conditions, ideology and cultural thoughts in the Han Dynasty. Its graphic language is extremely rich and often full of amazing and incredible artistic connotations, which is the treasure of China culture and art. At present, the performance of Nanyang Han stone relief in new media has become a hot research topic.

This Article aimed to study (1) As an ancient tomb art, how can Nanyang Han Dynasty stone reliefs maintain their vitality in the modern society where new media is developing rapidly? (2)How does the new media affect the display and presentation of Nanyang Han stone reliefs? (3)What are the advantages and disadvantages of Nanyang Han stone reliefs displayed by new media in terms of cultural inheritance and protection? How to carry out cultural inheritance and protection?

the sample was more than 300 people from different occupations, genders and different age groups, and experts who study Nanyang Han stone reliefs, as well as the staff of Nanyang Hanhua Museum, etc.They was selected by author of this article the instrument for collecting data was historical research method,interview questionnaire analysis method,physical analysis methodIncluding qualitative research method and quantitative research method.

Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

1. People's understanding of Nanyang Han Dynasty stone reliefs is not deep enough, and the performance of Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media needs creative transformation to achieve the purpose of spreading, promoting and protecting traditional culture.
2. The research on the performance of Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media can provide reference for the protection and inheritance of other cultural heritage.
3. The expression of Nanyang Han Dynasty stone relief in new media, a brand-new art form, will continue to expand and develop in the future, bringing us a more colorful art world.

Introduction

Han Dynasty is a very important dynasty in the history of our country. The rapid development of productivity and economy has created unprecedented prosperity of culture and art.. In the art of the Han Dynasty, “Han stone reliefs” can be said to be the most representative art form, and they reproduce all aspects of social life in the Han Dynasty more intuitively in the form of images. Mr. Jian Bozan, a famous historian, once said, “I think that apart from the relics of the ancients, there is no historical material that can better reflect the concrete image of society in history than painting and sculpture.” He praised the stone reliefs of Han Dynasty as a “history of Han Dynasty in Xiu Xiang”.

The Nanyang Han portrait stone, which was originally a popular folk culture, can now only be regarded as a mysterious and elegant art. There is no boundary between “Yangchun Baixue” and “Xialiba people.” The expression technique of Nanyang Han Portrait Stone in new media aims to turn “not understanding” into “understanding,” and each audience actively spreads traditional culture.

Nanyang is one of the four major unearthed areas of stone reliefs in the Han Dynasty in China, which is mainly divided into eight parts: productive labor, architectural art, historical stories, social life, astronomy and mythology, Jiao Di, dancing and dancing, and auspicious and immortal. In the past, most of the researches on Han Dynasty stone reliefs started from the whole, and explored the artistic origin, image characteristics and carving techniques of the whole Han Dynasty stone reliefs, which were more general and comprehensive. As a burial art, the Han Dynasty stone reliefs are worth studying. However, in modern society, people generally use cremation, and even if they are buried, they will not dig an “underground palace” like the Han Dynasty. Therefore, how did the Han Dynasty stone reliefs as a burial art continue to develop in the modern society with the development of media technology? How does the new media affect the display and presentation of Nanyang Han stone reliefs? In the new media, how to realize the digital restoration and reconstruction of Nanyang Han stone relief, and how to ensure its accuracy and authenticity? What are the advantages and disadvantages of Nanyang Han stone reliefs displayed by new media in cultural inheritance and protection? From the perspective of new media, this paper looks at Nanyang Han Dynasty stone reliefs from the perspective of new media, including image description, communication mode,

communication scope, communication characteristics, cultural inheritance and development, and deeply explores the expression forms of Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media and some creative transformation of Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media platform, in order to solve the above problems, expand the expression ways of Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media, and improve the communication effect and influence.

The article first starts with the discussion of “Nanyang Han Portrait Stone Culture”. Through reading a large amount of literature and on-site investigations, based on the investigation and research of Han Portrait Stone Culture, it analyzes the uniqueness of Nanyang Han Portrait Stone Culture and the core connotation of Nanyang Han Portrait Stone Culture. It summarizes the policies, cultural foundations, and technical conditions for digital dissemination of Nanyang Han Portrait Stone Culture, And on the basis of sorting out the existing digital communication channels, we will try to identify the problems and shortcomings in their current digital communication. Based on their special cultural characteristics and connotations, and combined with the successful experience of digital communication of other cultural heritage, we will explore the digital communication strategy of Nanyang Han portrait stone culture.

Research Objectives

1. Inherit and carry forward traditional culture and art.
2. Promote the innovation and modernization of traditional culture and art.
3. Enhance people’s sense of identity and pride in China’s traditional culture.
4. Promote cultural communication and international development.
5. Promote the art market and economic development.

Literature Review

With the deepening of archaeological work and historical research, as well as the promotion of traditional culture and traditional aesthetics, the research on Nanyang Han Dynasty stone reliefs is endless. Around the relevant topics, different researchers at home and abroad have conducted rich and diverse discussions on the theme of stone reliefs,

tomb decoration and the modern value of funeral art from different disciplines and majors. Its research methods, research ideas and research fields are worthy of learning and reference in this study. At the same time, this study also combined with the research results of many disciplines, and found many shortcomings in the summary and induction of many previous studies. This chapter mainly summarizes the domestic and foreign research results related to Nanyang Han Dynasty stone reliefs culture, stone reliefs culture and regional differences, makes up for the deficiency of previous research, explores the expression forms of modern Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media, and explores new ideas of modernity transformation through new media platforms.

Conceptual Framework

This research is a research study. The Expression Forms of Han Dynasty. Stone Relief in Nanyang in New Media

defines the research conceptual framework based on the of new media technology.together with creative transformation. The details are as follows.

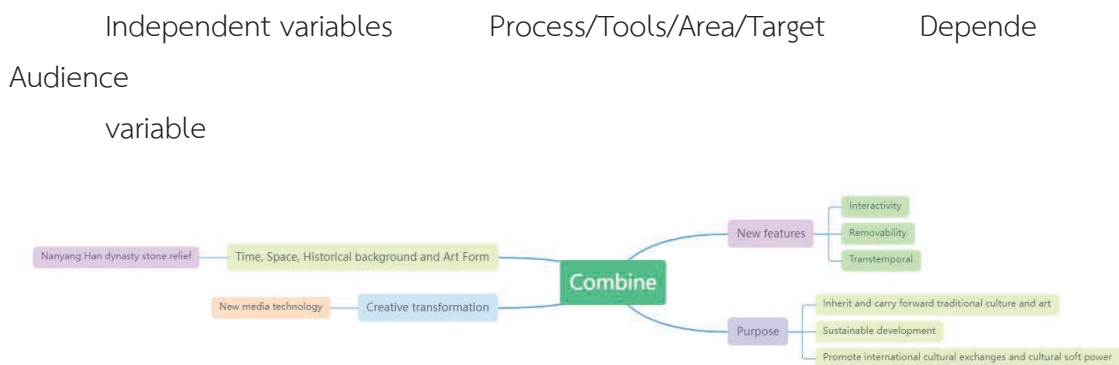


Fig.1 Conceptual Framework

Research Methodology

Quantitative examination: Firstly, a large number of practices and cases about the expression forms of Han Dynasty stone reliefs in Nanyang and other areas in the new media were studied, and then the audience characteristics, popularity and display methods of Han Dynasty stone reliefs in Nanyang in the new media were quantified by means of questionnaire survey and network data mining.

Qualitative examination: By means of in-depth interview, observation and text analysis, this paper makes an in-depth analysis of the expression, audience feedback and cultural inheritance of Nanyang Han stone relief in new media.

Case analysis method: A large number of examples are used to explore the problems of modernity transformation through various examples of Nanyang Han Dynasty stone relief in contemporary creative transformation, and to understand the events, phenomena and problems in the development of creative industries at present. In the selection and analysis of specific examples, the author will use the method of real objects and examples to collect real objects related to the creative transformation of Nanyang Han stone relief in the contemporary era, and at the same time communicate these examples with cooperative researchers in a group discussion. Mr. Lu Xun once said, “The more local, the more national, the more global.” Many writers in Nanyang use Han portrait stones as their creative materials, such as Zhou Daxin, a famous writer from Nanyang, who created a novella titled “Left Vermilion Bird and Right White Tiger” in 1991 with the theme of protecting Han paintings in Nanyang. The novel was later adapted into the TV series “Han Soul” by Henan Film and Television Center In 1987 and 1992, the Henan Provincial Song and Dance Troupe and the Gansu Provincial Song and Dance Troupe visited Nanyang to inspect Han paintings. This was also one of the manifestations of Nanyang Han portrait stones in new media for the creation of Han Dynasty songs and dances. historical research method: Using the historical research method in qualitative method, on the one hand, it is necessary to summarize the background of the birth and development of Nanyang Han Dynasty stone reliefs from a historical perspective, on the other hand, it is necessary to re-examine all the studies on Nanyang Han Dynasty stone reliefs from a historical research perspective in a flexible explanatory paradigm, as well as the course and characteristics of the development and changes of Nanyang Han

Dynasty stone reliefs, and attach importance to the explanation and understanding of related phenomena of Nanyang Han Dynasty stone reliefs, so as to provide ideas for the modern creative transformation research of Nanyang Han Dynasty stone reliefs.

Logical induction: In the end, this study intends to use the logical induction method for induction and summary, and focus on the in-depth excavation research of contemporary China's social development, thinking about the existing problems and weak links such as "how to inherit" and "how to transform", so as to make a modest contribution to expanding the research on the contemporary value of stone reliefs.

Research Results

Objective 1. Information on the public's cognition, evaluation and preference for the display forms of Nanyang Han stone reliefs in new media. This information can help us to understand the public demand, optimize the display mode, promote cultural heritage and promote public participation. At present, there is still a long way to go to promote Nanyang Han Painting Museum through new media.

Different age groups have obvious preferences for the performance of Nanyang Han stone reliefs in different media. For audiences of different ages, the performance of Nanyang Han stone reliefs in the media can be displayed in groups to meet the needs and interests of audiences of different ages.

Another research result is about the creative transformation of the Han Dynasty stone reliefs in Nanyang. By studying the Han Dynasty stone reliefs, we know that the world of the underworld is a dark and desolate place in people's consciousness, and ancient lamps are the only way to light up the darkness of the tomb. In addition, people in the Han Dynasty used animals as escorts to promote the immortals. Therefore, the lamps modeling in Han Dynasty not only means lighting, but also embodies the good wishes of Han people to pray for eternal happiness, immortality and immortality. Everyone likes articles with good wishes and meanings, so we can combine the modeling of Han Dynasty lamps, three lamps and cylinder lamps with today's incandescent lamps and energy-saving lamps technology.

Table 1. Questionnaires: The Expression Forms of Nanyang Han Stone Relief in New Media

157 people(57%)	Under 18 years old and 18 -25 years old	Don't know much about Nanyang Han stone relief.
30 people	Over 30 years old	Through the media, there are some simple descriptions of Nanyang Han stone relief.
23 people	Over 50 years old	Through newspapers, television, radio and other media platforms, we have an understanding of Nanyang Han stone reliefs.

Objective 2. The results showed that as an ancient tomb art, the spread of Nanyang Han Dynasty stone relief in the new media era has also been limited.

First of all, the spread of Nanyang Han Dynasty stone reliefs is limited by region and time. The spread of Nanyang Han Dynasty stone reliefs is mainly concentrated in Chinese mainland, especially in Nanyang city. In addition, the spread of Nanyang Han Dynasty stone reliefs is limited by time, because the cultural value and historical significance of Nanyang Han Dynasty stone reliefs need certain time and professional knowledge to be deeply understood and spread.

Secondly, the spread of Nanyang Han Dynasty stone reliefs is also restricted by the audience. The cultural value and historical significance of Nanyang Han Dynasty stone reliefs require researchers to have certain cultural literacy and professional knowledge, which is not available to everyone. Therefore, at present, most of the audiences of Nanyang Han Dynasty stone reliefs are mainly cultural, historical and artistic lovers and related professionals, while the acceptance of the general public is relatively low, and the degree of attention is naturally not high.

In addition, the spread of Nanyang Han Dynasty stone reliefs is also restricted by media platforms and technical means. The spread of traditional media is limited by time and space, while the new media can overcome this limitation, but its spread scope and audience still have limitations. For example, the spread of Nanyang Han Dynasty stone reliefs requires high-quality pictures and video materials, which need professionals and advanced technical means to restore and display, which is difficult for some media platforms and most self-media bloggers.

Generally speaking, the development of Han Dynasty stone reliefs in Hanyang in today's new media era has been limited to some extent. It is necessary to strengthen the cultural inheritance and protection of Han Dynasty stone reliefs in Nanyang, and at the same time, expand the spread scope and audience groups of Han Dynasty stone reliefs in Nanyang through various ways and means, improve the social attention and influence of Han Dynasty stone reliefs in Nanyang and promote the inheritance and development of Chinese culture.



Fig.2 shows Virtual Chinese pavilion

Objective 3. The results showed that the sharing and interaction function of social media provides a platform for visitors to share their stone relief experiences with others and exchange and discuss with other visitors. This social interaction will expand the spread of stone reliefs, attract more people's interest and attention, and thus promote the protection and inheritance of cultural heritage. However, we should keep up with the development of new media technology and pay attention to the latest trends and innovative applications of the industry. Participate in relevant seminars, trainings and academic conferences, and communicate with professionals in other fields, so as to broaden their horizons and apply new technologies to the inheritance and promotion of Nanyang Han stone reliefs.



Fig.3 CCTV News, titled "Guess Who Wins the Competition?", showcased a stone portrait of the Tuohu Han Dynasty in the collection of the Nanyang Han Painting Museum. Through the depiction of character scenes in the stone carvings, the historical story of the national game "Tuohu" is narrated.

Discussions

Further knowledge and understanding of Nanyang Han Dynasty stone relief: By studying the performance of Nanyang Han Dynasty stone relief in new media, we can deepen our knowledge and understanding of Nanyang Han Dynasty stone relief, including its history, cultural connotation and artistic value, and truly show Nanyang Han Dynasty stone relief to the audience.

Discussion on the forms of media expression: Nanyang Han stone reliefs have many forms of expression in the new media, such as text reports, picture display, video introduction, etc. By studying the advantages and disadvantages of different media forms, we can discuss how to better present the artistic charm and cultural connotation of Nanyang Han Dynasty stone relief.

Evaluation of media communication effect: In the study of the performance of Nanyang Han Dynasty stone relief in new media, the media is an important channel to spread Nanyang Han Dynasty stone relief. By studying the performance of Nanyang Han Dynasty stone relief in the media, we hope to evaluate the differences of communication effects of different media, so as to better choose the appropriate media channels and improve the popularity, attention and influence of Nanyang Han Dynasty stone relief.

Thinking about cultural inheritance and innovation: Nanyang Han stone relief is one of the important heritages of ancient art and culture in China. By studying the performance of Nanyang Han stone relief in the media, we can discuss how to innovate on the basis of inheriting and carrying forward the traditional culture of Nanyang Han stone relief, so that the cultural connotation and artistic value of Nanyang Han stone relief can be better integrated into contemporary culture and art.

Influence on the development of cultural industry: The expression of Nanyang Han stone relief in the media is not only a form of cultural inheritance and artistic display, but also involves the development of cultural industry. By studying the performance of Nanyang Han stone relief in the media, we can discuss how to develop and popularize Nanyang Han stone relief as a cultural industry, and promote the development of cultural industry and the benign interaction between culture and economy.

Thinking about different arts and values: In the new media, the expression of Nanyang Han stone reliefs may be interpreted and presented in different ways. Some

people may display and spread it as cultural heritage and works of art, emphasizing its historical and artistic value. Others may innovate and deconstruct through its content and form, connect it with contemporary society and culture, and express their own cultural views and attitudes. In this process, the distinction between Yangchun Baixue and Xialiba people may be blurred or reinterpreted. In fact, there is no boundary between Yangchun Baixue and Xialiba people. Any art form has its cultural connotation and value, and the art displayed in any form also has its meaning of existence. Men, women and children, experts, scholars and ordinary people all have the right and ability to appreciate art. One of the purposes of this study is to use Nanyang Han Dynasty stone relief as a medium to express their cultural identity and multiculturalism, so as to show the coexistence and mutual influence between different cultural values. Therefore, the expression and significance of Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media may vary from person to person, and the relationship between Yangchun Baixue and Xialiba people may also present different interpretations from different cultural perspectives.

Knowledge from Research

The screen recognition rate and readability of traditional graphic language: We can use the Confucian spirit and the idea of being immortal at home as the creative background, take the Taoist concept of becoming immortal and immortal as the creative theme, extract the representative elements, and re-create and synthesize them by digital technology. In the infinite movement track, a concrete artistic form interwoven with romanticism and rich imagination is created, showing a brand-new communication experience of the future graphic language, making the audience immersive, strengthening the readability and recognition of the traditional graphic language, making it easy for the audience to remember and associate, and moving their hearts in a short time.

Communication across time and space: The function of social media sharing and interaction provides a platform for visitors, such as other new media platforms, such as WeChat official account and Tik Tok, etc. The audience can share their experience of Han Dynasty stone reliefs with others, and have visual and spiritual exchanges and discussions with other visitors. You can even exchange creative experience with the ancients. For example, there are 26 stone reliefs of Nuwa Fuxi collected in Nanyang Chinese Museum,

each of which has different carving techniques, picture layout and the direction of the dragon's tail. This social interaction will expand the spread of stone reliefs, attract more people's interest and attention, and thus promote the protection and inheritance of cultural heritage.

Conclusion

Nanyang Han Dynasty stone relief is a treasure in Chinese cultural and artistic works and a mirror reflecting the humanistic spirit and cultural connotation of Han Dynasty. Nanyang Han Dynasty stone relief is not only a reflection of Han culture, but also a reflection and combination of strong Chu culture, which is a treasure spanning dynasties. The expression form of Nanyang Han Dynasty stone reliefs in new media is to purposefully create ideas and display forms of experience. With the rapid development of graphic art and culture and technology in contemporary new media art, it is conditional and inevitable for us to build a bridge of dialogue and communication with traditional art through modern media technology, mobilize various media and means, and show visual and auditory works that people like and accept easily through digital media, so that traditional culture can be extended and carried forward from different angles, so that obscure ancient art will no longer be confusing, and some creative transformations will be carried out to meet the aesthetic requirements of the times, so as to achieve audience's willingness to accept and enhance culture.

Suggestions

1. Design of digital platform: Create a comprehensive digital platform, and give full consideration to user experience and interface design. Ensure that the platform is easy to navigate and use, and provide clear content classification and search functions, so that visitors can easily find the information and display they are interested in. At the same time, pay attention to the aesthetic design of the platform, make it echo the artistic style of Nanyang Han stone relief, and create a unique visual experience. At present, Nanyang Han Painting Museum has a "Cloud Han Painting Museum", which allows visitors to visit the Han Painting Museum online. However, there are still some shortcomings in

the aesthetic design of the platform and the use of lighting. The technology of the Cloud Han Painting Museum is not updated, and it can be updated in time if conditions permit. At the same time, we can increase the publicity of the Han Dynasty Painting Gallery on the Cloud on social media. Especially under the influence of the COVID-19 epidemic, more people choose to visit the world through the Internet. By making full use of new media technology, we can still maintain the visiting volume and freshness of Nanyang Han Dynasty Stone Relief despite irreversible factors such as time and social environment.

2. User feedback and improvement: Pay attention to user feedback and collect visitors' opinions and suggestions on the digital platform and display content. Improve and optimize according to feedback to improve user experience and satisfaction.

3. Interactive explanation and innovation of educational content: In addition to providing text and audio explanation, consider adopting more diversified forms of educational content, such as video explanation, animation demonstration and interactive games. These forms can more vividly display the characteristics and values of Nanyang Han stone reliefs, and attract visitors from different groups to participate in learning and interaction.

4. Promotion and cooperation of social media: Add social media sharing buttons on the digital platform to encourage visitors to share their stone relief experiences with more people. At the same time, cooperate with relevant institutions, museums and cultural organizations to jointly promote the value and significance of Nanyang Han stone relief. You can cooperate to hold online activities, hold social media competitions or launch special activities to attract more people to participate and spread.

5. Planning of education and promotion activities: organize online lectures, seminars, workshops and other activities, and invite experts, scholars and artists to share their research and creative experience on Nanyang Han Dynasty stone reliefs. In addition, online exhibitions and art competitions can be held to encourage the public to participate and show their understanding and creativity of Nanyang Han stone reliefs, thus promoting inheritance and innovation.

References

- Chen Shengxin. (2020, January 31) Research on the development of local art curriculum based on the core literacy of high school art “image reading” [D]. Guangxi Normal University,2020.DOI:10.27036/d.cnki.ggxsu.2020.001311.
- Chen Yan. Application of Nanyang Han Dynasty Stone Relief Art in Modern Art Design Teaching [J]. Western Leather,2019,41(18):125+127.
- Daoyi,Z. (2020).Stories of Han Paintings: Memories Carved on Stone,Zhonghua Book Company.
- Gao Xuqian. (2022(16):73-75).Analysis of Folk Art Thought in Nanyang Han Dynasty Stone Relief Art[J].Popular literature and art,.
- Guo Lingtong, Ji Canzhong.(2022:502-504) .Examining the sports culture of the Central Plains in the Han Dynasty from the stone reliefs in Nanyang [C]. Chinese Sports Science Society. Summary of the papers of the 12th National Sports Science Conference,2.DOI:10.26914/c.cnkihy.2022.008137.
- Huang Yafeng,H. (2011). Research on Han Stone and Brick Art, China Social Sciences Press.
- Lusheng Chen. 2018,.Chinese Han painting, Guangxi Art Publishing House.
- Tianwei Niu, Jiebing Ling, Qingjian Wang.(2019).The auspicious rise to immortality of Nanyang Han portrait stone.
- Qian,W.(2018). On The Orientation Mode of The Image of Queen Mother of the West in Han Dynasty Stone Inscriptions.
- Samsa. (2021, October 31). Study on the application of mythical elements of Nanyang Han stone reliefs in graphic design [D]. Hainan University,2021DOI:10.27073/d.cnki.ghadu.2021.000171
- Shi Hongyan,S., & Qingjian, W. (2021).Nanyang Han Painting Gallery, Report On The Excavation of Stone Tombs in Nanyang Han Dynasty.
- Song Jia. (2020, October 30). The application of graphic elements of Nanyang Han stone reliefs in the design of Wenchuang products [D]. tianjin polytechnic university,2020. DOI:10.27357/d.cnki.gtgyu.2020.000779.

- Tianwei Niu, Jiebing Ling, Qingjian Wang.(2019).Social life of Nanyang Han portrait stone.
- Xiaoyang Wang, Shixiao Wang. (2022). On the Different between Han Rhapsodie and Han Paintings in Their Portrayal of the Queen Mother of the West and Their Religious.
- Wang Mengjuan. (2022,43(03):85-91).Research on Long-sleeved Dance of Nanyang Han Painting [J]. Journal of Huaibei Normal University (Philosophy and Social Sciences edition)
- Wang Xinye. (2020(19):72-73). Research on Digital Development of Music and Dance Images of Han Dynasty Stone Relief in Nanyang [J]. Popular Literature and Art
- Wang Yuan. (2021.001507).Study on the Digital Communication of Nanyang Han Stone Relief Culture [D]. Henan University,2021.DOI:10.27114/d.cnki.ghnau
- Wei Chuchu. (Luoyang Normal University, 2022) .Research on the Application of Nanyang Han Stone Relief Animal Images in Junior High School Art Teaching[D]. DOI:10.27855/d.cnki.glysf.2022.000017.
- Xu Fengfeng, Wang Jianfang. (2020,33(16):131-133.) Analysis on the design method of contemporary pattern art —— Taking the pattern art of Han Dynasty portrait brick in Nanyang as an example [J]. Design.
- Zou Wei.(Journal of Nanyang Institute of Technology,2022,14(03):64-68.) .On the modeling characteristics of Han Dynasty stone relief in Nanyang and its enlightenment to classical dance[J].DOI:10.16827/j.cnki.41 1404/z.2022.03.013.

Influence of Perceived Risk and Trust Factors on Personal Internet Financial Behavior in Shanxi Province, China

Birou Wen¹

Anong Rungsuk²

Abstract

With the rise of Internet financial management, more and more companies have opened internet financial management platforms and are playing a role in the increasingly mature process of Internet financial management. The purpose of this study is to explore the influencing factors that influence personal Internet financial behavior and provide suggestions for the development of Internet financial management. This study adopted a mixed research method of qualitative and quantitative methods, and obtained relevant data through qualitative research tools such as literature review and in-depth interviews, as well as through questionnaires and online collection. A total of 457 questionnaires were collected for quantitative research. The reliability and validity of the model were tested using SPSS software and Amos software, and a more in-depth analysis was conducted using structural equation modeling. Through the above methods, this paper investigates the influencing

ARTICLE INFO:

Author:

1. Birou Wen

Ph.D. Candidate, Management,
School of Management,
Shinawatra University
Email: 824426292@qq.com

Corresponding Author:

2. Anong Rungsuk

Ph.D. Candidate, Management,
School of Management,
Shinawatra University
Email: anong.r@siu.ac.th

Keywords:

Perceived Risk,
Consumer Trust, Corporate Reputation,
Personal Internet Finance Behaviour

Article history:

Received: 03/03/2024

Revised: 08/05/2024

Accepted: 25/05/2024

factors of personal internet financial behavior in Taiyuan City, Shanxi Province.

It is found that perceived risk, consumer trust and corporate reputation all have a significant positive impact on personal internet financial behaviour. Meanwhile, corporate reputation has a mediating effect on perceived risk and consumer trust in personal Internet financial management behaviour.

Introduction

The rapid development of science and technology has changed people's daily life to a certain extent, and at the same time, many traditional industries are actively seeking changes and innovations in the wave of the times. With the gradual popularization of the Internet, the traditional financial industry has also actively combined the Internet with its own business, and constantly reformed and innovated its own business, and internet finance has come into being[17]. Compared to the traditional financial services system, Internet finance has unparalleled advantages, not only for the traditional financial industry to fully utilize the network information resources for innovation and change, but also for the financial enterprises themselves to bring considerable benefits. In the context of the big data era, new financial products and financial services have become more and more closely connected with our lives. Internet finance should make full use of the advantages of the network, constantly reform and innovate, and accelerate the pace of development, so that China's financial standards can be further improved and the domestic economy can run and develop smoothly, well and sustainably.

Research Objectives

1. To search the influencing factors of personal internet financial behaviour.
2. To explore the perceived risk influence personal internet financial behaviour.
3. To search the consumer trust influence personal internet financial behaviour.
4. To search the role of reputation in mediating perceived risk and consumer trust to personal internet financial behaviour.

Literature Review

The most developed and reliable theoretical model in the field of information system applications today is the Technology Acceptance Model (TAM)[1]. The term “risk” was originally used in study in the field of economics in the 1920s, and other fields such as finance, sociology, and marketing soon adopted this idea, although each discipline is based on its disciplinary background[9]. The field of trust research originated in philosophy and psychology, developed in sociology, and was later used in e-commerce, economics, management, and marketing[6]. Reputation is a firm’s popularity and goodwill among the public, and it is a comprehensive evaluation by stakeholders of the organisation’s competence, honesty, efficiency, business philosophy and other aspects[3]. Internet wealth management users are often easy to be guided and influenced by the group’s behaviour or marketing information, and their behaviours differ from those of traditional financial investors[14].

The TAM model used perceived usefulness (PU) as an intermediary variable to study the impact of perceived ease of use (PEOU) on Booking.com service users’ trustworthy e-commerce (TE). The location of the variable under investigation and the impact of one variable on other variables are explained by research. Perceived ease of use (PEOU) had a larger direct effect value on perceived usefulness (PU) than it did on trustworthiness (TE), according to the study’s findings. Moreover, the direct impact of perceived ease of use (PEOU) on trustworthiness (TE) was greater than the effect of perceived ease of use (PEOU) on trustworthiness (TE) through perceived usefulness (PU)[10].

The study of perceived risk adhered to Chaudhuri’s dividing principle between emotional risk (represented as social and psychological risk) and functional risk (stated as financial, functional, and physical risk), and also extracted these risks from the research on perceived risk. Two factors and respectively examine the relationship with innovative product information search[19].

From the perspective of institutional trust trust is an expectation that serves to reduce social complexity. Trust is defined as the expectation that others will always maintain or preserve their good character, control desires or other irrational ideas[7]. Internet trust can be divided into two dimensions: cognitive trust and emotional trust[15]. In the study of consumer purchase intention, it is believed that consumer trust can be

divided into interpersonal trust and institutional trust, and consumer purchase intention can be well explored from these two dimensions[15].

E-commerce corporate reputation measurement dimensions and indicators in corporate reputation research, constructed the correlation model and hierarchical model, the indirect measurement model and the direct measurement model of e-commerce corporate reputation, dissected the relationship between the dimensions of e-commerce corporate reputation on this basis, and revealed the structure and components of e-commerce corporate reputation under the perspective of the consumer; in order to further explore the psychological perception process of e-commerce enterprise reputation in the social media environment, based on the S-O-R model and the perceived value theory, the research constructed a model of the influence of customer-company interaction and customer interaction experience on e-commerce enterprise reputation in the social media environment[6]. The mediating effect of consumer value experience between social media interaction features and e-commerce enterprise reputation is revealed.

In exploring the key factors affecting individuals' Internet financial management behaviour, a specific cohort of college students was used as the experimental subjects, and a questionnaire was used to conduct an empirical study on the current situation of individual investment and its behavioural characteristics, and a matching regression model was established through the methods of Logistic and OLS, so as to systematically study the factors affecting micro-individuals' participation in Internet financial management in terms of risk appetite, overconfidence, professionalism, etc. factors affecting micro-individuals' Internet financial management behaviour[13]. Factors affecting micro-individuals' Internet financial management behaviour. It is found that college students' Internet financial management willingness and returns are significantly influenced by these three factors.

Therefore, based on the support of the above literature, under the influence of the theory of technology acceptance model, combined with the relevant research on perceived risk and consumer trust, and combining corporate reputation with personal Internet financial management behaviours, this paper constructs a structural model influencing personal Internet financial management behaviours, and divides the independent variable perceived risk into five dimensions, namely, financial risk, privacy

risk, security risk, psychological risk, and temporal risk; and the consumer trust is classified into four dimensions, namely, environmental trust, product trust, technological trust, and emotional trust, so as to carry out a thorough research on the influencing factors of personal Internet financial management behaviours.

Research Methodology

Population and samples of this research

The population of this study is consumers who are older than 18 years old and have internet financial behavior in Shanxi Province, China. The sample size for the qualitative study was 10 respondents. In the quantitative study, the sample size is about 457 consumers aged 18 or above who have engaged in Internet financial behaviours in Shanxi Province, China.

Instrument of this research

A preliminary questionnaire was developed based on all measurements of the four variables and the respondent's personal circumstances, which consisted of four sections with 47 question items. First one is volume illustration. This part explains the background, purpose and main content of the questionnaire to the respondents, prompts them to fill in the questionnaire based on their actual feelings and experiences, and promises to keep the purpose and findings of the questionnaire confidential. The part two is respondents' personal profile and screening, including gender, age, educational background, occupation, average monthly disposable income, years of use and whether they have used Internet financial management. The impact of the parameters of perceived risk, issues related to the four main aspects affecting consumer trust, and factors affecting corporate reputation are the third part. The last part is issues related to personal internet financial behaviour.

Data collection

The author applied purposive sampling to collect the data from the samples.

Data analysis

Upon completion of the questionnaire design, the pilot test and formally collected data will be entered into computer software for processing and analysis. Upon completion of the questionnaire design, the pilot test and formally collected data will

be entered, processed and analysed using the computer software SPSS and AMOS[16]. We have used the following six main methods of data analysis. Firstly, validity analysis, confirmatory factor analysis (CFA), reliability analysis, and AMOS-structured analysis.

Results

Based on the statistical data in the table above, this study finds the following characteristics shown by the effective questionnaire. The effective sample selected after screening accounted for 53.17% of males and 46.83% of females. From the perspective of age distribution of the research subjects, the sample shows a youthful character, especially the highest proportion of the group aged 18-40. In terms of education level, bachelor's degree or above accounting for 81.84% of the total sample. In terms of the occupational distribution of the participants, enterprise employees and institution staff accounted for a relatively high percentage, accounting for 63.46% of the total sample. From the point of view of the duration of using Internet financial management, most of the respondents have been using Internet financial management for 1-5 years, and a part of the users have been using it for less than a year and 6-10 years respectively.

From the reliability test, it can be seen that the Cronbach's α coefficient of each construct of the model is above 0.8, which has high internal consistency and good reliability. The significance level of Bartlett's sphericity test is less than 0.001, and the KMO value is 0.896, which is suitable for factor analysis.

The results of the test of correlation analysis show that the dimensions of the independent variable perceived risk are significantly interrelated. Also, all four dimensions of consumer trust are significantly correlated with each other. In addition to this, corporate reputation is also significantly correlated with personal Internet financial behaviour. As shown in the table, financial risk, privacy risk, security risk, psychological risk, and temporal risk were all significantly associated with environmental trust, technological trust, product trust, and emotional trust Relationship. Corporate reputation is significantly related to financial risk, privacy risk, security risk, psychological risk and time risk. Financial risk, privacy risk, security risk, psychological risk, and temporal risk were significantly associated with personal Internet financial behaviour. Corporate reputation was significantly associated with environmental trust and technological trust, product trust, and emotional trust. Environmental trust is profoundly associated with technology trust, product trust,

and emotional trust with personal Internet financial behaviour. Taken together, there exists a noteworthy association between endogenous and exogenous variables in this study (all $p < 0.01$), which meets the analytical requirements of the latter step of SEM analysis.

Table 1 Correlations Between Variables

Dimension	FINR	PRIR	SAF	PLR	TMR	IT	ST	PT	ET	CR	PIF
FINR	1										B
PRIR	.893**	1									
SAF	.870**	.878**	1								
PLR	.871**	.866**	.859**	1							
TMR	.877**	.892**	.876**	.860**	1						
IT	.868**	.882**	.872**	.847**	.853**	1					
ST	.859**	.876**	.867**	.847**	.850**	.842**	1				
PT	.872**	.872**	.874**	.831**	.846**	.843**	.841**	1			
ET	.875**	.884**	.873**	.850**	.861**	.876**	.855**	.850**	1		
CR	.883**	.891**	.901**	.881**	.863**	.878**	.883**	.880**	.884**	1	
PIFB	.881**	.890**	.889**	.874**	.885**	.880**	.876**	.878**	.887**	.905**	1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Note. Adapted from SPSS Software Result.

Confirmation Factor Analysis (CFA) is used to examine the relationship between the measured variables and the factor structure that explains the measured variables. The Table 2 gives the fitness criteria/critical values for each index, such as the quality of fit test's root mean square of the approximation error, fitness index, adjusted fitness index, root-mean-square residual, etc. The absolute fitness index of this measurement model is within a good range, and the acceptable range of the root mean square of the approximation error is < 0.05 (good fit) < 0.08 (reasonable fit), and the actual fit is < 0.05 (good fit), and the actual value is 0.022, which is a good fit. The parsimony fitness index focuses on the chi-square self Freedom ratio, if the measured value is between 1 and 3, it is good, if > 5 , it needs to be corrected, the actual value is 1.226, which is good. The value-added fitness index focuses on the value-added fitness index, unqualified fitness index and comparative fitness index. The value-added fitness index is mainly based on the value-added fitness index, non-regular fitness index, and comparative fitness index. The actual values are all above 0.9, indicating that the fit of this measurement model is excellent.

Table 2 CFA Model Fit Test

Symbol	Adaptation	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	NCP	NFI	IFI	TLI	CFI
Actual Value	1.226	0.022	0.96	0.947	33.069	0.979	0.996	0.995	0.996	

Note. Adapted from Amos Software and Hair et al.

As can be seen from Table 3, all item scales were estimated using significance based on the criteria of standardised factor loadings for each item, composite reliability (CR) of the variable and the extracted average variance (AVE), and all items had standardised factor loadings of 0.70 or above. The composite reliability (CR) was 0.97, 0.89, 0.90, and 0.91, respectively, which was above the criterion of 0.7. Therefore, the reliability of the factors is acceptable. The AVE values were 0.88, 0.69, 0.64 and 0.67, which were above the criterion of 0.5, demonstrating that the constructed variable items was convergently valid. Therefore, it can be determined that the study scale has good component reliability and convergent validity.

Table 3 Confirmatory Factor Analysis (CFA) of Independent Variables

Trails	std	unstd	S.E.	t-value	P	AVE	CR
FINR <--- PR	0.96	1.00				0.88	0.97
PRIR <--- PR	0.93	0.98	0.02	43.15	***		
SAF <--- PR	0.94	0.97	0.02	43.53	***		
PLR <--- PR	0.92	0.94	0.02	39.73	***		
TMR <--- PR	0.94	1.00	0.02	43.75	***		
IT <--- CT	0.92	1.00				0.69	0.89
ST <--- CT	0.92	0.98	0.03	33.68	***		
PT <--- CT	0.92	0.99	0.03	33.49	***		
ET <--- CT	0.45	0.55	0.05	10.29	***		
CR1 <--- CR	0.80	1.00				0.64	0.90
CR2 <--- CR	0.78	0.96	0.05	18.35	***		
CR3 <--- CR	0.80	1.02	0.05	18.93	***		
CR4 <--- CR	0.80	1.03	0.05	18.89	***		
CR5 <--- CR	0.82	1.04	0.05	19.27	***		
PIFB1 <--- PIFB	0.82	1.00					0.67 0.91
PIFB2 <--- PIFB	0.83	1.01	0.05	20.77	***		
PIFB3 <--- PIFB	0.80	0.93	0.05	19.47	***		
PIFB4 <--- PIFB	0.81	0.95	0.05	20.13	***		
PIFB5 <--- PIFB	0.82	1.03	0.05	20.40	***		

Note. Adapted from Amos Software. * $p < 0.1$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

In this study, the correlation coefficient of each latent variable was constructed and compared with the square root of the AVE value. The results of the comparison are shown in Table 4. The square root of the AVE for PR was 0.88, which was higher than 0.79 (correlation between PR and CT), 0.75 (correlation between PR and CR), and 0.70 (correlation between PR and PIFB). The square root of the AVE for CT was 0.83, higher than 0.79 (correlation of CT with PR), higher than 0.77 (correlation of CT with CR), and 0.62 (correlation of CT with PIFB). The square root of the AVE for CR was 0.80, higher than 0.75 (correlation of PR with CR), 0.77 (correlation of CT with CR), 0.61 (correlation of CR with PIFB). The square root of the AVE for PIFB was 0.82, higher than 0.70 (correlation of PR with PIFB), 0.62 (correlation of CT with PIFB), 0.61 (correlation between CR and PIFB), and each variable's square root of AVE exceeded the correlation coefficient between the variables, so that there was a good discriminatory validity between these four measurement models.

Table 4 Discriminant Validity Test Result

	AVE	Sqrt(AVE)	PIFB	CR	CT	PR
PIFB	0.67	0.82	0.82			
CR	0.64	0.80	0.61	0.80		
CT	0.69	0.83	0.62	0.77	0.83	
PR	0.88	0.94	0.70	0.75	0.79	0.94

Note. Adapted from Amos Software.

The results of the analysis of structural equation modelling outputs (including the standardised loadings of the measurement items for each latent variable and the path coefficients between the latent variables) are shown in Figure 2.

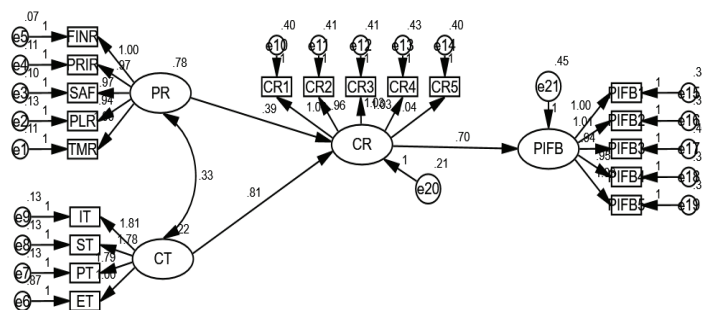


Figure 2 Structural Equation Model.

Note. Adapted from Amos Software.

As can be seen from the results in Figure 2, the path coefficients between the variables all meet the criteria. The path coefficient of the direct effect of perceived risk on corporate reputation is 0.39, the path coefficient of the direct effect of consumer trust on corporate reputation is 0.81, and the path coefficient of the direct effect of corporate reputation on personal Internet financial behaviours is 0.70. From this, it can be seen that the effect of consumer trust on corporate reputation is greater than that of perceived risk, and therefore, among the independent variables consumer trust on personal Internet financial behaviour has a greater role. This output validates that hypotheses 1, 2 and 3 of this study are supported.

By comparing each fitting degree index in the output results of the model with the fitting degree index evaluation criteria of structural equation model, it can be seen from Table 5 that both the absolutely model fit index ($\chi^2/DF = 1.72$, $GFI = 0.99$, $RMR = 0.06$) and the incremental model fit index ($CFI = 0.99$, $IFI = 0.99$, $RMSEA = 0.04$) all met the evaluation criteria of structural equation. This suggested that the structural equation model built for this study and the sample data gathered this time matched well, which also subtly demonstrated the validity of the study's theoretical model.

Table 5 Results of SEM Fit Index

Indicator	CMIN/DF	RMSEA	IFI	TLI	CFI	RMR
Measured Results	1.72	0.04	0.99	0.99	0.99	0.06

Note. Adapted from AMOS Software.

For path analysis and testing of related direct hypotheses, AMOS, a structural equation analysis software, was used in this research. The maximum likelihood method was specifically adopted. Table 6 displayed the findings of the analysis.

Table 6 Path Analysis and Direct Hypothesis Testing Results

Assumptions	Pathway	std	unstd	P
H1	CR <--- PR	0.418	0.392	***
H2	CR <--- CT	0.46	0.805	***
H3	PIFB <--- CR	0.655	0.703	***

Note. Adapted from Amos Software. * $P < 0.05$ *, ** $P < 0.01$, *** $P < 0.001$. The main hypothesis with bold font is not supported.

From the Table 6, the standardised loading factor of PR on CR is 0.418, $P < 0.05$, indicating that perceived risk has a notable improvement on reputation, supporting

hypothesis H1. The standardised loading factor of CT on CR is 0.460, $P < 0.05$, indicating that consumer trust has a significant positive effect on reputation, and hypothesis H2 is established. The standardised loading factor of CR on PIFB is 0.655, $P < 0.05$, indicating that reputation has a significant positive effect on personal Internet financial behaviour, and hypothesis H3 is valid.

In order to test the hypothesis that H4a reputation has a mediating effect between perceived risk and individual Internet financial behaviour, the process 4.1 plug-in was used. With perceived risk as the independent variable, Internet financial behaviour as the dependent variable and reputation as the mediating variable, the code output was collated to obtain the following Table 7.

Table 7 Mediating Effect Results (Non-Standardized)

	Effect	proportion	se	t	p	LLCI	ULCI
Total	0.61	1.00	0.04	15.45	0.00	0.54	0.69
Direct	0.42	0.68	0.06	7.54	0.00	0.31	0.52
Indirect	0.20	0.32	0.04	/	/	0.11	0.28

Note. Adapted from Amos Software. BC, bias-corrected; CI, confidence interval; 5000 bootstrap samples; * $P < 0.05$ *, ** $P < 0.01$, *** $P < 0.001$

From the above table we understand that the indirect effect of this analysis accounts for 32% of the total effect and the significance of direct effect significance $P = 0.00 < 0.05$, significantly holds, the upper and lower limits of the confidence interval did not pass through 0, indicating the existence of mediating effects, the loading value of 0.20 indicates that the mediating variable reputation has a positive effect between perceived risk and personal Internet financial behaviour. The loaded value of 0.20 indicates that the mediator variable reputation has a positive effect on the relationship between perceived risk and personal Internet financial behaviours.

Table 8 Mediating Effect Results (Non-Standardized)

	Effect	proportion	se	t	p	LLCI	ULCI
Total	0.69	1.00	0.04	18.53	0.00	0.62	0.77
Direct	0.56	0.82	0.05	10.84	0.00	0.46	0.67
Indirect	0.13	0.18	0.04	/	/	0.05	0.20

Note. Adapted from Amos Software. BC, bias-corrected; CI, confidence interval; 5000 bootstrap samples; * $P < 0.05$ *, ** $P < 0.01$, *** $P < 0.001$

From the table above we understand that the indirect effect in this analysis accounts for 18% of the total effect and the significance of the direct effect significance $P=0.00<0.05$, significantly holds, the upper and lower limits of the confidence interval did not pass through 0, indicating the existence of mediating effects, the loading value of 0.13 indicates that the mediating variable reputation has a positive role in the relationship between consumer trust and personal Internet financial behaviour. The hypothesis H4b holds.

Table 9 Results of Hypothesis Test

Hypotheses	Result
H1: Perceived risk has a positive impact on reputation;	Accepted
H2: Consumer trust has a positive impact on reputation;	Accepted
H3: Reputation has a positive effect on personal Internet financial behaviour;	Accepted
H4a: Reputation has a mediating effect between perceived risk and personal internet financial behaviour.	Accepted
H4b: Reputation has a mediating effect between consumer trust and personal internet financial behaviour.	Accepted

Note: The hypotheses of lines with bold font are not supported.

As can be seen in Table 9, all five research hypotheses of this study were accepted.

Discussion

According to the study of the direct relationship between the independent variable perceived risk and the mediator variable corporate reputation, all the items measuring the dimensions of perceived risk were greater than the mean value of 3, with security risk having the highest measurement value. Secondly, the standardised coefficients of each criterion in the validation factor analysis also met the research criteria. Meanwhile, in the final path analysis, the path coefficient of consumers' perceived risk affecting corporate reputation is 0.39. This study not only illustrates the positive impact of perceived risk on corporate reputation, but also places more emphasis on the fact that the stronger the consumers' ability to perceive risk, the more significantly it can enhance corporate reputation, which is different from other scholars' findings[12].

The analysis of the direct effect between the independent variable consumer trust and the mediating variable corporate reputation shows that all standard coefficients in the validation factor analysis also meet the research criteria. The analysis of the direct effect between the independent variable and the mediating variable corporate reputation through SEM found that the path coefficient of consumer trust affecting corporate reputation is 0.81, indicating that consumer trust can significantly improve corporate reputation. Therefore, hypothesis H2 is supported, the more consumers trust a company, the better its corporate reputation. This is consistent with previous research[3].

Through the analysis of the direct influence between the mediating variable corporate reputation and the dependent variable personal Internet financial behaviour, it is found that the path coefficient of corporate reputation affecting personal Internet financial behaviour is 0.7, and this demonstrates the positive impact of corporate reputation on individuals' Internet financial behaviour, which coincides with the findings of earlier studies[7].

Through the research on the mediating role of corporate reputation, it is argued that the test results of this paper also support the hypothesis that corporate reputation mediates the mediating role of perceived risk and consumer trust in personal Internet financial behaviours, respectively, which is in line with the previous research[20].

Conclusion

In the conceptual model of the study, it is supported that perceived risk has a direct positive effect on corporate reputation (H1), the higher the perceived risk in the consumption process, the more positive impact on corporate reputation, consumers generally believe that the higher the perceived risk, the better the reputation of the company, so hypothesis H1 is supported.

Customers' trust is beneficial to corporate reputation (H2). For consumers with Internet financial behaviour, the reputation of the firm can be enhanced when consumers improve their trust in Internet financial management, thus promoting their Internet financial behaviour. Perceived risk and consumer trust factors are important variables that constrain personal Internet financial behaviour.

According to H3, personal Internet financial behavior is positively impacted by corporate reputation, which is supported by this research. Research believes that corporate reputation is more specific than corporate identity, and consumers can understand corporate identity through corporate reputation. In addition, corporate reputation has a mediating impact on the relationship between perceived risk, consumer trust and personal Internet financial behavior. Research shows that perceived risk can affect personal Internet financial behavior through the variable of corporate reputation. At the same time, consumer trust can also affect personal Internet financial behavior through corporate reputation. Therefore, perceived risk and consumer trust will indirectly enhance personal Internet financial behavior, corporate reputation plays the role of a mediating variable.

Corporate reputation is an important mediator between perceived risks, consumer trust and personal Internet financial behavior. While focusing on perceived risks and consumer trust, companies should also pay attention to reputation management, not only to make consumers perceive risks but also to improve trust, but also to let consumers have trust in the reputation of the company. Research shows that a good corporate reputation can improve personal Internet financial behavior.

References

- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS quarterly*, 319-340.
- Dowling, G. R., & Staelin, R. (1994). A model of perceived risk and intended risk- handling activity. *Journal of consumer research*, 21(1), 119-134.
- Du, Jin. (2015). Factors affecting consumer trust in online shopping. *China Management Information Technology* (22), 135.
- Guo Kaiqiang & Wang Hongwei. (2015). Research on factors influencing the initial intention to use mobile payment. *Academic Forum* (08), 69-74.doi:10.16524/j.45-1002.2015.08.031.
- Hou, Zhe. (2015). Analysis of consumer willingness to use model of internet financial products. *E-commerce* (05), 29-30. doi:10.14011/j.cnki.dzsw.2015. 05.015.
- Li, A. X. & Jiang, W. (2016). The effect of trust on purchase intention in agricultural products e-commerce environment - mediating effect based on perceived risk. *Research on Business Economics* (05), 150-152.
- Li, Xinchun. (2022). Research on E-commerce Corporate Reputation from Consumer Perspective in Social Media Environment (Doctoral dissertation). Nanjing University.
- Luhmann, N. (2018). Trust and power. John Wiley & Sons.
- Martin, J., Mortimer, G., & Andrews, L. (2015). Re-examining online customer experience to include purchase frequency and perceived risk. *Journal of retailing and consumer services*, 25, 81-95.
- Muhammad Dharma Tuah Putra Nasution & Adi Anuar Azmin. (2018). Consumer Acceptance Of Trustworthy Ecommerce: An Extension Of Technology Acceptance Model. *Academy of Strategic Management Journal* (6).
- Plous, S. (1993). The psychology of judgment and decision making. McGraw-Hill Book Company.

- Ren, Jun-Ling, Du, Hui-Ying Wang, Xing-Fen. (2019). Perceived Risk and Purchase Intention Correlation for E-tailing. China Circulation Economy (07), 63-72. doi:10.14089/j.cnki.cn11-3664/f.2019.07.007.
- Song, Jiaqian, Zhang, Yudong & Zhang, Cong. (2017). Research on Influencing Factors of College Students' Internet Financial Management Behaviour. Financial Theory Exploration (02), 46-54. doi:10.16620/j.cnki.jrjy.2017.02.003.
- Stampfl, R. W. (1978). The Consumer Life Cycle. Journal of Consumer Affairs, 12(2), 209-219.
- Wang, J. H., & Wang, R. (2021). A Study on the Dimensional Structure of Consumer Trust and Purchase Intention of Safe and Certified Agricultural Products - A Multi-Cohort Analysis Based on Contextual Factors. Qinghai Social Science.
- Wu, S., & Pan, F. (2014). SPSS Statistical Analysis. Beijing, China: Tsinghua University Press.
- Xie Ping, Zou Chuanwei, & Liu Haier. (2012). Research on Internet financial Model. Financial Research, 12(11), 11-22.
- Yu, Weizhen, & Li, Wenjie. (2020). Does Online Social Network Interaction Contribute to the Identification of Entrepreneurial Opportunities - A Two-Dimensional perspective based on online trust. Economic Theory and Economic Management, (5), 86-99.
- Zhang, Zhe & Hu, Bingyan. (2014). The Effect of Perceived Risk on Information Search for Innovative Products - The Moderating Role of Consumer Innovativeness. Management Review (08), 145-157.
- Zhao, Yuan, & Chen, K.. (2017). Mechanism of Corporate Social Responsibility on Customer Trust-Mediating Effect of Corporate Reputation and Customer Satisfaction. Journal of University of Electronic Science and Technology, Social Science Edition, 19 (3), 71-77.

An Overview of the Study of the Spread and Development of the Clarinet in China

Zeyu Wei¹

Kovit Kantasiri²

Abstract

The clarinet is an indispensable member of the Western woodwind instruments, which was born in Europe and produced around the end of the 17th century. Its predecessors were the afros and the salumos. With the advent of the age of sail, it was introduced to China with the Western missionaries and several other Western orchestral instruments at the end of the 19th century. It is used in orchestras, wind bands, military bands and chamber music. In Europe and developed countries, the clarinet has been developed and spread more efficiently, with a higher degree of acceptance by the public. Clarinet in Asia, Japan, Singapore, the development of wind music compared to other countries is also more rapid. The purpose of this paper is to collect literature on the spread and development of the clarinet in China from home and abroad, in order to help the clarinet spread and develop better in China.

ARTICLE INFO:

Author:

1. Zeyu Wei

Ph.D., Candidate, Semiotics and
Cultural Studies,
Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
Email: 347326880@qq.com

Corresponding Author:

2. Kovit Kantasiri

Assoc. Prof. Ph.D., Semiotics and
Cultural Studies,
Faculty of Liberal Arts,
Shinawatra University
Email: kovit.k@siu.ac.th

Keywords: Clarinet, China,
Spread, Development

Article history:

Received: 05/04/204

Revised: 08/05/2024

Accepted: 28/05/2024

Overview of research concepts on the spread and development of the clarinet in China

The clarinet instrument belongs to the category of Western woodwinds, which originated in Europe. It belongs to the Western woodwind instruments, and the professional model is made of African black wood. There are metal keys on the body of the tube, and the sound principle is to blow the airflow to cause reed vibration, which makes the instrument vibration sound. The clarinet has a wide range, nearly 4 octaves, and is an indispensable part of symphony orchestras, wind ensembles, marching bands and chamber music.

The clarinet's introduction to China can be traced back to the 19th century, when it entered China with Western missionaries. At the beginning, it was only used in the court for the emperor's entertainment. Later, the instrument was gradually accepted and loved by the public. Looking back at the development of the instrument, the whole process was tortuous and arduous. As of 2022, the authors have collected 114 relevant journals and 6 academic papers through the databases of China Knowledge Network, National Library of China, and Wanfang Data Platform with the keywords of Chinese clarinet development and dissemination. The total number of catalogues covering the period from 2006 to 2022 is 120.

Statistical map of the distribution of sources of papers

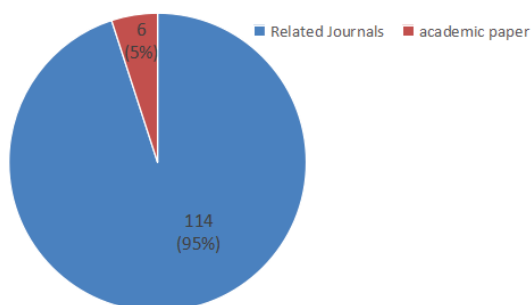


Figure 1: Pie chart of thesis distribution

Table 1 shows that from 2006 to 2022, the research papers on the development and spread of the clarinet in China mainly focus on journals, and the academic papers on its special research account for a relatively small proportion. Because of the constraints

of journal articles due to the requirements of the layout, there is a certain limit to the number of words, usually ranging from 3,000 to 8,000 words, under such a number of words, the researchers usually focus on only one of the aspects of the clarinet's dissemination and development in China, and it is not in-depth enough. In contrast, fewer academic papers have studied the clarinet, and they have not been linked together according to a time line.

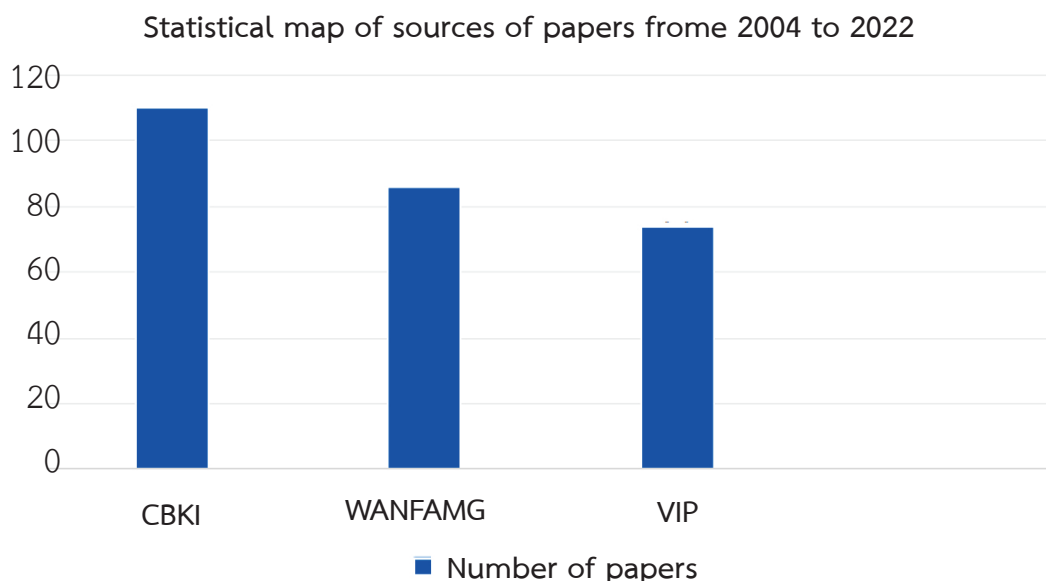


Figure II: Bar chart of sources of papers

Table 2 shows the number of papers from the three major Chinese paper platforms in the research related to this paper, and it can be seen from the figure that China Knowledge is the most abundant in related papers, followed by China Wanfang, and finally China Wipo. However, the amount of papers on the three platforms seems to be higher, in which many papers are included overlapping, and the related keywords cannot be searched with complete precision when searching, therefore. The total number of papers is actually roughly 120. Only some of these papers can give historical support to this thesis. It can be seen that at present, Chinese scholars have done relatively little research on this aspect of the thesis.

Statistical chart of dissertation research timeline from 2006 to 2022

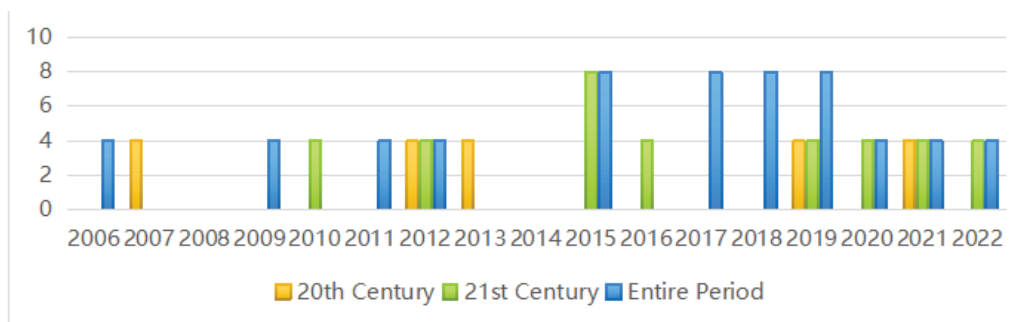


Figure 3: Statistical chart of thesis research time points

As can be seen from the chart above, there are scholars doing research related to the development and spread of the clarinet from 2006 to 2022, but there are not many research papers for each year. There are fewer research papers that focus on specific periods of the 20th and 21st centuries. And the length of the research papers for the whole period is relatively small, and the scholars who write the content clearly are even rarer when the number is small. Studies on the development and spread of the clarinet in China are few and far between. Therefore, an in-depth study of this field is essential. It can help to better organise the history of the development of the clarinet in China, and will also be helpful to the future dissemination of the clarinet.

Literature Review on the Spread and Development of the Clarinet in China

The spread and development of the clarinet in China has gone through a difficult introduction at the beginning, and then later recognition by the public. The process of its dissemination is not a smooth one. To study the spread and development of the clarinet, we should first start from the development history of the clarinet and analyse the influencing factors in the process of its spread in China. The three main influences on the spread are authorities' policies, economic development, and cultural orientation. The author collates the collected literature and analyses the three important factors mentioned above, i.e. the influence of the policy, economy and culture of the home country on the clarinet during its development in China. The study of the development

of the clarinet mainly looks at the future trends of technology and culture. The development of science and technology affects the speed and breadth of communication, and the development of culture affects the depth of communication.

(1) Analysis of the origin and development of the clarinet

In ancient times, human beings first conveyed ideas and messages by shouting. As people began to use tools, they gradually discovered that many objects in nature could make sounds. So, people began to use wood or animal bones to start making tools, leisure time to use these tools to express their moods, these rough wood products or animal bone products is probably the earliest musical instruments. From the history of musical instrument development, percussion instruments and wind instruments were produced earlier than other musical instruments, which is closely related to the development of early human civilisation, proving the doctrine that labour creates music.

Along with the further development of productivity, people learned to use metal, the development of musical instruments is more rapid. The difference in materials produced different tones. Compared to wood, wind instruments made of metal have a brighter sound, which enriches the expressive power of the instrument's tone. Intonation was also improved due to the more precise production process. Further technological advances have greatly contributed to the development of musical instruments, and the development of mathematics, physics, technology and other disciplines have led to continuous changes in the principles of sound, rhythmic modification, component construction, production methods, etc., which have improved the sound of musical instruments, made them easier to play and more standardised. With the spread of computers and the Internet, the digital analysis of sound has further enhanced the sound of musical instruments.

European music played a role in Christian churches at an early stage, and at the end of the 6th century, European church music was mainly vocal. At the end of the 11th century, a large number of troubadours, troubadours, and lyrical singers began to sing hymns and religious and moral aspects on instruments similar to the harp's small accordion or the ancient fiddle family. In the second half of the 14th century, new ideas appeared in Europe, and the most representative of them was the idea of humanism. It advocated humanism and human nature, and opposed asceticism. Under the impetus of

humanist thinking, the Renaissance movement took place in Europe, following the written word, fine arts and other forms of literature and art, music also entered the Renaissance period. At this time, secular music took on a more important position, producing a multitude of instrumental themes and forms. 16th century, polyphonic music has developed to a golden age, music theory also tends to mature. At this time, wind instruments such as the cornet, trumpet and trombone began to be active on the stage, replacing the dominant position of vocal music in the development of music. In the late Renaissance, the prototype of modern Western wind instruments had basically appeared. Baroque wind music was particularly important in the festivals of the court, the role is to provide all the necessary musical conditions for the royal athletic performances, dependent ranks, balls and ballets. The main instruments were: oboe, flute, bassoon, French horn, trumpet, trombone. in the late 17th century, French woodwind makers improved the transverse flute, extending its range. It laid a solid foundation for the enrichment of flute works thereafter. At the end of the 17th century, the oboe became a fixed instrument in the orchestral establishment. The music of the Classical period was concerned with the beauty of form, and the oboe and the tuba became regular members of the orchestra during this period, with the flute taking its place later on. in the middle of the 18th century, the harp was also added to the repertoire. The form and technique of wind instruments developed greatly during the Classical period, with the addition of keys or bends to clarinets, horns and trumpets, making the instruments more ergonomic to play. The Romantic period also saw the creation of a now well-known instrument, the saxophone, a new wind instrument based on the bass clarinet, invented by a student of clarinet and flute at the Brussels Conservatory of Music. The saxophone has become one of the essential lead instruments in today's jazz bands. Since then, wind instruments have undergone continuous improvement, and have taken on new dimensions and an even more important role in orchestral music. 20 centuries on, the structure and choice of materials for wind instruments have remained basically stable, but their manufacture and development have continued to be explored, but the changes have been more in the details, and the degree of improvement has been relatively small compared to the previous ones.

The history of the clarinet is relatively short compared to that of the piano and violin, and there is no evidence of clarinet instruments in Europe before 1700. Thus, the clarinet is probably the youngest member of the Western woodwinds. In contrast, the other woodwind members: flute, oboe, and tuba, developed a few decades earlier than the clarinet. Some historians believe its origins lie in the double pipes of Egypt in 3000 BC, and some historians believe it originated from the salumo pipe. In fact, the earliest relevant evidence about the clarinet is a few years later than the salumo. Relevant historical accounts of the clarinet's emergence in the 18th century were found in an inventory of musical instruments delivered by Jacob Denner for the Gronsfeld in Nuremberg. This is the first mention of clarinets in known sources. The three clarinets are now housed in Berlin, Germany, two in the key of C and one in the key of D. The three clarinets are now housed in Berlin, Germany. Compared to modern clarinets, they have a larger bore, wider mouth joint and only one key on the body.

The earliest repertoire of clarinet music appeared in a 1953 book by Thurston Dart. However, this book was not copied afterwards, and most of the contemporaneous books were made for the salumo winds. The first to be established in orchestras and repertory groups was also the salumo, and only a small number of its works have been adapted to modern music, so that the salumo is not currently realising outstanding value. The introduction of the clarinet to France in the mid-18th century by Johann Stamitz 1717-1757 led to a change in clarinet works, with classical features, and also in the use of higher pitch in the different pitches of the clarinet. The clarinet adopted a higher register, and Stamitz established the clarinet as an orchestral instrument as well as a solo instrument in his own orchestra in Mannheim in the mid-18th century. Stamitz continued to explore the potential of the clarinet in a variety of ways, causing the salumo to fall into disrepute. It is widely believed that Johann Christoph Denner of Nuremberg invented the clarinet. The earliest clarinets were commonly played in the keys of C and D and had only two keys on the body. Early clarinets usually had a large bore and a wide mouthpiece, and in 1770 the English clarinet was shown to have five keys, which evolved into 13 keys. Until now the development of two common models, a German key system and a French key system.

(2) The impact of policy, economic and cultural developments on the spread and development of the clarinet in China

From the beginning of the emergence of political systems in human society, the development of things is influenced by government policies. Positive policies promote the development of culture, while negative policies hinder it. Before the clarinet was introduced to China, it had been developed in the West for more than one hundred years. After years of development in Europe, the tone of the instrument and the key system had been basically shaped, and the theory of its performance and the teaching system had basically matured. China is one of the countries with the longest history in the world and occupies an important position within the world's cultural system. Due to the differences in geographic location and natural conditions of different places, there are also different characteristics in humanities and economy. China's instrumental performance of wind music has been produced very early according to the timeline. The earliest physical instrument in China and the earliest wind instrument in the world, the ancient flute of Jiahu, which is about 8,000 years old, can prove that our people love wind instruments. Since the development of wind music, it has been divided into two main musical styles. Ethnic wind music and Western wind music. Compared with Western wind music, folk wind music is rooted in the local area, and after years of development, it has been loved and known by the people. However, the development of music should be all-encompassing, not only to develop their own music and instruments, but also to learn and develop foreign music and instruments. This is more conducive to the diversified development of music, and at the same time broaden the public's musical horizons, so that music can be better integrated. After many dynasties, China was invaded by the West and was forced to open its doors and stop closing its doors to the rest of the world. At this time, there was an influx of foreign culture, including Western music theory and Western instruments. Under these circumstances, the people of China began to come into contact with Western music theory and Western musical instruments. From recognising musical instruments to learning musical instruments, after more than 200 years of development, after war, ideological changes and other reasons, the clarinet slowly began to appear in the public's view, which is not smooth sailing, and its dissemination so far is still in the stage of continuous exploration. At present, the

development of the clarinet has begun to show results, but with its origin in Europe, the popularity and the per capita performance level of learners, the development is still relatively slow. Compared with the national wind music, the western wind music is produced later and spreads through a shorter period of time, so it is not as well-known and popular as the national wind music in China. Even in some mountainous areas or counties, people don't know what instruments are included in Western wind music.

When the clarinet first entered China, China was still in the feudal system of the Qing Dynasty. At this time, China was closed to the world, the clarinet as a Western instrument, not in the local production, development. It could only enter China through western missionaries, along with other items. At this time the clarinet in the eyes of the emperor, can only be regarded as a foreign object. The emperor only ordered his eunuchs to learn how to play it for his own entertainment. At this time, the clarinet can only be regarded as a musical instrument used for entertainment in the court, and did not receive the emperor's attention. At this time, the Qing Dynasty, due to the ruler of the Western technology, culture, blockade, and did not issue any policy to make it in the aristocracy, folk to spread. With the demise of the Qing Dynasty, China entered a new period of history with a volatile social and political situation. As a result of the changing political situation, the spread of the clarinet was not stable at this time. At the end of the Qing Dynasty and the beginning of the Republic of China, government officials and scholars began to pay attention to and use this instrument because they were learning about Western politics, economic systems, science and culture, but the use of the instrument was limited to the ensemble section of the military band. As a member of the military band, the clarinet played a role in some festivals and political activities, and the value of the ensemble was slowly discovered. At this time, Chinese clarinet learners mainly relied on the training courses run by foreigners in China to learn the instrument. The value of solo performance was not valued. Although there are special schools to learn this instrument, the way of learning is relatively single and professionalised. The clarinet was not widely spread in compulsory education. Until after the founding of new China, the government vigorously develop education and culture. Introduced relevant policies to give greater support for the development of the music discipline, China's art colleges, conservatories have been established, the clarinet has become a separate profession in colleges and universities is

gradually known and recognised by the public, at the same time, the mandatory stage of the music class to explain the more detailed, the popularity of the instrument to do a better job. Gradually, this instrument spread in China.

Clarinet belongs to a branch of Western instrumental music, and its professional-grade model body is made of specific wood. After more than two hundred years of development, the art of making clarinets has become more mature in Europe. Due to the requirement of wood for making the instrument, the clarinet technician needs to spend time to polish the wood, open the holes, install the keys, and keep adjusting the clarinet during the production process. Therefore, the basic cost of the clarinet is higher than that of folk instruments. You will need to buy or rent a clarinet at the beginning of the learning process. The manufacturing process of the clarinet is relatively complicated, and the price of the instrument is not low. Early China did not have a clarinet factory, the clarinet imported into China mainly relies on imports, which makes the clarinet spread in China at the beginning of the constraints of the relatively high price of the instrument, only in the relatively economically developed port cities for the spread of the clarinet. Port cities, because of their faster economic development and better business environment, produce some high-income groups. These people had strong spending power and were willing to try foreign things. They dined and lived in high-class hotels, which made the economic benefits of the hotels more favourable and the performances became frequent. In Shanghai at the time, hotel performances relied heavily on expatriate instrumentalists, with clarinets included in the orchestra line-up. The urban performances briefly fuelled the spread of the clarinet along the Chinese coast. At this time there was a large income gap between rural and urban China, with people having lower incomes, less inclination to buy Western instruments, and less awareness of the clarinet as an instrument. The high cost of the instrument made it almost impossible for the clarinet to spread to the countryside. After the founding of the PRC, with the enhancement of our national strength, the continuous development of our economy, and the advancement of the manufacturing industry, we could make our own clarinet instrument, and the clarinet was no longer an unattainable instrument. Domestic clarinets were produced and manufactured, and domestic clarinets made the entry-level clarinet progressively less expensive. Under these circumstances, the number of people

learning it gradually increased. By this time, the clarinet had spread not only in a few economically developed provinces. Gradually, it spread to the capital city of each province.

In addition to policy and economic support, cultural prosperity has also played a role in promoting the spread and development of the clarinet in China. At the beginning of the clarinet's introduction to China, the Qing Dynasty was closed to the world and the emperor adopted a foolish policy. When missionaries brought ideas and cultures from other countries to China, the emperor only understood them himself and would not let them spread in the society. The Qing Dynasty did not accept diverse cultures. After the Opium War and the continuous changes in our political system, some scholars began to open their eyes to the world and learnt about the cultures of different countries in the world. At this time, some scholars promoted the culture of the West and Japan. After the founding of the country, with the establishment of China's socialist system, the continuous development of the economy. After the 21st century, China's cultural development has become more diversified, people not only want to understand their own culture, but also want to understand the culture of other countries in the world. In the process of cultural development, a hundred flowers blossom. The diversity of culture promotes the development of music, and the development of music also promotes the development of clarinet. Cultural prosperity has led to more frequent performances, people have entered the big theatres and concert halls to enjoy folk music and western music performances, and began to pay attention to western symphony orchestras after learning about symphony orchestras and wind bands, and through symphony orchestras, they learned about the clarinet as an instrument. These performances of different sizes have further promoted the spread and development of the clarinet in China.

Conclusion

Along with the increasing national strength of our country, people's awareness and level of education have been deepening. Art education has become one of the popular education that people pay attention to nowadays. Music performance, as a popular subject in art, is being more and more people's attention. In recent years, people's love for Western symphony and chamber music has been increasing, which

makes Western wind music receive more and more attention, and the clarinet, as one of the popular Western woodwind instruments, is being understood and learnt by more and more people. In the more than 200 years since the clarinet was introduced to China, the clarinet has achieved a breakthrough from scratch, and has gradually spread in all provinces of China. However, compared with the European and American countries, or Asian countries with faster development of wind music. However, compared with European and American countries, or Asian countries with faster development speed, the development and dissemination of western wind music in China is still relatively slow, which is due to the following factors: the public's lack of understanding of western wind music, the imbalance in the development of various cities, and the lack of localisation of works. Therefore, it is very necessary to study its dissemination and development.

Through the research of this topic, for the dissemination and development of Western woodwind instruments and even other Western musical instruments research, to provide certain reference value, for the promotion of the future dissemination and development of Western wind music in China, has the following practical significance.

1. Promote the development of music education: Studying the education and training system of clarinet in China will help to understand the current situation and problems of clarinet education, put forward improvement measures and promote the development of music education. By improving the quality of teachers and training institutions, more qualified clarinet players will be trained and the popularisation and development of clarinet music will be promoted.

2. Expanding the music market: Studying the market demand and recognition of clarinet in China can understand the market potential and demand, provide reference for clarinet-related industries, and promote the development of the music market and the prosperity of the music industry. At the same time, it can also promote the innovation and promotion of clarinet-related products, and facilitate the diversification and upgrading of the market.

3. Strengthen the exchange and integration of Chinese and Western cultures: As a Western musical instrument, the spread and development of clarinet in China reflects the exchange and integration of Chinese and Western musical cultures. Studying the spread and development of the clarinet in China helps to deepen the understanding of

the exchange between Chinese and Western music and culture, promote the interaction between different music cultures, break the boundaries of regions and cultures, and enrich the diversity of Chinese music.

Promote the inheritance of minority music:

China has rich and diverse minority music cultures, studying the dissemination and development of the clarinet in China's minority areas will help to understand the different ethnic music styles and cultural characteristics, promote the inheritance and development of minority music, and promote the cultural diversity and regional development of minority areas.

It can be seen from the above research study that there is relatively little literature on the dissemination and development of the clarinet in China, and the aspects of its writing are fragmented and the depth of its writing is insufficient. From the timeline, the dissemination and development are mainly written from two time dimensions: before the founding of the PRC and after the founding of the PRC. The development and dissemination of the clarinet in China have been studied from three aspects: policy, economy, and culture, and these papers are of great significance for subsequent research. Meanwhile, it can be seen from the analysis of the data. There are fewer monographs and dissertations related to the spread and development of the clarinet in China, and this aspect of research still needs further exploration. The clarinet does not originate from our country, but from Europe. Therefore, the clarinet needs to be nationalised if it is to have a healthy development in China. The above papers also show that the study of the spread and development of the clarinet is still of great significance to the Chineseisation of the clarinet. Therefore, it will be of great theoretical and practical significance to strengthen the research on the dissemination and development of the clarinet in China.

Reference:

- Changzhi Hou & Marina Chernaya. (2016). Training Clarinet Players in Contemporary China..(eds.)Proceedings of the 2016 International Conference on Arts, Design and Contemporary Education(pp.).Atlantis Press.
- Feng,C.T. (2013). Chinese Folk Music Influence in Contemporary Clarinet Repertoire.
- Gong, X., Zhu, Y., Zhu, H., & Wei, H. (2021, September). Chinese: a traditional Chinese music Dataset for Evaluation of Instrument Recognition. In Proceedings of the 4th International Conference on Big Data Technologies (pp. 184-189).
- Han Jinsong. (2015). The Influence of the Establishment of Early Domestic Professional Bands on the Development of Clarinet in China. Northern Music (03),1-2. doi:CNKI:SUN:BYYY.0.2015-03-009.
- Han Le. (2018). Exploring the Spread and Development of Clarinet Art in China. Theatre House (02), 36+38. doi:CNKI:SUN:XJZT.0.2018-02-024.
- He, P. (2020, April). Research on the Clarinet Music Based on Big Data. In Journal of Physics: Conference Series (Vol. 1533, No. 4, p. 042034). IOP Publishing.
- Hoeprich,E.(2008). The Clarinet. Yale University Press.
- Jia Yin. (2018). Research on the Dissemination and Development of Clarinet Art in China. Northern Music (19),1+3. doi:CNKI:SUN:BYYY.0.2018-19-009.
- Liu,N.(2020).Development and Difference of China and Western Music for flute (Doctoral dissertation, Lietuvos muzikos ir teatro akademija).
- Ma Xi. (2020). An Analysis of the Artistic Characteristics of New Chinese Clarinet Music Composition (Master's thesis, Shandong University).
- Nestler,E.M. (2018).The Saxophone in China: Historical Performance and Development (Doctoral dissertation, University of North Texas).
- Pan Xinyang. (2013). Exploration of the Development of Clarinet in Harbin (Master's thesis, Harbin Normal University).

- Pang Liang. (2021). The Development Process of Clarinet Art in China at the Qnd of the 20th century. *Lefu xinsheng (Journal of Shenyang Conservatory of Music)* (03), 116-122. doi: CNKI:SUN:YYXY.0.2021-03-017.
- Wang, J. (2016). *Global Sounds and Local Sentiments: A Survey of Improvised Music in Contemporary China*. *Critical Studies in Improvisation/Études critiques en improvisation*, 11(1-2).
- Wise, A. P. (2018). *The Rise of the Chinese Concerto: A Look into the Developments of Chinese Traditional Instrument Concerti with Western Orchestra* (Doctoral dissertation, University of South Carolina).
- Yang, L., & Rui, C. (2022). History of teaching style of playing clarinet in China and. *VOPROSY ISTORII*, 12(1), 224-235.
- Zeng Guang. (2015). Exploring the spread and development of clarinet art in China. *Music Time*(05), 89+95.
- Zhao Hanqing. (2011). *Research on the History of Chinese Clarinet Art* (Master's thesis, Hebei Normal University).
- Zheng, Hong (2022). An introduction to the history of the clarinet and its musical evolutionary process. *Tomorrow's Style* (07), 79-82. doi: CNKI:SUN:MRFS.0.2022-07-020.
- Zhonghua. (2017). *Research on the Creation of Chinese Clarinet Works under the Perspective of Historiography* (Master's thesis, Northwest University for Nationalities).

The Effects of Job Characteristics and Total Rewards on Employee Innovation Performance in Shanxi Province, China

Yunping Shi¹
Anong Rungsuk²

Abstract

Innovation is the soul of a nation's progress and the key to winning in the increasingly fierce competition. Innovation is the strategic support for the construction of a modern economic system and the first driving force for economic development. In order to establish and maintain the competitive advantages of enterprises and promote the sustainable development of China's economy, it is urgent for China's economy to shift from external power to internal power and from "factor driven" to "innovation driven".

This paper adopts a combination of qualitative and quantitative research methods. Through a sample survey of 1151 employees of enterprises in Shanxi Province, and in-depth interviews with 20 executives of human resources, R&D departments, front-line innovative employees, and researchers of human resources management theories, data analysis is conducted using NVIVO, SPSS and AMOS software. To verify the correctness of the model and hypothesis. It is

ARTICLE INFO:

Author:

1. Yunping Shi

Ph.D. Candidate, School of Management, Shinawatra University
Email address: syiping3130@163.com

Corresponding Author:

2. Anong Rungsuk

Ph.D. Candidate, School of Management, Shinawatra University
Email address: anong.r@siu.ac.th

Keywords:

Job Characteristics,
Total Rewards,
Human Capital Investment,
Employee Innovation Performance

Article history:

Received: 03/03/2024

Revised: 08/05/2024

Accepted: 28/05/2024

found that Job Characteristics, Total Rewards and Human Capital Investment have significant positive effects on Employee Innovation Performance. Job Characteristics and Total Rewards have a significant positive impact on Human Capital Investment. Human Capital Investment plays an intermediary role among Job Characteristics, Total Rewards and Employee Innovation Performance.

Introduction

Innovation has always been an important force for the development of a country and a nation, and has always been an important force for the progress of human society. Peter Drucker believes that innovation is the only driver of sustainable and healthy economic development (Davenport et al. 2002). Innovation Performance is a key factor for organizational survival and development (Bank, 2013 & Drucker, 1989). Human capital is an important factor of innovation (Zhang Hongru, 2020), and its important role in promoting national and regional economic development has reached a consensus, including that human capital is the driving force and source of technological innovation and economic growth (Le Wenrui, 2019), and the innovation ability based on human capital is conducive to promoting the sustainable development of enterprises and regions. Promote the transformation of enterprises and employees from accepting innovation, needing innovation, to committing to innovation (Glaeser, 2010). Enterprise is the main body of innovation, and the realization of enterprise innovation activities needs employees to realize. The Human Capital Investment of employees to improve Innovation Performance depends on the factors of employees themselves on the one hand, and is also affected by the working environment (such as Job Characteristics) of employees on the other hand (Oldham, 1996; Bai Guiyu et al., 2021). From the perspective of incentive, remuneration is the key variable that affects employees' Human Capital Investment and Innovation Performance improvement (Glaeser, 2010). Based on the above analysis, this paper explores the impact of Job Characteristics and Total Rewards on Employee Innovation Performance. Further analyze the mechanism of Human Capital Investment as an intermediary variable between Job Characteristics, Total Rewards and Employee Innovation Performance. It is expected to provide theoretical support and basis for job redesign and job reshaping, and provide theoretical guidance and practical suggestions

for improving Employee Innovation Performance.

Research Objectives

This paper aims to:

1. To explore the mechanism of Total Rewards affecting Employee Innovation Performance.
2. To Explore the mechanism of Job Characteristics affecting Employee Innovation Performance.
3. To Investigate the mediating role of Human Capital Investment on Employee Innovation Performance.

Literature Review

Job Characteristics and Employee Innovation Performance

Through literature retrieval and review at home and abroad, Yu Haiyun et al. (2019) believe that domestic and foreign scholars tend to study how to improve the Innovation Performance of enterprises from the perspective of external incentives. However, there are few researches on Employee Innovation Performance. According to the studies of Scott and Bruce (1994), Janssen et al. (2004) and Han Yi (2020), Employee Innovation Performance is a combination of outcome theory and process theory. The improvement of Employee Innovation Performance depends not only on the knowledge and skills of employees, but also on the work design of the organization. The Job Characteristics model of Hackman and Oldham (1976) is an important theoretical basis for job design and redesign, which includes skill diversity, task integrity, task importance, job autonomy and feedback. The job content itself has an intrinsic motivation for employees. Oldham and Kulik (1986) found that the five core dimensions of Job Characteristics of data processors can significantly and positively predict their job performance. Wang Fuxiang (2016) found that the Job Characteristics of commercial bank employees can significantly positively affect job performance.

Total Rewards and Employee Innovation Performance

Armen Alchian (1950) argues that “productivity is determined by the rationality of compensation, not by productivity.” The development of Rewards has gone through a

process from monetary rewards to Total Rewards including monetary rewards and non-monetary rewards. In terms of Total Rewards adapted to the Chinese context, Hong Jian et al. (2017) found four dimensions of salary, welfare, work experience and cultural environment. Wang Hongfang's (2019) study replaced work-life balance with work environment. Based on the two-factor theory, the research results of Yang Juran (2022) include four dimensions: wage level, working conditions, work-life balance, and development and career opportunities. Many experts and scholars have not reached a consistent conclusion on the division of the Total Rewards dimension, which needs to be further tested by empirical tests. On the basis of monetary Rewards, Total Rewards pay attention to non-monetary rewards, and realize the organic combination of monetary rewards and non-monetary rewards. From the perspective of R&D personnel and executives, different experts and scholars have proved that compensation incentives have a significant positive impact on the Innovation Performance of enterprises (Wang Jianhua, 2015). Bai Guiyu et al. (2021) believe that good welfare incentives and quality of work and life are conducive to improving employees' job satisfaction, and they recognize that incentive system and training and development are conducive to stimulating employees' initiative, promoting their emotional commitment to the organization, and significantly positively affecting the Innovation Performance of enterprises. From an empirical perspective, Zhang Resheng et al. (2023) argued that the Total Rewards model could better adapt to the situation in China. Therefore, Total Rewards could help internalize employees' external motivation, stimulate employees' subjective initiative, and improve Innovation Performance.

Human Capital Investment and Employee Innovation Performance

Human capital, proposed by Theodore W.Schultz, winner of Nobel Prize in economics, is the capital embodied in workers, formed through investment and composed of workers' knowledge, skills and physical strength. Schultz, Becker and Minsel believe that Human Capital formation involves such activities as education, vocational training, health care and human capital migration. Aro's "dry learning theory" complements the traditional Human Capital Investment theory (Becker, 2016).

Many foreign scholars have shown that the level of human capital is positively correlated with organizational performance (Becker, 1997; Youndt, 2004); Domestic

scholars Sun Wenjie and Shen Kunrong (2019) and Deng Xuefen et al. (2012) believe that human capital has a positive impact on innovation and human capital has a positive impact on high-tech enterprise performance. According to the study of Yao Yao and Zhao Yingjun (2021), the manifestation and activation of human capital is conducive to the transformation of economic growth from factor-driven to innovation-driven.

Job Characteristics and Human Capital Investment

The influence of Job Characteristics on workers has been widely paid attention to. Job design based on Job Characteristics model can mobilize employees' enthusiasm for work and encourage employees to take the initiative to learn and innovate in work with the aim of job enlargement and job enrichment. It further increases the motivational power of the work itself (Hackman & Oldham 1976). From the content of Job Characteristics and the factors of individual differences of employees, employees need to actively learn the knowledge, skills and abilities to adapt to the needs of the organization.

Total Rewards and Human Capital Investment

Chen Weitao et al. (2020) believe that the transformation of Chinese economy from “factor-driven to innovation-driven” ultimately depends on the level of human capital that enterprises and employees possess. Through the establishment of a reasonable Human Capital reward mechanism, improve the remuneration of workers, so that employees can get the expected higher income, which is conducive to stimulating the enthusiasm of employees in Human Capital Investment. Luo Pinliang et al. believe that career development (2021) is the recognition of employees' Human Capital accumulation, and individuals will increase their Human Capital Investment in order to achieve their own development and career promotion. However, few people have studied the relationship between Total Rewards and Human Capital Investment.

Human Capital Investment plays a partial mediating role in the influence of Job Characteristics and Total Rewards on Employee Innovation Performance.

Although human capital theory is considered to be an important theoretical basis for the impact of human resource management on enterprise performance, there are wide differences on the mechanism of human capital in the impact of human resource management on enterprise performance. Youndt and Snell (2004) found that human capital plays a partial intermediary role in the process of HRM's impact on enterprise

performance. The study of Chen Yunyun et al. (2022) shows that specialized human capital completely mediates the effect of high-performance human resource management practices on performance. The research of Cheng Dejun and Zhao Shuming (2016) shows that dedicated human capital plays a partial mediating role in the relationship between high participation work system and firm performance.

Youndt and Snell (2004) found that human capital is the intermediary variable between high-performance human resource management system and corporate performance, but the mechanism of human capital in the process of human resource management affecting corporate performance has not been thoroughly studied. And the results are quite mixed. Youndt and Snell (2004) found that human capital plays a partial but not complete mediating role in the process of HRM affecting enterprise performance. Wang Zhaohui et al. (2016) verified that high Performance work system and R&D investment play a partially mediating role in the impact of Innovation Performance from the aspects of dedicated human capital, high-quality human capital and strategic human capital.

Research Hypothesis

H1: Job Characteristics positively affect Employee Innovation Performance.

H2: Total Rewards positively affect Employee Innovation Performance.

H3: Human Capital Investment positively affects Employee Innovation Performance.

H4: Job Characteristics positively affect employees' Human Capital Investment.

H5: Total Rewards positively affect Employee Human Capital Investment.

H6: Human Capital Investment plays a partially mediating role in the influence of Job Characteristics on Employee Innovation Performance.

H7: Human Capital Investment plays a partial mediating role in the impact of Total Rewards on Employee Innovation Performance.

Conceptual Framework

This paper is based on the composition theory of creativity and innovation

(Amabili 1983, 1988, 1997), human capital theory (Becker 1972, 2004) and self-determination theory (Deci & Ryan 1975, 1980, 1985). The theoretical research framework is constructed with Job Characteristics and Total Rewards as independent variables, Employee Innovation Performance as dependent variable, and Human Capital Investment as intermediary variable.

For Job Characteristics, refer to Hackman et al. (1975) and Idaszak et al. (1987). It includes five dimensions: Skill diversity (JCA), Task integrity (JCB), Task Importance (JCC), Job autonomy (JCD), and Feedback (JCE). For Total Rewards, refer to the views of Yang Juran (2022). It includes four dimensions: Salary (TR1), welfare (TR2), Performance and work-life balance (TR3) and Recognition & Career Development (TR4). For Human Capital Investment, refer to Becker (1975) and Zhang Yishi et al. (2019). These include Specific Human Capital Investment (HCI1), Universal Human Capital Investment (HCI2), and Innovative Human Capital Investment (HCI3) has three dimensions. For Employee Innovation Performance (CP), referring to Scott & Bruce (1994), Zhou & George (2001), Janssen (2003) and Han Yi (2020), 10 items are included as single-dimensional variables. Therefore, the author summarizes and proposes the following conceptual framework.

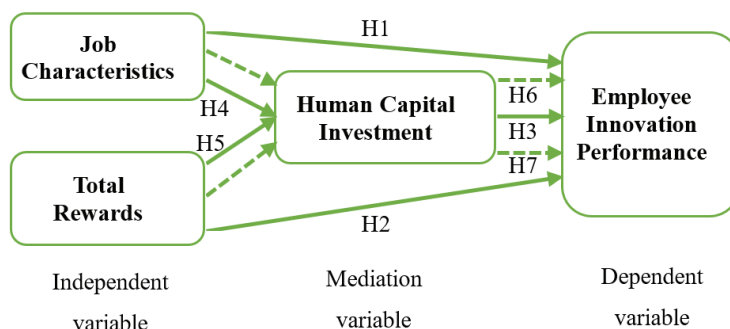


Figure 1 Conceptual Framework

Source Hackman et al. (1975), Idaszak et al. (1987), Yang Juran (2022), Becker (1975), Zhang Yichi et al. (2019), Scott & Bruce (1994), Zhou & George (2001), Janssen (2003), Han Yi (2020) et al

Research Methodology

This study adopts qualitative and quantitative research methods.

Qualitative approach

Using the method of purposeful sampling, we conducted in-depth interviews with 20 HR and R & D department directors, front-line innovation outstanding employees, and HR management theory researchers. Based on grounded theory (Glaser & Strauss, 1967), interview records are encoded by NVIVO software, including open encoding, axial encoding, and selective encoding. After theoretical saturation, reliability and validity tests, the research conceptual model and hypothesis are verified.

Quantitative method

1) Questionnaire survey

The questionnaire is divided into 6 parts. There are 85 questions in Total: title title, personal information of respondents, Job Characteristics scale (Hackman et al., 1975 & Idaszak et al., 1987), Total Rewards scale (Yang Juran, 2022), and Human Capital Investment scale (Zhang Yishi et al., 2019) and Employee Innovation Performance Scale (Janssen, 2003 & Han Yi, 2020). All items were scored on a five-level Likert scale, i.e., 1 was strongly inconsistent, 2 was inconsistent, 3 was uncertain, 4 was consistent, and 5 was strongly consistent.

After item objective consistency test (IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977), Cronbach coefficient reliability test and SPSS EFA validity test, a formal scale with good validity and high reliability was formed.

2) Sampling and data collection

In the questionnaire sampling, the method of random sampling was adopted. The target sample characteristics of this study are employees of various types of enterprises in Shanxi Province, China. According to Comrey and Lee (1992), the sample size of 200 is an important baseline, 300 is good, 500 is very good, and 1000 is quite ideal. Gorsuch (1983) argued that the number of test samples should preferably be 5 times of the scale items. If the number of samples is 10 times of the scale items, the results will be more stable. Therefore, a total of 1375 questionnaires were recovered online, 1151 valid questionnaires were recovered, and invalid questionnaires were cancelled (i.e. IP addresses were not IP addresses in Shanxi Province; Answer time less than 15 minutes;

Choose the same option continuously for different questions; The effective recovery rate was 83.71% after missing more than 2/3 of the questionnaire items.

Research Results

Qualitative analysis of interview records, quantitative analysis of questionnaire data, and analysis results are given.

Qualitative analysis results

In the qualitative analysis, based on the open coding and axial coding analysis results of 20 interviewees' interview records, the factors affecting Employee Innovation Performance are identified. Including Job Characteristics, Total Rewards and Human Capital Investment. Through selective coding analysis, it is concluded that Job Characteristics and Total Rewards affect Employee Innovation Performance. Human Capital Investment affects Employee Innovation Performance; Job Characteristics and Total Rewards affect Employee Innovation Performance indirectly through Human Capital Investment.

Quantitative analysis results

SPSS and AMOS were used to build the structural equation model, and the data were tested for reliability and validity, confirmatory factor analysis (CFA), correlation analysis, path analysis and mediation effect analysis.

1) Confidence analysis of the data

In order to test whether the data of each potential variable met the conditions of internal consistency, SPSS.25 was used to calculate Cronbach's Alpha of each dimension.

Table 1 *Reliability analysis of each variable*

Variables	Variables	Items	CITC	Cronbach's Alpha after deletion	Cronbach α coefficient	Cronbach α coefficient
JC	JCA	JC1	0.678	0.732	0.814	0.858
		JC2	0.686	0.724		
		JC3	0.633	0.779		
	JCB	JC4	0.632	0.679	0.777	
		JC5	0.630	0.683		
		JC6	0.580	0.735		
	JCC	JC7	0.646	0.701	0.791	

Variables	Variables	Items	CITC	Cronbach's Alpha after deletion	Cronbach α coefficient	Cronbach α coefficient
TR	JCD	JC8	0.684	0.662	0.791	0.915
		JC9	0.571	0.781		
		JC10	0.661	0.686		
		JC11	0.651	0.697		
		JC12	0.587	0.765		
		JC13	0.662	0.700		
	JCE	JC14	0.655	0.708	0.797	
		JC15	0.605	0.760		
		TR ₁	P1	0.727		
	P2		0.698	0.872		
	P3		0.710	0.870		
	P4		0.709	0.870		
	P5		0.718	0.869		
	P6		0.681	0.875		
	TR ₂	B1	0.766	0.894	0.912	
		B2	0.767	0.894		
		B3	0.765	0.894		
		B4	0.734	0.898		
		B5	0.750	0.896		
		B6	0.734	0.898		
	TR ₃	PW1	0.743	0.897	0.911	
		PW2	0.677	0.902		
		PW3	0.729	0.898		
		PW4	0.728	0.898		
		PW5	0.697	0.901		
		PW6	0.722	0.899		
		PW7	0.728	0.898		
		PW8	0.666	0.903		
	TR ₄	RD1	0.735	0.894	0.908	
		RD2	0.678	0.898		
		RD3	0.694	0.897		
		RD4	0.694	0.897		
		RD5	0.723	0.895		
		RD6	0.704	0.896		
		RD7	0.702	0.896		
		RD8	0.703	0.896		
HCI	HCI ₁	HCI11	0.699	0.817	0.856	0.900
		HCI12	0.698	0.816		
		HCI13	0.716	0.809		
		HCI14	0.682	0.823		
	HCI ₂	HCI21	0.663	0.866	0.882	
		HCI22	0.717	0.857		
		HCI23	0.713	0.858		
		HCI24	0.722	0.856		
		HCI25	0.667	0.866		
		HCI26	0.666	0.866		
	HCI ₃	HCI31	0.695	0.869	0.887	
		HCI32	0.682	0.871		
		HCI33	0.685	0.870		
		HCI34	0.677	0.871		
		HCI35	0.663	0.873		
		HCI36	0.675	0.872		
		HCI37	0.682	0.871		
CP	CP	CP1	0.698	0.929	0.934	0.934
		CP2	0.747	0.927		
		CP3	0.754	0.927		
		CP4	0.747	0.927		
		CP5	0.764	0.926		
		CP6	0.768	0.926		
		CP7	0.762	0.926		
		CP8	0.730	0.928		
		CP9	0.731	0.928		
		CP10	0.677	0.930		
Total Reliability				0.950		

Cronbach's Alpha of each potential variable was greater than 0.7, and the total reliability was 0.950, indicating that the questionnaire had good reliability.

2) Exploratory factor analysis

Exploratory factor analysis is often used for data dimensionality reduction, with the goal of identifying a few factors that describe the relationship between many indicators or factors.

JC exploratory factor analysis

Table 2 *JC exploratory factor analysis*

Variables	Items	Factor loading					Common factor variance
		1	2	3	4	5	
JCA	JC1	.807					.746
	JC2	.833					.764
	JC3	.770					.676
JCB	JC4					.805	.724
	JC5					.801	.712
	JC6					.778	.661
JCC	JC7				.829		.731
	JC8				.820		.755
	JC9				.771		.649
JCD	JC10			.811			.729
	JC11			.827			.729
	JC12			.782			.661
JCE	JC13		.821				.734
	JC14		.808				.724
	JC15		.789				.682
Eigenvalue		5.057	1.575	1.482	1.330	1.233	
Variance contribution rate		14.555%	14.301%	14.227%	14.189%	13.907%	
Cumulative contribution rate		14.555%	28.856%	43.083%	57.272%	71.179%	
KMO ⁻						.836	
Bartlett's test					6577.545 (P=0.000)		
df ⁻					105		

② TR exploratory factor analysis

Table 3 *TR Exploratory factor analysis*

Variables	Items	Factor loading				Common factor variance
		1	2	4	5	
TR ₁	P1				.805	.673
	P2				.772	.634
	P3				.783	.651
	P4				.784	.647
	P5				.794	.661
	P6				.760	.611
TR ₂	B1			.830		.713
	B2			.829		.713
	B3			.822		.709
	B4			.807		.671
	B5			.812		.689
	B6			.799		.670
TR	PW1	.796				.661
	PW2	.736				.571
	PW3	.777				.643
	PW4	.777				.641
	PW5	.760				.601
	PW6	.769				.634
	PW7	.782				.642
	PW8	.700				.562
	RD1		.773			.651
	RD2		.725			.573
	RD3		.731			.594

TR ₄	RD4	.747	.598		
	RD5	.774	.638		
	RD6	.749	.609		
	RD7	.736	.606		
	RD8	.751	.609		
Eigenvalue		8.584	3.475	3.126	2.692
Variance contribution rate		17.671%	17.350%	14.898%	13.924%
Cumulative contribution rate		17.671%	35.022%	49.919%	63.844%
KMO [—]		.944			
Bartlett's test		17975.111 (P=0.000)			
df [—]		378			

③ HCI exploratory factor analysis

Table 4 *HCI exploratory factor analysis*

Variables	Items	Factor loading			Common factor variance
		1	2	3	
HCI ₁	HCI11			.794	.700
	HCI12			.789	.695
	HCI13			.811	.719
	HCI14			.725	.680
HCI ₂	HCI21		.746		.595
	HCI22		.780		.664
	HCI23		.781		.658
	HCI24		.786		.670
	HCI25		.729		.592
	HCI26		.758		.606
HCI ₃	HCI31	.753			.616
	HCI32	.756			.606
	HCI33	.766			.611
	HCI34	.746			.596
	HCI35	.729			.575
	HCI36	.753			.599
	HCI37	.734			.598
Eigenvalue		6.574	2.452	1.753	-
Variance contribution rate		24.577%	22.283%	16.543%	-
Cumulative contribution rate		24.577%	46.861%	63.404%	-
KMO ⁻		.927			
Bartlett's test		9461.775(P=0.000)			
df ⁻		136			

④ CP exploratory factor analysis

Table 5 *CP exploratory factor analysis*

Variable	Items	Factor loading	Common factor variance
CP	CP1	.758	.574
	CP2	.801	.642
	CP3	.806	.650
	CP4	.801	.641
	CP5	.816	.665
	CP6	.819	.671
	CP7	.814	.662
	CP8	.786	.617
	CP9	.787	.619
	CP10	.738	.545
Eigenvalue		6.287	-
Variance contribution rate		62.867%	-
Cumulative contribution rate		62.867%	-
KMO		.963	
Bartlett's test ⁻		7196.034 (P=0.000)	
df ⁻		45	

KMO values are all higher than the standard 0.70, the significance analysis value is 0.000, and the load of each item is greater than 0.5, which indicates that the observed

variables are aggregated in their respective dimensions, and it is reasonable to divide the research problem into four variables.

3) Confirmatory Factor Analysis

In order to test whether the collected data work according to the predetermined structure, the ability of the theoretical model of the factor to fit the actual data is demonstrated.

1. Structural validity analysis of latent variables

Table 6 *Model fitting metrics*

Indicators	CMIN/DF	GFI	AGFI	RMSEA	TLI	CFI	IFI
Statistical values	2.308	0.964	0.955	0.034	0.972	0.975	0.975
Reference value	<3	>0.9	>0.9	<0.05	>0.9	>0.9	>0.9

All fitting indexes of the model meet the standard, which verifies that the structure of the model is reasonable.

2. Convergent validity test of the variable

Table 7 *Results of the validation analysis of variable*

Variables	Title item	Standardized factor loadings	P	AVE	CR	AVE	CR
JC	JCA	0.799	***	0.640	0.842	0.633	0.896
	JCB	0.786	***	0.618	0.829		
	JCC	0.792	***	0.631	0.836		
	JCD	0.805	***	0.649	0.847		
	JCE	0.796	***	0.634	0.838		
TR	TR1	0.763	***	0.575	0.890	0.582	0.848
	TR2	0.795	***	0.633	0.912		
	TR3	0.750	***	0.563	0.911		
	TR4	0.743	***	0.546	0.906		
	HCI1	0.773	***	0.598	0.856	0.561	0.793
HCI	HCI2	0.745	***	0.566	0.867		
	HCI3	0.728	***	0.531	0.888		
CP	CP1	0.726	***	0.588	0.934	0.588	0.934
	CP2	0.776	***				
	CP3	0.782	***				
	CP4	0.774	***				
	CP5	0.796	***				
	CP6	0.799	***				
	CP7	0.792	***				
	CP8	0.757	***				
	CP9	0.757	***				
	CP10	0.702	***				

The standardized factor load of each item is greater than 0.6, indicating that each item can explain its dimension well. The combined reliability CR is greater than 0.7, indicating that all observations in each latent variable can consistently explain the latent variable. All AVE values are above the standard value 0.5, indicating that the scale in this paper has good convergence validity.

3. Variable discriminant validity

Table 8 *Distinction Validity test of Variable*

Variable	AVE	TR	JC	CHI	CP
TR	0.582	0.763			
JC	0.633	0.376	0.796		
CHI	0.561	0.352	0.409	0.749	
CP	0.588	0.525	0.571	0.596	0.767

The AVE of each dimension is greater than 0.5, and the square root of AVE is significantly greater than the correlation coefficient between this variable and other variables, indicating that the differential validity of each variable is good.

4. Structural equation model

Structural equation model is a statistical method to analyze the relationship between variables based on the covariance matrix of variables. The structural equation model was established and the results of estimation were shown in the figure below.

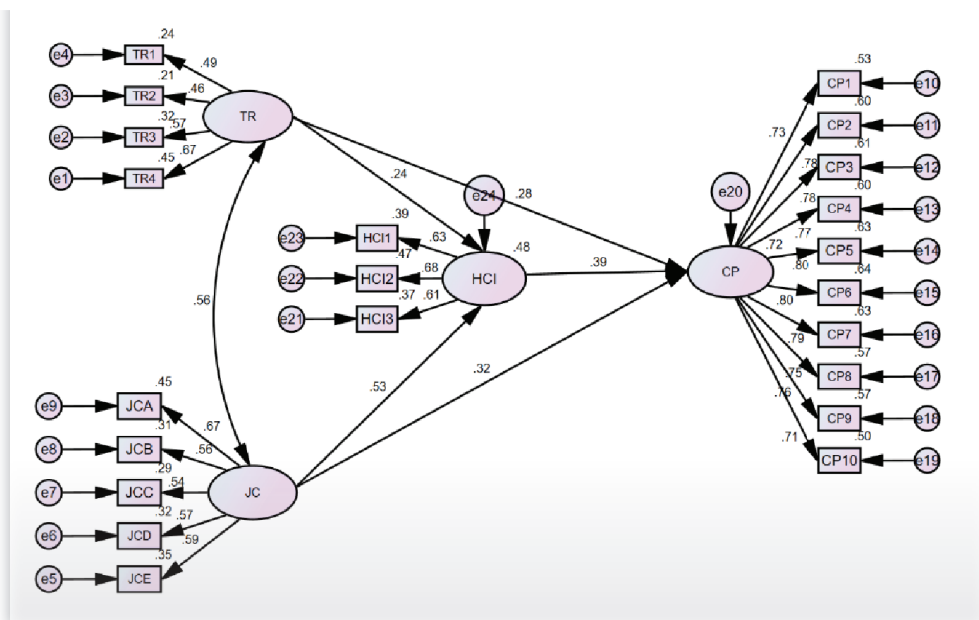


Table 9 *The path coefficients between the variables*

	Paths		Standardized path coefficient	S.E.	C.R.	P	Hypothesis Result
HCI	<---	JC	0.528	0.063	8.768	***	Accepted
HCI	<---	TR	0.240	0.056	4.371	***	Accepted
CP	<---	JC	0.322	0.068	6.990	***	Accepted
CP	<---	TR	0.282	0.058	6.902	***	Accepted
CP	<---	HCI	0.389	0.067	8.073	***	Accepted

The path coefficient is used to quantify the direct relationship between variables and represent the path relationship between variables.

JC had a significant positive effect on HCI ($\beta=0.528$, $P<0.05$); TR had a significant positive effect on HCI ($\beta=0.240$, $P<0.05$); JC had a significant positive effect on CP ($\beta=0.322$, $P<0.05$); TR had a significant positive effect on CP ($\beta=0.282$, $P<0.05$); HCI had a significant positive effect on CP ($\beta=0.389$, $P<0.05$).

5 Mediating effect test

The Bootstrap method was run in AMOS 21.0, 5000 replicates were selected with 95% confidence interval criteria, and mediated effects were calculated using AMOS software.

Table 10 *Intermediation effect test*

Paths	Estimate	Lower	Upper	P	Hypothesis Result
JC→HCI→CP(direct effect)	0.322	0.232	0.407	0.000	
JC→HCI→CP(mediating effect)	0.205	0.151	0.277	0.000	Accepted
JC→HCI→CP(total effect)	0.527	0.457	0.593	0.000	
TR→HCI→CP(direct effect)	0.282	0.207	0.353	0.000	
TR→HCI→CP(mediating effect)	0.093	0.049	0.150	0.000	Accepted
TR→HCI→CP(total effect)	0.375	0.301	0.451	0.000	

HCI plays a partial mediating role between JC, TR and CP.

Discussion

The results of this study serve research problems, and fulfill research objectives.

1. Discussion on Qualitative Findings

Based on relevant literature and rooted theories, this paper conducts in-depth interviews with 20 interviewees and uses NViVO software to analyze the interview data. The theoretical model of the influence of Job Characteristics and Total Rewards on Employee Innovation Performance is constructed, and the research hypothesis is proposed.

Qualitative research finds that Employee Innovation Performance is affected by Job Characteristics, Total Rewards and Human Capital Investment. Human Capital Investment plays an intermediary role among Job Characteristics, Total Rewards and Employee Innovation Performance.

2. Discussion on Quantitative Findings

Between Job Characteristics and Employee Innovation Performance, H1 is verified that work content itself has an intrinsic incentive effect on employees. Job Characteristics can significantly positively affect Employee Innovation Performance. This is consistent with the research results of Hackman and Oldham (1976), Oldham and Kulik (1986), Wang Fuxiang (2016) and others.

H2 is verified between Total Rewards and Employee Innovation Performance. Total Rewards can help employees internalize their external motivation, stimulate their subjective initiative, and improve their Innovation Performance. Total Rewards significantly positively affect Employee Innovation Performance. This is consistent with the findings of Wang Jianhua (2015), Bai Guiyu (2021), Zhang Resheng (2023) and others.

Between Human Capital Investment and Employee Innovation Performance, H3 is verified. Human Capital Investment has a significant positive impact on Employee Innovation Performance. This is consistent with the findings of Sun Wenjie and Shen Kunrong (2019), Deng Xuefen et al. (2012), Yao Yao and Zhao Yingjun et al. (2021).

Between Job Characteristics, Total Rewards and Human Capital Investment, H4 and H5 are verified. Job redesign can mobilize the enthusiasm of employees, encourage employees to take the initiative to learn, and increase Human Capital Investment. By improving employee compensation and paying attention to employee's personal career development, employees' Human Capital Investment will be increased. Job Characteristics and Total Rewards have significant positive effects on Human Capital Investment. This is consistent with the research results of Hackman & Oldham (1976), Chen Weitao et al. (2020) and Luo Pinliang et al. (2021).

The empirical results of this paper show that Human Capital Investment partially mediates the effects of Job Characteristics and Total Rewards on Employee Innovation Performance. H6 and H7 were verified. This is consistent with the findings of Youndt and Snell (2004), Chen Yunyun et al. (2022), Cheng Dejun and Zhao Shuming (2016), Wang Zhaohui et al. (2016).

Conclusion and Recommendation

Conclusion

This paper adopts a combination of qualitative and quantitative research methods. Through a sample survey of 1151 employees of enterprises in Shanxi Province, and in-depth interviews with 20 executives of human resources, R&D departments, front-line innovative employees, and researchers of human resources management theories. Job Characteristics have a significant positive impact on Employee Innovation Performance. Total Rewards has a significant positive impact on Employee Innovation Performance. Human Capital Investment significantly affects the Innovation Performance of employees; Human Capital Investment plays a partial mediating role among Job Characteristics, Total Rewards and Employee Innovation Performance.

Recommendation

According to the survey results, enterprises should fully consider the interests of employees, redesign and shape work for the purpose of job enrichment, and mobilize the enthusiasm, initiative and creativity of employees. Pay attention to non-monetary reward incentive, try to explore various forms of incentive systems and policies. Improve the efficiency of Human Capital operation and guide employees to make Human Capital Investment.

References

- Armen Alchian (1950). Uncertainty, Evolution, and Economic Theory. *Journal of Political Economy*, (58-3), 211-221
- Bai Guiyu, Luo Rundong(2021). Research on the relationship between welfare incentives and Innovation Performance of Knowledge Workers. Jinan: Shandong Social Sciences, No.5.
- Bank W. (2013). China 2030: Building a Modern, Harmonious, and Creative Society. World Bank Publications.
- Becker B E, Huselid M A, Pickus P S (1997). HR as a source of shareholder value: Research and recommendations. *Human Resource Management*, 36 (1) :39-47.
- Chen Yunyun, Fang Fang, Zhang Yichi (2022). The relationship between high performance HRM and Employee performance: The role of Human Capital Investment intention. *Economic Science*, (5), 117-128.
- Cheng Dejun, Zhao Shuming (2016). High participation work system and firm performance: The impact of human capital specificity and environmental dynamics. *Management World*, (3), 86-93.
- DAVENPORT TH, THOMAS R J, CANTRELL S (2002).The Mysterious Art and Science of Knowledge-Worker Performance. *Mit Sloan Management Review*, (44 -1), :23-30.
- Deng Xuefen, Huang Gongxun, Zhang Xuying, et al (2012). An empirical study on the relationship between human capital and firm performance: A case study of high-tech enterprises. *Macroeconomic Research*, (1), 73-79.
- Drucker Peter. (1898). *Innovation and Entrepreneurship*. Beijing: Enterprise Management Press.
- Gary Stanley Becker. (2016). *Human Capital* (3rd Ed.). Beijing: China Machine Press.
- GLAESER E L (2010). On the Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics*, (22-1), 3-42.
- HACKMAN J R, OLDFHAM G R (1976). Motivation through the design of work: test of a theory. *Organizational Behavior & Human Performance*, (16-2), 250-279.

- Han Yi. (2020). Construction and Empirical Research of Employee Job Performance Structure Model (Doctoral Dissertation). Huazhong University of Science and Technology.
- Hong Jian, Lin Fang (2017). Empirical Analysis of total compensation factors. Jiangsu Business Theory,(8), 125-127.
- JANSSEN O, YPEREN N W (2004). Employees' Goal Orientations, the Quality of Leader-Member Exchange, and the Outcomes of Job Performance and Job Satisfaction. Academy of Management Journal, (47-3), 368-384.
- Le Wenrui,A. Y.&John. (2019).The Challenge of Innovation in China: Overcoming the Middle-income Trap, Beijing: Peking University Press.
- Luo Pinliang, Si Chunlin (2021). Research on Specific Human Capital Investment Incentives. Tianjin: Journal of Management Science, (4).
- OLDHAM G R, CUMMINGS A (1996). Employee Creativity: Oldham G R, Cummings A. Employee creativity: Personal And Contextual Factors at Work. Academy of Management Journal, (39-3), 607-634.
- OLDHAM G R, KULIK T, AMBROSE M L (1986). Relations between job facet comparisons and employee reactions. Organizational Behavior & Human Decision Processes, (38-1),28-47.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. Dutch Journal of Educational Research, (2), 49-60.
- SCOTT S G, BRUCE R A. (1994). Creating innovative behavior among R&D professionals: the moderating effect of leadership on the relationship between problem-solving style and innovation. Management Conference. Management in Transition: Engineering a Changing World, Proceedings of the 1994 IEEE International, 48-55.
- Sun Wenjie, Shen Kunrong (2019). The difference between human capital accumulation and technological innovation efficiency in China's manufacturing industry. China Industrial Economics, (3) , 81-91.

- Wang Fuxiang (2016). Analysis on the influence of Job Characteristics on Organizational Citizenship Behavior. *Science and Management*, (26-6), 92-93.
- Wang Hongfang, Yang Junqing (2019). The impact of Employee Total Rewards and Requirements -- Ability Matching on Job satisfaction: A Case study of Non-State-owned Enterprise, *Taiyuan: Economic Issues*, (No.5), 2019.
- Wang Jianhua, Li Weiping, Zhang Kebiao (2015). "Does Executive Compensation in innovation-oriented Enterprises have Excessive incentives for Innovation Performance, *Hefei: East China Economic Management*, (1).
- Wang Zhaohui, She Guoqiang. (2016) "High Performance work system and exploratory Innovation Performance: The multiple mediating roles of strategic human capital and innovation Climate", *Nanjing: Science and Technology and Economy*, (2).
- Yang Julan, Yang Junqing (2022). The structure of employees' overall pay perception and its impact on organizational identity: an interpretation from the two-factor theory. *Economic Management*, (37-11), 63-73.
- Yao Yao, Zhao Yingjun (2021). Endogenous Driving Force and micro-mechanism of global value chain evolution and upgrading: "Structure effect" and "intermediary effect" of human capital allocation. *Zhejiang Social Sciences*, (11), 30-40.
- Youndt M A, Snell S A(2004). Human Resource Configurations, Intellectual Capital, and Organizational Performance . *Journal of Managerial Issues*, (16 -3), 337-360.
- Yu Haiyun, Zhao Zengyao, Li Xiaozhong (2019). Effects and mechanisms of Innovation motivation on Innovation Performance of Private Enterprises: a moderating mediation model based on self-determination Theory. *Forecast*, (2), 7-13.
- Zhang Hongru (2020). An empirical study on the impact of psychological capital on Innovation Performance. *Management World*, (10), 170-171.
- Zhang Yige, Liu Peng, Yin Jinhua (2019). Job Characteristics Model: a test based on Chinese samples. *Economic Science*, (4), 117-125.
- Zhang Zhengsheng, Ning Tian-Tian, Wang Xin (2023). "Research on Motivators of knowledge Workers based on Total reward Model", *Nanjing: Journal of Southeast University (Philosophy and Social Sciences Edition)*, (2).

พรหมวิหารธรรม: หลักธรรมในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง

Brahmavihara: Dhamma Principle in Palliative Nursing Care

สุณี เวชประสิทธิ์¹

(Sunee Wetprasit)

ดวงกมล สุขทองสา²

(Duangkamon Sukthongsa)

แนนน้อย สมเจริญ³

(Nangnoy Somcharoen)

ARTICLE INFO:

Author:

1. สุณี เวชประสิทธิ์
(Sunee Wetprasit)คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์
มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
Kuakarun Faculty of Nursing
Navamindradhiraj University

Corresponding Author:

2. ดวงกมล สุขทองสา
(Duangkamon Sukthongsa)คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์
มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
Kuakarun Faculty of Nursing
Navamindradhiraj University3. แนนน้อย สมเจริญ
(Nangnoy Somcharoen)คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์
มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
Kuakarun Faculty of Nursing
Navamindradhiraj Universityคำสำคัญ: หลักธรรม, พรหมวิหารธรรม,
การดูแลแบบประคับประคองKeywords: Dhamma Principles,
Brahmavihara, Palliative Care

Article history:

Received: 09/05/2024

Revised: 10/05/2024

Accepted: 20/05/2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำเสนอหลักธรรมในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองโดยการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง โดยการรักษามุ่งเน้นไปที่การรักษาความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานแบบองค์รวม พร้อมสนับสนุนผู้ป่วยแบบประคับประคองด้วยทัศนคติเชิงบวกในช่วงสุดท้ายของชีวิต ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลควรน้อมนำหลักธรรมพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจ มีความเอื้ออาทร และไม่เลือกปฏิบัติในการดูแลผู้รับบริการ เช่น ผู้ป่วยและญาติ โดยตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเคารพคุณค่าของชีวิต ขณะเดียวกันก็ปฏิบัติกรพยาบาลด้วยความเมตตา กรุณาอันละเอียดอ่อน และช่วยเหลือประคับประคองทั้งผู้ป่วยและญาติ ด้วยเหตุนี้ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจเหล่านี้จะสนับสนุนให้พยาบาลมีความเข้าใจต่อธรรมชาติของชีวิตและตระหนักถึงคุณค่าในวิชาชีพการพยาบาลที่ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการเห็นคุณค่าของวิชาชีพ ที่อยู่บนพื้นฐานของความมีเมตตา กรุณา อันเป็นผลให้พยาบาลสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้จากไปได้อย่างสงบ

Abstract

The primary objective of this article is to present the Dhamma principles in taking care of patients as well as creating deeper understandings by applying Brahmavihara 4 precepts in tending and treating terminal stage patients through palliative nursing care. In which the treatment aims at holistically sustaining the pain and suffering as well as supporting these terminal stage patients with an optimistic mindset in their last moments of life. Consistently, nurse practitioners should make practical use of the Dhamma principles in wholeheartedly performing their professions with their kindheartedness, sympathy, amiability, and unprejudiced in taking care of their clients i.e. patients and their relatives. By consciously realizing their human dignity and respect their values of life while performing their practices with compassion delicacy and aid both the individual patient and their relatives. Consequently, these feelings of sympathy would advocate understanding towards the nature of life and bring out best attitudes in their profession. Mainly comprising of moral and ethics and the consciousness in valuing themselves, their impacts and their expertise based on their compassion which would result in enabling these practitioners to aid palliative patients in their terminal stage to depart peacefully.

บทนำ

การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง (palliative care) ในปัจจุบันนี้ เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในช่วงเวลาของชีวิตที่ยังเหลืออยู่และเมื่อต้องถึงเวลาตายก็จะสามารถตายได้อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งการดูแลแบบประคับประคอง เป็นแนวคิดในการดูแลที่มุ่งเน้นการบรรเทาอาการทุกข์ทรมานต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ป่วยที่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ โรคภัยที่คุกคามต่อชีวิต โรคหัวใจวาย โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคเรื้อรังในระยะสุดท้ายของโรค เช่น โรคไตวายเรื้อรัง โรคที่เกิดจากอุบัติเหตุที่ทำให้อวัยวะสำคัญในร่างกายถูกทำลายจนไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ รวมทั้งผู้สูงอายุที่อยู่ในบั้นปลายของชีวิตที่มีความบกพร่องทางความคิด โรคความจำเสื่อม ซึ่งพยาบาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง เพราะพยาบาลจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันดูแลผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง จึงเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากอาการทางกายต่าง ๆ ของโรคที่ผู้ป่วยต้องเผชิญ และในบางครั้งพยาบาลก็ต้องเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของผู้ป่วยที่มีปฏิกิริยาในทางลบ เพราะต้องถูกแยกจากครอบครัว

ขาดบุคคลอันเป็นที่รักมาดูแลใกล้ชิด ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง เหมือนถูกรอครวญทอดทิ้ง ด้วยความรู้สึกสูญเสียภายในจิตใจของผู้ป่วย และความกลัวต่อความตายที่กำลังจะมาถึงจึงอาจจะส่งผลทำให้แสดงความก้าวร้าว ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพกับบุคลากรทางสุขภาพ เอะอะ โวยวาย พยาบาลจึงต้องใช้ความอดทน (ขันติ) ที่กำกับด้วยความเมตตาและกรุณาเป็นอย่างสูงในการที่จะดูแลเพื่อช่วยเหลือให้ผู้ป่วย สามารถปรับกายปรับใจในการยอมรับกับความเป็นจริงที่ว่าโรคของผู้ป่วยหมดทางรักษาให้หายขาด แต่การรักษามุ่งเน้นการประคับประคองอาการให้ผู้ป่วยมีชีวิตในระยะสุดท้ายอย่างไม่ทุกข์ทรมานเท่านั้น ซึ่งเป็นความจริงที่ผู้ป่วยยอมรับได้ยากและทำให้ผู้ป่วยแต่ละรายแสดงปฏิกิริยาตอบสนองทางอารมณ์แตกต่างกัน นอกจากนี้ พยาบาลยังต้องพบเห็นปัญหาและสภาพที่ผู้ป่วยใกล้จะเสียชีวิตซึ่งในแต่ละบุคคล ซึ่งมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อความตายแตกต่างกันบางครั้งเป็นภาพที่ก่อให้เกิดความเศร้าสลดหดหู่ก่อนที่ผู้ป่วยจะเสียชีวิต เป็นต้น

นอกจากนี้ พยาบาลยังต้องเผชิญกับความทุกข์ความเศร้าโศก สูญเสียของญาติอันเนื่องมาจากการเสียชีวิตของผู้ป่วย สิ่งเหล่านี้ทำให้พยาบาลต้องตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่สำคัญในพระพุทธศาสนาที่พยาบาลสามารถนำมาปฏิบัติกรพยาบาลด้วยใจที่เปี่ยมด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาธรรม ในการดูแลผู้ป่วยและญาติ ด้วยความตระหนักถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และเคารพในคุณค่าของชีวิตผู้ป่วย จะทำให้พยาบาลสามารถให้การพยาบาลอย่างอ่อนโยน นุ่มนวล เห็นอกเห็นใจ และมีเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยและญาติ ซึ่งจะช่วยให้พยาบาลเองเข้าใจธรรมชาติของชีวิตและมีจิตสำนึกที่ดีในเชิงวิชาชีพ ที่ประกอบไปด้วยการมีคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักในคุณค่าของตนเองที่มีต่อผู้ใช้บริการโดยมีเมตตากรุณาเป็นพื้นฐานอันดีงามของจิตใจ อันจะทำให้สามารถช่วยให้ผู้ป่วยในระยะสุดท้ายจากไปได้อย่างสงบ

หลักการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง (palliative care)

องค์การอนามัยโลก (WHO, 2005) ได้ให้ความหมายของ Palliative care ไว้ว่า เป็นการดูแลเพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวที่กำลังเผชิญหน้ากับความเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิตมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผ่านกระบวนการป้องกันและบรรเทาความทุกข์ทรมานด้วยการค้นหา ประเมินและให้การรักษาระดับปวดของผู้ป่วย รวมไปถึงปัญหาด้านอื่น ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและวิญญาณ ตั้งแต่เริ่มต้น เป็นการดูแลแบบองค์รวมที่ต้องอาศัยการทำงานของสหสาขา ให้การดูแลต่อเนื่องจนกว่าผู้ป่วยจะเสียชีวิตและดูแลประคับประคองญาติผู้สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ซึ่งสังคมประเทศไทยเป็นสังคมตะวันออก การส่งเสริมสุขภาวะของผู้ป่วยแบบประคับประคองในระยะสุดท้าย ให้มีสุขภาวะที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณนั้นคือการให้การดูแลด้วยความเมตตา กรุณา เอื้ออาทรดูจญาติมิตร และให้ความรักเอาใจใส่อย่างเหมาะสม เคารพต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศรัทธาและความเชื่อของผู้ป่วยและญาติ จากทีมสุขภาพผู้ให้การดูแลด้วยความตระหนักในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย

จากการให้ความหมายของการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองขององค์การอนามัยโลกนั้น การพยาบาลที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพยาบาลวิชาชีพ ที่ต้องวางแผนการให้การดูแลแบบองค์รวมเพื่อช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี บรรเทาความทุกข์ทรมานจากความเจ็บปวดของโรค และสนับสนุนด้านจิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ซึ่งการดูแลแบบประคับประคองที่มีประสิทธิภาพประกอบไปด้วยสองส่วนคือ ทักษะเกี่ยวกับการดูแล และการให้การดูแล โดยผู้ให้การดูแลต้องมีทัศนคติที่ดีในการที่จะส่งเสริมการดูแลที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย มีการรับรู้และไวต่อความรู้สึกของผู้ป่วย เสียสละและอุทิศตนในการที่จะแก้ปัญหาที่ซับซ้อนของผู้ป่วย ส่วนเรื่อง การให้การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองที่มีประสิทธิภาพจะประกอบไปด้วย 1) การสื่อสารที่ดีระหว่างทีมสุขภาพกับผู้ป่วยและครอบครัว 2) การรักษาที่เหมาะสมกับการดำเนินการของโรค เพื่อลดอาการทุกข์ทรมาน 3) ให้การดูแลมีคุณภาพเหมาะสมเป็นรายบุคคล 4) มีแผนการรักษาที่ผู้ป่วยและครอบครัวมีส่วนร่วมในการวางแผน 5) ให้การดูแลอย่างต่อเนื่องแบบองค์รวม และ 6) ให้การดูแลครอบครัวที่มีภาวะเศร้าโศก สูญเสีย

ผลกระทบความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นต่อบุคคล

ผู้ป่วยในระยะสุดท้ายมักเผชิญกับปัญหาและความต้องการที่ซับซ้อนเนื่องจากระบบสำคัญ ๆ ในร่างกายทำงานผิดปกติ ทำให้มีอาการต่าง ๆ เช่น เจ็บปวด หายใจไม่สะดวก อาหารไม่ย่อย และมีอาการคลื่นไส้อาเจียน ปัญหาสุขภาพทางช่องปาก เช่น การเกิดแผลในปาก ภาวะขาดน้ำ ภาวะหายใจลำบากที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยกลุ่มมะเร็งและผู้ป่วยเอดส์ ทำให้หายใจลำบากมีเสียงครืดคราดเนื่องจากมีเสมหะในทางเดินหายใจที่ผู้ป่วยไอออกมาเองไม่ได้ เกิดเสมหะคั่งค้างก่อให้เกิดการติดเชื้อได้ นอกจากนี้ ยังมีอาการท้องผูก และการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ ทำให้น้ำปัสสาวะระคายเคืองผิวหนังจนเกิดเป็นแผลได้ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ผลกระทบด้านอารมณ์และจิตใจ

การดูแลด้านจิตใจมักจะทำได้ยาก เพราะต้องใช้ทักษะและเวลามากในการประเมินสภาพอารมณ์และจิตใจที่เป็นนามธรรม ต้องอาศัยความอดทนในการรับฟังเรื่องราวของผู้ป่วย ต้องอาศัยประสบการณ์และความมุ่งมั่นของพยาบาลในการรับฟังและวางแผนให้การช่วยเหลือเพราะต้องใช้เวลานานในการรับฟัง เพื่อให้ผู้ป่วยได้ระบายความทุกข์ในจิตใจ และพยาบาลควรรับให้การช่วยเหลือทันทีตามความเหมาะสม เพราะผู้ป่วยและครอบครัวจะมีความเครียดความวิตกกังวลในการพูดถึงเรื่องโรคและการพูดถึงกระบวนการตายของผู้ป่วย ซึ่งทำให้บางครั้งผู้ป่วยและญาติต้องการการดูแลในการประคับประคองด้านจิตใจ มากกว่าการดูแลด้านร่างกาย

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลแบบประคับประคองในระยะสุดท้ายนั้นมักจะเผชิญกับปัญหาและความต้องการที่ซับซ้อนในทุกมิติ (total suffering) เนื่องจากระบบสำคัญๆ ในร่างกายทำงานผิดปกติ ทำให้มีอาการต่างๆ เช่น เจ็บปวดบาดแผล เจ็บปวดกระดูกจากการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็ง หายใจไม่สะดวก หอบเหนื่อย หายใจด้วยตัวเองไม่ได้ทำให้บางรายต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ หรือได้รับการเจาะคอเพื่อช่วยในการหายใจและให้ร่างกายได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอเพื่อยืดชีวิตให้กับผู้ป่วย นอกจากนี้ผู้ป่วยยังมีการทำงานของระบบต่างๆ ในร่างกายผิดปกติและทำให้เกิดอาการอาหารไม่ย่อย คลื่นไส้อาเจียน อึดอัดแน่นท้อง รับประทานอาหารไม่ได้ต้องใส่สายยางเข้าทางจมูกหรือเจาะเข้าทางหน้าท้อง เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับสารอาหารอย่างเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และบางรายมีอาการท้องผูก หรือท้องเสียอย่างเรื้อรัง ทำให้เกิดความทุกข์จากไม่สามารถขับถ่ายได้ตามปกติ ซึ่งอาการไม่สุขสบายเหล่านี้จะรบกวนความเป็นปกติสุขในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น นอกจากนี้ อาการทุกข์ทรมานจากพยาธิสภาพของโรค เช่น โรคมะเร็ง หรือโรคเอดส์ในระยะสุดท้าย มักจะบั่นทอนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย เพราะเป็นโรคที่สังคมไม่ยอมรับ ทำให้เกิดความทุกข์ทางด้านจิตใจ เป็นต้น ซึ่งถ้าผู้ป่วยบางรายไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ก็ทำให้เสียกำลังใจ สูญเสียความสามารถในการดูแลช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ต้องเป็นภาระให้ลูกหลานและ ทีมสุขภาพดูแล และในสังคมเมืองที่มีวิถีชีวิตที่รีบเร่ง ทุกคนต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ ทำให้ลูกหลานไม่มีเวลาให้การดูแล จึงเสมือนเป็นการทอดทิ้งผู้ป่วยไว้ใน การดูแลของพยาบาล จึงทำให้ผู้ป่วยรู้สึกคุณค่าในตัวเองลดลง เกิดความเครียดวิตกกังวล สลดหดหู่ สับสน ท้อแท้ สิ้นหวัง สูญเสียความสำคัญในครอบครัว และทำให้เกิดอารมณ์ซึมเศร้า ของผู้ป่วยได้ นอกจากนี้เมื่อการเจ็บป่วยเข้าสู่ระยะสุดท้ายของชีวิต ผู้ป่วยส่วนใหญ่มักจะรับรู้ได้ด้วยตนเองว่า ความตายกำลังใกล้เข้ามา ซึ่งผู้ป่วยอาจมีการเปลี่ยนแปลงทางจิตสังคม ทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบที่สะท้อนการปรับตัวต่อความเจ็บป่วยในระยะสุดท้าย ในทางด้านลบผู้ป่วยบางคนคิดลงโทษตัวเองโกรธตนเองหรือบุคคลรอบข้าง หรือพยายามคิดหาสาเหตุของการเจ็บป่วยว่าเป็นเพราะพฤติกรรมสุขภาพไม่ดี หรือเพราะถูกลงโทษจากเคราะห์กรรมหรือพระเจ้า เป็นต้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านบวก จะสะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวยอมรับการเจ็บป่วยและมีความสุขในการใช้ชีวิตในช่วงระยะเวลาที่เหลืออยู่ จึงอาจกล่าวได้ว่าผลจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ทำให้ผู้ป่วยแต่ละคนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อความตายที่แตกต่างกัน พยาบาลจึงมีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้วิธีการให้การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองด้วยการใช้หลักธรรม เมตตา กรุณา ในการดูแลผู้ป่วย เพราะจะช่วยทำให้ผู้ป่วยในระยะสุดท้ายเกิดความรู้สึกอบอุ่น ที่ได้รับการดูแลอย่างดี ไม่โดดเดี่ยวอ้างว้าง ผู้ป่วยจะเกิดความรู้สึกไว้วางใจว่าจะไม่ถูกทอดทิ้งในลมหายใจสุดท้ายของชีวิต และสนับสนุนให้เกิดมิติของการตายดี เมื่อถึงเวลาของการใกล้สิ้นลมหายใจก็จะสามารถจากไปได้อย่างสงบและยังช่วยทำให้พยาบาลได้มีโอกาสเข้าใจธรรมชาติของชีวิต ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิต คุณค่าของวิชาชีพที่มีต่อผู้ป่วยและสังคม

เมตตา กรุณา คุณธรรมสำหรับพยาบาล

คุณธรรมของพยาบาล คือ ความรู้ของพยาบาลที่รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุด พยาบาลควรปฏิบัติแก่ผู้ป่วย ผู้ใช้บริการ และคุณธรรม (ความดี) จัดเป็นความรู้ชนิดหนึ่งที่สามารถสอนได้ โดยที่พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติกรพยาบาล เพราะการเข้าใจถึงการนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติกรพยาบาลนั้น ๆ ก็จะช่วยทำให้พยาบาลสามารถดึงหลักธรรมคำสอนมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และมีความสุขในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ผู้ใช้บริการ/ผู้ป่วย สามารถตระหนักและรับรู้ในคุณค่าของพยาบาล ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและยั่งยืน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการให้การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง

คุณธรรมสำหรับพยาบาลที่สังคมคาดหวังมากที่สุด ก็คือความเป็นผู้มีเมตตากรุณา การเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยไข้ (พระธรรมปิฎก: 2543) ดังนั้น การปลูกจิตสำนึกในหลักธรรมเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นอย่างมากในวิชาชีพการพยาบาล

พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมประจำใจที่ประเสริฐ คุณธรรมประจำตัวผู้มีจิตใจกว้างขวาง เป็นธรรมที่พึงแผ่ออกไปในสัตว์และมนุษย์ทั้งหลายอย่างมีจิตใจ สม่ำเสมอ โดยไม่จำกัดชาติ ชั้น วรรณะ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ ปยุตโต): 2559). พรหมวิหาร 4 จะช่วยให้พยาบาลสามารถปฏิบัติกรพยาบาลได้ด้วยไมตรีจิตที่เปี่ยมด้วยเมตตากรุณาต่อผู้เจ็บป่วย ผู้ใช้บริการ และก่อให้เกิดความสุขสงบแก่ผู้ปฏิบัติ รวมทั้งช่วยให้สังคมนั้น ๆ มีมิตรไมตรีและเอื้ออาทรกันในหน่วยงาน

เมตตา หมายถึง ไมตรีจิต คิดจะให้ผู้อื่นมีความสุข ความเป็นมิตร หรือความเอื้ออาทรต่อกัน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ ปยุตโต): 2559). เมตตาธรรมเป็นสังฆารธรรมหรือเจตสิกฝ่ายกุศลที่แสดงถึงความรัก และมีไมตรีจิตในสัตว์และมนุษย์ทั้งหลาย ขณะใดที่พยาบาลมีจิตเมตตา พยาบาลจะรู้สึกเข้าใจ เห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข (ทัศนีย์ ทองประทีป, 2545)

กรุณา หมายถึง สภาพธรรมที่ทำให้จิตใจของบุคคลหวั่นไหว นิ่งอยู่ไม่ได้เมื่อผู้อื่นได้รับความลำบาก กรุณาเป็นธรรมฝ่ายกุศลที่บุคคลคำนึงถึงความสุขของผู้อื่น และปรารถนาที่จะช่วยผู้อื่นพ้นทุกข์ ขณะใดที่พยาบาลมีกรุณาพยาบาลจะรีบทำให้ความช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาอาการความไม่สุขสบายแก่ผู้ให้บริการ (ทัศนีย์ ทองประทีป: 2545)

มุทิตา หมายถึง ความพลอยยินดี คือมีใจแช่มชื่นเบิกบานเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุขหรือประสบความสำเร็จ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ ปยุตโต): 2559).การจะเจริญมุทิตาได้ง่าย บุคคลนั้นควรมีเมตตาในระดับมากพอที่จะมีจิตพลอยยินดีในความสุขและความสำเร็จของผู้อื่น

อุเบกขา หมายถึง ความมีใจเป็นกลาง วางจิตเรียบสงบสม่ำเสมอ โดยตระหนักว่าสัตว์ทั้งหลายได้รับผลดีหรือผลร้ายนั้น เป็นไปตามเหตุและปัจจัย (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ ปยุตโต): 2559).

จากความหมายของหลักพระธรรมคำสอน พรหมวิหาร 4 นั้น พบว่าเป็นเรื่องที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปกติ เพราะธรรมะก็คือธรรมชาติ ก็คือชีวิต เพียงแต่คนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวิธีการ

ในการนำไปประยุกต์ใช้และไม่เข้าใจในความหมายที่แท้จริง ดังนั้น พยาบาลจึงควรศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองให้เหมาะสม ก็จะสามารถสร้างประโยชน์สุขให้กับผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะพื้นฐานขนบธรรมเนียมประเพณีไทยก็คือการปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธศาสนา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม ดังนั้น การนำหลักธรรมคำสอน เรื่อง เมตตา กรุณา ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลจะช่วยทำให้สัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วยดียิ่งขึ้น เพราะการปฏิบัติการพยาบาลด้วยความ เมตตา กรุณา จะช่วยสร้างความถูกต้องดีงามในการดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ ที่มีความรัก ความปรารถนาดีเอื้ออาทรต่อกันและกัน ด้วยเข้าใจความทุกข์ของการเกิด แก่ เจ็บ และตาย ที่เป็นกระบวนการตามธรรมชาติของชีวิต และในบางกรณีพยาบาลอาจต้องใช้เวลาในการอยู่กับผู้ป่วย ในการที่จะช่วยเหลือบรรเทาอาการไม่สุขสบายต่าง ๆ หรือต้องยินยอรับฟังในการเล่าเรื่องเกี่ยวกับความทุกข์ของผู้ป่วยเป็นเวลานาน (Life review) แต่พยาบาลก็จะมีอารมณ์อดทนในการดูแลผู้ป่วยอย่างดี ด้วยความเข้าใจในทุกข์ด้วยความมีเมตตา กรุณา ซึ่งการกระทำของพยาบาลนั้น มีคุณค่าต่อจิตใจของผู้ป่วยเป็นอย่างมาก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยมีอาการทุกข์ทรมานทางด้านร่างกายและจิตใจ และอารมณ์ของผู้ป่วยให้ทุเลาลงได้

การนำเมตตา กรุณามาใช้ในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง

ผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลแบบประคับประคองระยะสุดท้าย ในทัศนะของคนทั่วไปมักมองเป็นวิกฤตของชีวิต ที่เป็นการเจ็บปวด ต้องพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก แต่ในทางพระพุทธศาสนา ความตายไม่ได้เป็นเพียงแค่จุดสิ้นสุดของชีวิตเท่านั้น แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้นหรือสืบทอดของชีวิตใหม่อีก ดังนั้น ความตายสามารถเป็นโอกาสทางจิตใจของผู้ป่วยได้ และความตายยังเป็นโอกาสในการบรรลุธรรมได้ ถ้าได้รับการดูแลและนำทางในทางที่ถูกต้องดีงามจากทีมสุขภาพที่ให้การดูแล ที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการตายที่ดีได้ ซึ่งการตายดีนั้นมีความหมายถึงการตายดีทางกายภาพ คือการตายโดยไม่เจ็บปวดไม่ทุกข์ทรมานจากอาการของโรค หรือการตายดีทางสังคม คือได้ตายในท่ามกลางคนที่รัก ไม่เป็นภาระแก่ลูกหลาน นอกจากนี้ยังมีการตายดีทางพระพุทธศาสนาคือการตายดีทางจิตใจ คือการได้ตายอย่างสงบ ตายด้วยความมีสติ จนถึงวาระสุดท้าย ไม่หลงตาย หรือตายอย่างทุรนทุราย พร้อมรับความตายที่จะเกิดขึ้นด้วยปัญญา รู้แจ้งเห็นจริง จนสามารถบรรลุธรรมได้ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดที่ทุกคนต้องการ

ดังนั้น พยาบาลผู้ให้การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองจนกระทั่งถึงระยะสุดท้ายของชีวิต จึงควรนำหลักพรหมวิหารธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับวิชาชีพพยาบาลมาใช้ในการดูแลผู้ป่วย โดยสามารถนำมาวางแผนการดูแลผู้ป่วยตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการวินิจฉัยทางการแพทย์ว่าเป็นโรคที่หมดทางรักษา เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนใน เตรียมกายเตรียมใจของผู้ป่วยให้พร้อม ในการเผชิญกับอาการทุกข์ทรมานต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยมีพยาบาลอยู่เคียงข้างด้วยความรักและเมตตา ปรารถนาที่จะช่วยเหลือให้ผู้ป่วยได้รับความสุขสบายทางกายและทางใจและอยู่อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีในช่วงสุดท้ายของชีวิต ยกตัวอย่างเช่นการให้การพยาบาลด้วยความเมตตา กรุณา เพื่อช่วยเหลือบรรเทาอาการความ

ไม่สุขสบายในระบบต่างๆของร่างกาย โดยไม่แสดงความรังเกียจในการให้การดูแล เช็ดทำความสะอาดสิ่งขับหลั่งต่างๆที่ออกมาจากร่างกายของผู้ป่วยอย่างสะอาดหมดจด ด้วยความอ่อนโยนนุ่มนวล เพราะปรารถนาจะให้ผู้ป่วยได้รับความสุขสบายให้มากที่สุด และเพื่อป้องกันการติดเชื้อที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพราะผู้ป่วยกลุ่มนี้ ผิวหนังจะอ่อนบาง และสูญเสียหน้าที่จะทำให้ผิวหนังรักษาเป็นแผลกดทับได้ง่าย พยาบาลจึงต้องเช็ดด้วยความกรุณา ที่จะทำให้ผู้ป่วยสุขสบายกายมากขึ้น ทำให้ผู้ป่วยแสดงความรู้สึกมีความสุข เพราะมิติทางร่างกายก็มักจะส่งผลกับมิติทางจิตใจเสมอ และเมื่อดังนั้น ทุกกิจกรรมการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยสามารถใช้หลักธรรม เมตตา กรุณา มาเป็นพื้นฐานของจิตใจก็จะส่งเสริมให้พยาบาล แสดงออกได้ทั้งกาย วาจา และจิตใจดีงาม เพราะจิตใจที่ดีงาม (กุศล) นั้นจะทำให้พยาบาลรู้สึกมีความสุขขณะให้การพยาบาล ซึ่งการที่พยาบาลรู้สึกมีความสุขเมื่อเห็นผู้ป่วยมีความสุข ในขณะนั้นจิตใจของพยาบาล กำลังเจริญคุณธรรมข้อที่เรียกว่า มุทิตา คือมีความพลอยยินดี ที่ทำให้มีจิตใจเข้มแข็งเบิกบานเมื่อเห็นผู้ป่วยอยู่ดี มีสุขจากการให้การดูแลของพยาบาล ซึ่งจะเห็นได้ว่า คุณธรรมด้านความเมตตา และกรุณาเป็นคุณธรรมที่มักจะเกิดขึ้นควบคู่กัน ซึ่งผู้ป่วยสามารถรับรู้ได้ถึงท่าทีที่พยาบาลแสดงออกด้วยความความอ่อนโยน นุ่มนวล การสัมผัสที่อบอุ่น รอยยิ้มที่เป็นมิตรไมตรี คำพูดที่ช่วยปลุกปลอบใจผู้ป่วยและญาติให้มีกำลังใจในการรักษา ไม่แสดงความรังเกียจในสิ่งต่าง ๆ การให้อภัยกับผู้ป่วยที่แสดงกิริยาอาการที่ไม่เหมาะสม ก้าวร้าว ต่อทีมสุขภาพ ด้วยเขามีความวิตกกังวลต่อการรักษา กลัวการเสียชีวิตที่กำลังจะเกิดในระยะเวลาอันใกล้ จึงแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อความกลัวด้วยความรุนแรง พยาบาลจึงต้องแสดงออกถึงความมั่นคงในอารมณ์โดยไม่ต้องไม่ทำให้จิตเศร้าหมองเมื่อพบเห็นเหตุการณ์เหล่านั้น เพราะจะทำให้จิตใจสลดหดหู่ เพราะถ้าจิตใจเศร้าหมองก่อให้เกิดการอ่อนล้า ความกระตือรือร้นในการทำงานจะลดลงหรือไม่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยได้ พยาบาลจึงต้องใช้หลักอุเบกขาธรรมในการดูแลจิตใจตนเอง เพราะทุกอย่างเป็นกฎธรรมชาติที่ทุกคนต้องเผชิญ พยาบาลจึงควรวางจิตเรียบสงบสม่ำเสมอ เมื่อได้ให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีมาตรฐานแล้วแต่อาการผู้ป่วยไม่ดีขึ้นหรือเสียชีวิต โดยตระหนักว่าสัตว์ทั้งหลายได้รับผลดีหรือผลร้ายนั้นเป็นไปตามเหตุและปัจจัย ก็จะช่วยทำให้พยาบาลมีความหนักแน่นมั่นคงทางอารมณ์ และจะสามารถให้การดูแลผู้ป่วยที่ใกล้จะเสียชีวิตได้ด้วยจิตใจที่สงบ จากการเจริญพรหมวิหารธรรม ดังนั้น การเข้าใจในความรู้สึกเศร้า สูญเสีย ของผู้ป่วย จะช่วยทำให้พยาบาลสามารถประคับประคองจิตใจของผู้ป่วยให้มีโอกาสในการยกระดับจิตใจ เข้าใจสัจธรรมของชีวิต สู่ความพ้นทุกข์ได้ และยอมรับความตายที่จะมาถึงด้วยใจอันสงบและมีสติ

สรุป

จากที่กล่าวมา พยาบาลเป็นบุคลากรบางครั้งอาจมีอารมณ์โกรธ โมโหได้ พยาบาลจึงจำเป็นต้องฝึกความอดทน (ขันติ) และให้อภัย (อภัยทาน) ซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมขั้นสูงที่ควรปฏิบัติควบคู่กับความเจริญเมตตา/กรุณา พรหมวิหารธรรมจึงเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่การพยาบาลควรทำความเข้าใจและน้อมนำมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองรวมทั้งสามารถนำไปใช้

ในการดูแลผู้ป่วยทั่ว ๆ ไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการเชื่อมโยงพระธรรมคำสอนสู่การปฏิบัติ การพยาบาล นับเป็นสิ่งที่ดีงามที่จะส่งเสริมให้พยาบาลทำหน้าที่ได้อย่างมีความสุขเข้าใจธรรมชาติของชีวิตรวมทั้งยังเป็นการสร้างกุศล เป็นมงคลชีวิต เพื่อช่วยกันสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าของวิชาชีพการพยาบาลให้มีความเหมาะสมแก่สังคมไทยที่มีรากฐานของประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาสืบไป

บรรณานุกรม

กิตติกร นิลมานัต. (2555). การดูแลระยะสุดท้ายของชีวิต.สงขลา: ออเรนจ์มีเดีย.

ทัศนีย์ ทองประทีป และคณะ. (2545). พุทธธรรมเพื่อการพยาบาล. กรุงเทพฯ: บริษัทเอกพิมพ์ไทย.

ทัศนีย์ ทองประทีป และคณะ. (2549). พยาบาล:เพื่อนร่วมทุกข์ผู้ป่วยระยะสุดท้าย. กรุงเทพฯ: บริษัทเอกพิมพ์ไทย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ ปยุตโต). (2543). พจนานุกรมพุทธศาสนา: ฉบับประมวลธรรม: (Dictionary of Buddhism). (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระไพศาล วิสาโล. (2549). เนื้อความตายจากวิกฤตสู่โอกาส. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามลดา.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 38). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.

_____. พุทธธรรมฉบับปรับขยาย. (2559). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์

รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Management Model of Student Support System According to Buddhist Principles of Secondary Schools under the Office of the Basic Educational Commission

ชัยยา พันธุ์เพชร¹

Chaiya Phanphet

พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย (ปุนนขันธ), ดร.²

Phramaha Kraiwan Jinadattiyo (Punnakhan), Dr.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 226 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูรวม 678 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.6-1.0 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.302-0.835 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่

ARTICLE INFO:

Author:

1. ชัยยา พันธุ์เพชร

Chaiya Phanphet

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Doctor in Education (Educational Administration) Mahamakut Buddhist University, Thailand

Chaiyaphenpheth@gmail.com

084-9419004

Corresponding Author:

2. พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย

(ปุนนขันธ), ดร.

Phramaha Kraiwan Jinadattiyo (Punnakhan), Dr.

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Advisor Dissertation of Education Administration Mahamakut Buddhist

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ระบบดูแลช่วยเหลือ, หลักพุทธธรรม

ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงเส้นและวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวกับงานวิชาการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ได้ร่างองค์ประกอบ จำนวน 12 องค์ประกอบ และ 90 ตัวแปร 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษาวิเคราะห์หา ความสัมพันธ์เชิงเส้น พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าอิทธิพลมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.46 ด้านนโยบาย เท่ากับ 0.32

และด้านการจัดการและพัฒนานักเรียน เท่ากับ 0.25 มีค่าสถิติทาง Chi-square = .724, df = 1, p-value = .395, χ^2/df = 1, GFI = 1.000, AGFI = .985, CFI = 1.000, RMR = .000, RMSEA = .000 แสดงได้ว่าพหุตัวแปรมีความสัมพันธ์กันและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ผลการประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า เป็นรูปแบบที่มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

ARTICLE INFO:

Keywords: Management Model, Support System, Buddhist Principles

Article history:

Received: 08/11/2023

Revised: 07/05/2024

Accepted: 15/05/2024

ABSTRACT

The purposes of this research were as follows : 1) to study the components of management model of student support system according to buddhist principle of secondary schools under the office of the basic educational commission, 2) to create an of the management model of student support system according to buddhist principle of secondary schools under the office of the basic educational commission, and 3) to evaluate and affirm the of management model of student support system according to buddhist principle of secondary schools under the office of the basic educational commission. The mixed research methodology was used in the study. The research instruments were semi-structured interviews, questionnaires and confirmation or certification forms through 5-rating scale questionnaires by IOC; 0.6-1.0 discriminatory power equal to 0.302-0.835 with reliability at 0.980, The data were consisting of school

directors, vice-directors, and teachers in 226 schools. The information analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, factor analysis and path analysis. The results of this research was found that : (1) The components of management model of student support system according to buddhist principle of secondary schools under the office of the basic educational commission consist of 12 components and 90 variables (2) The management model of student support system according to buddhist principle of secondary schools under the office of the basic educational commission from path analysis consist of the element with the greatest influence is Participation = 0.46, Policy = 0.32 and Student management and development = 0.25. has Chi-square = .724, df = 1, p-value = .395, $\chi^2/df = 1$, GFI = 1.000, AGFI = .985, CFI = 1.000, RMR = .000, RMSEA = .000. This result, can be shown that the multivariate variables are related and consistent with the empirical data (3) The evaluation and confirmation of the model from consisted of four components which were found appropriate, correct, possible, useful and accordance with conceptual framework and theory.

บทนำ

การที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ความวิตกกังวลความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคน ทำให้เด็กและเยาวชนในวัยเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง หนีเรียน ติดยาเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืนตามสถานเริงรมย์และสถานบันเทิง การมั่วสุมเล่นการพนันและเกมคอมพิวเตอร์ การทะเลาะวิวาทใช้ความรุนแรง เป็นโสเภณีเด็ก มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ขาดคุณธรรมจริยธรรม และผลการเรียนตกต่ำ ซึ่งล้วนแล้วเป็นผลมาจากสภาพปัญหาทางสังคมที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นนอกจากปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาแล้ว การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีส่วนทำให้เด็กและเยาวชน ก้าวสู่การใช้สารเสพติด เล่นพนัน เล่นเกม และเล่นสื่อสังคมออนไลน์ สิ่งที่น่าเป็นห่วงที่สุด คือ กลุ่มนักเรียนชายใช้สารเสพติดผิดกฎหมายมากที่สุด ได้แก่ กัญชา ใบกระท่อม และน้ำต้มใบกระท่อมผสมสารอื่น

จากรายงานผลปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า ผลการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนออกกลางคันเพียงร้อยละ 0.03 นอกจากนี้ยังสามารถให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครบทุกคน สำหรับผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าเป้าหมาย คือ ผลการดำเนินงานมีนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ร้อยละ 96.66 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 96.37 จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ 98.00 และสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 ในด้านโอกาส พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรครูจะต้องสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้าเรียนทุกคน มีพัฒนาการที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย 2) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษารวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน 3) ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เด็กติดเกมออนไลน์ ไม่ตั้งใจเล่าเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเทพศิรินทร์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมพร้อมในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นเชิงรุก รวมทั้งสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพและประสพผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยใช้ระเบียบวิธี

วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ของการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัย และสัมภาษณ์แนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ รวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนในการวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้บริหารการศึกษาาระดับนโยบายและนักวิชาการด้านการบริหารงานมาไม่น้อยกว่า 5 ปี ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview)

2. สร้างรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ (Unit Of Analysis) คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบ (Path Analysis) ว่าพหุตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ท่าน เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบให้มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) จำนวน 549 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 226 โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Sample Unit) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (Lottery)

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา จำนวน 678 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณไว้ประกอบด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผู้บริหารโรงเรียนว่ามีการปฏิบัติระบบดูแลช่วยเหลืออยู่ในระดับใด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารโรงเรียน เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ค้นหาคุณภาพของเครื่องมือโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาฯ ศึกษานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้
2. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาฯ ศึกษานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถามรูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ รายข้อ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.8-1.00

3. หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยการวิเคราะห์ หาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (alpha coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียด ดังนี้

1. ขอนหนังสือเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล

2. นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล

3. ทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

4. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการนัดหมายวัน เวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมา สำนักรวบรวมความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แต่ละฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ด้วยวิธี (Content Analysis) แล้วนำข้อมูลมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (frequency) และหาร้อยละ (percentage)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยหาค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. วิเคราะห์องค์ประกอบ (Path Analysis) เพื่อศึกษารูปแบบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

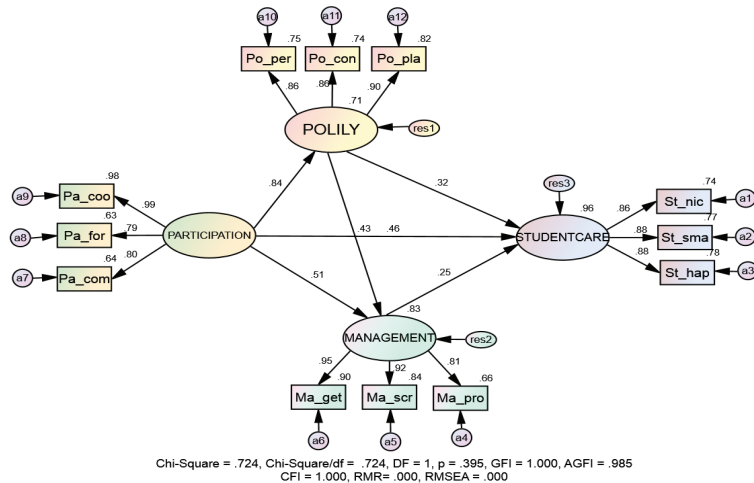
ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ได้องค์ประกอบ จำนวน 12 องค์ประกอบ และ 90 ตัวแปร

2. ผลพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิเคราะห์หา ความสัมพันธ์เชิงเส้น พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าอิทธิพลมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.46 ด้านด้านนโยบาย เท่ากับ 0.32 และด้านการจัดการและพัฒนานักเรียน เท่ากับ 0.25 มีค่าสถิติทาง Chi-square = .724, df = 1, p-value = .395, χ^2/df = 1, GFI = 1.000, AGFI = .985, CFI = 1.000, RMR = .000, RMSEA = .000 แสดงได้ว่าพหุตัวแปรมีความสัมพันธ์กันและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ซึ่งการวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนและความสัมพันธ์ของโมเดลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 การทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนและความสัมพันธ์ของโมเดลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า เป็นรูปแบบที่มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

จึงสรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อค้นพบงานวิจัยในครั้งนี้ คือ รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ (1) ด้านนโยบาย (2) ด้านการจัดการและพัฒนาการเรียน (3) ด้านการมีส่วนร่วม และ (4) ด้านเป้าหมายดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นองค์ประกอบในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา และสามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำเสนออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. นโยบาย ในด้านนโยบายนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนเป็นภารกิจหลัก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีกำหนดแบบแผน มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และได้กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการจัดสรรครูและบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่และศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานและมีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดนโยบาย การจัดสรรบุคลากร มีการติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้ตามเป้าหมายและคุณภาพของนักเรียนตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนมีคุณภาพและมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การบริหารเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพราะในการดำเนินการบริหารงานต่าง ๆ มิใช่เพียงแต่กิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีเพื่อนร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้น

ประสบความสำเร็จผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสติปัญญาความสามารถ ความถนัด และความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน¹ (ริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์: 2553, 34) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลเลียม โจน (Williams Jones, 2007) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : การศึกษาการบริหารจัดการองค์กรและการรับรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างส่วนเชื่อมต่อกับเรื่องสุขภาพของเยาวชน” ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมด้านการเชื่อมต่อองค์ประกอบย่อยในแต่ละโมเดล และพบว่าความแตกต่างกันนี้มีปัจจัยที่เด่นชัดที่สุด คือ ด้านการบริหารกระบวนการ และการติดตามผล ที่มีผลกระทบต่อนักเรียนที่รับบริการจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย

2. การมีส่วนร่วม ในด้านนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการป้องกันและการส่งต่อนักเรียน มีการประสานงานกัน โดยยึดชุมชนเป็นฐาน ย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อาจเป็นเช่นนี้เพราะว่า หากมีการส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการประสานงานกันและมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกันการส่งต่อนักเรียน ย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคะเน พิสัยพันธ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก” ผลการวิจัยพบว่า ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น สามารถลดปัญหาด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และความประพฤติของนักเรียน และหลังการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมไม่มีนักเรียนมีปัญหาด้านครอบครัวสภาพเศรษฐกิจและการคุ้มครองนักเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายได้แก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งจะเป็นก้าวแรกในการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการตอบสนองการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข ซึ่งตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันทางสังคมอื่น² และสอดคล้องกับงานวิจัยของโยธิกา เลิศรัตยากร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้านคือ การป้องกันและแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน⁴

3. การจัดการและพัฒนานักเรียน ในด้านนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครู บุคลากร และผู้ปกครองควรมีการประชุมร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน และส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบในการพัฒนาการเรียน และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้โดยการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ ส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และพัฒนานักเรียนในการสร้างเครือข่ายและการติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บข้อมูลนักเรียนในทุกด้าน เช่น การเรียน ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว โดยมีการประสานงานกับผู้ปกครองให้การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ทางบ้านของนักเรียน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รู้เกี่ยวกับตัวนักเรียนในการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นการจัดกลุ่มนักเรียนหรือแยกนักเรียน เช่น ที่เป็นกลุ่มปกติ เป็นกลุ่มที่ควรได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและการพัฒนากลุ่มเสี่ยง จะต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขตามแต่กรณี กลุ่มมีปัญหา จะต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน และกลุ่มพิเศษ คือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จินดาสวัสดิ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลืออย่างมีขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน การส่งต่อนักเรียน และ 2) การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 กับการดูแลนักเรียนเพื่อให้ผู้บริหารและครูได้นำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ 1) เมตตา ความรักปรารถนาดีอยากให้นักเรียนมีความสุข มีจิตอันแผ่ไพศาลและคิดทำประโยชน์แก่ผู้เรียน (2) กรุณา ความสงสารคิดช่วยให้นักเรียนพ้นทุกข์ไม่ใจในอันที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้เรียน (3) มุทิตา ความ ยินดีในเมื่อนักเรียนอยู่ดีมีสุขมีใจแช่มชื่นต่อผู้เรียนที่มีสุขเจริญ และ (4) อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง รู้จักวางใจให้ถูกต้องตามความเป็นจริง⁵

4. เป้าหมายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านเป้าหมายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการส่งเสริมพัฒนาให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะเป็นก้าวแรกในการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการตอบสนองการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน เพื่อที่จะให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ลดปัญหาด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่ได้จำแนกองค์ประกอบด้านผลผลิตของระบบดูแลช่วย

เหลือนักเรียน ไว้ 3 องค์ประกอบ คือ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข สอดคล้องกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข⁶ สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมสุขภาพจิต (2546) ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข ดังนี้ 1) ด้านเป็นคนดี นักเรียนสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และมีจิตสำนึกในการดูแลผู้อื่น 2) ด้านคนเก่ง นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการทำงาน และ 3) ด้านมีความสุข นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับตนเอง⁷ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโรชาน (Sorochan, 2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยพิจารณาสภาพแวดล้อมในสังคมที่อยู่อาศัย สภาพครอบครัว สภาพบุคคลรอบข้างและลักษณะเฉพาะบุคคลของนักเรียน เป็นเกณฑ์ในการแบ่งนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งการพัฒนาให้นักเรียนเหล่านี้ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น” ผลการวิจัยพบว่า ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลายด้าน โดยเริ่มต้นจากพื้นฐานความเชื่อว่านักเรียนสามารถพัฒนาได้และมีความหวังที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข⁸

5. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการและเป็นผู้นำทางวิชาการและประพจน์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีศีลธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับหลักแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนว่าเป็น กระบวนการพัฒนาผู้เรียนโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลในระบบการดูแลช่วยเหลือ และรายงานผลในการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อนำข้อมูลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ตามเกณฑ์ปกติ และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสม
3. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชนควรกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และทราบพัฒนาการของนักเรียนในทุก ๆ ด้านโดยยึดหลักคุณธรรมเอื้ออาทร
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้ นักเรียนมีความรอบรู้ รอบคอบ รู้จักตนเอง พึ่งพาอาศัยกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และดำรงชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียง

ด้านเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูมีการจัดทำข้อมูลและรายงานผลในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานมาสรุปและแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครูและนักเรียนร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อลดจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาให้เป็นกลุ่มปกติ และพัฒนาระบบให้เกิดประสิทธิภาพกับสภาพปัญหาของโรงเรียน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือกันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างทันทั่วถึงและตรงประเด็น
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการให้ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในเรื่อง สภาพปัญหา และอุปสรรคในรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีโครงสร้างการบริหาร

งานแตกต่างกัน ทำให้การตอบสนองความต้องการในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันด้วย

2. ควรทำการวิจัยเชิงพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยนำตัวแปรสังเกตได้ในการวิจัยครั้งนี้มาเป็นกรอบในการวิจัย เพื่อผสมผสาน หลักการแนวคิด ทฤษฎี ตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลประสิทธิผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนประถมศึกษาหรือในสังกัดอื่น เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-6), กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต. คู่มือวิทยาการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. 2556.
- โยธิกา เลิศรัตยากร. (2563). “ระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- วาสนา จินดาสวัสดิ์. (2564) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4. วารสารบรรพการศึกษาศาสตร์ และมนุษยสังคมศาสตร์. 2(2), 33-40.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สมคะเน พิสัยพันธ์. (2555). “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก”. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มนโยบายและแผนงาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.
- Williams-Jones, B. (2007). Mapping the integration of social and ethical issues in health technology assessment. International Journal of Technology Assessment in health Care, 23 (1), 9-16.
- Sorochan, R.V. (2011). Factor Influencing Overall Success of Student at Risk. Canada: Royal Road University.

สถาปัตยกรรมพระบรมธาตุเจดีย์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช

The Architecture of Phra Borommathat Chedi Influenced the Way of Life of the People of Nakhon Si Thammarat Province

พระยอดคม คุณสิทโธ (ชัยนริตชัย)¹

PhraYodkhom Khunasittho (Chainiratsai)

รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน²

Assoc.Prof.Dr.Boonruam Khammuangsaen

บทคัดย่อ

เมืองนครศรีธรรมราช มีชื่อเดิมว่า ตามพรลิงค์ ศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกายได้เข้ามาในช่วงแรก ต่อมาพระพุทธศาสนา ลัทธิหินยาน นิกายลังกาวงศ์เข้ามาแทนที่ศาสนาพราหมณ์ ราชวงศ์สำคัญผู้ให้การสนับสนุน คือ ราชวงศ์ศรีธรรมโศกราช ได้สถาปนาพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชขึ้นเป็นศูนย์กลางแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐ ใช้สภาพภูมิประเทศที่ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อแต่โบราณหาดทรายแก้วเป็นสถานที่ก่อตั้ง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารและพระบรมธาตุเจดีย์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเชื่อทางศาสนา ปัจจัยด้านการปกครองเมือง ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและวรรณกรรมพื้นบ้าน ปัจจัยด้านความมั่นคงและการรวมตัวกันของประชากร

ปัจจัยด้านความเชื่อทางพระพุทธศาสนาส่งผลให้เกิดคติความเชื่อและคตินิยม ส่งผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางสถาปัตยกรรมต่าง ๆ อาทิ การวางผังในเขตพุทธาวาสและองค์พระบรมธาตุเจดีย์ คตินิยมที่ได้รับจากงานสถาปัตยกรรมโดยเฉพาะองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ได้แก่ การสื่อความหมายด้วยหลักพุทธธรรมหัวข้อต่างๆที่สำคัญสำหรับพุทธศาสนิกชนอันควรยึดถือและนำไปประพฤติปฏิบัติจนสามารถเข้าถึงพระนิพพานได้ในที่สุด

ARTICLE INFO:

Author:

1. พระยอดคม คุณสิทโธ (ชัยนริตชัย)

PhraYodkhom Khunasittho (Chainiratsai)

นักศึกษาลัทธิสุตตรปรัชญาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
E-mail: chainirattisai@hotmail.com

Tel: 0984703283

Corresponding Author:

2. รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน
Assoc.Prof.Dr.Boonruam Khammuangsaen

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
E-mail: boonruam.ka@mbu.ac.th

Tel: 0822532282

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรม, อิทธิพล, วิถีชีวิต

Keywords: Architecture, Influenced, the Way of Life

Article history:

Received: 03/04/2024

Revised: 07/05/2024

Accepted: 12/05/2024

อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยหลายด้าน ในกรณีวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พบว่า พระบรมธาตุเจดีย์ก่อให้เกิดการรวมตัวของชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ของไทย การเป็นแม่แบบหรือต้นแบบให้กับงานสถาปัตยกรรมการก่อสร้างเจดีย์ในภูมิภาคอื่นๆทั่วประเทศไทย

Abstract

Mueang Nakhon Si Thammarat Its original name was Tamphong Link. Brahmanism, Shaivism, came into existence in the beginning. Later, Hinayana Buddhism, the Lankan sect came to replace Brahmanism. The important dynasty that supported it was the Si Thammasokarat dynasty. Phra Borommathat Chedi, Nakhon Si Thammarat was established as the center of sacred rights of the state, using the sacred terrain according to ancient beliefs, Hat Sai Kaew was established as the location. Factors influencing the construction of Wat Phra Mahathat Voramahavihar and Phra Borommathat Chedi include religious belief factors, city governance factors, cultural factors and folk literature Security factors and population integration.

The Buddhist belief factors passed through the creation of various architectural works such as the planning of the Buddhawasa area and the Phra Borommathat Chedi. Morals received from architectural works, especially the Phra Borommathat Chedi, include conveying meaning using Buddhist principles, various topics that are important for Buddhists to adhere and put into practice until they can finally reach nirvana.

The influence of Buddhism in Thailand in many ways In the case of Wat Phra Mahathat Woramahawihan, it was found that Phra Borommathat Chedi caused the integration of communities in the southern region of Thailand, being a model or prototype for pagoda construction architecture in other regions throughout Thailand.

บทนำ

ในสมัยพุทธกาลพุทธศาสนิกชนนับถือพระไตรรัตนอันประกอบด้วยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระสงฆ์เป็นสรณะเท่านั้น ยังไม่มีการสร้างสิ่งสักการะแทนพระพุทธรูป ต่อมาเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานได้มีการสร้างสถูปเพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้เป็นที่สักการบูชา

ในพระไตรปิฎกมีการเล่าถึงการสร้างวิหารเพื่อถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำว่า “วัด” ที่มาใช้เรียกเพื่อบ่งบอกถึงการเป็นสถานที่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของ พระภิกษุสงฆ์ ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ความว่า

“คูกริกษุทั้งหลาย เรานุญาตเสนาสนะ 5 ชนิด คือ วิหาร เรือนมุงแถบเดียว 1 เรือนชั้น 1 เรือนโล้น 1 ถ้ำ 1” โดยทั้งหมดนี้เรียกว่าพุทธานุญาต เสนาสนะ 5 ชนิด (วิ.จุ.(ไทย): 7/ 294/ 90)

พระธรรมกิตติวงศ์ ได้กล่าวไว้ว่า วิหารธรรม เป็นธรรมที่พระอริยบุคคลและสาวกทั้งหลายอาศัยเป็นเครื่องปลีกวิเวก คำว่า “วิหาร” หมายถึง ที่อยู่ของพระผู้มีคุณธรรมเป็นที่จำพรรษาของพระภิกษุสงฆ์ ดังนั้นคำว่า “วิหาร” จึงมีความหมายเดียวกันกับคำว่า “วัด” ในสมัยปัจจุบันหากเป็นวัดที่มีพระภิกษุสงฆ์มาก ๆ มีเสนาสนะใหญ่นิยมเรียกว่า “มหาวิหาร” เช่น เขตวันมหาวิหาร

ข้อมูลเหล่านี้ เป็นเครื่องยืนยันว่างานสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถูปเจดีย์ในพระพุทธศาสนา เป็นพุทธประสงค์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและประเพณีนิยมการสร้างสถูปนั้น มีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น (พิบูลย์ ลี้มพานิชย์: 2549,)

หม่อมเจ้า ภัทรดิศ ดิศกุล ทรงวินิจฉัยว่าพระบรมธาตุเจดีย์ปัจจุบันมีลักษณะคล้ายเจดีย์กิริเวทระในเมืองโปโลนนารูวะ ประเทศศรีลังกา สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าปรากรมพาหุมหาราช ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 18 เมื่อเป็นเช่นนั้นองค์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชควรสร้างหลังจากนั้นมาก (ประภัสสร ชูวิเชียร: 2553, 59)

แนวความคิดด้านงานสถาปัตยกรรมภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารนั้นมีความเกี่ยวข้องในเชิงพระพุทธศาสนาที่มีลักษณะโดดเด่นในด้านคตินิยมทางพระพุทธศาสนา การก่อสร้าง การรวมถึงออกแบบอาคารและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเต็มไปด้วยการ สื่อความหมายถึงปรัชญาทางพระพุทธศาสนาและเรื่องราวในพุทธประวัติพระบรมธาตุเจดีย์ ยังเป็นต้นแบบเจดีย์ทรงระฆังในแถบคาบสมุทรมอญและแผ่ขยายไปตามภาคต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ของการเผยแผ่พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทในดินแดนเหล่านั้น แสดงถึงอัจฉริยภาพของมนุษย์ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานทางสถาปัตยกรรม ส่วนงานสถาปัตยกรรมอื่นภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากจะมีความสมบูรณ์ในลักษณะของวัดทางพระพุทธศาสนาแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่ยังคงยึดถือตามพุทธปรัชญาซึ่งเป็นคุณค่าระดับสากล การออกแบบและประดับองค์พระบรมธาตุเจดีย์มีการผสมผสานระหว่างแบบแผนสถาปัตยกรรมตามประเพณีและปรัชญาทางพระพุทธศาสนาอย่างสมบูรณ์ รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญคือ พระเจดีย์ทรงระฆังหรือทรงกลมและการบูชาต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่ได้รับอิทธิพลเหล่านั้นมาจากศรีลังกา ซึ่งสืบทอดมาจากอินเดียรวมถึงประเพณีการบูชาพระบรมสารีริกธาตุ คติความเชื่อและพุทธศิลปะมาอย่างเมืองนครศรีธรรมราชและได้ส่งต่ออิทธิพลดังกล่าวไปยังอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาในระยะต่อมา

ความเป็นมาของจังหวัดนครศรีธรรมราช

รัฐตามพรลิงค์เป็นชื่อเดิมของเมืองนครศรีธรรมราช เดิมเป็นรัฐอิสระบนคาบสมุทรไทย สภาพที่ตั้งของตามพรลิงค์มีสภาพเหมาะแก่การค้าขายทางทะเล มีร่องรอยของศิลปวัตถุในศาสนาพราหมณ์ ลัทธิไวษณพนิกายและลัทธิไศวนิกาย นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 17 ศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกายในรัฐตามพรลิงค์ได้ร่วงโรยลง บทบาทของพระพุทธศาสนาเข้ามาแทนที่เรียกว่านิกายลังกาวงศ์ราวพุทธศตวรรษที่ 17-19 นั้นเป็นช่วงที่รัฐตามพรลิงค์ทำการเปลี่ยนชื่อใหม่ คือ ศรีธรรมราช หรือ นครศรีธรรมราช และมีราชวงศ์ที่สำคัญ คือ ราชวงศ์ศรีธรรมโศกราชได้สถาปนาพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช เป็นสัญลักษณ์ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นเป็นศูนย์กลางแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐ

ภูมิศาสตร์ของเมืองนครศรีธรรมราช เมืองนครศรีธรรมราชเป็นสันทราย ซึ่งเกิดจากการกระทำของน้ำทะเล ทอดตัวยาวตามแนวทิศเหนือ-ทิศใต้มีความกว้างประมาณ 500 เมตร ยาวประมาณ 2000 เมตร สูงจากระดับพื้นดินโดยรอบประมาณ 4 เมตร จารึกหุบเขาช่องคอย จารึกด้วยอักษรปัลลวะของอินเดียภาคใต้ ภาษาสันสกฤต มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 ยืนยันความเก่าแก่ของเส้นทางเดินข้ามคาบสมุทรภาคใต้ ชุมชนโบราณที่ถูกกล่าวถึงคือ ชุมชนท่าเรือ, ชุมชนโบราณเมืองพระเวียง, ชุมชนโบราณเมืองนครศรีธรรมราช

พระเจ้าศรีธรรมโศกราช โปรดให้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและสร้างเมือง ณ หาดทรายแก้วจนสำเร็จ เมืองดังกล่าวก็คือ เมืองนครศรีธรรมราชเชื่อกันว่าเดิมเป็นเจดีย์แบบอิทธิพลศิลปะศรีวิชัย คือเป็นเจดีย์ทรงมณฑปมีหลังคาเป็นสลับห้ายอดคล้ายพระบรมธาตุเจดีย์ที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13 -15 ต่อมาพระสลับแบบศรีวิชัยทรุดโทรมลงได้มีการสร้างเจดีย์องค์ใหญ่ทรงลังกาซึ่งเป็นเจดีย์องค์ปัจจุบันครอบไว้เชื่อกันว่าในขณะนั้นคือราวพุทธศตวรรษที่ 18 อิทธิพลพุทธศาสนาแบบลังกาในดินแดนนครศรีธรรมราชเข้มข้นมาก เมืองนครศรีธรรมราชได้รับอิทธิพลทั้งศาสนา และศิลปกรรมลังกา องค์พระบรมธาตุเจดีย์ปัจจุบันมีลักษณะคล้ายเจดีย์กิริเวเทระ ภายในเมืองโปโลนนารูวะ ประเทศศรีลังกาสร้างที่ในสมัยพระเจ้าปารากมพาหุมหาราช ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 18 (สุภัทรดิศ ดิศกุล: 2537, 59)

หลักฐานด้านจารึก จารึกหลักที่ 24 และ หลักที่ 25 ที่กล่าวถึงพระนามพระเจ้าศรีธรรมโศกราช รวมถึงหลักฐานด้านเอกสาร ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช, ตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช และพระนิพนธ์ไตรปิฎก (ตำนานพระบรมธาตุฉบับกลอนสวด)

จากการศึกษาประวัติการสร้างเมืองนครศรีธรรมราชและการก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์นั้นมีความใกล้เคียงกันกล่าวคือ ตำนานเมืองนครศรีธรรมราชและตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชมีเนื้อความหลายตอนกล่าวถึงชนกลุ่มใหม่ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานสันนิษฐานว่าน่าจะเกิดขึ้นในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 17 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 18 ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญคือ “พระเจ้าศรีธรรมโศกราช” ได้ทำหน้าที่ “เกลี้ยกล่อมผู้คนซึ่งอยู่ดงอยู่ป่าเข้ามาประชุมกันเป็นอันมาก...” และได้ “...ให้จัดเอาคนใน

ช่องท้ายช่องเขานั้นแล...” และ “... เมื่อศักราช 1098 ปี พญาศรีธรรมโศกราชก็สร้างการลง ณ หาดทราย
ชลรอย เป็นเมืองนครศรีธรรมราชมหานคร แล้วสั่งให้ทำอิฐทำปูนก่อพระธาตุครั้งนั้น...”

ปรัชญาความเชื่อเกี่ยวกับการประดับตกแต่งยอดเจดีย์แสดงถึงความเป็นผู้มั่งมี ความมีบุญบารมี
ของเจ้าของสิ่งของเหล่านั้น การนำแก้ว แหวน เงิน ทอง มาถวายเพื่อประดับตกแต่งปียอดองค์พระเจดีย์
เพราะเชื่อว่าสิ่งของมีค่าเหล่านี้ควรมียู่คู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง (นพวัฒน์ สมพันธ์: 2543, 2)

สรุปประเด็นที่สำคัญจากหลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่าชาวอินเดียรู้จักเมืองนครศรีธรรมราชได้มีการ
ล่องเรือเข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิเพื่อที่จะมาทำการค้าขายก็คือ เมืองนครศรีธรรมราช ในเวลาต่อมา
เมื่อพระพุทธศาสนาลัทธิหินยาน นิกายลังกาวงศ์ได้เข้ามาเผยแผ่ในดินแดนสุวรรณภูมิได้เข้ามาที่ท่าเรือ
นครศรีธรรมราชก่อนแล้วตั้งวัดที่นครศรีธรรมราช หลังจากนั้นจึงนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ที่ดินแดน
สุโขทัย ดังปรากฏในหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่า “...มหาเถรสังฆราชปราชญ์
เรียนจบปิฎกไตร หลวกกว่าปู่ครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่เมืองศรีธรรมราชมา...”

ประวัติสถาปัตยกรรมพระบรมธาตุเจดีย์

จากหนังสือ “นครศรีธรรมราช” กล่าวถึงรูปทรงของพระบรมธาตุเจดีย์แบบลังกาที่เห็นนี้เป็น
องค์พระเจดีย์ที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อครอบองค์เจดีย์เก่าไว้ พระเจดีย์องค์เดิมแบบศรีวิชัยที่อยู่ภายในนั้นสร้าง
ตามความเชื่อพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ซึ่งพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 2 นิกาย คือ

- นิกายหินยานเป็นนิกายที่มีอยู่เดิม พระพุทธศาสนานิกายนี้ยึดถือเอาบทบัญญัติ ของพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าเป็นหลักไม่มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งใด ๆ ที่อยู่นอกเหนือบทบัญญัติขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
และเคร่งครัดในบทบัญญัติ

- นิกายมหายานเป็นนิกายที่เกิดขึ้นใหม่ในพระพุทธศาสนา มีความเห็นว่าบทบัญญัติของ
พระพุทธองค์ไม่ควรยึดติดรูปแบบเดิม แต่ควรที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อความยืดหยุ่นตามกาลสมัย

พระบรมธาตุของเมืองนครองค์เดิมกำลังชำรุดทรุดโทรมมาก พระภิกษุชาวลังกาจึงมาช่วย
กันซ่อมแซมให้เป็นไปตามแบบสถาปัตยกรรมลังกาโดยก่อสร้างสถาปัตยกรรมแบบลังกาครอบเจดีย์องค์เดิม (สันติ
เล็กสุขุม: 2547, 61) เจดีย์องค์เดิมค้นพบเมื่อคราวปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุเจดีย์ในสมัยรัชกาลที่ 5 และ
มีหลักฐานยืนยันว่าชาวลังกาเคยมาอยู่เมืองนครศรีธรรมราชจริง นอกจากพระบรมธาตุเจดีย์แล้ว
ยังมีโบราณวัตถุที่ขุดพบด้วย คือ ในพุทธศักราช 2475 ได้ขุดพบพระพุทธรูปลังกาทำด้วยหินสีเขียว
คล้ายมรกต 1 องค์ ฝีมือช่างลังกา ปัจจุบันพระบรมธาตุเจดีย์เป็นทรงโอคว่ำ (ก่อแก้ว วีระประจักษ์:
2537, 3-6) (โอคือภาชนะเครื่องสานอย่างหนึ่งสำหรับใส่ของรูปร่างคล้ายขัน) หรือระฆังคว่ำโดยปากของ
ระฆังนั้นติดกับพื้นกำแพงแก้ว (กำแพงแก้วเป็นศัพท์ทางสถาปัตยกรรม หมายถึง กำแพงเตี้ย ๆ ใช้สำหรับ
กันล้อมสิ่งที่ดีงามหรือมีคุณค่าควรแก่การรักษา เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ พระที่นั่งและปราสาท เป็นต้น)
ที่มุมกำแพงแก้วมีเจดีย์พระบรมธาตุจำลองทั้ง 4 มุม

สำหรับหลักการก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์นั้นไม่ปรากฏเป็นที่แน่นอนเพราะเป็นปูชนียสถาน ที่เก่าแก่เกินกว่าจะหาหลักฐานได้ มีเพียงตำนานเท่านั้น (วิเชียร ณ นคร, และคณะ: 2521, 97)

หลักฐานเอกสารด้านตำนาน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพระบรมธาตุ

1. ด้านเอกสาร ตำนาน ได้แก่ ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช ตำนานพระบรมธาตุ นครศรีธรรมราช และพระนิพนธ์ไตร (ตำนานพระบรมธาตุฉบับกลอนสวด) แหล่งข้อมูลที่กล่าวว่ามีแตกต่างกันเกี่ยวกับปีที่สร้างพระบรมธาตุ ดังต่อไปนี้ (นงคราญ สุขสม: 2553, 131)

2. หลักฐานด้านจารึก ไม่มีหลักหลักฐานที่ปรากฏแน่ชัด และไม่มีจารึกใดที่กล่าวถึง การก่อสร้างองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ดังนั้น จึงมีเพียงจารึกบางหลักเท่านั้น เช่น จารึกหลักที่ 24 และ หลักที่ 25 ที่กล่าวถึงพระนามว่าพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ดังนั้นจากหลักฐานที่ปรากฏทำให้ทราบว่าพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ทรงอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งสอดคล้องกับช่วงเดียวกันกับองค์พระบรมธาตุเจดีย์ (กรมศิลปากร: 2529, 146)

3. หลักฐานด้านโบราณคดี เนื่องจากองค์พระบรมธาตุเป็นเจดีย์ขนาดใหญ่ มีรายละเอียดต่าง ๆ ค่อนข้างมาก จึงแบ่งส่วนการวิเคราะห์รูปแบบออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนฐานประทักษิณ ส่วนองค์ระฆัง กับชุดฐานรองรับและส่วนยอดซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีประเด็นในการวิเคราะห์ถึงรูปแบบ อายุสมัย และการปฏิสังขรณ์ได้ตามความเห็นของศาสตราจารย์ ของ บวสเชอลิเยร์ (Jean Boisselier) กล่าวว่าส่วนฐานของ พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช มีความคล้ายคลึงกับฐานของโบราณสถานในศิลปะทวารวดี ในขณะเดียวกันแผนผังเช่นนี้ก็ปรากฏอยู่ทั่วไปเป็นลักษณะร่วมที่พบในอาคารซึ่งได้รับอิทธิพลจากอินเดียด้วยเช่นกัน และลักษณะของเสาดัดผนังที่ประดับรอบส่วนฐานแบบนี้มีมาก่อนในสถาปัตยกรรมแบบศรีวิชัยในภาคใต้ เช่น ส่วนฐานของพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเชื่อกันว่ามีอายุอยู่ในช่วงราวพุทธศตวรรษที่ 14 ถึง พุทธศตวรรษที่ 15

อิทธิพลของศาสนา

ศาสนาที่เข้ามาเผยแพร่ในเมืองนครศรีธรรมราช คือ

- 1) ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ลัทธิไศวนิกาย
- 2) พระพุทธศาสนาเถรวาท
- 3) พระพุทธศาสนาเถรวาท นิกายลังกาวงศ์

ศาสนาที่กล่าวมานี้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตั้งถิ่นฐานและส่งต่อระบบความเชื่อแนวความคิดทางพระพุทธศาสนาในแต่ละยุคสมัยให้กับเมืองนครศรีธรรมราชและวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารอย่างมาก ดังนี้

ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ลัทธิไศวนิกาย ลัทธิที่นับถือพระศิวะ หรือพระอิศวรเป็นเทพเจ้าสูงสุด ความเชื่อที่มีต่อสถานสถาปัตยกรรมตามตำนานถือว่าเขาพระสุเมรุเป็นภูเขาลึกของโลกตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของโลกหรือจักรวาล พระศิวะเทพหรือพระอิศวรผู้เป็นใหญ่

ในส่วนระบบความเชื่อเกี่ยวกับแม่น้ำคงคาอันเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ทั้งมวลของลัทธิไศวนิกายนั้น นอกจากจะมีการสถาปนาน้ำตกหลายแห่งที่เป็นที่เกิดของแม่น้ำลำคลองสายต่าง ๆ หลายสายภายในรัฐแห่งนี้มีรูปแบบเป็นตึระจำลองของแผนภูมิของจักรวาลหรือมณฑลอันศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นที่ประทับของพระศิวะ

ระบบความเชื่อเกี่ยวกับแม่น้ำคงคาอันเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์สถาปนาขึ้นน้ำตกหลายแห่งที่เป็นที่เกิดของแม่น้ำลำคลองสายต่าง ๆ หลายสายภายในรัฐแห่งนี้เป็นตึระ อย่างกรณีของน้ำตกพรหมโลก อำเภอยะนิง จังหวัดนครศรีธรรมราช น้ำตกผ่นแสนท่ากรุงชิง ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช และน้ำตกในเทือกเขาควนลำแพน อำเภอยะนิง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในบริเวณเทือกเขาหิมาลัยในประเทศอินเดีย

ระบบความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ลัทธิไศวนิกาย ที่ปรากฏอยู่บนพระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช คือ รางระบายน้ำจากลานประทักษิณมีรูปหัวสัตว์ประดับ วัดเป็นศูนย์กลางความเชื่อทางศาสนาจึงสร้างวัดเลียนแบบสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และถือว่าเป็นตัวแทนของศูนย์กลางจักรวาล ส่วนเขาพระเมรุควรเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญและถูกสร้างตามแนวความเชื่อนี้ ซึ่งก็คือ เจดีย์ประธาน ดังนั้นตำแหน่งที่ตั้งของพระบรมธาตุเจดีย์จึงเป็นตำแหน่งของเขาพระสุเมรุ

พระพุทธศาสนาเถรวาทนิกาย หลักฐานการเข้ามาของพระพุทธศาสนาพุทธเถรวาทนิกายและศิลปะศรีวิชัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช ราวพุทธศตวรรษที่ 12 ในสมัยที่อาณาจักรทวารวดีกำลังรุ่งเรืองอยู่นั้นได้นำสถูปที่มีแผนผังเป็นรูปกากบาทเข้ามา โดยมีคติความเชื่อ ดังนี้

สถูปองค์นี้เป็นสัญลักษณ์ของจักรวาลในพุทธศาสนา พระตถาคตหรือพระธยานิพุทธเจ้าทั้งสี่องค์จึงทรงหันพระพักตร์ไปยังทิศทั้งสี่องค์ละทิศ โดยพระธยานิพุทธเจ้าทั้งสี่พระองค์นี้ประทับอยู่บนสถูป และหันพระพักตร์ไปสู่ทิศที่พระองค์ประจำอยู่สำหรับพระธยานิพุทธเจ้าองค์ที่ห้า คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไวโรจนะนั้นทรงแสดงปางปฐมเทศนา และประจำอยู่ ณ ทิศเบื้องบนแต่ไม่ได้มีการแสดงไว้

พระตถาคตทั้งห้าองค์นี้เป็นสัญลักษณ์ของสัณณะ (ขันธะ) ทั้งห้า ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ รวมทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ของทิศทั้งห้าอันเป็นตัวแทนของจักรวาล

สิ่งที่ยังคงความเป็นรูปแบบของเจดีย์ทรงมหานาม ส่วนฐานของเจดีย์ที่เป็นแบบย่อมุมทุกด้าน ซึ่งเป็นรูปแบบเดิมของเจดีย์ทรงมหานาม ปัจจุบันถูกครอบด้วยวิหารทับเกษตร ภายในบรรจุองค์พระพุทธรูปเอาไว้ให้กราบไว้สักการะอยู่

รูปแบบสถาปัตยกรรมและอิทธิพลต่อวิถีชีวิต

การสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปกรรม ส่วนหนึ่งเพื่อจรรโลงจิตใจแล้วยังแฝงไว้ซึ่งปรัชญาธรรมที่อาจจะนำตนให้หลุดพ้นจากกองทุกข์ บรรลุถึงสภาวะที่สามารถดับทุกข์โดยสิ้นเชิงตามหลักพระพุทธศาสนา ด้วยสาเหตุนี้ องค์พระบรมธาตุเจดีย์ยังมีอิทธิพลส่งผลทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ขึ้นอีก

มากมายต่อเมืองนครศรีธรรมราชในหลายด้าน เช่น ด้านงานสถาปัตยกรรม อาทิ ด้านวรรณกรรม สังคม เศรษฐกิจ รวมถึงการถ่ายทอดงานด้านสถาปัตยกรรมที่มีต่อภูมิภาคอื่น

ระบบการวางผังของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นโครงสร้างที่มีระเบียบคดล้อมรอบองค์พระบรมธาตุเจดีย์ที่เป็นประธาน โดยมีศูนย์กลางผังอยู่ที่พระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งโครงสร้างลักษณะนี้ โดยการออกแบบต้องยึดแบบแผนภาพของมณฑล (อนุวิทย์ เจริญศุภกุล: 2541:16) ดังนั้น แบบแผนของโครงสร้างเช่นนี้ จึงเป็นไปตามคติจักรวาลในระบบสัญลักษณ์ คือ มีพระบรมธาตุเจดีย์ประธานตั้งอยู่บนเขาพระสุเมรุ โดยพระบรมธาตุเจดีย์ตั้งอยู่บนฐานสูงเป็นการสร้างภาพที่สอดคล้องกับภูเขาใจกลางจักรวาลที่ล้อมไปด้วยกำแพงสูง คือ ระเบียบคด

ลักษณะเช่นนี้ส่งผลด้านปัจจัยด้านการปกครองของราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช ผู้สร้างเมืองนครศรีธรรมราช ได้สถาปนาระบบการปกครองแบบ “ธรรมราชา” ส่งผลให้พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช มีเมืองบริวาร 12 เมือง เรียกว่า เมืองสิบสองนักษัตร

แนวคิดการสร้างงานสถาปัตยกรรม

องค์ประกอบที่สำคัญของเจดีย์ทรงระฆัง ประกอบไปด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนฐาน ส่วนองค์ระฆัง และส่วนยอด สามารถสื่อความหมายโดยการสร้างเจดีย์ซึ่งรับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา นิกายลังกาวงศ์โดยองค์พระบรมธาตุเจดีย์ เนื่องจากการสร้างสถูปนั้นมีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น ลักษณะเป็นทรงระฆังคว่ำเมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วสามารถแบ่งตามส่วนขององค์พระบรมธาตุเจดีย์ได้ ส่วนที่ 1 กามภูมิ หรือ กามโลก แบ่งเป็น 11 ส่วนย่อย ได้แก่ ทศกัณฐ์ 1.นรกภูมิ 2. เปรตภูมิ 3. อสุรกายภูมิ 4. เจริญานภูมิ สุกตภูมิ 5. มนุสสภูมิ 6. จาตุมหาราชิกา 7. ดาวดึงส์ 8. ดุสิต 9. ยามา 10. นิมมานรดี 11.ปรนิมิตตวสวัตติ์ ได้แก่ วิหารทศกัณฐ์ และส่วนขององค์ระฆังคว่ำ ส่วนที่ 2 รูปภูมิ หรือ รูปโลก แบ่งเป็น 16 ชั้น เป็นที่สถิตของพระพรหม ได้แก่ บัลลังก์ เสาหารหรือพระเวียน และปล้องไฉนทั้ง 52 ปล้อง ส่วนที่ 3 อรูปภูมิ หรือ อรูปโลก แบ่งเป็น 4 ชั้น เป็นที่สถิตของพระพรหมระดับสูงซึ่งไม่มีรูปร่าง มนุษย์และเวไนยสัตว์ทั้งหลายจะต้องเวียนว่ายตายเกิดในจักรวาลนี้ จนกว่าจะสำเร็จมรรคผล ได้แก่ ส่วนของปลียอด และพุ่มข้าวบิณฑ์ เหนือจากนั้นไป คือ การหลุดพ้น

ด้านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นผลมาจากคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เรื่องพระนิพนพานโสทร เป็นตำนานพระบรมธาตุสำนวนร้อยกรอง (กลอนสวด) แต่งขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 24-25 หรือประมาณรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าด้วยคำสั่งสอนตามหลักพระพุทธศาสนาสะท้อนให้เห็นการสืบทอดและวิวัฒนาการความเชื่อเกี่ยวกับความสำคัญของพระบรมสารีริกธาตุ คติการบูชาพระบรมธาตุ คติการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์เป็นวรรณกรรมที่รู้จักกันดีในหมู่พุทธศาสนิกชนไทยเกือบทุกภาค มีเนื้อหาสั่งสอนให้พุทธศาสนิกชนประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม วรรณกรรมที่สำคัญของชาวนครศรีธรรมราชทำให้เกิดการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

ด้านสังคม

การรวมตัวกันของชุมชนเพื่อมาทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น ประเพณีสวดด้าน, ประเพณีแผ่ผ้าขึ้นพระธาตุ, ประเพณีตักบาตรรูปเทียน ชาวชนบทในนครศรีธรรมราชมักเรียกศาสนสถานในวัดพระธาตุรวมหาวิหาร นครศรีธรรมราช รวม ๆ กันว่า “ในพระ” การได้เวียนเทียนรอบองค์พระธาตุเจดีย์ถือเป็นมงคลตัว ในวันสำคัญผู้คนจะหลั่งไหลมาเวียนเทียนจำนวนมากทุกครั้ง ดังนั้น องค์พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช มีบทบาทสำคัญต่อการเกิดชุมชนและมีบทบาทในการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวชนบทต่อเมือง

ด้านเศรษฐกิจ

การเกิดชุมชนหนาแน่นของนครศรีธรรมราชในระยะแรกและมีบทบาทในการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวชนบทต่อเมืองที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการติดต่อราชการมีกิจกรรมการค้าขายคึกคักในอดีตมี 2 จุด คือ วัดท่าวัง เวลาต่อมาชุมชนท่าวังได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางธุรกิจของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ด้านการถ่ายแบบไปสู่พุทธศาสนสถานอื่น ๆ

พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชของปัจจุบัน มีหลักฐานทางโบราณคดีเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ได้ให้อิทธิพลทางสถาปัตยกรรมแก่องค์พระเจดีย์ทรงลังกาทั้งมวลในภาคใต้ เช่นเจดีย์ที่ วัดพะโคะ อำเภอสทิงพระ เจดีย์งาม อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เจดีย์วัดตะเขย อำเภอบางขัน จังหวัดพัทลุง เป็นต้น และยังส่งอิทธิพลไปยังเจดีย์ในภาคกลาง (ศรีศักร วัลลิโภดม: 2546 : 93)

พระพุทธศาสนาที่หล่อหลอมระบบความคิดผ่านความเชื่อเรื่องจักรวาลวิทยาที่ถ่ายทอดกันมา โดยที่การรับรู้ทางกายภาพนั้นนำไปสู่การสร้าง ความเชื่อเพื่อที่ ทำให้คนในสังคมได้ศึกษาคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามหลักพระพุทธศาสนาที่ยึดหลักแนวความคิดเรื่องศีลธรรมความดีงามเพื่อนำไปสู่การค้นพบแนวทางที่รวมถึงการค้นพบความจริงของการดำเนินชีวิตนั่นคือการหลุดพ้น ดังนั้นกิเลสทั้งหลายก็ถึงการดับสลายภาวะของจิตก็หลุดพ้นจากการยึดมั่นถือมั่น ปลอ่ย ละ เลิก เว้นสิ่งต่าง ๆ เมื่อจิตหลุดพ้นจากการยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลายทั้งปวงได้ กิเลสตัณหาทั้งหลายทั้งปวงก็ดับจิตใจก็ใสเบาสบาย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสเรียกภาวะของจิตที่เป็นเช่นนี้ว่า นิพพาน

สรุป

ตำนานเมืองนครศรีธรรมราชและตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชกล่าวถึงการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์ไว้ตรงกันว่าผู้สร้างคือพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช โดยร่วมมือกับคณะสงฆ์จากลังกาและชาวพื้นเมืองในราวปลายพุทธศตวรรษที่ 17 หรือตอนต้นพุทธศตวรรษที่ 18 อีกทั้งแบบทางศิลปะที่ปรากฏในปัจจุบัน เชื่อว่ามีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 17-18

พัฒนาการและความเป็นมาของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วิเคราะห์ได้จากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า พระบรมธาตุเจดีย์นั้นสร้างขึ้นก่อนที่จะตั้งวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เหตุเพราะว่างานสถาปัตยกรรมเป็นรูปแบบในสมัยอยุธยาตอนปลายถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ส่วนองค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นศิลปะแบบลังกาซึ่งเข้ามาเผยแพร่ในดินแดนนี้ก่อน ดังนั้น จึงสันนิษฐานว่า พระบรมธาตุเจดีย์น่าจะมีการสร้างขึ้นก่อนที่จะสร้างวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ประมาณ 100-200 ปี (อยู่ระหว่างปีพุทธศักราช 1801 ถึง พุทธศักราช 2000)

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเถระและคณะบัณฑิต คัมภีร์มหาวงศ์ ภาค 1-2, (2553). จำนวน 1000 เล่ม พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับประชาชน. (2527). รวมเล่มเดียวจบ. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ดร.ประภัสสร ชูวิเชียร พระบรมธาตุ นครศรีธรรมราช มหาสุปแห่งคาบสมุทรภาคใต้. (2553). จำนวน 3000 เล่ม. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ เมืองโบราณ,
- นพวัฒน์ สมพิน. การบูรณะปลียอดทองคำ พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช สิ้นสุดครั้งแรกตามแผน. สำนักพิมพ์ บริษัทกรุงสยามพรินติ้งกรุ๊ป จำกัด
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2539). ความหมายพระบรมธาตุในอารยธรรมสยามประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ เมืองโบราณ.
- สันติ เล็กสุขุม. (2546). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย. จำนวน 2000 เล่ม พิมพ์ครั้งที่ 2. จังหวัดกรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์,
- พิบูลย์ ลีมพานิชย์. (2549). อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการสร้างเจดีย์ในสมัยสุโขทัย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชีวิตในยุคหลังสมัยใหม่

The Postmodern Life

อดิศักดิ์ ตั้งปัทมชาติ¹

Adisak Tangpattamachart

รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน²

Assoc.Prof.Dr.Boonruam Khammuangsaen

บทคัดย่อ

ชีวิตในยุคหลังสมัยใหม่จะเกี่ยวข้องกับตัวเอง และผู้คนรอบข้าง การรักษาน้ำใจให้กับผู้คนรอบข้างและไม่ยอมให้ผู้ใดมาเหยียบย่ำดูแคลนความต่ำต้อยของตนเอง นับว่าเป็นศักดิ์ศรีความภาคภูมิใจของคนในยุคหลังสมัยใหม่ การยอมรับ ความเชื่อ ความคิดเห็นต่าง หรือการกระทำ การเคลื่อนไหวใด ๆ ในสังคมที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่คนในยุคหลังสมัยใหม่ยอมรับได้ ชีวิตคนในยุคนี้หวังเพียงแสวงหาแรงจูงใจที่ปรับเปลี่ยนอาชีพการงานใหม่ไปในทางที่ดีขึ้นซึ่งย่อมมีผลต่อการใช้ชีวิตและความเป็นอยู่รอบตัว

Abstract

The postmodern life value of respect may include both respect for themselves and those around them. Self-respect involves treating themselves with kindness and not allowing others to treat their poorly, as well as feeling a sense of pride in them. Treating others with respect may involve accepting people for who they are, even if their beliefs, actions or motivators differ from theirs. They may also find that their desire for respect motivates them to move up in their new career to gain that respect from those around them.

ARTICLE INFO:

Author:

1. อดิศักดิ์ ตั้งปัทมชาติ

Adisak Tangpattamachart

นักศึกษาลัทธิสุตตรปรัชญาคณะมนุษยศาสตร์ สาขา
วิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

E-mail: adisakt.t@championfamily.in.th

Tel: 0932828111

Corresponding Author:

2. รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

Assoc.Prof.Dr.Boonruam

Khammuangsaen

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญา
คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาพุทธศาสนา
และปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Email: boonruam.ka@mbu.ac.th

Tel: 0822532282

คำสำคัญ: คุณค่าชีวิต,

ชีวิตในยุคหลังสมัยใหม่, ความคิดเห็นต่าง

Keywords: Life Value,

The Postmodern Life, Different Opinions

Article history:

Received: 03/04/2024

Revised: 07/05/2024

Accepted: 12/05/2024

บทนำ

ชีวิตนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบหลักของความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์จะอยู่รอดได้ก็ต้องขึ้นกับทรัพยากรชีวิตเป็นสำคัญ มีความพยายามที่จะดำรงรักษาแนวคิดในเรื่องทรัพยากรชีวิตให้มีคุณค่า (Value) อยู่เสมอ เช่นการคำนึงถึงสุขภาพในส่วนตัวตนเอง และสุขภาพอนามัยของคนในสังคมส่วนรวมให้มีความเป็นอยู่ในลักษณะของชีวิตที่ดีเป็นต้น ความพยายามสนใจคุณค่ามนุษย์ได้ขยายไปถึงผู้คนต่างๆ ในโลกหลังสมัยใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นอย่างมาก โดยมองว่าการใช้ชีวิตของผู้คนในโลกหลังสมัยใหม่ ต้องมีวิถีชีวิตประจำวันที่ดี ความเป็นอยู่ที่ดีซึ่งจะส่งผลดีหลายๆ ประการอย่างถูกต้องต่อการดำรงชีวิตในโลกหลังสมัยใหม่ที่ต้องการความมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความอยู่รอดและมีความเจริญก้าวหน้าของชีวิตในยุคนี้ตลอดไป

คุณค่าชีวิต

คุณค่าชีวิต เป็นเรื่องที่มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาชีพขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ นักวิชาการหลายสาขา ได้ให้ความหมาย และเสนอปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของคำว่า “คุณค่าชีวิต” ในทัศนคติที่ต่างๆ กันดังนี้

พณณิณ กิตติพรภรณ์ (2531: 42-61) ได้ให้คำจำกัดความว่า คุณค่าชีวิตหมายถึง ชีวิตที่มีความสุข ความสุขนี้เกิดจากความสุขทางกาย หมายถึง การที่เรามีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีสาธารณูปโภคที่ดี เช่น มีคมนาคมที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น มีน้ำ มีอากาศ มีการพักผ่อน และมีการเล่นกีฬาตามสมควรอีกด้วย

นวลสิริ เปาโรหิตย์ (2533: 5) ได้ให้ความจำกัดความว่า คุณค่าชีวิตหมายถึง ชีวิตที่มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ได้รับการยอมรับและการยกย่องจากผู้อื่น และมีความพร้อมทุกด้าน สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

ดิน ปรัชญาพลุฑ (2530: 266) ให้ความหมายคุณค่าชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตการทำงานที่มีศักดิ์ศรี เหมาะสมกับเกียรติภูมิของความเป็นมนุษย์

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2531: 14-17) ให้คำนิยามว่าคุณค่าชีวิต คือ การปรับปรุงส่วนตนที่ได้ผ่านประสบการณ์จากการทำงานในองค์กร ทำให้คนในองค์กรยอมรับในคุณค่าของตน

บุญแสง ชีระการ (2533: 5-12) กล่าวว่า คุณค่าชีวิตคือ ความรู้สึกพึงพอใจที่แตกต่างกันไปตามมิติการรับรู้แต่ละบุคคล เพราะต่างมีพื้นฐาน ภูมิหลัง ลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว บางคนอาจสนใจที่เนื้องาน บางคนสนใจสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อการรับรู้หรือความรู้สึก และก่อให้เกิดความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในคุณค่าของแต่ละคน

สรุป ในภาพรวมคำว่า คุณค่าชีวิต จะหมายถึง ลักษณะที่ควรจะเป็น (What it ought to be) หรือเป็นสิ่งที่พึงประสงค์อันอาศัยจากข้อเท็จจริง (Fact = what it is to be) หรือ ความปรารถนาที่จะทำให้เราบรรลุสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เราปรารถนาและถูกยอมรับ ดังนั้น คุณค่าจึงเป็นอุดมคติ (Ideals) ซึ่งใครๆ ก็ปรารถนาจะเข้าถึงจุดนั้น คุณค่าเป็นนามธรรมอันเกิดจากการประเมินข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ส่วนข้อเท็จจริงเป็นเพียงปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่สามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัส ส่วนคุณค่าชีวิตที่ได้จากการประเมินจึงมิใช่เกิดจากการวัด เพราะคุณค่าเป็นนามธรรมจึงวัดไม่ได้ด้วยมาตรวัดใด ๆ เหมือนเช่นการวัดทั่วไปแบบอื่น ๆ จะมีหน่วยเป็นกิโลกรัม เป็นเมตร เป็นเส้น เป็นวา เป็นศอก เป็นต้น ส่วนการประเมินทำได้โดยการประเมินจากความรู้สึกเท่านั้นตามตารางเปรียบเทียบดังนี้

ข้อเท็จจริง (What it is to be)	คุณค่า (What it ought to be)
แดงใส่เสื้อสีแดง กิตติยา สูง 170 ซม. ผิวขาว โตะตัวนี้ทำจากไม้สักทอง กฎหมายรัฐธรรมนูญไทย ฉบับที่ 16 ออกเมื่อ 11 ตุลาคม 2540	แดงเป็นคนดี กิตติยาเป็นคนสวย โตะตัวนี้สวยงามมาก กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีความยุติธรรม

ประเภทคุณค่า

แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

คุณค่าในตัว (Intrinsic Value) เป็นคุณค่าตรงกันกับจุดหมายสุดท้าย (End) คือ เป็นเป้าหมายของสิ่งหนึ่ง หรือการกระทำอยู่ในตัวเอง มีอุดมคติในตัวเอง เป็นสิ่งสมบูรณ์ในตัวเอง เช่น การแสวงหาความดี เพื่อความดี การแสวงหาความรู้เพื่อความรู้ เรารู้ว่าความดีและความรู้เป็นสิ่งที่มีความหมายในตัวเอง ไม่ปรารถนาอะไรอื่นนอกไปจากนี้ คุณค่าประเภทนี้ นักปรัชญาถือว่า เป็นคุณค่าที่แท้จริงมีในตัวเอง

คุณค่านอกตัว (Extrinsic Value) เป็นคุณค่าที่มีอยู่นอกตัว สิ่งหรือการกระทำใด ๆ เป็นเพียงวิถี (Means) หรืออุปกรณ์ที่จะนำไปสู่จุดหมายสุดท้าย คุณค่าของมันเป็นสิ่งที่เราต้องการมัน เพื่อจะใช้เป็นบันได (อุปกรณ์หรือวิถี) ก้าวไปสู่สิ่งอื่น เช่น การแสวงหาความรู้ เพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่งฐานะ หรือการเงิน ดังนั้นฐานะหรือการเงินเป็นคุณค่านอกตัว ฐานะหรือการเงินก็จะนำไปสู่จุดหมายสุดท้ายอื่น ๆ กล่าวคือเงินสามารถซื้อ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เมื่อมีอาหาร เสื้อผ้า หรือที่อยู่อาศัยแล้วก็มีความสุข (สุเมธ เมธาวิตถกุล: 72-73)

ปรัชญาหลังสมัยใหม่ (Postmodernism)

มุมมองของโลกหลังนวยุคหรือโลกหลังสมัยใหม่ ซึ่งมีผู้เข้ามาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 โดยกำหนดให้ยุคสมัยใหม่ (Modernism) จบลงในท้ายศตวรรษที่ 19 และยุคต่อจากนี้ไปจะถูกเรียกว่ายุคหลังสมัยใหม่ (After Modernism) ในเวลาต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนชื่อใหม่ให้สอดคล้องกับความเป็นยุคหลังสมัยใหม่หรือโลกหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ซึ่งก็คือช่วงเวลาที่ผ่านมาพ้นโลกสมัยใหม่ (Modernism) ของเดิมไปแล้ว หลุดออกจากรอบยุคโลกสมัยใหม่ ผ่านการก้าวข้ามไปข้างหน้าใหม่ ไปสู่ความเจริญแบบใหม่ที่ยึดถือความก้าวหน้าใหม่ โลกหลังสมัยใหม่ในเชิงสังคมทำให้มนุษย์สามารถมองโลกหลังสมัยใหม่อย่างอิสระ เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ได้ชัดเจนมากขึ้น ปรัชญาหลังสมัยใหม่จะปฏิเสธอำนาจของกรอบระเบียบ โครงสร้าง รูปแบบจารีตประเพณีเดิม ๆ ทั้งหมด และมุ่งแสวงหาการคิดนอกกรอบ และการคิดแหวกแนวไปจากกรอบความคิดเดิม ๆ ทั้งสิ้น ในยุคของปรัชญาหลังสมัยใหม่ทั้งหมดจะมีทั้งข้อดี เป็นประโยชน์ แต่ก็ก็มีข้อเสีย ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากแนวความคิดปรัชญาในยุคนี้เช่นกัน แต่เดิมแนวความคิดเดิม ๆ ในยุคสมัยใหม่ (Modern Philosophy) จะเน้นกระบวนการใช้หลักเหตุผลด้วยกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ การสังเกต การตั้งสมมติฐาน การทดสอบ การวิเคราะห์ และสรุปผลตั้งเป็นกฎ เป็นทฤษฎี แต่ในส่วนแนวความคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodern Philosophy) จะเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับคนในสังคมยุคโลกาภิวัตน์มากกว่า ซึ่งไม่เน้นของเดิมในเรื่องกฎเกณฑ์เพื่อค้นหาความจริง แต่จะให้ความสำคัญที่ว่าในโลกความเป็นจริงนั้นยังมีความรู้อื่นที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ แต่มีบางสิ่งสามารถพิสูจน์ได้ด้วยประสบการณ์อื่น ๆ และโดยเก็บข้อมูลทางสถิติ พร้อมค้นหาความน่าจะเป็น เป็นต้น แต่ในบรรดาผู้ยึดถือกระบวนการที่หลังสมัยใหม่นี้ ก็มีบางคนชอบที่จะปฏิเสธปรัชญาหลังสมัยใหม่แบบสุดขั้ว (extreme postmodernism) หรือที่เรียกว่าแนวปรัชญาหลังสมัยใหม่ จะต้องเน้นรื้อถอนกรอบ ระเบียบ โครงสร้าง รูปแบบจารีตประเพณีเดิม ๆ ทั้งหมด (deconstructionism) แล้วสร้างขึ้นมาใหม่ จึงเป็นเหตุให้มีผู้คนคัดค้านมาก ต่อมาจึงได้มีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีแนวทางเดินสายกลาง เรียกว่าปรัชญาหลังสมัยใหม่แบบสายกลาง (moderate postmodern) โดยผู้สนับสนุนปรัชญาหลังสมัยใหม่แบบสายกลางพยายามชักชวนให้ร่วมมือกันบนความคิดเห็นต่างของสังคม เพื่อสร้างสรรค์สังคมใหม่ให้ดีขึ้น คือยอมรับรู้ประโยชน์ที่ปัญญามนุษย์ได้สร้างขึ้นมาก่อนหน้านั้นว่ายังคงมีประโยชน์ทางการศึกษาอยู่ และสามารถจะสื่อสารความหมายถึงกันได้ เป็นต้น ดังนั้นปรัชญาหลังสมัยใหม่จึงถูกแบ่งใหม่ออกเป็นสองแนวคิด คือ

1) ปรัชญาหลังสมัยใหม่แบบสุดขั้ว (extreme postmodernism, deconstructionism)

เป็นแนวคิดที่เปลี่ยนวิธีคิดและโลกทัศน์ใหม่จากโลกทัศน์เดิมไปสุดขั้ว แต่ก็ไม่สรุปหรือตัดสินให้เด็ดขาด ยังเปิดกว้างให้มีความเห็นแตกต่างหลากหลายของสังคม ยอมรับฟังข้อวิจารณ์ และสนใจความเป็นไปได้ต่างๆ พยายามเลี่ยงความเห็นที่อิงอยู่กับหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่ง

2) ปรัชญาหลังสมัยใหม่แบบสายกลาง (moderate postmodernism, reconstructionism) เป็นแนวคิดไม่ได้เห็นพ้องกับกลุ่มแรกไปเสียทั้งหมด แต่มีจุดประนีประนอมด้วยแนวคิดที่ว่า “ย้อนอ่านทั้งหมด ไม่ปฏิเสธสิ่งใด” (reread all and reject none) เป็นคำสรุปตามแนวความคิดของปรัชญาหลังสมัยใหม่สายกลาง ที่กล่าวเช่นนี้ เพราะเห็นว่าความรู้ทุกอย่างในโลกนี้ยังมีประโยชน์ จึงไม่ปฏิเสธทั้งความรู้ที่เป็นกฎเกณฑ์เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ โดยจะย้อนอ่านพิจารณาก่อนที่จะยอมรับคำว่า “ย้อนอ่านทั้งหมด” ด้วยการผ่านขบวนการใช้สติปัญญา เข้าใจเหตุผลด้วยวิจารณญาณของตัวเอง มนุษย์ทุกคนมีโอกาสที่จะสร้างโครงสร้างสังคมใหม่เพื่อประโยชน์และพัฒนาสติปัญญาตัวเอง ด้วยการฟัง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น โครงสร้างความรู้ส่วนตัวของแต่ละคนจึงไม่อาจที่จะเหมือนกันได้และไม่แตกต่างกันมากนัก นั่นคือหลังจากที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พวกเขาจะพยายามศึกษาและเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาสังคมจากสิ่งที่เป็นบุคคลนั้นไม่พึงประสงค์ได้

เพื่อความเข้าใจปรัชญาหลังสมัยใหม่ให้ถ่องแท้ จำเป็นต้องเข้าใจหลักคิดของปรัชญาสมัยใหม่แบบเดิมด้วย ตามตารางได้เปรียบเทียบแนวคิดปรัชญาทั้งสองดังต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบปรัชญาสมัยใหม่กับปรัชญาหลังสมัยใหม่

ปรัชญายุคสมัยใหม่	ปรัชญายุคหลังสมัยใหม่
1. ยึดถือหลักการและกฎเกณฑ์ที่เป็นทฤษฎี สามารถระบุบอกรายละเอียด เรื่องราว วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม	1. ปฏิเสธหลักการ กฎเกณฑ์ ทฤษฎีทั้งหมด แสวงหาทฤษฎี ที่ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ตายตัวแต่ปรับตัวได้เสมอ
2. ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง	2. ไม่ยึดติดตัวเองเป็นศูนย์กลางแยกเป็นส่วนๆ
3. ยึดครอบครัวที่มีพ่อ แม่ ลูก เป็นศูนย์กลางของสังคมที่เป็นระเบียบ รูปแบบของชนชั้นกลาง แบ่งแยกเพศชาย เพศหญิงชัดเจน	3. ครอบครัวมีหลายแบบ หลายทางเลือก หลายรูปแบบ ครอบครัวที่มีแม่หรือพ่อเลี้ยงลูกคนเดียว การแบ่งเพศไม่ชัดเจน การมีเพศที่สาม การรักชอบเพศเดียวกัน
4. ยึดศูนย์กลาง มีลำดับชั้น มีระเบียบชัดเจน	4. ไม่ยึดศูนย์กลาง กระจายเป็นส่วนๆ
5. เชื่อในความจริง ภายใต้อำนาจ ภาษา สัญลักษณ์ ที่เกิดจากต้นกำเนิดหรือต้นฉบับแท้จริง	5. เชื่อในความเป็นเกินจริง ภาพพจน์ สิ่งจำลองมีอำนาจเหนือความเป็นจริงในภาพ หรือสัญลักษณ์ที่ไม่มีกำเนิดหรือต้นฉบับมาก่อน
6. การบริโภคสินค้า การตลาด วัฒนธรรมเป็นแบบมวลชนกลุ่มใหญ่	6. การบริโภคสินค้า การตลาด วัฒนธรรม แบบส่วนเฉพาะกลุ่มย่อยเจาะลึกที่ลงรายละเอียด

7. ภาพศิลปะได้จากผลงานของศิลปะแท้จริง	7. ภาพศิลปะผ่านขบวนการการจัดการผลิต มีการจำลองภาพเหมือนจากภาพศิลปะต้นฉบับ
8. องค์รวมของข้อมูลความรู้อยู่ในหลักสูตร อยู่ในพจนานุกรม	8. ข้อมูลความรู้มีการจัดการความรู้เป็นส่วนๆ ที่สามารถหาความรู้ได้จาก website

ดังนั้น หลักการสำคัญของปรัชญาหลังสมัยใหม่จึงไม่เชื่อว่ามนุษย์นั้นรับรู้ความเป็นจริงได้อย่างตรงไปตรงมา ผ่านประสาทสัมผัสแต่เพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์รับรู้ความเป็นจริงต่างๆ ทางสังคมผ่านระบบคิดหนึ่ง ๆ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม มนุษย์เรารับรู้ความเป็นจริงผ่านภาษา ผ่านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และค่านิยมส่วนตัว ทัศนคติความปรากฏการณ์ต่างๆ ผ่านระบบคิดของคนในสังคมนั้นๆ ดังนั้น ความเป็นจริงทางสังคมนั้น ไม่ได้เป็นความจริงที่มีหนึ่งเดียว หากแต่มีความแตกต่างหลากหลาย เราไม่สามารถที่จะมองความเป็นจริงได้ในทุกแง่มุมๆ แต่เราสามารถที่จะรับรู้ความเป็นจริงได้เพียงแง่มุมหนึ่ง ที่ได้จากการที่เราเลือกที่จะจัดวางตำแหน่งแหล่งที่มาของเราในการมองความเป็นจริงดังกล่าว นอกจากนั้น ความเป็นจริงทางสังคมนั้นมักจะผูกโยงกับความรู้หรืออำนาจอื่น ๆ ประกอบด้วยเสมอ

คุณค่าของชีวิตสมัยใหม่แบบเดิมนั้น ตามแนวคิดทางปรัชญาหลังสมัยใหม่จึงมองว่าเป็นสังคมที่เจริญพัฒนาถึงจุดสูงสุด พรั่งพร้อมสมบูรณ์ไปด้วยวัตถุ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นสังคมที่ผ่านเลยสังคมอุตสาหกรรมไปแล้ว ผู้คนสมัยใหม่ในยุคนี้มักจะหนักไปในการเสพบริโภคใช้สอย ที่เรียกกันว่า สังคมบริโภค (Consumer Society) แม้ว่าสังคมจะเจริญพัฒนาถึงจุดสูงสุด พรั่งพร้อมสมบูรณ์ไปด้วยวัตถุ แต่แทนที่ชีวิตจะสุขสมหวังกับความพรั่งพร้อมสมบูรณ์นี้ กลับขาดแคลนแร้นแค้นวัฒนธรรมทางจิต สับสน สงสัย ไม่รู้ ไม่เข้าใจในความจริงของชีวิต และหลักการดำเนินชีวิต รายได้มักไม่พอเพียงกับรายจ่าย ต้องแสวงหารายได้จากทางอื่นเพิ่ม แต่ชีวิตหลังสมัยใหม่มักกลับจะมีความเป็นตัวเองสูง ปฏิเสธสิ่งที่มีอยู่เดิม ผู้คนจึงหาทางเรียกร้องความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเสมอ เพื่อป้องกันตัวเอง และรักษาตัวเองให้อยู่รอดในสังคม ความคิดเห็นต่างทางสังคมทั่วไป หรือแม้กระทั่งสังคมการเมืองที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันสูง แต่ก็จะยอมรับได้ในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ชีวิตในยุคหลังสมัยใหม่

การใช้ชีวิตที่เหมาะสมเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญ การเรียนรู้ในเรื่องทักษะชีวิตจึงมีคุณค่าอย่างยิ่งที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสังคมมากขึ้น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตหลังสมัยใหม่ของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ตกอยู่ในวิกฤติของชีวิต สร้างดุลยภาพของตนให้เกิดขึ้น ทั้งดุลยภาพระหว่างกายและจิต ดุลยภาพระหว่างการกระทำเพื่อตนเองและการกระทำเพื่อสังคม ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงไปของสังคมสมัยใหม่แต่เดิมที่มีความเจริญเฉพาะทาง

เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่ความเจริญทางจิตใจของคนกลับถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง ความเห็นแก่ตัว การแก่งแย่งแข่งขัน ในสังคมจะผลักดันให้ปัจเจกชนสร้างดุลยภาพการได้ยากขึ้นทุกที

ไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) คือ สิ่งที่สะท้อนตัวตน หรือบุคลิกภาพของคนแต่ละยุคสมัยได้ชัดเจน ยิ่งในยุคชีวิตหลังสมัยใหม่ที่เรียกกันว่า Generation ซึ่งหมายถึงคนยุคเกิดใหม่จะมีความชัดเจนมากขึ้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าเลือกสิ่งใหม่ๆ และต้องดีที่สุดในสำหรับตัวเอง ที่สำคัญ เน้นความทันสมัย ตามวิถีชีวิตดิจิทัลไลฟ์สไตล์ด้วยการใช้เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมต่าง ๆ เป็นตัวช่วยในการใช้ชีวิตแบบสบาย ๆ ชิล ๆ คุล ๆ แต่ยังเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ การวิ่งตามความฝัน และการวิ่งหาความสำเร็จมักจะอยู่คู่กันเสมอ กับภาพในความทรงจำของใครหลายๆ คน แต่อย่างไรก็ตาม “ความฝัน” และ “เส้นชัยที่วัดความสำเร็จ” ของชีวิตคนสมัยใหม่แบบเดิม ส่วนมากกลับถูกขีดเขียน บงการ ขึ้นมาขึ้นโดยคนอื่น ทั้งพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง รวมไปถึงค่านิยมของสังคมที่เติบโตมา แต่ปัจจุบันชีวิตคนหลังสมัยใหม่ไม่คิดที่จะตั้งจุดหมายชีวิตไปที่ “เส้นชัย” หรือความคาดหวังที่ไม่ใช่เป็นของตนเอง แต่ชีวิตคนหลังสมัยใหม่ กลับยอมรับผูกติดกับแนวคิดเทรนด์ของการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ส่วนความสำเร็จ และความร่ำรวยเริ่มถูกมองข้าม ค่านิยมของการทุ่มเทให้กับการทำงานให้หนักเริ่มหมดไป ใครที่หาจุดสมดุลชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance) ได้ก่อน และมีความสุขกับชีวิตได้ จึงจะนับได้ว่าเป็นคนเก่ง เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังกับการให้ความสำคัญกับเทรนด์เหล่านี้ก็คือ ความคาดหวังว่าอายุเท่าไรต้องมีอะไรบ้าง เช่น มีบ้าน มีรถ การแต่งงาน ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ต้องรับรวยก่อนใคร หาทางเป็นเจ้าของกิจการ เป็นนายตัวเอง และเป็นอิสระทางการเงินได้เมื่อไร แต่ต้องเร็วที่สุด คำพูดที่มักติดปากในสังคม และมักได้ยินอยู่เนือง ๆ เช่น “เก็บเงินล้านแรก” “อายุน้อย รวยล้าน” “CEO Mindset” ซึ่งในขณะเดียวกันก็มีหนังสือการพัฒนาคนรุ่นใหม่ เสริมความคิดให้กับตัวเอง ตีพิมพ์กันออกมาจำหน่ายมากมาย และอาชีพ “ไลฟ์โค้ช” (Life coach) ก็ผุดขึ้นมาเป็นจำนวนมากมาย จนทำให้คนในยุคนี้หลงคิดไปว่า “ความสำเร็จเป็นเรื่องปกติ” แต่คนที่สำเร็จต่างหากที่เป็นคนไม่ปกติ ที่กล่าวมาข้างต้นคือบางส่วนในบริบทสังคมที่สะท้อนออกมาจากค่านิยมของชาวเอเชียที่ทำให้เปลืออา คุณค่าของความเป็นคนไปผูกติดอยู่กับความสำเร็จโดยไม่รู้ตัว จนทำให้ชีวิตคนหลังสมัยใหม่ของทุกวัย เริ่มหลงลืมความจริงที่ว่า “เก้าอี้ของคนสำเร็จไม่ได้มีพอสำหรับทุกคน” และโอกาสในความสำเร็จที่เริ่มจากศูนย์ ในยุคข้าวยากหมากแพงก็รีบหนีหรือหลีกเลี่ยง การเลือกเส้นทางผิดเพียงครั้งเดียวอาจหมายถึงความล้มเหลวทั้งชีวิต และถูกตราหน้าว่าหมดคุณค่าในสังคมไปได้ จึงไม่แปลกที่มีคนจำนวนมากเลือกทางเดินสายกลาง ไม่ต้องโดดเด่นเกินไป แต่ชีวิตสามารถเดินไปได้ แถมยังมีความสุขอีกด้วย

ในชีวิตหลังสมัยใหม่เมื่อมีการลงมือทำจากศูนย์จะเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ใบปริญญาบัตรจึงกลายมาเป็นกุญแจสำคัญทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การเลื่อนสถานะทางสังคมได้ ความคิด ความกดดันจากรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายจึงถาโถมเข้ามาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเด็กบางคนอาจเริ่มด้วยการเผชิญกับการแบกสถานะต้องเป็น “พระเอกของบ้าน” ในการพลิกชีวิตคนทั้งครอบครัวที่ติดลบให้กลับมาเป็นบวกให้ได้ จึงเป็นน้ำหนักที่

เกินกว่าเด็กคนหนึ่งจะรับไหว ต้องผ่านการเล่าเรียน ช่วงชิงเพื่อให้ได้เกียรตินิยม และความเป็นที่หนึ่งเสมอ แต่เมื่อเข้าสู่วัยทำงานก็กลับค้นพบว่าคะแนนการเรียน ที่ได้เกรด 4 มันไม่ได้การันตีรับรองความสำเร็จใดๆ เลย

ตลาดแรงงานในปัจจุบันมีการแข่งขันสูง แต่มีตำแหน่งที่เปิดรับสมัครลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง แถมยังต้องการคนที่มีประสบการณ์หรือความชำนาญที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องยากกับคนที่ไม่เคยมีงานทำมาก่อนเลย เช่นเมื่อปลายปี 2564 จำนวนคนกว่าครึ่งล้านแล้วแต่เป็นคนที่ยังจบในระดับอุดมศึกษาทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าจะหางานทำได้ ก็ไม่ได้ตรงกับทักษะที่เรียนมา อย่างกรณีอาชีพไรเดอร์ (มอเตอร์ไซด์รับจ้างส่งของ) ก็มีสัดส่วนของคนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ราวร้อยละ 20 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าตลอดระยะเวลา 4 ปีในรั้วมหาวิทยาลัย เป็นช่วงเวลาที่ย่ำแย่อย่างสูญเปล่า รวมไปถึงความสำเร็จที่ได้มาในวัยเรียนก็หมดความหมายทันทีเมื่อมาพบเจอกับชีวิตวัยทำงานจริง ๆ อีกทั้งในปัจจุบันประชาชนโดยเฉลี่ยกว่าครึ่งไม่ว่าจะวัยไหนก็ตาม มีรายได้หาเงินได้แค่ร้อยละ 70-80 ของรายจ่ายเท่านั้น ไม่ว่าจะมองทางไหน ชีวิตก็ดูติดลบตัวแดงอยู่ตลอดเวลา ค่าจ้างต่ำ ค่าสวัสดิการต่ำ อำนาจการต่อรองต่ำ คุณค่าชีวิต และคุณภาพชีวิตจึงถูกจัดลำดับขั้นตามเงินในกระเป๋า ใครทำงานหาเงินได้มากจึงจะสามารถซื้อสิ่งดี ๆ ให้กับชีวิตได้ ชีวิตจึงจะดูดีมีคุณค่า ทำให้คนหลังสมัยใหม่เริ่มมีประสบการณ์ พยายามหาแนวทางใหม่ที่จะแสวงหาและทำเงินจำนวนมากๆ เพิ่ม และเริ่มด้อยค่าการศึกษา คิดว่าไม่จำเป็นต้องมีใบปริญญาบัตรอีกต่อไป ความรู้ และประสบการณ์ที่ดีในปัจจุบันสามารถสืบค้น สืบหา และเรียนรู้ได้จากสังคมบนโลกอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย นอกจากนี้ยังมีบุคคลตัวอย่างมากมายในโลกนี้ที่ประสบผลสำเร็จแต่ไร้ปริญญาบัตรสนับสนุนให้เห็นอีกด้วย โลกของคนยุคหลังสมัยใหม่สามารถร่ำรวยได้โดยไม่จำเป็นต้องมีใบปริญญาบัตรอีกต่อไป ความรู้ และประสบการณ์ในโลกของโซเชียลมีเดียต่างหากที่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้เช่นกัน อีกทั้งคนรุ่นใหม่มีค่านิยมมองว่าทิศทางทางการศึกษานั้นก้าวไม่ทันกับความคิดของคน ในปัจจุบันประชาชนคนไทยยุคหลังสมัยใหม่จึงใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ผ่านโทรศัพท์มือถือ และคอมพิวเตอร์ชนิดต่างๆ ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในหมู่เด็ก และเยาวชน คนหนุ่มสาว ซึ่งคนส่วนใหญ่ยังใช้เพื่อการสื่อสารส่วนตัว และเพื่อความบันเทิงแบบตลาดๆ อยู่เป็นจำนวนมาก แต่ก็มีคนอีกจำนวนมากมายเช่นกันที่ใช้เพื่อการหาความรู้แบบมีเนื้อหาสาระ เช่น มีสาระแบบมีศิลปวัฒนธรรมในระดับช่วยพัฒนาภูมิปัญญา รสนิยม และไม่ต้องมีการบังคับเข้าห้องเรียน หรือ อ่านหนังสือในชั้นเรียนของสถานศึกษา การที่คนไทยใช้เทคโนโลยีข้อมูล ข่าวสาร และการสื่อสารกันมากมาย กลับกลายเป็นเรื่องทันสมัย มีข่าวสารมาทันทั่วทั้งที่ และเป็นปัจจุบันมาก (Up to date) จึงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่คนไทยได้ใช้ประโยชน์อย่างถ่องแท้กับชีวิตยุคหลังสมัยใหม่

ค่านิยมคนยุคหลังสมัยใหม่เริ่มมีการฉุกละหุก ตั้งข้อสงสัย ตั้งคำถามกับตัวเองว่า “เราจะเครียดกับการหาเงิน ทำงานขนาดนี้ไปเพื่ออะไร?” หรือ “คนอื่นไปถึงไหนต่อไหนแล้ว ทำไมเรายังอยู่แค่นี้” ต้องวิ่งตามความฝันที่สวยงามอยู่หรือ สุดท้ายก็มีแต่ความว่างเปล่า เริ่มหมดแรง ยิ่งคำถามเหล่านี้ไม่ได้รับคำตอบที่ดีพอ สุดท้ายพวกเขาก็จะรู้สึกหลงทาง ท้อแท้ และไม่มีแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตต่อไป

กลุ่มวัยรุ่นหลังสมัยใหม่ในประเทศจีน หรือญี่ปุ่นเองก็มีเทรนด์ต่อสถานการณ์ดังกล่าวคล้ายๆ คนสมัยใหม่ในประเทศไทยเช่นกัน โดยมีค่านิยมเชื่อว่า “ชีวิตไม่ได้มีคุณค่าหรือมีความหมายอะไร” ปล่อยให้ชีวิตดำเนินไปเรื่อย ๆ ให้โชคชะตามันพาไป ไม่ต้องทะเยอทะยาน ไม่ต้องสนใจเรื่องความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เมื่อเจอสถานการณ์เลวร้ายก็แค่อยอมรับมัน ไม่ต้องพยายามไปเปลี่ยนแปลงอะไร หรือตั้งเป้าหมายในอนาคตมากมาย คุณค่าชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่ก็มีเพียงเท่านี้ แต่สิ่งที่น่าสนใจของคนยุคนี้นี้ก็คือ คุณค่าชีวิตของเขาไม่ได้มีความต้องการในการซื้อสิ่งของที่มียาราคาสูงเลย แต่ถ้าต้องการซื้อรถยนต์หรือบ้านก็ยอมรับได้กับราคาขั้นต่ำ และมีเพื่อใช้สำหรับในการอยู่รอดเท่านั้น และคนยุคนี้เริ่มคุ้นเคยกับการปรับตัวดำเนินชีวิตให้เป็นปกติ หากจะมีปัจจัยที่ทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ และทำให้ชีวิตต้องลำบากเพิ่มขึ้นก็เพียงแค่ทำตัวเองให้อยู่เฉยๆ เข้ากับสถานการณ์ และมีความคิดว่าจะเกิดขึ้นเพียงระยะเวลาสั้นๆ ไม่นาน หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจจบลง เศรษฐกิจใหม่ก็จะเริ่มฟื้นตัว แล้วก็กลับมาเติบโตได้อีกครั้ง สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ จนเรียกได้ว่าเป็น “เรื่องปกติ” (Normal) และคนในยุคนี้จะมองโอกาสให้เป็นประโยชน์ด้วยการใช้เทคโนโลยีควบคู่กับอินเทอร์เน็ต เข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตมากขึ้น ที่จากเดิมก็มีมากอยู่แล้ว แต่ในสังคมยุคนี้สิ่งเหล่านี้จะแทรกเข้าไปอยู่ในแทบทุกจังหวะของชีวิต ไม่ว่าจะเป็น การเรียนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ การทำธุรกรรม และการเอ็นเตอร์เทนเมนต์ชีวิตในรูปแบบต่างๆ ตัวอย่างเช่น การดูหนัง ฟังเพลง เป็นต้น

สังคมบนโลกโซเชียลมีเดียนี้ ทำให้ชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่เปิดกว้างขึ้นในทุกเรื่องนับตั้งแต่เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การทหาร การค้า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่มีผลกระทบต่อสังคม และของชีวิตคน ในขณะที่รัฐเองกลับมองชีวิตคนหลังสมัยใหม่ว่าควรใช้ฐานคิดแบบทฤษฎี Cognitive Development ที่มองพัฒนาการของชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่ควรเป็นแบบ “เส้นตรง” เช่น แนวคิดที่ว่าต้องอ่านออกเขียนได้ตอนอายุเท่าไร การเข้ารับการศึกษาลำดับชั้นอย่างไร ความคิดผู้คนควรเพียงพอจำกัดอยู่ในกรอบ แต่แนวคิดดังกล่าวยังคงเลื่อนรางจากในโลกความเป็นจริง แท้จริงแล้วชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่มีคุณค่า มีความคิดอ่าน และวิธีการมองโลกในแบบฉบับของตัวเองซึ่งหลายๆ ครั้งก็เฉียบคมไม่แพ้คนรุ่นเก่า เช่น การแสดงความเห็นต่อสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่ เขาจะวาดฝันถึงสังคมที่เท่าเทียม เป็นประชาธิปไตย และต้องมีพื้นที่ให้กับคนยุคนี้เปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่อนาคตที่ดีขึ้น พวกเขาต่างต้องการเข้าไปเพื่อมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเสนอเงื่อนไขสำคัญต่อสังคม มีเสรีภาพทางความคิดมากขึ้น และรัฐไม่ควรใช้อำนาจ และสิทธิใดๆ มาจำกัด รัฐต้องรับฟังเสียงชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่ การรับฟังเป็นสิ่งที่สำคัญไม่แพ้การส่งเสียง ในหลายๆ ครั้งที่เสียงถูกมองข้ามว่าเป็นแค่เสียงชีวิตของคนทั่วไป ไม่ได้รับการเคารพ และยอมรับในสิ่งที่ชีวิตคนยุคนี้เขาอยากให้มันเป็นอนาคตใหม่ของสังคม บางครั้งความคิดอาจฟังดูเหมือนก้าวร้าว รุนแรง เกือบ วาจาหยาบคาย และพยายามแก้ไข ลบล้างรื้อระดับโครงสร้างต่างๆ ที่มีมาแต่เดิมทั้งหมดให้สิ้นซากหมดไป และจัดทำขึ้นมาใหม่โดยไม่ได้ทำเพื่อใครคนใดคนหนึ่ง แต่ทำเพื่อสังคมโดยรวม ในห้วงเวลาดังกล่าวที่หลายๆ คนที่มีความคิดเห็นอยู่ตรงกันข้ามก็

ยังมองไม่ออกว่าควรจะมีมือ และทำความเข้าใจกับชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่อย่างไร และอาจถึงเวลาแล้วก็ได้ที่สังคมไทยจะต้องเปิดใจรับฟังเสียงชีวิตคนยุคนี้ให้มากขึ้น ก้าวข้ามผ่านความขัดแย้ง และให้ความสำคัญกับเรื่องพื้นฐานที่อยู่รอบตัว เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สิทธิมนุษยชน ความตระหนักต่อปัญหาสุขภาพจิต การสร้างพื้นที่ปลอดภัย ฯลฯ โดยไม่หลงลืมไปว่า คุณค่า และความคิดของชีวิตคนยุคหลังสมัยใหม่ต่างมีประโยชน์ต่อสังคมเช่นกัน

คุณลักษณะชีวิตของคนยุคหลังสมัยใหม่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีอุดมการณ์ของปัจเจกชน มีภาวะ มีเจตจำนงเสรี (Free will) ที่สามารถแสวงหาสิ่งสูงส่งประเสริฐให้กับตัวเองได้ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่าของตนเอง ช่วยตัวเองได้ อีกทั้งความเชื่อ และความศรัทธาในเรื่องเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลแต่ละคน เป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้น และต้องได้รับการพัฒนาภายใต้เงื่อนไขความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การที่ชีวิตต้องสร้างความสัมพันธ์กับรัฐก็เนื่องมาจากคนยุคนี้ต้องการปกป้องชีวิตตนเองไม่ให้ใครมาทำลายได้ ลักษณะ และคุณค่าของชีวิตจึงเป็นไป และสอดคล้องตามแนวคิดทางปรัชญาของโลกหลังนวยุค หรือยุคโลกหลังสมัยใหม่

สรุป

ความเป็นโลกหลังสมัยใหม่ได้เข้ามาสู่ชีวิตประจำวันโดยผ่านการโปรยปรายของศิลปะสมัยใหม่ ผลผลิตต่างๆ ของสังคมบริโภคนิยม เทคโนโลยีบนโลกโซเชียลมีเดีย และลักษณะหรือวิธีการเกี่ยวกับพลวัตรต่าง ๆ และความเป็นโลกหลังสมัยใหม่ได้สร้างโลกอุตสาหกรรม และอาณานิคมใหม่ขึ้นมา ซึ่งสามารถจะได้รับการอธิบายในฐานะที่เป็น “การทำให้เป็นโลกหลังสมัยใหม่” ที่มอบให้กับชีวิตยุคหลังสมัยใหม่ที่มีคุณค่า และสอดคล้องกับแนวคิดทางปรัชญาของโลกหลังสมัยใหม่ ที่มีบทบาทกับการใช้ชีวิตมากขึ้น คุณค่าชีวิตยุคหลังสมัยใหม่เริ่มมีประสบการณ์ และหาแนวทางใหม่ที่จะแสวงหาความอยู่รอดเพื่อความหลุดพ้นจากโครงสร้างเดิม ๆ และมีความคิดเห็น การแสดงออกกับสังคม โดยเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น พร้อมกับความต้องการการยอมรับความมีคุณค่าของชีวิตของคนยุคหลังสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

บรรณานุกรม

- กীরติ บุญเจือ. (2551). คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- กันยารวีร์ สัทธาพงษ์. (2551). คิดใหม่โบราณศาสตร์หลังนวยุค. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โตมร ศุขปรีชา. (2552). คุรุวิพากษ์คุรุ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ GM BOOKS.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2557). ทฤษฎีสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยการอยู่รอดในนวนิยายเรื่อง “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เดนิโซวิช”

ตามแนวพุทธศาสนสุภาษิต

The Survival Factors in the Novel “One Day in the Life of Ivan Denisovich” According to Buddhist Proverbs

สุขวสา ชิตะปัญญา¹

Sukwasa Chitapanya

รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน²

Assoc.Prof.Dr. Boonruam Khammuangsaen

บทคัดย่อ

นวนิยาย “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เดนิโซวิช” เขียนขึ้นจากบันทึกจากประสบการณ์และเหตุการณ์ ในค่ายกักกันพิเศษกูลัก (Gulag) ที่สร้างขึ้นเฉพาะนักโทษการเมืองที่อเล็กซานเดอร์ ซอลเจนิตซิน (Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn) ต้องโทษการเมืองที่นั่นด้วยข้อหาต่อต้านรัฐโซเวียต ในสมัยโจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) เป็นผู้นำ ข้อมูลที่บันทึกแสดงถึงสภาพการเป็นอยู่ที่ยอดอยาก การใช้แรงงานก่อสร้างท่ามกลางอากาศหนาวเย็นในเขตไซบีเรีย มีกฎเหล็กเป็นบทลงโทษผู้กระทำความผิด การแสดงออกของตัวละครในเรื่อง มีส่วนสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต จึงนำมาเสนอเป็นบทความ

Abstract

The novel “One Day in the Life of Ivan Denisovich” was written from notes of experiences and events. In the Gulag, a special concentration camp built only for political prisoners, Alexander Isayevich Solzhenitsyn was convicted of political crimes charged with opposing the Soviet state under Joseph Stalin’s leadership, records show starvation conditions. Construction labor in cold weather in Siberia,

ARTICLE INFO:

Author:

1. สุขวสา ชิตะปัญญา

Sukwasa Chitapanya

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ราชวิทยาลัย

E-mail : wsaberger@gmail.com

Tel: 0918959005

Corresponding Author:

2. รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน

Assoc.Prof.Dr.Boonruam

Khammuangsaen

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Email : boonruam.ka@mbu.ac.th

Tel:0822532282

คำสำคัญ: ปัจจัยการอยู่รอด, นวนิยาย,
พุทธศาสนสุภาษิต

Keywords: Survival factors, Novels,
Buddhist proverbs

Article history:

Received: 17/04/2024

Revised: 07/05/2024

Accepted: 15/05/2024

there are strict rules to punish offenders. The expressions of the characters in the story, it is partly consistent with Buddhist proverbs. Therefore, it presented as an article.

บทนำ

มนุษย์ทุกคนมีสัญชาตญาณการเอาตัวรอด (Survial) ทุกรูปแบบตามพฤติกรรมของแต่ละคน เมื่อมีเหตุการณ์ซับซ้อน ในนวนิยายเรื่อง "วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เดนิโซวิช" เนื้อหาของเรื่องแสดงพฤติกรรม/พฤติกรรม การเอาตัวรอดของนักโทษที่เป็นตัวละครแต่ละตัวอย่างมีทักษะ

การเอาตัวรอด (Survial Skill) ในที่นี้ หมายถึง นักโทษทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบในสถานกักกันอย่างเคร่งครัด ถ้าคุณทำผิดกฎ นั่นหมายถึงการเอาชีวิตไม่รอดจากบทลงโทษที่ปางตาย

วันหนึ่ง (One day) ของนวนิยายเป็นประโยคบอกเล่าที่มีความหมาย มันคือช่วงเวลาของเหตุการณ์หนึ่งวัน ณ สถานกักกัน "กูลัก" หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาที่แบ่งเป็น 8 ส่วน ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องรวมได้ 248 หน้า จาก 328 หน้า นั่นหมายถึงมีช่วงอื่น ๆ เพียง 80 หน้าเท่านั้น เรื่องราวถูกบรรยายโดยละเอียด ตั้งแต่ตื่นนอน ขับถ่าย กินอาหาร การทำงานอย่างหนัก จนถึงเวลากลับเข้านอน

สิ่งที่น่าสนใจในนวนิยายเรื่องนี้ คือปลายปากกาของใครคนหนึ่งที่รักเสรีภาพบันทึกเรื่องราวในทัศนสถานค่ายกักกันกูลักในปี 1950 ต่อมาได้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบสังคมนิยมของรัสเซีย

ความเป็นมาของนวนิยาย

อเล็กซานเดอร์ ซอลเจนิตซิน (Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn) เป็นนักเขียนรางวัลโนเบล ในปี 1970 เรื่อง "หมู่เกาะกูลักของซอลเจนิตซิน" เป็นรางวัลโนเบล "สำหรับแรงกดดันทางจริยธรรม" ซึ่งเสริมสร้างขึ้นมาด้วยขนบการเขียนอันเป็นเอกลักษณ์ของวรรณกรรมรัสเซีย ชาวรัสเซีย ที่มีอดีตเป็นนักโทษในสถานกักกันถึง 2 แห่งด้วยกัน คือ คูกูบายันก้า (Lubyanka prison) ในมอสโก และค่ายกักกันพิเศษศาส์สถาน ที่สร้างขึ้นเฉพาะนักโทษการเมืองในระหว่างปี 1945-1953 ด้วยข้อหาเขียนข้อความโจมตีผู้นำรัสเซียโจเซฟ สตาลิน และแนะนำการก่อตั้ง "องค์กรอันไม่เป็นมิตร" ในรัสเซียยุคปกครองระบอบสังคมนิยมขณะนั้น ช่วงในปี 1950 จากการเป็นนักโทษการเมืองนี้เอง จึงได้บันทึกเหตุการณ์พร้อมบรรยายความรู้สึกของนักโทษอย่างละเอียด เมื่อใครได้อ่านเหมือนได้เข้าไปร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย นวนิยายเรื่องนี้ชื่อว่า "วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เดนิโซวิช"

เรื่องย่อของนวนิยาย

อีวาน เดนิโซวิช ชูคอฟ ชื่อนี้ถูกกล่าวไว้ว่า เขาเป็นตัวละครเอกของนวนิยาย "วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เดนิโซวิช" ที่เป็นเสมือนตัวแทนของผู้แต่งซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ชูคอฟ" ที่มีเนื้อหาสำคัญของเรื่องรวมอยู่ใน "หนึ่งวัน" จริง ๆ สัมกับชื่อเรื่อง ณ ค่ายสถานกักกันนิคมทัศนสถานกูลัก (Gulag คือหน่วยบริหารงานกลางของค่าย) อยู่ในเขตหนาวสุดคือไซบีเรีย บางวันมีอุณหภูมิติดลบถึง 42 องศา

นักโทษทุกคนใช้ชีวิตในรูปแบบของผู้ใช้แรงงาน ทำงานแบกอิฐ แบกปูน ช่างหลอม และงานก่อสร้างทุกชนิดในสถานกักกันบนเกาะกูดแห่งนี้ ส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของนักโทษคือการรักษาตัวให้รอดจากการกระทำที่ผิดกฎ ที่มีทหารผู้คุมถือปืนไรเฟิลพร้อมยิง เผากระวางกระจายครอบคลุมพื้นที่ 24 ชั่วโมง

ข้อปฏิบัติการอยู่รอด คือ 1. ปฏิบัติตัวอยู่ตามกฎระเบียบการประพฤติปฏิบัติตัวในสถานกักกันอย่างเคร่งครัดพอประเมินได้จากการอ่านถึง 10 ประการหลัก ๆ หากผิดกฎผู้คุมทหารพร้อมยิง ต้องไม่ถูกขังเดี่ยว 3-10 วันนั้นหมายถึงรอดยาก 2. รู้จักวิธีการปกป้องอาหารที่มีจำกัด สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวที่หาได้ยาก 3. รู้รักสามัคคีในความเป็นทีม 4. ให้การเคารพเชื่อฟังหัวหน้าทีม เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และได้รางวัลคือ ได้อาหารเพิ่มเฉพาะมื้อ อาหารคือ “ทองคำ” ของนักโทษ

สถานที่ที่ใช้ประกอบเรื่อง คือ สถานที่ ที่นักโทษทั้งหลายทำกิจกรรมประจำวัน ตั้งแต่โรงนอน โรงอาหาร สถานบัญชาการ ประตุค่าย สถานที่ปฏิบัติงานใช้แรงงานก่อสร้าง คือ โรงงานไม้แปรรูป โรงไฟฟ้า นิคมกรรมกรหรือที่พักพลเรือน นวสโมสร และสังคมนิยมเพื่อชีวิต ล้วนอยู่นอกค่ายกักกัน

สรุป เรื่องราวในวันหนึ่งที่ “ซอลเจนิตซิน” นำมาเขียนนวนิยาย เป็นหนึ่งวันของการการดำเนินชีวิตประจำวันของนักโทษ เป็นนวนิยายการหาเหตุผลแบบคาดคะเนด้วยวิธีอุปนัยและนิรนัย คือ เหตุการณ์ในหนึ่งวันเป็นตัวแทนของทุกวันตามป๊อติกส์ที่ซอลเจนิตซินติดคูกอยู่ จากบันทึกจริง

ตัวละครที่สำคัญ (ในนวนิยาย)

อีวาน เดนิโซวิช (ซุคอฟ) 2) อันดริย ทยูริน หัวหน้าหน่วย 104 ของซุคอฟ 3) พาฟโล เป็นชาวยูเครน รองหัวหน้าหน่วยต่อจากทยูริน 4) อัลลยอท์ชา แบบติสท์ผู้มุ่งมั่นลัทธิศาสนา 5) จำตาตผอมผู้สั่งซิงซุคอฟ 6) สเตปัน กริโกริช คือ หมอบอกคนไข้เสมอว่า “การทำงานคือยาขนานเอก ที่บำบัดโรคได้ทุกชนิด” 7) เฟดยูคอฟ คิลเกส แวนย่า และเซนเก คือเพื่อนร่วมหน่วยงาน 104 ของซุคอฟ 8) ซีซาร์ มาร์โควิช เป็นผู้ได้รับหีบห่อแบ่งปัน 9) กัปตันบินนอฟสกี ผู้ถูกสั่งขังเดี่ยว 10 วัน ทันที

อมฤตพจนานุกรมพุทธศาสนสุภาษิต

คือหนังสือที่จัดทำขึ้นสมัยที่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) สมัยดำรงตำแหน่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) และท่านได้รับนิมนต์ไปปฏิบัติศาสนกิจ เป็นวิทยากรวิชาพระพุทธศาสนาที่วิทยาลัยสวอร์ทมอร์ (Swarthmore College) ณ เมืองฟิลาเดลเฟีย ในสหรัฐอเมริกา ได้รวบรวมคำสอนที่เป็นภาษิตสั้น ๆ ใช้ชื่อว่า “พระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก” ใช้เป็นคู่มือกับหนังสือหลักธรรมชื่อ “คู่มือดำเนินชีวิต” เพื่อแจกมอบแก่พุทธศาสนิกชนไทยทั่วไปในสหรัฐฯ ในวันขึ้นปีใหม่ ในกาลต่อมา “คู่มือดำเนินชีวิต” ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ธรรมบุญชีวิต” และหนังสือ “พระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก” ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “อมฤตพจนานุกรม” ปัจจุบันจะมีชื่อเต็ม ๆ ปรากฏอยู่ที่หน้าปกหนังสือว่า “อมฤตพจนานุกรมพุทธศาสนสุภาษิต” ในเล่มได้ประมวลพุทธภาษิตออกเป็นหมวด ๆ ได้ 19 หมวด และ 460 พุทธศาสนสุภาษิต ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิต จึงได้ทำการศึกษาคัดเลือกเฉพาะส่วนที่

เหมาะสมและสอดคล้องกับเหตุการณ์ จากในนวนิยายจำนวน 12 หมวด 27 พุทธศาสนสุภาษิต ควบคู่กับการนำทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's) และปัจจัย 4 มาดำเนินเรื่อง

บทบาทการอยู่รอดของตัวละครตามแนวพุทธศาสนสุภาษิต

จากการคัดเลือกเฉพาะบุคคลและเหตุการณ์สำคัญที่เหมาะสมสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต อันเป็นคติธรรมสอนใจ จำนวน 12 หมวด 27 พุทธศาสนสุภาษิต ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

การเอาชีวิตรอดของนักโทษทางการเมืองในค่ายกักกัน ที่ไม่มีกฎหมายมีแต่กฎเหล็ก การอยู่รอดของที่นี่ คือการรักษาตนให้อยู่รอดจากบทลงโทษ “คุกที่ซ่อนคุก” จนกว่าวันครบกำหนดวันพ้นโทษนั้น คือรอด ที่แท้จริงจะมาถึงจะเก่งหรือห่วยการมาจากไหนแล้วแต่ มาถึงที่นี่กฎเอาอยู่หมด

1. ตีห้า ทุกคนต้องตื่นตามเสียงเคาะกระดิ่งของผู้คุม ใครตื่นช้า ลูกขี้ ข้างเดียว ลูกแล้วทำหน้าที่ของตน ตามที่ได้รับมอบหมาย แม้หน้าที่ที่ขงอุระก็ห้ามทำหก

2. เลขประจำตัวนักโทษ 5 แห่ง ต้องตัวใหญ่ๆ มองเห็นแต่ไกล ห้ามขำรูด หากขำรูดต้องรีบซ่อมแซม (1.ปึกไว้หลังแจกเกิด 2. ปะกางเกง 3.ปะไว้หน้าอก 4.ปะไว้หน้าหมวก 5.ปะไว้ที่เชา) เพื่อให้มองเห็นชัด เรียกขานง่ายเช่น “ไอ้ 854” เพราะมีนักโทษจำนวนมาก จำชื่อไม่ได้หมด การใส่เสื้อผ้าห้ามใส่เสื้อผ้าซับซ้อนกันเกิน 2 ตัว คือเสื้อเชิ้ต 1 ตัว เสื้อใน 1 ตัว แล้วสวมแจ็คเก็ตของทางการสวมทับ ห้ามนักโทษมีหรือใช้เข็มขัดหนังรัดตัวหากมีจะโดนยึดเก็บไว้ใช้ได้เฉพาะเชือกผูกกรองเท้าและเชือกผูกเอว

3. ห้ามนักโทษเดินเดี่ยวเข้าห้องอาหารมากินอาหารคนเดียว หรือที่ไหนๆ ก็ตามในค่ายกักกัน ห้ามนักโทษอยู่คนเดียว ต้องอยู่เป็นกลุ่มเสมอ

4. การเข้าแถวกินอาหาร ใครที่อยู่ในตำแหน่งรั้งท้ายสุดของหน่วยต้องเป็นคนทำหน้าที่เฝ้าอาหารไว้ให้คนที่ยังไม่มา อาหารกลางวัน ต้องตระเวนอยู่ตรงศีรษะ และห้ามนำขามออกไปกินนอกโรงอาหารและนักโทษเข้าสู่โรงอาหารพร้อมกันคราวละ 2 หน่วย ส่วนนักโทษที่มีสภาพร่างกายทุพพลภาพต้องกินอาหารหลังนักโทษร่างกายปกติ ที่ต้องออกไปใช้แรงงานนอกค่าย ๆ

5. ต้องโกนศีรษะล้านสวมหมวกได้ กฎเมื่อเจอทหารผู้คุม จะต้องถอยหมวกออกก่อนเสมอ ก่อนที่จะเข้าถึงตัวทหารในระยะห่าง 5 ก้าว นักโทษจะมีนาฬิกาสวมไม่ได้ ผู้คุม, ทหาร, เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในเท่านั้นที่มีและจะเป็นผู้รู้และบอกเวลา

6. การมาสถานพยาบาลต้องมาแจ้งตอนเย็นก่อนหนึ่งวัน เพราะฝ่ายวางแผนนำชี้นักโทษป่วยไปแจ้งหน่วยบริหาร ก่อนส่งตัวไปทำงานข้างนอก

7. ห้ามนำของมีคมเข้ามาในค่ายหรือออกจากค่าย เพราะของมีคมถือเป็นอาวุธ

8. ห้ามนักโทษ นำขนมปังติดตัวออกไปจากค่ายขณะไปทำงานเกิน 6 ปอนด์ แสดงการส่อเจตนาจะหนีออกจากค่าย พร้อมขนมปัง

9. เวลาตั้งแถวนับคน การเดินแถวทั้งขาไปและขากลับเข้าค่ายแถวต้องตั้งตรง อยู่ในตำแหน่ง

ตน ห้ามคุยกัน หน้ามอตรง เอามือโพล่หลัง การขยับตัวออกไปทางขวาหรือทางซ้าย เพียงก้าวเดียว ถือว่าส่อเจตนาหนี หากใครหายไป 1 คน ทุกคนจะยังกลับเข้าค่ายไม่ได้ต้องหาจนครบจึงกลับได้

10. นักโทษมีสิทธิ์เขียนจดหมายถึงบ้านได้ปีละ 2 ฉบับ และหีบห่อที่ส่งมาจากทางบ้านได้แค่เดือนละ 1 ครั้งเพราะระยะทางไกลมาก การรับหีบห่อต้องนำถุงมารับก่อนกินข้าวเย็น

บทลงโทษของการทำผิดกฎ

โทษหนักคือ การยิงทิ้งโดยไม่ต้องเตือนหรือแจ้งล่วงหน้า หากทหารผู้คุมกุสสังเกตเห็น อาการที่ส่อเจตนาหนี หรือลักษณะของนักโทษ โทษสถานเบาตบศีรษะ หนักคือ การเข้าคุกขังเดี่ยว 3 วันอย่างปราณี และ 10 วันอย่างสาหัส หากทนได้ครบ 10 วัน ออกมาก็ตายเพราะสุขภาพจะเสื่อมโทรมรอวันตายที่โรงพยาบาลไม่เกิน 15 วัน หรือลงหลุมก่อนครบ หรือไม่ก็ออกมาก็ลงหลุมเลย พุทธศาสนสุภาษิตอันเป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ สพฺพํ ปรวสํ ทุกฺขํ การอยู่ในอำนาจผู้อื่น เป็นทุกข์ทั้งสิ้น

เหตุการณ์ : ทุกเช้าของวันหนึ่ง

เมื่อเสียงจากแท่งเหล็กถูกเคาะให้ดังขึ้นตอนตีห้า 05.00 น. ทุกคนต้องลุกขึ้นมาทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทันที 08.05 น. คือเวลาได้ยินเสียงวูดปฏิบัติงานเตรียมออกนอกค่าย ดังนั้นทุกคนมีเวลาจัดการต้องจัดการภาระกิจตัวเอง 90 นาที ซึ่งรวมเวลาอาหารเช้าแล้ว ทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตน พุทธศาสนสุภาษิตอันเป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ กรํ บุริสกิจจานิ น จ ปจฺฉานุตฺตปฺติ เมื่อทำหน้าที่ของคนแล้ว ไม่ต้องเดือดร้อนใจภายหลัง

เหตุการณ์ : ณ. โรงอาหาร

อาหาร : อาหารเช้าจะเหมือนกันทุกวัน วันนี้ สตูข้าวโอ๊ต ที่นักโทษเรียก”มะกะระ”แปลว่า ข้าวโอ๊ต แจกข้าวโอ๊ตเจ็ก มีรสชาติจัดมาก ลักษณะของสตู แต่จะเป็นผักตามฤดูกาลปีนี้เป็นสตูกะหล่ำปลีดำทั้งปี มีขึ้นปลาบ้างแต่ไม่รู้ปลาอะไร ในช่วงเดือนกรกฎาคมทางค่ายจะมีเถาดำแยปนลงไปในหม้อสตูกับปลาตัวเล็กๆมีเนื้อกับหางแหลกไปกับผัก

ผู้ที่นำอาหารเก็บไว้เขาคือ เพตยูคอฟ ของหน่วย 104 รับหน้าที่เก็บอาหารให้ชูคอฟผู้โดนทำโทษทันทีที่เห็นชูคอฟกลับมา เขาดีใจพูดว่า”ฉันทนกินจะกินส่วนแบ่งนี้ของเพื่อนอยู่แล้วพอดีเสียว นึกว่าเพื่อนถูกขังไปแล้ว” สำหรับนักโทษที่นี่แม้อาหารจะดูแย่มากแค่ไหนก็ตาม แต่มันคือโภชนาการที่ยังใหญ่ และที่สำคัญอีกอย่างของนักโทษทุกคนคือ เขาไม่เคยได้รับขนมปังที่มีน้ำหนักครบถึง 5 ปอนด์ เลยมักจะถูกโกงน้ำหนักขนมปัง จากแผนครัวเสมอแต่ก็ไม่มีใครกล้าโต้แย้งไวยวาย พุทธศาสนสุภาษิตอันเป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ น นิกฺตยา ธนํ เทร ไม่พึงหาทรัพย์ด้วยการคดโกง

เหตุการณ์ : ณ. โรงพยาบาล-ยารักษาโรค

ชูคอฟกินข้าวเสร็จเขาตัดสินใจที่จะไปหน่วยพยาบาลก่อน เพราะเขามีอาการเขาป่วยปวดเมื่อยไปทั้งตัวเขานี้ และคิดว่าหน่วยพยาบาลคงให้ยาเขากิน เขาคิด/ฝันว่าหากโชคดีจะได้มีอิสระพักสักวันสองวันกับเขาบ้างพุทธศาสนสุภาษิตอันเป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ สพฺพํ อิสฺสรียํ สุขํ อิสฺรภาพ เป็นสุขทั้งสิ้น แม้จะได้มาเพียงน้อยนิด

เหตุการณ์ : การตรวจแถวและเครื่องนุ่งห่ม

การแต่งตัวนักโทษต้องถูกกฎระเบียบตามข้อ 2 ข้างต้น และเมื่อเวลาจะออกนอกค่ายทุกคนต้องถอดเสื้อให้ตรวจค้นท่ามกลางความหนาวเหน็บ กับต้น บินดอฟก็ อดีตผู้บังคับบัญชาแห่งราชนาวิ รัสเซีย ผู้ไม่ชอบบะอะไรที่ไม่ถูกกฎเกณฑ์ได้โต้แย้งทันที “คุณไม่มีสิทธิ์บังคับให้มนุษย์ด้วยกันถอดเสื้อผากลางอากาศหนาวเหน็บแบบนี้ คุณไม่รู้มาตรา 9 ประมวลกฎหมายอาญา” ทหารเถียง “แต่พวกเขามีสิทธิ์ และยังรู้กฎหมายฉบับต่าง ๆ อย่างดี...แตกต่างหาก เจ้าเพื่อนยาก ที่ยังไม่รู้จักกฎหมายดีพอ” “คุณทำแบบนี้ไม่ใช่คนโซเวียตแล้ว” บินดอฟสก็ไวยต่อ “ทำแบบนี้ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ไวย” วอลโควอย ได้ยินคำนี้ทำให้ถึงออกคำสั่งอย่างรวดเร็ว “ซังเดียวสิบลวัน!” แล้วเขาหันไปสั่งกับเจ้าหน้าที่รักษาค่ายคนนั้นว่า “เริ่มตั้งแต่เย็นนี้เลยนะ” พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ สุตสส วชขมณญะส โทษคนอื่นเห็นง่าย อดทน ปน พุทสส แต่โทษตน เห็นยาก

บินดอฟสก็ ไม่ได้ถูกนำไปขังทันที เขาทำงานเสร็จกลับเข้าค่ายจึงโดนเรียกไปเข้าคุกขังเดี่ยว ผู้นำสงสาร จะรอดชีวิตจากขังเดี่ยว 10 วัน หรือไม่ “เพื่อน ๆ ทุกคนลาก่อน” ช่วงเวลานี้ชีวิตกับความตายเป็นของคู่กัน คนในหน่วย 104 รู้จักคุกดี เพราะพวกเขาเป็นผู้สร้างมัน มีผนังก่ออิฐทั้งสี่ด้าน พื้นซีเมนต์ ไม่มีหน้าต่างสักบาน มีเตาไฟอยู่เตาหนึ่งที่สูงไว้เพื่อละลายน้ำแข็งออกจากผนัง และทำให้พื้นห้องแฉะแฉะที่ร้ายก็คือ ต้องนอนบนแผ่นไม้กระดานล้วน ๆ หนาวจนได้ยินเสียงสั่นกึกกักระทบกันทั้งคืน อาหารคือขนมปังหนักแก้ออนซวันวันวัน และได้ชุดsturion ๆ ที่เจือจางเฉพาะในวันที่สาม หก และเก้าเท่านั้น จากสิบลวันสาหัสในคุกหากทนอยู่ได้ครบสุขภาพจะเสื่อมโทรมตลอดชีวิตเป็นทีปี (หมายถึงวัณโรค) ต้องอยู่โรงพยาบาลไปจนกว่าตาย เมื่อนึกถึงภาพในคุกขังเดี่ยวที่บินดอฟสก็ต้องผจญ พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ ตสมา อธิ ชีวิตเสส กิจจกโร ลียา นโร น จ มชเช เพราะฉะนั้นในชีวิตที่เหลืออยู่ ทุกคนควรทำกิจหน้าที่ และไม่พึงประมาท

เหตุการณ์ : ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs)

กฎ การเดินแถวขณะออกปฏิบัติงาน คือ 1. เดินอยู่ในตำแหน่ง 2. ก้าวเดินปกติห้ามรีบ 3. ห้ามคุยกัน 4. มองตรงไปข้างหน้า 5. เอามือโพล่หลัง 6. การขยับเท้าออกจากแถว ทางซ้ายหรือทางขวา ถือว่ากำลังตั้งใจจะหนี ในกฎข้อ 6 ทหารคุ้มกันได้รับคำสั่งให้ยังได้ทันที โดยไม่ต้องเตือน) ปืนที่ถือเหมือนอยู่ในท่าพร้อมยิง ทหารผู้คุ้มจะเดินคุ้มทั้งระยะกัน ตำแหน่งละ 10 ก้าว ทั้ง 2 ฝั่งซ้ายขวา “ส.48 เอามือไว้ข้างหน้า” “ส.502 เร่งหน่อย” พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ ปฏิกิจเจว ต กยิรายิ ชญญา หิตมตตโน รื้ออะไรเป็นประโยชน์แก่ชีวิตตน ก็ควรรับลงมือทำ คือ นักโทษทุกคนต้องฉลาดและรู้ระเบียบวินัย เท่ากับรู้รักษาตัวรอดจากการถูกขังเดี่ยว

และในด้านความมั่นคงปลอดภัยส่วนบุคคล ชูคอฟ ซีชาร์ อัลยอทซา และเพื่อน ๆ นักโทษ อีกหลายคน ยังต้องหาวิธีสร้างความปลอดภัยในการชุกซ่อนอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ ให้พ้นจากการลักขโมยกันเองของนักโทษด้วยกัน ตลอดจนป้องกันการจับได้ของทหารผู้คุ้มด้วย โดยเฉพาะซีชาร์ เขาเป็น

บุคคลที่ชูกอฟ ต้องดูแลเป็นพิเศษ เพราะหีบห่อของเขามีประโยชน์กับทุกคนในหน่วย 104 พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ หิโต พหุณฺณํ ปฏิปชช โกเค คนดีจัดการโรคทรัพย์ บำเพ็ญประโยชน์แก่ชนจำนวนมาก สมควรได้รับการดูแล

เหตุการณ์ : ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self -Esteem Needs)

อันดริย ทยูริน มีลักษณะของเป็นชายร่างกำยำ ทำทางนำเกรงขาม ไม่เล่นตลกกับคนในหน่วย “เขาคือลูกกุ๊ก” คำว่า “ลูก” คือ เจนจัดอยู่ที่นี่กับกุ๊กถึง 19 ปี เขาคือผู้เชี่ยวชาญชีวิตค่าย เป็นผู้นำที่เก่งในฐานะหัวหน้า และด้วยความเก่าของทยูริน เขาจึงปกป้องทุกคนในหน่วย แต่ทุกคนต้องเชื่อฟังเขาแล้วจะอยู่รอด วันนี้ เขาจัดการไม่ให้หน่วย 104 ของเขาต้องไปทำงานที่นิคม “สังคมนิยมเพื่อชีวิต” สถานที่ทำงานก่อสร้างใหม่ ที่โหดมากอากาศ 17 องศา ต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง มีลมพัดตลอด ไร่ที่กำบัง ไร่กองไฟ

ที่นี่จะมีหนทางแห่งความอยู่รอดอีกรูปแบบเพื่อไม่ให้หน่วย ได้รับงานหนักต้องมีการตัดสินใจฝ่ายวางแผนไว้ด้วยตามสมควร นักโทษทุกคนที่ได้รับหีบห่อ จะนำหุ้มม้วนมาให้เขาทั้ง ๆ ที่ทยูรินไม่เคยได้รับหีบห่อจากทางบ้านเลย แต่มีหุ้มม้วนเยอะมาก หุ้มม้วนมีค่ามีความหมายมากในค่ายนี้ มาจากญาติของนักโทษส่งมาให้ ซึ่งได้แค่เดือนละ 1 ครั้ง บ้านใครส่งมาถือว่าโชคดี แต่ก็ต้องแบ่งปันให้หัวหน้าหน่วยไว้บริหารหน่วยให้อยู่รอดด้วย ซีชาร์จะได้รับเป็นประจำจากทางบ้านและไม่ลืมกติกาในข้อนี้ เขาแบ่งปันเสมอ ซีชาร์จึงเป็นคนสำคัญของหน่วย 104 และโชคดีที่หน่วย 104 มีหัวหน้าอย่างอันดริย ทยูริน และมีเพื่อนร่วมหน่วยอย่างซีชาร์ มาร์โควิช พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจเหตุการณ์นี้ คือ อีโรจ พลวา สาธู ยุธสส ปรีหารโก ผู้บริหารหมู่มชน เป็นปราชญ์ และมีกำลังเข้มแข็ง จึงจะเป็นผลดี

สรุป

ปัจจัย 4 และทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ 5 ขั้นของมนุษย์ ก็ยังคงดำเนินการต่อไปตามสัญญาติญาณการอยู่ให้อยู่รอดจนถึงวันรับอิสรภาพหรือ จะสิ้นใจในคุกเสียก่อนก็สุดจะคาดการณ์ได้ ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตน และความสามัคคีของหมู่คณะ ทำให้อยู่รอด พุทธศาสนสุภาษิตอัน เป็นคติธรรมสอนใจ คือ สมคคานํ ตโป สุขโข ความเพียรของหมู่ชนผู้พร้อมเพรียงกัน ให้เกิดสุข และ สุขาสงมสส สามัคคี สามัคคีของหมู่ทำให้เกิดสุข

เนื้อหานวนิยายเรื่อง “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เคนนิโซวิช” เป็นรูปแบบการการเดินเรื่องที่สอดคล้องกับการหาเหตุผล แบบคาดคะเนด้วยวิธีอุปนัยและนิรนัย นั่นคือ การใช้เหตุการณ์ในหนึ่งวันเป็นข้อสรุปว่าจะมีเหตุการณ์แบบนี้เหมือนกันในสามพันหกร้อยห้าสิบสามวัน (ปีอธิกสุรทิน) จากการรำพึงของตัวละครนั่นเอง

บรรณานุกรม

- พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. (2566). พิมพ์ครั้งที่ 3. พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน. มูลนิธิพระไตรปิฎกเพื่อประชาชน.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต).(2559). พุทธธรรมฉบับประมวลศัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 30. กรุงเทพมหานคร: ผลิตัมมิโนเครื่องบริษัท สำนักพิมพ์เพ็ทแอนด์โฮม จำกัด.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต).(2566). อมฤตพจนานา พุทธศาสนสุภาษิต พิมพ์ครั้งที่ 37. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย.
- จักรแก้ว ตันนาค แพล.(2565). “วันหนึ่งในชีวิตของ อีวาน เคนิโซวิช”.พิมพ์ครั้งที่ 4. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์นาคร.
- ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์.(2555).ญาณวิทยา(ทฤษฎีความรู้).พิมพ์ครั้งที่1. สามพราน นครปฐม: สาละพิมพ์การ.
- สุเชาว์ พลอยชุม.(2560).พุทธปรัชญาในสุดตันตปิฎก.พิมพ์ครั้งที่2. สามพราน นครปฐม: สาละพิมพ์การ.
- ประภัสสร วัฒนา. (2560). แนวคิดมนุษยนิยมของมาสโลว์ (Maslow) และแนวคิดอัตถิภาวนิยมของฌองปอล ซาร์ตร์ (Jean Paul Sartre) ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง”วันหนึ่งในชีวิตของอีวาน เคนิโซวิช”. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชารัสเซียศึกษา.คณะศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติกับการบรรลุธรรม

Buddhist Methods of Using Natural Media and Enlightenment

พระมหาฤทธิรงค์ กิตติรังโก (เสนาน้อย)¹

PhramahaRittirong Kittirangko (Senanoi)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของสื่อธรรมชาติ 2) เพื่อศึกษาพุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติ 3) เพื่อวิเคราะห์การบรรลุธรรมจากพุทธวิธีการใช้สื่อธรรมชาติได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อธรรมชาติเป็นธรรมชาติ คือ ภาวะที่ทรงตัวอยู่โดยธรรมดา มีการแปรปรวนอยู่รอบตัวมนุษย์และในตัวมนุษย์ ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยธรรมชาติ ไม่มีที่ใดว่างจากธรรมชาติ การประยุกต์ใช้สิ่งใกล้ตัวเป็นสื่อเพื่อให้ได้เรียนรู้และเข้าใจในหลักธรรมง่ายขึ้นจึงมีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ 2) พุทธวิธีการใช้สื่อธรรมชาติ เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล และอุปกรณ์นั้นไม่ต้องลงทุนทำขึ้นใหม่ เพราะเป็นของที่มีอยู่แล้วทั่วทุกหนทุกแห่งตามธรรมชาติ นอกจากนี้ พระพุทธองค์ยังทรงเลือกใช้ในลักษณะของสื่อธรรมชาติเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุดโดยคำนึงถึงประเภทของผู้เรียนหรือผู้ฟังเป็นสำคัญ 3) วิเคราะห์การบรรลุธรรม เป็นความสำเร็จหรือการบรรลุจุดหมายในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่การเข้าใจธรรมในระดับต้น ๆ คือ ระดับโลกียะ จนถึงการเข้าใจธรรมในระดับมรรคผล คือ ระดับโลกุตตระ พระพุทธองค์ทรงใช้สื่อธรรมชาติในกระบวนการฝึกและพัฒนาคนเพื่อการบรรลุธรรมในระดับต่าง ๆ

ARTICLE INFO:

Author:

1. พระมหาฤทธิรงค์ กิตติรังโก
(เสนาน้อย)

PhramahaRittirong Kittirangko
(Senanoi)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
E-mail: sananoi_@hotmail.com

คำสำคัญ: สื่อธรรมชาติ,
พุทธวิธี, การบรรลุธรรม

Keywords: Natural media,
Buddhist method, enlightenment

Article history:

Received: 15/05/2024

Revised: 20/05/2024

Accepted: 25/05/2024

Abstract

The objectives of this research article are as follows; 1) to study the meaning and importance of natural media 2) to study Buddhist method in using natural media 3) to analyze attainment through Buddhist natural media which had been compiled from relevant documents and research and then analyzed to find link between various contents in each chapter to meet the objectives.

The results of research were found that:

1) Natural medium was doctrinal element that was a state of ordinary stability. There were variations around human beings and within human beings. Nature was available everywhere. There was no place devoid of nature. The application of things nearby as a medium to learn and understand Buddhist principles more easily was therefore important in the learning process.

2) The Buddhist method of using natural media as teaching aids had existed since the time of the Buddha and the equipments needed no investment for new invention because it was naturally present everywhere. In addition, the Lord Buddha chose to use natural media in order to get the most benefit, taking into account the type of learners or listeners.

3) Analysis of enlightenment was the success or attainment of the goal in Buddhism beginning from the understanding of Buddhist doctrines at the first level, that is, the mundane level until the understanding of Buddhist doctrine at the unworldly level, that is, the supra-mundane level. The Buddha used natural media in the process of human training and development to attain enlightenment at various levels.

บทนำ

พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการเคารพบูชาทั่วโลก พระพุทธเจ้าก็ทรงเผยแผ่โดยนำเอาสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวมาเป็นเครื่องมือ หรือสื่อในการสอน แม้กระนั้น พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ธรรมเพราะอาศัยธรรมชาติเป็นจุดศูนย์กลาง การใช้สื่อธรรมชาตินั้นเป็นมิติที่มีมานาน และยังนิยมใช้เพื่อให้คนเข้าถึงธรรมได้โดยง่าย เพราะชีวิตปกติก็เห็นและสัมผัสสิ่งเหล่านี้ อันเป็นการโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังให้เกิดอรรถรสในการฟังธรรมก่อให้เกิดศรัทธาในพุทธศาสนา ซึ่งในสมัยปัจจุบันการดำเนินชีวิตของชาวพุทธนั้นก็ยิ่งยึดถือตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มีความเคารพในกฎกติกาของสังคม มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการ

ปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ มากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงธรรมชาติให้เข้ากับการดำเนินชีวิตของตน พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต เป็นความเชื่อ จุดดวงประทีปส่องทางในดำเนินชีวิต เพราะมีการนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อเกิดความสุขต่อตนเองครอบครัวสังคมและประเทศชาติ (พระบุญโชค ชยธมโม (สังแสง): 2548, 1) สื่อธรรมชาติที่พระพุทธองค์ทรงใช้ในสมัยพุทธกาลมาใช้สอนในการเข้าถึงหลักธรรมได้ในปัจจุบันเพราะอาศัยธรรมชาติเป็นที่เรียนรู้ธรรมนั่นเอง หากไม่มีการสอนให้เข้าถึงหลักธรรมชาติที่แท้จริงก็ไม่สามารถที่จะเข้าถึงแก่นธรรมได้ ดังพระพุทธเจ้าได้ตรัสองค์แห่งธรรมกถึกไว้ว่า “อานนท์การแสดงธรรมให้คนอื่นฟัง มิใช่สิ่งที่กระทำได้ง่าย ผู้แสดงธรรมแก่คนอื่น พึงตั้งธรรม 5 อย่างไว้ในใจ (อง.ปญจ. 22/159/263) การใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอน พระองค์ทรงใช้สื่อทุกอย่างที่อยู่ใกล้ตัวมาสอน เช่น ขณะที่เดินไปในป่าแห่งหนึ่ง มีพระสงฆ์หมู่ใหญ่ตามเสด็จ พระองค์ทรงหยิบใบไม้ขึ้นมากำหนึ่งแล้ว ตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า เห็นใบไม้ในมือตลาคตไหม “เห็นพระเจ้าข้า” พระสงฆ์ตอบพร้อมกัน นี่คือการใช้สื่อใกล้ตัวในการสอน (วิ.ม. 5/365/240) สำหรับรูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ธรรมะก็มีอยู่ด้วยกันหลายวิธีผู้แสดงธรรมนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกรูปแบบและวิธีการนั้น ๆ ให้มีความเหมาะสมทั้งต่อตนเองและต่อผู้รับฟัง คือ เลือกรูปแบบที่ตนถนัด และให้มีความเหมาะสมกับผู้ฟัง เพียงเท่านั้นก็สามารถที่จะทำให้การเผยแผ่ธรรมะนั้นดูน่าสนใจมากขึ้น (พระบุญโชค ชยธมโม (สังแสง): 2548, 87)

ฉะนั้น เราจึงควรทราบถึงปัญหาในการเผยแผ่พุทธธรรมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปัญหาที่พบเจอ คือ พุทธบริษัท 4 ยังขาดความรู้และทักษะ และขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ภาษาที่ใช้ไม่เป็นที่เข้าใจ อีกทั้งยังขาดแคลนพระภิกษุที่มีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะอย่างแท้จริง วิธีการหรือกลวิธีการเผยแผ่ธรรมะ เช่น ไม่มีการกำหนดหัวข้อธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ฟัง หรือไม่มีการศึกษาหัวข้อธรรมะอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปเผยแผ่ หรือไม่มีการยกสื่อธรรมชาติมาประกอบการสอน เนื่องจากพระสงฆ์จำนวนไม่น้อยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากเกินไป มีการเรียไรทำบุญสร้างวัตถุมากเกินความจำเป็น ทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่เกิดประโยชน์ต่อการเผยแผ่พุทธธรรม (คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจิต สภาสังฆมสังเคราะห์แห่งประเทศไทย: 2528, 65–66) ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาจิตใจ ทำให้บทบาทของวัดและพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาจิตใจลดน้อยลงมาก สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองรวมถึงความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้วิถีทางดำเนินชีวิตและบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมมีความแตกต่างจากพระสงฆ์ในอดีตอย่างมาก ด้วยยุคสมัยและสังคมที่เปลี่ยนไปจึงทำให้ประชาชนหันไปพึ่งพิงเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมสังคมสมัยใหม่ การแพร่สะพัดของลัทธิบริโภคนิยมในสังคมไทยปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ชี้ถึงถึงความล้มเหลวของพุทธศาสนาในการตอบสนองความต้องการของจิตใจผู้คน (พระไพศาล วิสาโล: 2555) หากไม่มีการศึกษาและทำความเข้าใจ และนำสื่อธรรมชาติมาปรับใช้

และสอนให้เห็นคุณค่าในเร็ววัน ก็อาจทำให้สื่อธรรมชาติดูถูกทำลายมากไปกว่านี้ ผู้คนก็มองเห็นธรรมได้น้อยลงในที่สุด

อย่างไรก็ตาม หากหาทางป้องกันและเปิดช่องทางสื่อทางธรรมชาติให้กว้างขึ้น อาจจะช่วยให้ธรรมชาติเป็นสื่อที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ มีจิตใจอ่อนโยน ก่อให้เกิดความรักในธรรมชาติและในชุมชน ได้เรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะ กระบวนการทางความคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไปก็ได้ เมื่อสื่อธรรมชาติแต่ละชนิดมีข้อดี ข้อจำกัดและความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ การศึกษาที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มบุคคล วัตถุประสงค์ของการเผยแพร่ เนื้อหาสาระและสถานการณ์ สื่อที่เป็นจุดเด่นของข้อดี ข้อจำกัดของสื่อแต่ละประเภทในการใช้เผยแผ่ธรรมและความรู้ การประเมินผลการใช้สื่อในด้านความสามารถ สร้างความสนใจ แรงจูงใจในความสามารถบรรลุธรรม และผลกระทบของการใช้สื่อ ควรพิจารณาการใช้สื่อ เพื่อให้การใช้สื่อเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยพิจารณาจากความเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการใช้สื่อธรรมชาติของผู้ปฏิบัติที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น การเผยแผ่ธรรมไปยังพุทธศาสนิกชนเพื่อจะได้เข้าถึงบรรลุธรรม กล่าวคือ มรรคผลและนิพพาน ซึ่งการปฏิบัติธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในพระไตรปิฎก เพื่อให้ศึกษาหลักธรรมและนำไปปฏิบัติตามแนวทางแห่งการบรรลุธรรม ตลอดจนถึงสื่อธรรมชาติการเรียนรู้ อันเป็นอุปมาอุปไมยเพื่อใช้ในการพิจารณาหลักธรรมอันแนวทางในการปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรม

จากเหตุผลดังกล่าวปฏิเสธไม่ได้ว่าบทบาทของพระสงฆ์มีหน้าที่โดยตรงที่จะถ่ายทอดหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาไปยังพุทธศาสนิกชน จึงควรมีการอนุรักษ์ไปตามยุคสมัย มีการปรับบทบาท โดยนำสื่อเทคโนโลยีและวิธีการสมัยใหม่รวมถึงความเชื่อและค่านิยมเข้ามาใช้ นับเป็นกลยุทธ์ที่จะโน้มน้าคนเข้าสู่พุทธศาสนาในลักษณะของการเผยแผ่เชิงรุก (พระเทพโสมภณ (ประยูร ธมมจิตโต): 2548) ทางด้านพุทธศาสนิกชน ควรหันมาให้ความสนใจในธรรมมากขึ้นเพื่อจะได้ดำเนินรอยตามพระพุทธเจ้าโดยแท้ เพราะการนำสื่อธรรมชาติใช้ในการบรรยายหรือสอนธรรมตามหลักของพระพุทธเจ้ามีอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี อันวิถีชีวิตของคนไทยอยู่แล้ว ทำให้มีความเข้าใจ และสามารถนำหลักธรรมเกี่ยวกับสื่อที่ปรากฏในรูปของหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น และยังช่วยจรรโลงพุทธศาสนาซึ่งเป็นเหตุปัจจัยต่อการบรรลุธรรม เพื่อจะเป็นแนวทางให้ได้ศึกษา จะเป็นผลเกื้อกูลแก่การปฏิบัติพัฒนาดนและบุคคลผู้สนใจที่จะปฏิบัติตามสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของสื่อธรรมชาติ
- 2) เพื่อศึกษาพุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติ
- 3) เพื่อวิเคราะห์การบรรลุธรรมจากพุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาสื่อธรรมชาติในพระพุทธศาสนา โดยแบ่งขอบเขตออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาและขอบเขตด้านเอกสาร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านเอกสาร การวิจัยในครั้งนี้จะศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราเกี่ยวกับการสื่อสาร สื่อพื้นบ้าน สื่อท้องถิ่น และคัมภีร์พระพุทธศาสนา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นศึกษาความหมาย ความสำคัญ พุทธวิธีในการใช้ รวมทั้งการบรรลุธรรมจากการใช้สื่อธรรมชาติตามที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อธรรมชาติมีความหมาย ความสำคัญ ประเภท ลักษณะและเป้าหมายกล่าวคือการบรรลุธรรมอย่างไร
- 2) รวบรวมเรียบเรียงจัดกลุ่มพุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติไว้เป็นหมวดหมู่
- 3) รวบรวมเรียบเรียง และวิเคราะห์การบรรลุธรรมจากพุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติ
- 4) สรุปผลและเสนอแนะ ตลอดจนถึงรายงานผลการวิจัยตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ผลการวิจัย

- 1) สื่อธรรมชาติที่ปรากฏในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีถึง 84,000 พระธรรมชั้นที่พระพุทธองค์ทรงนำมาสังเคราะห์และอนุเคราะห์ชาวโลก ด้วยเหตุที่พระองค์ทรงได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว จึงใช้สิ่งที่มีอยู่รอบตัวมาเป็นสื่อในการแสดงธรรม เพื่อให้ธรรมะนั้นเข้าถึงชาวโลกได้ง่ายที่สุด โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อความจากพระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา และอนุฎีกา มาอธิบายขยายความในแต่ละหัวข้อ คือ
- 1) หลักการและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่สามารถทำให้ปุถุชนคนธรรมดาเปลี่ยนเป็นพระอริยบุคคลได้ โดยใช้หลักการแสดงธรรมที่มุ่งถึงอริยสัจ การแสดงธรรมด้วยเมตตา ไม่เห็นแก่อาภิส และแสดงไปโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น
 - 2) จุดมุ่งหมายในการสอน พระองค์ทรงสอนให้รู้แจ้งเห็นจริงเฉพาะเท่าที่รู้และจำเป็นเท่านั้น เนื่องจากบางอย่างนั้นผู้ฟังต้องอาศัยการพิจารณาและปฏิบัติด้วยตนเอง
 - 3) พระพุทธองค์

ทรงสอนโดยใช้สื่อธรรมชาตินี้เป็นอุปกรณ์ในการสอน เนื่องด้วยเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วทุกหนทุกแห่ง พระองค์ทรงใช้โดยคำนึงถึงประเภทของผู้ฟัง อันได้แก่ รูป สัญญา และจิตใจเป็นหลัก

2) การบรรลุธรรมจากพุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การบรรลุธรรมหมายถึง การสำเร็จหรือบรรลุจุดหมายในทางพระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่ธรรมในระดับต้นๆ กระทั่งโลกียธรรม หลักคำสอนในพระพุทธศาสนานั้นถือได้ว่าเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์โดยมุ่งทางจิตใจเป็นหลัก 2) พุทธวิธีการใช้สื่อการสอน เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงคำนึงถึงเป็นอันดับแรกเมื่อจะทรงสอน โดยทรงเตรียมเนื้อหา ทรงกำหนดจุดหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ธรรมที่ทรงแสดงไปนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดจนผู้ฟังเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าจนมีความเลื่อมใสศรัทธาที่จะนำไปปฏิบัติด้วย 3) พุทธวิธีการใช้พืชเป็นสื่อ ดังสื่อคือดอกบัวที่ปรากฏในเรื่องอุบลวรรณาเถรี ทำให้ผู้คนตระหนักถึงเรื่องกามว่าเป็นสิ่งที่พึงกลัว พึงหลีกเลี่ยง พระพุทธองค์ตรัสไว้เพื่อเตือนสติมิให้ประมาทในการใช้ชีวิต ไม่ตามใจอยากมากเกินไป โดยวิธีที่ดีที่สุดก็คือ การอบรมจิตและดำรงตนให้อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม กับทั้งมีสติรู้ตัวอยู่พร้อมเสมอๆ จึงจะไม่ทุกข์เพราะกาม 4) พุทธวิธีการใช้สัตว์เป็นสื่อ พระพุทธองค์ตรัสไว้เพื่อเป็นการประดับประดาสติให้เป็นเครื่องพิจารณาในทุกอิริยาบถ ผู้ที่มีสติตั้งมั่นย่อมเป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยศีล สมาธิ และปัญญา สามารถกำจัดกิเลสทั้งปวงได้ ตราบใดที่สติยังไม่ตั้งมั่นในทุกกระบวนการ มีการเห็นและการได้ยินเป็นต้น ตรานั้นทุกข์ก็ต้องเกิด เมื่อไม่มีสติก็ไม่สามารถกำหนดแก้ไขความทุกข์ได้ 5) พุทธวิธีการใช้บุคคลเป็นสื่อ พระองค์ตรัสไว้โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่ามนุษย์นั้นเป็นผู้ที่ฝึกได้ พัฒนาได้ตลอดเวลา เพราะกระบวนการฝึกเริ่มจากศีล สมาธิ ปัญญา จากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูง จนบรรลุพระนิพพานได้หารู้จักเปลี่ยนแปลงและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง 6) พุทธวิธีการใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ พระองค์ตรัสไว้โดยเปรียบเทียบให้เห็นถึงความไม่เที่ยงของสรรพสิ่งที่ไม่มีอะไรแน่นอน ดังจิตแท้ที่ปกตินั้น สว่าง สะอาดและสงบ แต่เมื่อถูกสิ่งอื่นมากระทบย่อมทำให้จิตขุ่นมัวได้ เมื่อมีจิตตั้งมั่น มีสติรู้เท่าทันความเป็นจริง ก็ย่อมทำให้เป็นผู้คงที่และสามารถปฏิบัติจนบรรลุธรรมได้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

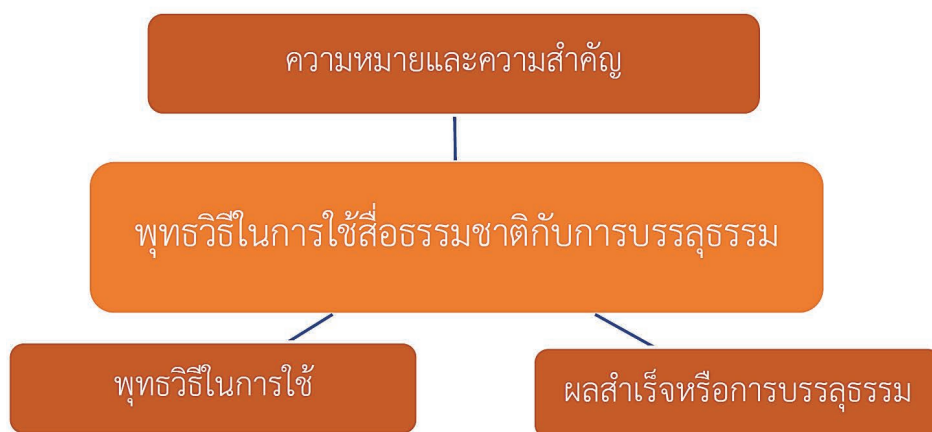
สื่อธรรมชาตินั้น เป็นสิ่งที่หาได้ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง เป็นสิ่งที่ไม่ต้องทำขึ้นมาใหม่ก็มีอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าทรงเล็งเห็นประโยชน์จากการใช้สิ่งเหล่านี้มาเป็นพื้นฐานในการแสดงธรรมเพื่อให้ผู้สนใจได้รับรู้ พิจารณาและไตร่ตรองจนเกิดปัญญาด้วยตนเอง ซึ่งบางครั้งการใช้สื่อนั้นเพียงแค่เผยให้เห็นแล้วแสดงธรรมประกอบเพียงเล็กน้อย จากนั้นให้ผู้รับพิจารณาเห็นตามความเป็นจริงผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ก็สามารถได้รับประโยชน์ได้ สอดคล้องกับเนื้อหาที่ว่า ความหมายของสื่อธรรมชาติ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดที่ชัดเจนแน่นอน ไม่สามารถย้อนกลับกระทำใหม่ได้ และองค์ประกอบในกระบวนการต่างมีอิทธิพลต่อกัน ซึ่งสื่อแต่ละ

อย่างแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกันไป (ธรรมประทีป: 2533, 9) พระพุทธองค์ทรงมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึงธรรมได้ง่ายที่สุด ทรงประยุกต์สื่อที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับ โดยผลสัมฤทธิ์นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง มีใช้แต่สื่อที่นำมาถ่ายทอดเท่านั้น เช่น สติปัญญาของผู้รับ ความเอาใจใส่ของผู้สอน รวมทั้งวิธีการถ่ายทอด ในพระไตรปิฎก ได้กล่าวถึงวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (แสง จันทรงาม: 2526, 22-24) จุดมุ่งหมายที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนานั้น รู้กันว่า พระนิพพาน ซึ่งจัดเป็นโลกุตตรธรรมขั้นสูง มีชื่อเรียกหลายประการหนึ่งในนั้นก็คือ ญาณทัสสนะ หมายถึง การเห็นด้วยปัญญา คือ การรู้เห็นอริยสัจ 4 ครบ 3 รอบ เป็นอาการ 12 ของพระพุทธเจ้า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต): 2551, 222) ถึงแม้ว่าเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนานั้น คือ การบรรลุธรรม พระพุทธศาสนานั้น มีหลักธรรมคำสอนเพื่อมุ่งจะดับทุกข์ และมีเป้าหมายสูงสุด คือ การจะดับทุกข์ได้โดยสิ้นเชิง เรียกว่าการบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ คือ การบรรลุธรรมขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา ซึ่งในสมัยพุทธกาลผู้ที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้วมีความมุ่งมั่นในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อที่จะได้ถึงเป้าหมายสูงสุดนี้ แต่ทว่าปฏิบัติไม่ได้ว่าทุกคนในโลกนั้นมีจริตนิสัยต่างกัน ถึงแม้ว่าพระพุทธองค์จะทรงใช้สื่อธรรมชาติมาแสดงธรรมแบบเดียวกันก็ตาม สิ่งสำคัญที่ช่วยให้สัมฤทธิ์ผลก็คือการพัฒนาปัญญา โดยต้องอาศัยเหตุที่เป็นบ่อเกิดแห่งกุศลธรรมทั้งปวง นั่นก็คือ สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นตรงถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นข้อแรกในอริยมรรคมีองค์ 8 เป็นตัวนำเข้าสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ชำระสิ่งผิดพลาดการดำเนินชีวิตให้หมดไป เพื่อให้เหลือเฉพาะข้อปฏิบัติที่ถูกต้องบริสุทธิ์ หมดจดจากกิเลสตัณหาอุปาทาน ได้ดำเนินชีวิตที่ดีที่สุดในแนวทางพรหมจรรย์อันดีเลิศที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ อันเป็นทางนำไปสู่ความสงบ ร่มเย็น เป็นสุข พ้นทุกข์ ถึงพระนิพพาน อย่างแท้จริง (สุภีร์ ทุมทอง: 2559, 4) ฉะนั้น สัมมาทิฐิ จึงเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการพัฒนาปัญญาจนบรรลุ โลกุตตรธรรมได้ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “สมาทานสัมมาทิฐิ จึงล่วงทุกข์ทั้งปวงได้” สำหรับผู้ที่มีได้บรรลุธรรมหลังจากพระพุทธองค์ทรงแสดงนั้น เมื่อยังไม่สามารถบรรลุผลอะไรได้ แต่พวกเขาจะเกิดจิตสำนึกในคำสอนของพระพุทธองค์ อย่างน้อยที่สุดจะได้นำเอาหลักคำสอนไปใช้ดำเนินชีวิตและก่อประโยชน์ต่อสังคมต่อไปได้ สื่อธรรมชาติที่ปรากฏในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้นมีมากมายที่พระองค์ทรงนำมาสังเคราะห์ เพราะว่าพระองค์ทรงได้เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ทั้งปวงมาแล้ว แม้ในขณะที่พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ทรงได้ยินเสียงพิน 3 สายแล้วทรงพิจารณาถึงสิ่งที่ได้ยินและเปรียบเทียบ ทำให้พระองค์ได้แนวทางเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติจนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (แสง จันทรงามและคณะ: 2542, 44)

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาพุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติกับการบรรลุธรรม พบว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือการตั้งศักยภาพของสิ่งที่อยู่รอบตัวเราคือสื่อธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ คน ที่ สิ่งของ และสิ่งแวดล้อม

มาอธิบายขยายความให้เกิดเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้ฟังถึงขั้นสามารถเปลี่ยนบุคลิคนคนธรรมดาให้เป็นพระอริยบุคคลได้ สิ่งที่พระองค์ทรงใช้นั้น เป็นสิ่งที่มีได้สร้างขึ้นมา เพราะว่าเมื่ออยู่แล้วตามธรรมชาติสามารถหาได้ทั่วไป ทั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์จะเกิดขึ้นมาได้จากฝ่ายเดียวไม่ได้ เริ่มจากตัวผู้เรียนและตัวเนื้อหาหรือเรื่องที่ทรงสอน พระองค์ทรงแสดงไปตามลำดับขั้นด้วยการยกเหตุผลมาประกอบการสอน ทรงตั้งจุดมุ่งหมายไว้เด่นชัดเพื่อไม่เป็นผู้ถ่ายทอดแต่ฝ่ายเดียว แต่ต้องการให้ผู้ฟังพิจารณาและปฏิบัติด้วยตนเองด้วยเพื่อให้เกิดปัญญาอันเป็นตัวนำให้ถึงเป้าหมายสูงสุดแห่งพระศาสนา คือ พระนิพพานได้



ภาพที่ 1 พุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติดกับการบรรลุธรรม

สรุป

พุทธวิธีในการใช้สื่อธรรมชาติดกับการบรรลุธรรมนั้น สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากสิ่งรอบตัวจนเกิดเป็นผลลัพธ์อันน่าทึ่ง ในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีพระดำรัสของพระพุทธเจ้าที่ว่า “ตถาคตทั้งหลายจะอุบัติหรือไม่อุบัติก็ตาม ความจริงมันก็เป็นหลักตายตัว ตั้งอยู่โดยธรรมดาตามธรรมชาติ ว่าอย่างนั้น ๆ ตถาคตเพียงแต่ได้ค้นพบหลักความจริงอันนั้นแล้วนำมาเปิดเผย แสดง ชี้แจง ทำให้เข้าใจง่าย” แสดงให้เห็นว่าสังฆธรรมนั้นเป็นสิ่งที่มิอยู่แล้วตามธรรมดา มิได้อาศัยปัจจัยภายนอกสร้างขึ้นมาแต่อย่างใด แต่การส่งต่อสิ่งที่ทรงทราบนั้น พระองค์ทรงถือว่าเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตใจ ผูกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลาย มีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้อง ปฏิบัติและจัดการกับสิ่งทั้งหลายตามทีควรจะเป็น เพื่อให้เกิดประโยชน์ตน คือ ความมีชีวิตอยู่อย่างสำเร็จผลดีที่สุด มีจิตใจเป็นอิสระ มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ และประโยชน์ต่อผู้อื่น คือ สามารถช่วยสร้างประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้ ถือว่าปัญญาเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นภายในตัวผู้เรียนเอง ให้มีอิสรภาพทางความคิด วิธีการสอน

อุบายต่าง ๆ ที่เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องผ่อนแรงในการสอนนั้นเป็นปัจจัยส่งเสริมการสร้างปัญญา โดยอาศัยผู้สอนหรือกัลยาณมิตรช่วยชี้แนะแนวทาง ดึงศักยภาพของผู้รับการสอนออกมา ทั้งนี้พุทธวิธีที่พระองค์ทรงใช้นั้น สามารถทำตามได้อย่างได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ยกตัวอย่างการสอนเรื่องที่ลึกซึ้งเกินความเข้าใจ พระองค์ก็ยกยกอุปมาเปรียบกับสิ่งรอบตัวให้เห็นเป็นรูปธรรม เมื่อปัจจัยทั้งหมดรวมกันเข้าก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านปัญญาอันจะนำไปสู่การบรรลุธรรมในทางพระพุทธศาสนา เป้าหมายที่แท้จริงของพระพุทธองค์นั้น คือ การช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้ก้าวข้ามสังสารวัฏอันเป็นวัฏฏะตรึงให้คนเราเกิดความทุกข์กาย ทุกข์ใจ จึงทรงพยายามช่วยเหลือสรรพสัตว์อย่างเต็มที่ โดยเอาพระเมตตาเป็นที่ตั้ง ถือว่าพระพุทธองค์ทรงเป็นแบบอย่างในด้านการเป็นครูผู้เต็มใจถ่ายทอดหลักธรรมให้แก่บรรดาผู้ที่เลื่อมใสศรัทธา ถึงแม้ว่าผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจะไม่สามารถบรรลุธรรมอะไรได้ แต่ก็นับว่ามีภูมิคุ้มกันทางสติปัญญาในอันดำเนินชีวิตจนถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างไม่มีข้อบกพร่อง

บรรณานุกรม

ธรรมประทีป. (2533). ชีวิตกับการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมมิตร.

แสง จันทร์งาม. (2526). วิธีสอนของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2551). (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 14).
กรุงเทพฯ : เอส.อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์.

พระบุญโชค ชยธมโม (ส่งแสง). (2548). ศึกษารูปแบบและวิธีการเทศนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาธรรมนิเทศมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจิต สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. (2528). มิติใหม่ของการ
พัฒนาจิต. กรุงเทพฯ : ประเทืองวิทย.

สุกัร ทุมทอง. (2559). เริ่มต้นสมาธิปฏิบัติ. นนทบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์. 4.

แสง จันทร์งามและคณะ, “ศาสนศาสตร์”. (2542). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

พระไพศาล วิสาโล. ทางธรรม พุทธศาสนากลางกระแสโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : โพสต์บุ๊กส์, 2555

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2548). การเผยแผ่เชิงรุก. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.



วิจัยฯ ารรณสนุพนโน โส เสฏฐโร เทวมานุเส
ผู้สมบูรณไ้ด้วยความรู้และความประพฤติ
เป็นผู้ประเสริฐในหมู่เทพและมนุษย์